

Meisjes met rokjes, botjes en stokjes.

Onderzoek naar de ontstaansgeschiedenis en evolutie van de Vlaamse majorette binnen de sociaal-culturele context vanaf Expo '58 tot de vroege jaren '80.

Universiteit Gent
Master in de Geschiedenis 2008 -2009
Auteur: Hanne Delodder
Promotor: prof. dr. Gita Deneckere
Leescommissaris: prof. dr. Jan Art/prof. dr. Jan Tolleneer

Foto: Persoonlijk archief Marijke Vantieghem

Meisjes met rokjes, botjes en stokjes.

*Onderzoek naar de ontstaansgeschiedenis en evolutie van de Vlaamse majorette
binnen de sociaal-culturele context vanaf Expo '58 tot de vroege jaren '80.*

Auteur: Hanne Delodder

Promotor: prof. dr. Gita Deneckere

Leescommissaris: prof. dr. Jan Art/prof. dr. Jan Tolleneer

Inhoud

Inhoud	1
Met dank aan.....	6
Inleiding	7
Onderzoek	8
I. 'Rokjes, botjes en stokjes...majorettes in beeld'.....	9
A. Het onderzoeksproject	9
B. Het stadsarchief van Waregem	10
C. Publieke doelstelling van het project	10
D. De planeet 'majoretta'	11
II. Werkwijze	12
A. Mondelinge geschiedenis.....	13
1. Immaterieel cultureel erfgoed	13
2. Mondelinge geschiedenis of 'het tastbaar maken van immaterieel erfgoed'	13
3. Mondelinge geschiedenis als onderzoeksmethode	14
B. Persoonlijk foto- , film- en ander archiefmateriaal	16
C. Op zoek naar literatuur en bronnen.....	17
D. Onderzoeksproblematiek.....	20
Meisjes met rokjes, botjes en stokjes	1
1. Paradedepaardjes.....	23
1.1. Tromgeroffel en showgirls	23
1.2. Cheerleaders en dansmariekes	24
1.3. Niet alle majorettes zijn twirlsters	25
1.4. De Vlaamse majorette.....	26
2. Geschiedenis van de majorettes	27
2.1. Waar komen majorettes vandaan?.....	27
2.2. Twirlende majorettes	27
2.3. Populaire majorettes in de Verenigde Staten	28
2.4. Majorettes komen naar Europa	29
2.5. De majorettes in België	30
2.6. Nationale verschillen	31

2.7. De 'Vlaamse stijl'	32
2.8. Niveauverschillen binnen Vlaanderen.....	33
2.9. Majorettes verdwijnen.....	33
2.10. Majorettes en twirling vandaag	34
2.11. Min of meer majorette.....	35
3. Crisis in de fanfare	36
3.1. Wisselende populariteit	36
3.2. De crisis vanaf de jaren '60.....	36
3.3. Het nieuwe elan van de fanfare	37
3.3.1. Een aangename vrijetijdsbesteding	37
3.3.2. Meisjes redden de muziek.....	38
4. Opleiding tot majorette.....	40
4.1. Marcheren en stokoefeningen	40
4.2. La code de la parfaite majorette	40
4.3. De eerste opleiding	41
4.4. De organisatie van cursussen	42
4.5. Hulp uit het binnen- en buitenland	43
4.6. De nationale showweken van de jaren '70	44
4.6.1. Toenemend enthousiasme.....	44
4.6.2. Een allround majorette.....	45
4.6.3. Logeertijdsjes.....	46
4.7. Internationale cursussen	46
4.8. Brevetten/ambassadrices.....	47
4.9. Majoretteopleiding mogelijk op verzoek	47
4.10. Vormingsdagen voor instructeurs	48
5. Op stap met de fanfare	49
5.1. Samen uit, samen thuis	49
5.2. Soorten activiteiten	49
5.3. Binnen en buiten de eigen gemeente	51
5.4. Naar het buitenland	52
5.5. Contact met andere korpsen.....	52
6. Het majorettekorps	54
6.1. Van miniret tot tamboer-majoor.....	54
6.2. De dochters van de muzikanten.....	56

6.3. Het milieu van de majorettes	57
6.4. Waarom gingen meisjes bij de majorettes?	58
6.5. Een zinvolle vrijetijdsbesteding	59
6.6. Repetitie en huiswerk.....	60
6.7. Choreografie	60
6.8. Muziek	62
6.9. Een hobby?	62
6.10. Concurrentie en vriendschap	62
7. Het majorette-uniform	64
7.1. De stick	64
7.2. Het majorettepak	65
7.3. Van kleine soldaten tot meisjes in lycrapakjes.....	66
7.4. Pech onderweg.....	68
7.5. Uniforme majorettes.....	69
7.6. Politiek gekleurde uniformen	70
8. Majorette- en twirlorganisaties	71
8.1. Een leidende hand.....	71
8.2. Fedekam	71
8.3. B.T.I.....	73
8.4. Verschillende doelstellingen	74
8.5. Internationale organisaties	74
9. Wedstrijden	76
9.1. De beste majorette.....	76
9.2. De knapste majorette van het land.....	76
9.3. Groepswedstrijden	78
9.4. Internationale wedstrijden.....	79
9.5. Reglementen	80
9.6. Met of zonder de fanfare	80
9.7. De competitie	81
10. Een goede majorette.....	82
10.1. Schoonheidskoningin?.....	82
10.2. Netjes in uniform.....	82
10.3. Elegantie en etiquette	83
10.4. Vergeet de glimlach niet!	84

10.5. Fiere majorettes	84
10.6. Twirlvaardig	84
11. Het majorettewereldje	85
11.1. Een mannenwereld	85
11.2. Majorettes, fanfares en het caféleven	85
11.3. Bespot en scheef bekeken.....	86
11.4. Majorettes en jongens	87
11.5. Jaloerse vriendjes en gehuwde vrouwen	88
12. Majorettes en de sociaal-culturele context	90
12.1. Te korte rokjes?	90
12.1.1. De minirok	90
12.1.2. Majoretten, marionetten, mooi wezen en zwijgen.....	90
12.1.3. Onbereikbare meisjes.....	91
12.2. Majorettes in de reclame/media.....	91
12.2.1. De mooie meisjes met de mooie lange benen	91
12.2.2. Stralend wit	92
12.2.3. De majorettekarikatuur	93
12.3. Majorettemeisjes en het opvoedingsideaal van de jaren '60 en '70	93
12.3.1. Wat is geluk voor jou?	93
12.3.2. Jonge moedertjes of geëmancipeerde vrouwen.....	94
12.3.3. De contradictie van het meisjesideaal	95
12.3.4. Majorettes als ideale dochters?	96
12.3.5. Later als ik groot ben	98
12.3.6. Een meisjescultuur	99
12.3.7. Meisjesachtig en jongensachtig	100
Besluit.....	102
Suggesties voor verder onderzoek.....	106
Opgave bronnen en literatuur.....	107
Illustratieverantwoording.....	119
Bijlagen	121

*“Majorette, majorette
Vijftien jaar en al vedette
lenig sierlijk, hups en kwik
akrobatisch met de stick
minijurkje, witte boots
Stapvoets, netjes in de maat
In het midden van de straat
Majorette, majorette
heel erg knap in pirouette
Waar de drumband ook verschijnt
Het sukses is aan mijn zij.”*

(Uit ‘Majorein de Majorette’, kindermusical van 1981)¹

¹ F. Neiryck, *Majorein de Majorette*, Dilbeek, Radiool (B.R.T. 2 Brabant) en Van Kattekwaad tot Erger (B.R.T. 1), 1981, p . 5. / De kindermusical “Marjorein, de majorette” werd geschreven in productie gebracht in opdracht van de kinderprogramma’s “Radiool” (B.R.T. 2 Brabant) en “Van Kattekwaad tot Erger” (B.R.T. 1).

Met dank aan

Bijzondere dank gaat uit naar het stadarchief van Waregem voor deze unieke kans. Dankzij het enthousiasme en de steun van Sandrin Coorevits en Ellen De Clercq kon deze masterproef tot stand komen. Verder wil ik ook mijn promotor, Gita Denceckere, bedanken voor haar geloof in dit project en haar ondersteuning.

Voor de interviews: Steven Vanderkrampen, Linda Bonte, Anaïs Bubbe, Dorine & Conny Claeys, Viviane Deconinck, Mieke Derez, Adrien Hoffman, Paul Hofkens, Jacqueline Ouvrein, Sofie Santy, Roos Sinnaeve, Marie Toorée, Marian Vandecasteele, Hilde & Nancy Vandekerckhove en Marijke Vantieghem.

Voor allerhande hulp: Mijn ouders, Bie Delodder, Eef Delodder, Sari De Baere, Joke De Leeuw, Maarten Delaere, Jessie De Leeuw, Wannes Destoop, Cleo Janse en Laura Moerman.

Inleiding

In de jaren '60 en '70 werden in Vlaanderen heel wat majorettekorpsen opgericht, dikwijls bij een bestaande fanfare of drumband. Een aantal van deze majorettekorpsen zijn vandaag nog steeds actief, maar de meeste zijn ondertussen opgedoekt. Anderzijds worden vandaag heel wat nieuwe majorette-, twirling- en showkorpsen opgericht die ook deelnemen aan wedstrijden en kampioenschappen in binnen- en buitenland. De majoretteverenigingen die op alle straatkermissen en parades de show stelen zijn stilletjes aan het verdwijnen.

Het volkse karakter en het dikwijls ontbreken van of niet zorgzaam omgaan met verenigingenarchief, maken de majorettecultuur tot een stuk nationaal erfgoed dat dreigt verloren te gaan. Onderzoek op dit terrein dringt zich dan ook op. Tot op vandaag werd naar de geschiedenis van de majorettes weinig of geen onderzoek verricht. Dit onderzoeksproject probeerde deze leegte op te vullen. Mondelinge getuigenissen vormden, naast film- , foto- en persoonlijk archiefmateriaal, de belangrijkste bronnen vormen voor de studie.

De rijen majorettes die in hun glorie-dagen bij elke festiviteit, straatkermis, parade, optocht en dorpsfeest voor de plaatselijke fanfare marcheerden, behoren duidelijk tot onze Vlaamse feestcultuur. Als onderdeel van onze volkscultuur en van ons collectief geheugen, is deze meisjescultuur een waardevol onderzoeksdomein.

Onderzoek

I. 'Rokjes, botjes en stokjes...majorettes in beeld'

A. Het onderzoeksproject

Het onderzoek voor mijn masterproef werd gecombineerd met mijn medewerking aan het project *'Rokjes, botjes en stokjes...Majorettes in beeld'*. Ter gelegenheid van Erfgoeddag 2009, *'Uit vriendschap!?'*, werkte het stadsarchief van Waregem een project uit rond de Vlaamse majorettekorpsen. Het onderzoek ging in op het ontstaan, de evolutie, de opleiding, en de terugval van de majorettes en majoretteverenigingen in Vlaanderen, in het bijzonder West-Vlaanderen. Verder werd ook stilgestaan bij de link met muziek en fanfares, de modes in choreografie en kledij en het verband met de volkse kermis- en feestcultuur van West-Vlaamse gemeenten in de jaren '50, '60 en '70.

Ik nam deel aan het 'Onderzoeksseminarie Publieksgeschiedenis' dat door Gita Deneckere en Bruno Dewever aan de Universiteit van Gent wordt onderwezen. Als specifieke stageopdracht voor dit vak werd ik, door het stadsarchief van Waregem, in West-Vlaanderen op pad gestuurd om interviews af te nemen. Samen met cameraman Steven Vanderkimpfen werd het verhaal van majorettes en instructeurs van weleer op beeld vastgelegd. De resultaten van het onderzoek vormden de basis voor mijn masterproef, waar naast West-Vlaanderen ook de andere Vlaamse provincies zullen besproken worden. Naast mondelinge getuigenissen vormden film-, foto- en persoonlijk archiefmateriaal de belangrijkste bronnen voor de studie.

Figuur 1: Tentoonstelling "Rokjes, botjes en stokjes...majorettes in beeld"

Het archiefmateriaal en de interviews werden verwerkt en voor het publiek toegankelijk gemaakt via de openluchttentoonstelling van zondag 26 april 2009. De tentoonstelling bestond uit tien hokjes. De buitenkant van de hokjes toonde levensgrote portretten van majorettes, gerealiseerd door fotograaf Jelle Vermeersch. Binnenin elke hokje werd een thematische dvd vertoond met oud filmmateriaal

van majorettekorpsen in actie, aangevuld met muziek en de interviews. Er werd er een dvd gemaakt waarop de tien thematische dvd's van de tentoonstelling werden samengebracht.²

B. Het stadsarchief van Waregem

Het stadsarchief van Waregem werd opgericht in 2000. Vandaag creëert archivaris Sandrin Coorevits er samen met haar collega's Ellen Declercq en Fatiha Ismaili een jonge, dynamische sfeer. De archiefdienst staat in voor het bewaren en het inventariseren van alle documenten die de stedelijke diensten bij de uitoefening van hun functies opmaken of ontvangen. Verder spitst de archiefdienst zich toe op de bewaring en ontsluiting van allerhande archivalia met betrekking tot Waregem. Het stadarchief probeert bezoekers te helpen in hun zoektocht naar het verleden: *"Waren mijn grootouders ook Waregemnaars? Bestaan er oude plannen van ons huis? Ik zoek een oude foto van Waregem Koerse. Ik maak een thesis over de oorlogsjaren in Waregem..."*³

Naast het beheer van het archief, organiseert en ondersteunt het stadsarchief ook tal van activiteiten met een historische link. De collecties worden regelmatig in de kijker gezet door middel van tentoonstellingen, publicaties, opendeurdagen en deelname aan Erfgoeddag en Open Monumentendag. Bij de uitwerking van een project gaat het stadsarchief bovendien actief opzoek naar nieuw materiaal. Het publiek wordt aangespoord te graven in het verleden. Het stadsarchief probeert zowel materieel- als immaterieel erfgoed samen te brengen en te verwerken om het zo voor een breed publiek toegankelijk te maken.

C. Publieke doelstelling van het project

In 2007 werd op de Universiteit van Gent het 'Instituut voor Publieksgeschiedenis' in het leven geroepen. Het instituut speelt in op de groeiende behoefte aan geschiedenis in de hedendaagse maatschappij. De instelling spitst zich toe op de aparte expertise voor de 'vertaling' van historische kennis naar onderwijs, musea en historische tentoonstellingen, herdenkingen, publieksboeken en de audiovisuele media.⁴

Het project *'Rokjes, botjes en stokjes, ... Majorettes in beeld'* 'vertaalde' historische kennis naar een audiovisuele tentoonstelling en liet zo een groot publiek meekijken. De bezoeker zag in dat iets triviaal en volks als majorettes ook onder de noemers volkscultuur en erfgoed te plaatsen valt. Door de tentoonstelling te laten samenvallen met 'Waregem Kinderstad' werd een groot publieksbereik en de laagdrempeligheid van de tentoonstelling verzekerd. De tentoonstelling toert rond in West-Vlaanderen om zo nog een groter publiek aan te spreken.

² Zie bijlage 1

³ <<http://www.waregem.be/vrije-tijd/cultuur/archief>>, geraadpleegd op 08.01.2009

⁴ <<http://www.ipg.ugent.be/index.php?id=3&type=content>>, geraadpleegd op 29.04.2009.

D. De planeet 'majoretta'

Wie de jaren '60 en '70 had beleefd, haalde op de tentoonstelling herinneringen boven. Zeker vrouwen die als jonge meisje bij een majorettekorps waren geweest kregen opnieuw kriebels in hun buik. De aandacht van de media liet de mensen stilstaan bij het stukje volkscultuur en jonge meisjes namen een baton in de hand om de trucs van de majorettes te (her)ontdekken. Naast *'De Morgen'*⁵ raakte ook *'Studio Brussel'*⁶ benieuwd naar de herkomst van majorettes: *"Zondag opent in Waregem de tentoonstelling 'Majorettes in Beeld', ook wel in het kader van Werelderfgoeddag. Fantastisch vinden wij dat, die dansende paradepaardjes. Maar majorettes, wie heeft dat eigenlijk uitgevonden?"*⁷ In *'De wereld van Sofie'* was Sofie Lemaire benieuwd naar het antwoord van de luisteraars. De reacties waren heel uiteenlopend: *"Majoretten komen van de planeet majoretta."*⁸ Karel Dierickx gaf de enige, echte waarheid die het erfgoedproject hem had ingefluisterd.

⁵ J. Van Beek, "Meisjes met stokjes", in: *De Morgen*, 25.04.1009, p. 58.

⁶ Radioprogramma van 'Studio Brussel': "De wereld van Sofie", op 24.04.2009.

⁷ <<http://www.stubru.be/node/90996>>, geraadpleegd op 27.04.2009.

⁸ *Ibidem*

II. Werkwijze

De Vlaamse majorette beleefde in de jaren '60 en '70 haar topjaren. Vanaf de jaren '80 begint de 'traditionele majorette' uit het straatbeeld te verdwijnen. Het meisje met de witte botjes en het militair aandoende pakje werd stilaan vervangen door de twirlster in turnpak.

Tot op vandaag werd naar de geschiedenis van majorettes, in het bijzonder 'de klassieke Vlaamse majorettes', weinig of geen onderzoek verricht. Dit onderzoeksproject probeerde deze leegte op te vullen. De focus ligt op de meisjes, die in de periode tussen Expo '58 en de vroege jaren '80, deel uitmaakten van een majorettekorps. Voor Frankrijk en Nederland bestaan er werken waarmee hun majorettegeschiedenis gedeeltelijk kan gereconstrueerd worden. Hun geschiedenis is echter niet gelijk te stellen met het verhaal van de Vlaamse meisjes. Het volkse karakter en het dikwijls ontbreken van of niet zorgzaam omgaan met verenigingsarchieven, maken de majorettecultuur tot een stuk nationaal erfgoed dat dreigt verloren te gaan. Een alternatieve manier om informatie te bekomen drong zich op.

Mondelinge getuigenissen vormen dan ook de belangrijkste bronnen voor de studie. In deel A wordt de mondelinge geschiedenis als onderzoeksmethode besproken. Naast persoonlijke verzamelingen, besproken in deel , bleken ook andere archiefinstellingen over interessant materiaal te beschikken. In deel C wordt de zoektocht naar aanvullende bronnen en literatuur uiteengezet. De analyse in de masterproef van het meisjesideaal in de jaren '60 en '70 en de link met het idee van een 'ideale majorette' kunnen we kaderen binnen de gendergeschiedenis. Vanuit die denkpiste was het aangewezen om mijn literatuur en bronnen verder uit te breiden met informatie over dominante vrouwbeelden en patronen uit de tijd.

A. Mondelinge geschiedenis

1. Immaterieel cultureel erfgoed

Het immaterieel cultureel erfgoed⁹ uit zich in orale tradities en gebruiken, podiumkunsten, sociale gewoonten, traditionele ambachtelijke vaardigheden, rituelen en feestelijke gebeurtenissen.¹⁰ Op 17 oktober 2003 werd de UNESCO-conventie voor de bescherming van het immaterieel cultureel erfgoed goedgekeurd door de algemene Vergadering van UNESCO. Dit was een belangrijke stap voor de erfgoedsector in het algemeen en de sector van volkscultuur in het bijzonder.¹¹ De 'Convention for the Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage' wordt momenteel wereldwijd uitgevoerd. In juni 2008 werden de operationele richtlijnen goedgekeurd en werd de UNESCO-conventie volledig geactiveerd. Net als vele andere landen en regio's in de wereld, zet ook de Vlaamse Gemeenschap zich in om deze conventie uit te voeren en haar beleid daarop te inspireren.¹²

2. Mondelinge geschiedenis of 'het tastbaar maken van immaterieel erfgoed'

Mondelinge geschiedenis of oral history omvat het hele spectrum van activiteiten dat samenhangt met het interviewen van getuigen om het verleden te reconstrueren.¹³ Het optekenen van mondelinge getuigenissen kan soms erg dwingend zijn: *"Majorettes zijn aan het verdwijnen. Het is iets uit onze jeugd. Het was nu dus het moment om de laatste majorettes te interviewen"*¹⁴, aldus Sandrin Coorevits.

Na de doorbraak in 1970 ontwikkelde mondelinge geschiedenis als methode zich vooral in de Angelsaksische landen. Het duurde tot het begin van de jaren 1980 tot ook Vlaamse historici de methode gingen toepassen. Onder impuls van het MIAT, het 'Museum voor Industriële Archeologie en Textiel' in Gent, en Universiteit Gent werd de methode geïntroduceerd in het academische veld. Ook het grote publiek maakte in de jaren '80 dankzij Erik Pertz en Maurice De Wilde kennis met de

⁹ Het immaterieel cultureel erfgoed betekent zowel de praktijken, voorstellingen, uitdrukkingen, kennis, vaardigheden als instrumenten, objecten, artefacten en culturele ruimtes die daarmee worden geassocieerd, die gemeenschappen, groepen en, in sommige gevallen, individuen erkennen als deel van hun cultureel erfgoed. Dit immaterieel cultureel erfgoed, overgedragen van generatie op generatie, wordt altijd herschapen door gemeenschappen en groepen als antwoord op hun omgeving, hun interactie met de natuur en hun geschiedenis, en geeft hen een gevoel van identiteit en continuïteit, en bevordert dus het respect voor culturele diversiteit en menselijke creativiteit. In deze conventie wordt uitsluitend rekening gehouden met het immaterieel erfgoed dat zowel compatibel is met bestaande internationale instrumenten voor mensenrechten als met de vereiste van wederzijds respect tussen de gemeenschappen, groepen en individuen, en met duurzame ontwikkeling. (M. Jacobs, "Immaterieel cultureel erfgoed: De UNESCO-conventie (2003)", in: *Mores*, 5 (2004), speciale editie, p. 19.)

¹⁰ M. Jacobs, "Immaterieel cultureel erfgoed: De UNESCO-conventie (2003)", in: *Mores*, 5 (2004), speciale editie, p. 19.

¹¹ *Ibidem*

¹² <<http://www.faronet.be/nieuws/informatienamiddag-immaterieel-cultureel-erfgoed>>, geraadpleegd op 28.04.2009.

¹³ <<http://www.faronet.be/dossier/wat-mondelinge-geschiedenis>>, geraadpleegd op 28.04.2009.

¹⁴ J. Van Beek, *loc. cit.*

kracht van mondelinge geschiedenis. De Wilde interviewde meer dan 300 getuigen voor het maken van zijn reeks 'De nieuwe orde'.¹⁵

De laatste jaren is er onder impuls van het cultureel-erfgoeddiscours opnieuw veel aandacht voor mondelinge geschiedenis. Met de UNESCO-conventie van 2003 werd het erfgoedconcept verbreed wat nieuwe deuren opende voor de methode.¹⁶ In het academische veld speelt vooral de vakgroep 'Nieuwste Geschiedenis' van Universiteit Gent reeds enkele jaren een belangrijke rol. De studenten krijgen er in de cursus 'Historische kritiek' een introductie in het hoe en waarom van mondelinge geschiedenis.¹⁷ In het vak 'Mondelinge Geschiedenis' raken studenten vertrouwd met de praktijk. De projectengids 'Van Horen Zeggen'¹⁸ samengesteld door Bruno De Wever, Björn Rzoska, Charlotte Crul en Pieter François vormt samen met de bijhorende dvd hierbij een goed hulpmiddel. De interesse voor mondelinge geschiedenis blijft niet beperkt tot universiteiten. Musea, archieven, erfgoedcellen en heemkundige kringen proberen steeds vaker het verleden te documenteren aan de hand van mondelinge getuigenissen.¹⁹ Erfgoedwerkers maken gebruik van de mondelinge bron als methode om immaterieel erfgoed vast te leggen. Mondelinge geschiedenis maakt verhalen, herinneringen, gebruiken en rituelen als het ware tastbaar aan de hand van een gesprek op tape, film, papier of ergens op een harde schijf.²⁰

3. Mondelinge geschiedenis als onderzoeksmethode

Om een zinvol en verantwoord project mondelinge geschiedenis te voeren, zijn er een aantal spelregels die moeten gevolgd worden. Het Vlaams steunpunt voor cultureel erfgoed, FARO, houdt zich bezig met het leveren van de nodige vakkennis. Het centrum organiseert cursussen mondelinge geschiedenis, gaat actief op dit terrein publiceren, onderhoudt buitenlandse contacten en adviseert heel wat projecten. Via de website www.mondelingegechiedenis.be biedt FARO een leidraad bij mondelinge geschiedenisprojecten. Ook op de website www.helpdesklokaalerfgoed.be is interessante info terug te vinden. In 2003 verscheen 'Gestemd verleden: Mondelinge geschiedenis als praktijk'²¹, een praktische gids geschreven door Bruno De Wever en Pieter François. Ook in 2005 werkte Universiteit Gent samen met het Vlaams Centrum voor Volkscultuur; met de dvd-box 'Van

¹⁵ B. Rzoska, "Mondelinge geschiedenis of het tastbaar maken van immaterieel erfgoed", in: *Mores*, 5 (2004), speciale editie, p. 23.

¹⁶ *Ibidem*

¹⁷ <<http://www.faronet.be/dossier/wat-mondelinge-geschiedenis>>, geraadpleegd op 28.04.2009.

¹⁸ B. De Wever, B. Rzoska, C. Crul en P. François, *Van horen zeggen: Mondelinge geschiedenis in de praktijk*, Schaarbeek, Vlaams Centrum voor Volkscultuur, 2005, pp. 12-13.

¹⁹ <<http://www.faronet.be/dossier/wat-mondelinge-geschiedenis>>, geraadpleegd op 28.04.2009.

²⁰ B. Rzoska, *loc. cit.*

²¹ Uitgegeven door het Vlaams Centrum voor Volkscultuur vzw.

horen zeggen: Mondelinge geschiedenis in de praktijk' werd de historicus op weg geholpen bij het maken van en omgaan met mondelinge bronnen.²²

Voor het project *'Rokjes, botjes en stokjes...Majorettes in beeld'* werden eerst potentiële getuigen gelokaliseerd en afgebakend. Via advertenties, het internet en mond tot mond reclame werd op zoek gegaan naar Vlaamse majorettes in de jaren '60 en '70 op straat de show stalen. Na een selectie werden de informanten gecontacteerd en gevraagd om op zoek te gaan naar persoonlijk foto- en filmmateriaal dat hun verhaal zou kunnen illustreren. Per thema werd een vragenlijst opgesteld. Ook voor persoonlijke anekdotes werd ruimte voorzien. Voor het veldwerk werkte ik als interviewer samen met Steven Vanderkrampen, die als cameraman de interviews vastlegde op film. De interviews werden in de woonkamer van de majorettes afgenomen, terwijl deze omringd waren met hun fotomateriaal om zo herinneringen makkelijker tot de oppervlakte te laten komen. Daarna werden de interviews getranscribeerd om zo overzichtelijker te werk te gaan. Het verzamelde materiaal werd verwerkt in de erfgoedtentoonstelling van het stadsarchief van Waregem en in deze masterproef.

Een interview op band of op een andere beeld- of geluidsdrager is echter nog geen mondelinge bron. Voor, tijdens en na het interview worden verschillende randdocumenten opgemaakt. Zo moet een onderzoeker in de voorbereidingsfase van het interview zoveel mogelijk andere relevante historische bronnen verzamelen over het onderwerp waarover de informanten worden geïnterviewd. Samen met een themalijst, een vragenlijst, een identificatiefiche van de getuige, een interviewfiche, een transcriptiefiche, een bandinhoudsfiche en een contract tussen interviewer en getuige waarin wederzijdse rechten en plichten worden vastgelegd, vormt het interview de mondelinge bron.²³

²² B. De Wever, B. Rzoska, C. Crul en P. François, *loc. cit.*

²³ <<http://www.faronet.be/dossier/wat-mondelinge-geschiedenis>>, geraadpleegd op 28.04.2009.

B. Persoonlijk foto-, film- en ander archiefmateriaal

Figuur 2: Tentoonstelling 'Rokjes, botjes en stokjes...majorettes in beeld'

De geïnterviewde majorettes en instructeurs gingen op zoek naar persoonlijk foto- en filmmateriaal dat hun verhaal zou kunnen illustreren. Ook andere (oud)majorettes, (oud)muzikanten en sympathisanten werden aangespoord foto's, films, majorettepakjes en muziekplaten van de zolder te halen. Dergelijk persoonlijk archiefmateriaal vormde een interessante bron voor het onderzoek.

Naast het verspreiden van advertenties werd ook zelf actief op zoek gaan naar persoonlijke archieven. Dit beperkte zich bovendien niet tot West-Vlaanderen. Wie een belangrijke rol leek te hebben gespeeld in de Vlaamse majorettegeschiedenis werd opgespoord. Het persoonlijk archiefmateriaal van deze cruciale actoren werd aan een onderzoek onderworpen.

Video's en oude pelicule-bandjes werden omgezet op dvd.

Alle beeldmateriaal werd bekeken, geselecteerd en in het historisch onderzoek verwerkt. Naast foto's en films werden ook een groot aantal brochures, diploma's, persconferenties, krantenknipsels, lesnotities en instructieboekjes van de jaren '60 en '70 verzameld. Verder illustreerden majorettepakjes, hoofddeksels, botjes en stokjes de evolutie van de majoretteoutfit.

C. Op zoek naar literatuur en bronnen

Met de tentoonstelling voor ogen werd, met uitzondering van Paul Hofkens, uitsluitend van West-Vlaamse majorettes en instructeurs **interviews** afgenomen. Het stadsarchief van Waregem focuste zich dan ook vooral op de eigen provincie. Om de interviews voor te bereiden, was het nodig om in (West-)Vlaamse archieven en bibliotheken op zoek te gaan naar informatie. Bovendien was het voor de tentoonstelling en in het bijzonder voor de masterproef noodzakelijk ook andere bronnen en literatuur door te nemen om de mondelinge bronnen te kaderen. Zo werd het mogelijk conclusies te veralgemenen en een algemeen beeld te schetsen van de 'Vlaamse majorette'. Deze masterproef behandelt bovendien naast Vlaamse majorettes ook hun Amerikaanse afkomst en de geschiedenis van hun Nederlandse en Franse collega's die om hun eigen literatuur vragen. Ook door het uitbreiden van de onderzoeksvragen dienden nieuwe bronnen en literatuur aangewend te worden.

Naar de geschiedenis van de majorettes werd nog slechts weinig of geen onderzoek verricht. Voor het verhaal van de **Franse- en Nederlandse majorettes** is er een, hoewel beperkt, aanbod van werken. Een handig hulpmiddel bij het reconstrueren van de Franse majorettegeschiedenis was het boek *'Majorettes de France'*; Guy David schetste in 1971 de geschiedenis van de Franse meisjes. In Nederland werd in 1985 *'Het grote muziek & showboek'* van C. Bos en E. Jans gepubliceerd. Het boek bleek een goede basis om de evolutie van de Nederlandse majorettes te schetsen. Publicaties over de Vlaamse meisjes bleken niet te bestaan. De thesis van Marina Lamsens, *'Majoretten, een subcultureel fenomeen'* kon echter het onderzoek verder op weg helpen. Aangezien het werk in 1981 werd geschreven kon het zowel als bron en als literatuur dienen. Als eindwerk voor haar opleiding aan het Instituut voor lichamelijke opvoeding aan de Katholieke Universiteit van Leuven deed Marina Lamsens onderzoek naar het toen nog bloeiende majorettefenomeen. Naast een algemeen onderzoek verdiepte zij zich in de werking van de verenigingen uit Lier, Broechem, Vremde, Ranse en Wommelgem.

Persoonlijke archieven en interviews konden het gebrek aan publicaties opvullen. Vooral het **persoonlijk archief van Paul Hofkens** leverde interessante bronnen op. Naast krantenartikels waren ook nationale- en internationale twirldmagazines zoals *'Twirling Belgium'*, het magazine van het B.T.I., en het tijdschrift *'Twirl'* van de U.S.T.A. in het archief aanwezig. Verder waren er ook Nederlandse tijdschriften en magazines van het I.T.T.I. terug te vinden. De Majoretterubrieken uit het *'Fedekamnieuws'* behoorden ook tot zijn collectie.

Het bleef noodzakelijk om naast persoonlijke verzamelingen ook op zoek gegaan naar andere bronnen. Het **archief van de V.R.T.** bleek uiterst interessante majorettereportages uit de jaren '60 en '70 te bezitten. De Echo-reportage waar Jan Van Rompaey in 1968 op zoek ging naar het 'hoe en

waarom van majoretteverenigingen' bleek een uitstekende bron. Ook de reportage voor hetzelfde programma over het majorettefestival in Ieper van 1968 en een reportage van 1974, *'Tienerklanken. In het volle leven: de majoretten'*, waren cruciale aanwinsten voor het onderzoek.

De advertenties die door het project werden verspreid, wierpen hun vruchten af. Zo vond het **modern archief van Ieper** in haar collectie krantenknipsels terug. Een zoektocht in de **datbanken** zoals *www.odis.be* en *www.archiefbank.be* bleef echter zonder resultaat. Libis-net toonde aan dat het **KADOC** in Leuven het archief van Fedekam²⁴ herbergt. Het archief van deze oude federatie voor katholieke amateurmuziekverenigingen bevat diverse jaarverslagen uit de jaren '60 en '70. Bovendien konden ook archiefstukken en posters met betrekking tot majorettekampioenschappen in de archiefdozen terug gevonden worden. Het Liberaal archief in Gent bevat het archief van Felim²⁵, de oude federatie van de liberale muziekverenigingen. De persoonlijke archieven van deze muziekverenigingen konden vaak omwille van het recht op de privacy nog niet ontsloten worden. Het **liberaal archief** beschikte over rapporten 'tot bevordering van de muziekcultuur in het Vlaamse landsgedeelte', waarmee een beeld kon gevormd worden bij de fanfarecrisis in de jaren '50 en '60. De catalogus van het **Amsab** heeft geen ontsluiting van informatie over Majorettes. Aangezien de majorettes op straat de show stalen, konden in fotocollecties van de Gentse meistoeten illustraties gevonden worden.

In het documentatiecentrum van **Vlamo** werden nationale- en internationale instructieboeken voor majorettes, cursussen voor majorette-instructeurs en tamboer-majors, handboeken en reglementen uit de jaren '60, '70 en '80 terug gevonden. Verder beschikt het centrum ook over brochures en folders uit deze periode. Hun verzameling van publicaties en thesen over fanfares in Vlaanderen bleek handig om het majorettefenomeen te kaderen. Ook de **universiteitsbibliotheek van Gent** beschikte over enkele werken over het Vlaamse fanfareleven. De uitgaven van Het huis van Alijn, 'De jaren '60/'70 in België', vormden de ideale basis voor het schetsen van de sociaal-culturele context. Deze werken konden in de **stadsbibliotheek van Gent** ontleend worden. De oude Tiny-boeken van mijn moeder illustreerden de meisjescultuur in de bestudeerde periode.

Het '**Onderzoekseminarie Gendergeschiedenis**' stimuleerde om gender als categorie te gebruiken in het onderzoek. Het meisjesideaal in de jaren '60 en '70 werd geanalyseerd en vergeleken met het idee van een 'ideale majorette'. Hiervoor werd op zoek gegaan naar beschrijvingen van ideale majorettes om deze te linken aan de dominante vrouwbeelden en patronen uit de tijd. Ook de negatieve verwijzingen waren belangrijk: welk soort gedrag wordt afgewezen, wordt dat gedrag met

²⁴ Federatie van de katholieke muziekverenigingen in België. De organisatie zette zich in voor de amateuristische blaasmuziekverenigingen van 1961 tot 2002.

²⁵ Federatie van de liberale muziekverenigingen van 1946 tot 2001.

jongens geassocieerd, enz. **RoSa** bood naast vrouwenstudies ook literatuur aan rond 'girlsstudies'. Voor België zijn nog geen dergelijke werken uitgegeven, maar met boeken als *'Het is meisjes menens: inleiding meisjesstudies'* met I. Vander Zande als editor, het werk van M. De Ras en M. Lunenberg: *'Girls, girlhood and girl's studies in transition'* kon ik mij in het concept 'meisjesstudies' verdiepen. Ook werken als *'Fashioning the feminine: girls, popular culture and schooling'* van P. Gilbert en S. Taylor en het boek van C. Driscoll, *'Girls: feminine adolescence in popular culture and cultural theory'* besteden aandacht aan de meisjescultuur. Ook in **ViVa**²⁶, een lopende bibliografie van vrouwen- en gendergeschiedenis in historische- en vrouwenstudies, kon gepaste literatuur gevonden worden. De catalogus van het 'Internationaal Informatiecentrum en Archief voor de Vrouwenbeweging' bevatte persartikels over majorettes in Nederland. Op aanvraag stuurde het **I.I.A.V.** kopies van deze teksten naar het gewenste adres.

Het vak '**Sportgeschiedenis**' deed mij stilstaan bij 'twirling als sport' en wees op de interessante vergelijking tussen turn- en twirldorpsen. Bovendien bood het vak een overzicht van literatuur rond de geschiedenis van de sport en de positie van de vrouw binnen de sportwereld. Via de databanken als **ELIN**, **Web of science** en **Antilope** kon de literatuurlijst ook met online artikels rond de thematiek uitgebreid worden. Naast literatuur bleken ook enkele websites nuttig te zijn als randinformatie en als bron bij onderzoek naar 'de majorettes vandaag'.

²⁶ Zie: <http://www.iisg.nl/womhist/vivahome.php>

D. Onderzoeksproblematiek

In het eerste hoofdstuk worden verschillende soorten 'paradepaardjes' opgesomd. Majorettes mogen immers niet verward worden met cheerleaders of dansmariekes. Verder wordt ingegaan op de terminologie. Wat is twirling precies? Zijn alle majorettes twirlsters? In het laatste punt wordt de 'Vlaamse majorette' gedefinieerd.

Het tweede hoofdstuk schetst een beeld van de Amerikaanse ontstaansgeschiedenis en evolutie van majorettekorpsen in Europa. Hierbij is er bijzondere aandacht voor de nationale verschillen en variaties binnen Vlaanderen. In het laatste deel wordt stilgestaan bij het verdwijnen van de majorettekorpsen op straat en is er aandacht voor majorettes en twirling vandaag.

In het derde hoofdstuk wordt dieper ingegaan op de crisis van de Vlaamse fanfares in de jaren '60. Naast de jongerenproblematiek bij muziekverenigingen wordt op zoek gegaan naar de rol die de majorettemeisjes hebben gespeeld bij het creëren van een nieuw elan voor de fanfare.

In het vierde hoofdstuk wordt de evolutie van de majoretteopleiding nagegaan. Hoe zagen de eerste majorettelessen eruit? Wie leerde de majorettes marcheren en twirlen? Welke instructieboeken werden hiervoor gebruikt? Was er een cursusaanbod? Wie zorgde voor de organisatie en door wie werd de opleiding gegeven?

Het vijfde hoofdstuk beschrijft de band tussen het majorettekorps en de fanfare. Waren de korpsen afhankelijk van de fanfare of vormden zij zelfstandige verenigingen? Voor welke gelegenheden ging men 'op uitstap'? Beperkten deze uitstappen zich tot de eigen gemeente? Gingen de Vlaamse korpsen ook naar het buitenland?

In het zesde hoofdstuk wordt de samenstelling en de structuur van een majorettekorps uiteengezet. Wie maakt deel uit van het majorettekorps? Welke meisjes werden majorette? Waarom gingen meisjes bij de majorettes? Werd dit gezien als een zinvolle vrijetijdsbesteding? Hoe zag een repetitie eruit? Ook de concurrentiedrang en de vriendschap tussen de meisjes wordt besproken.

In het zevende hoofdstuk gaat alle aandacht naar het majorette-uniform. Naast de evolutie van de kledij, wordt ook de majorettestick besproken. Bracht de outfit ongemakken met zich mee?

Het achtste hoofdstuk is geweid aan de majorette- en twirlorganisaties. De belangrijkste nationale- en internationale organisaties worden opgesomd en hun verschillende doelstellingen besproken. Wat was de taak van deze organisaties? Wat was hun aanbod?

Naast individuele wedstrijden is in hoofdstuk negen ook aandacht voor regionale-, nationale- en internationale groepswedstrijden. Hoe zat het met de reglementen? Zorgde de fanfare voor de muziek? Was er een sterke competitiedrang?

In hoofdstuk tien wordt op zoek gegaan hoe een goede majorette er moest uitzien en hoe ze zich moest gedragen. Is een majorette een schoonheidskoningin? Wat als een majorette een maatje meer had? Moest een goede majorette veel aandacht aan haar uiterlijk besteden? Moest een majorette kunnen twirlen? Werden de meisjes door de muziekvereniging geselecteerd?

In hoofdstuk elf worden de kenmerken van het majorette wereldje uiteengezet. Werden de majorettes door hun band met de fanfare in een mannenwereld geïntroduceerd? Welke rol speelde het café? Waarom werden majorettes soms scheef bekeken? Mocht een gehuwde vrouw nog majorette blijven? Wat deed men met jaloerse vriendjes?

In het laatste hoofdstuk worden de majorettes geschetst binnen de sociaal-culturele context. Men reageerde vaak afkeurend bij het zien van of nog maar horen spreken over meisjes in korte rokjes geëxposeerd op straat. Waren korte rokjes dan zo schokkend in de jaren '60 en '70? Hoe werden majorettes in de media afgebeeld? Welke majorette personages werden in de reclame gehanteerd? Het laatste punt van dit hoofdstuk staat stil bij het opvoedingsideaal van de jaren '60 en '70 en de link met majorette meisjes. Wat betekende 'geluk' voor jonge meisjes? Hoe zag het ideale meisje eruit? Welke toekomst was voor jonge meisjes weggelegd? Welke rolmodellen werden hen voorgeschoteld? Was een majorette een ideale dochter? Kunnen we spreken van een 'meisjescultuur'? Wat werd door de maatschappij als 'meisjesachtig' bestempeld?

Meisjes met rokjes, botjes en stokjes.

Onderzoek naar de ontstaansgeschiedenis en evolutie van de Vlaamse majorette binnen de sociaal-culturele context vanaf Expo '58 tot de vroege jaren '80.

1. Paradepaardjes

1.1. Tromgeroffel en showgirls

Na WOII begonnen Europese muziekkorpsen, naast een groep majorettes, ook vaak een trommelkorps in te schakelen om meer show te verkopen. Bij veel korpsen waren beide soorten paradepaardjes aanwezig. Sommige tamboerkorpsen stonden volledig los van een muziekkorps en gingen zelf allerlei evenementen in openlucht muzikaal begeleiden. Harmonies en fanfares wantrouwden deze concurrentie. Hun vrees bleek echter ongegrond. De talloze drumbands hadden vaak juist een stimulerende invloed op de amateuristische muziekbeoefening.²⁷

Figuur 3: De tamboers van Passendaele

In Vlaanderen begonnen de meeste korpsen in de jaren '60 met de oprichting van een vrouwelijk trommelkorps. De tamboers gingen gekleed in een uniform dat te vergelijken was met dat van de latere majorettes. Toen de fanfares ook nog majorettes aan het muziekkorps gingen toevoegen, kwamen er *"meer stickskes dan tamboers"*²⁸ en verdween het tamboerkorps vaak. In andere korpsen

²⁷ C. Bos en E. Jans, *Het grote muziek & showboek*, Heusden, Helmond, 1985, pp. 65- 66.

²⁸ Eigen verzameling documenten, interview van Hanne Delodder met Marian Vandecasteele, op 05.12.2008 te Passendaele.

werd een majorettekorps juist gevormd om de meisjes op te vangen die niet goed genoeg waren voor de drumband. De 'onbekwamen' kwamen in het majoretteam terecht.²⁹

Verschillende majorettekorpsen sloegen een nieuwe richting in. Ballet werd de basis van hun show en niet de militaire exercitie. De meisjes zagen zich als 'showgirls' niet als majorettes".³⁰

1.2. Cheerleaders en dansmariekes

Niet alleen majorettes en tamboers zorgden voor een goede sfeer op festiviteiten. Ook dansmariekes en cheerleaders brachten show. In de jaren '60 en '70 waren in België nog geen cheerleaders te vinden. Pas later waaide het fenomeen over uit Amerika waar de meisjes al onmisbaar waren bij schoolevenementen en sportwedstrijden. Cheerleaders zijn geen majorettes. Ze hebben geen stok, maar brengen show door te roepen, te dansen en acrobatische bewegingen uit te voeren. In felgekleurde pakjes schreeuwen de meisjes slogans en strijdkreten. Met pompons en linten proberen ze het publiek aan te zetten om luid mee te supportereren.³¹

Majorettes worden vaak verward met dansmariekes. Terwijl het fenomeen van de majorettes overkwam uit Amerika, kwam de traditie van de dansmariekes uit Duitsland. Op het einde van de 19^e eeuw verschenen op 'Het Rijnlandse Carnaval' de eerste dansmariekes. Op dit carnaval greep het bezette Duitsland de kans om zijn bezetters te hekelen. Het werd een parodie op het militaire leven en de verschillende militaire figuren, zoals de vrouw die met de soldaten meetrok. Zij voorzag de soldaten tijdens lange tochten van versnaperingen en drank. Haar gekke pasjes moesten de militairen opbeuren. Tijdens het carnaval stak een man zich in een overdreven vrouwentravestie en danste er wild op los als hekeling van dit personage. Later vonden de carnavalsverenigingen inspiratie in de revuemeisjes van de theaterwereld. In plaats van één mannelijke 'Tanzmarie' verschenen er dan groepen jonge meisjes.³²

Een dansmarietje moest kunnen dansen, maar ook haar kostuum speelde een belangrijke rol. De traditionele kledij bestond uit pluimen, kant en volants. Het gezicht van een dansmarietje werd gepoederd en op haar hoofd droeg ze een witte pruik met vlechtjes. Haar rokje en jasje waren afgeboord met gouden biesjes en voorzien van gouden knopen en epauletten. Naast deze traditionele uitrusting bestonden ook fantasie-uniformen en pasten moderne groepen hun kledij aan. Optredens van dansmariekes zaten boordevol energie. Ze stampten, trippelden, huppelden en deden

²⁹ Persoonlijk archief Paul Hofkens, "Majorette: vrouwelijke expressie van ritme en sierlijke elegantie. Beverlose meisjes volgen samen met andere Limburgse majoretten stage in Zwitserland", in: *Verzameling losse krantenartikels*.

³⁰ Persoonlijk archief Paul Hofkens, "De meisjes van het straatballet", in: *Verzameling losse artikels*.

³¹ Eigen verzameling documenten, interview van Hanne Delodder met Paul Hofkens, op 22.12.2008 te Merksem.

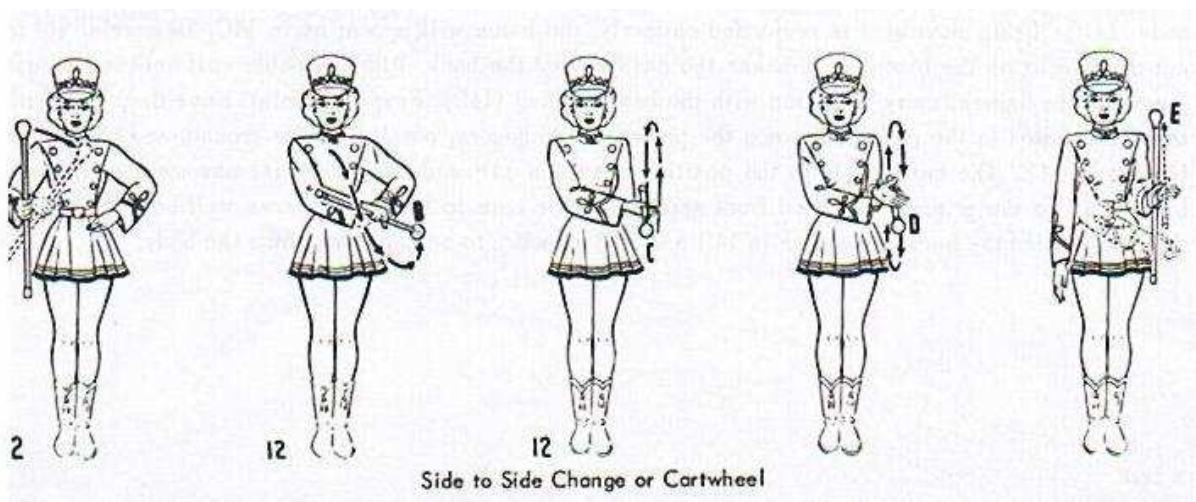
³² M. Dings, De Dansmarietjes, in: *Vrij Nederland*, x(1979), 8, pp. 3-39.

tussenin een spreidzit, een radslag of een cancanbeweging. Hun muziekrepertoire bestond vooral uit mars- en polkamuziek. De taak van de dansmariekes was het vergezellen van de Carnavalprins. Zijn verkiezing, de recepties en optochten werden door de meisjes opgevolgd. De dansmariekes namen ook deel aan andere activiteiten en wedstrijden.³³ Ook vandaag bestaan nog steeds, weliswaar ‘moderne’, dansmariekes.

1.3. Niet alle majorettes zijn twirlsters

Majorettes begeleiden muziekverenigingen in optochten. In groep gaan ze de muzikanten vooraf. Ze marcheren en vormen figuren op straten en pleinen, terwijl ze met hun stok draaien. Wanneer de oefeningen van een dergelijk niveau zijn en de meisjes een groot gamma aan stokbewegingen beheersen, spreekt men van ‘twirling’. Het woord ‘stok’ wordt dan vaak vervangen door ‘stick’ of ‘baton’.

Twirlers zijn majorettes die jongleren met hun stick. Die stick is niet langer een onderdeel van het uniform, maar een essentieel instrument van het optreden. Naast optreden op straat worden er voor twirlers ook shows georganiseerd waarbij de meisjes in individuele nummertjes of in groep optreden. De intensieve training die hieraan voorafgaat, zorgt ervoor dat twirling in sommige landen als een sport beschouwd wordt.

Figuur 4: Twirloefening uit instructieboek

In Amerika begon men met allerlei voorwerpen te twirlen: vlaggen, houten geweren, vuurbatons, zwaarden, enz. In Vlaanderen werd dit overgenomen, maar dan vooral door de zogenaamde showkorpsen. De klassieke majorette die bij de fanfare hoorde, bleef trouw aan de baton. Tijdens verschillende cursussen werden opleidingen in deze ‘novelties’ voorzien.

³³ *Ibidem*

1.4. De Vlaamse majorette

In het artikel 'De fanfare van honger en dorst' geeft Annelies Schoupe haar definitie van een majorette: *"Een majorette is liefst een jonge dame die geüniformiseerd meeloopt in een majorettekorps. Dat korps marcheert en maakt danspasjes op maat van de (mars)muziek van een begeleidend muziekkorps terwijl de meisjes met hun 'baton' jongleren."*³⁴ Hiermee beschrijft ze de klassieke Vlaamse majorette die in de jaren '60 en '70 de straten opfleurde. Typisch voor de Vlaamse meisjes was dat zij in de schoot van de fanfare ontstonden en samen met de muzikanten op stap gingen. Hoewel de meisjes, vooral in het begin, niet altijd met hun stok gingen jongleren, werd langzaam duidelijk dat ook zij competitief konden zijn.

Figuur 5: Majorettes van Kuurne in 1977

³⁴ A. Schoupe, *De fanfare van honger en dorst*, in: <http://www.steunpuntjeugd.be/krax/archief/0705/070520.pdf>, geraadpleegd op 05.02.2009.

2. Geschiedenis van de majorettes

2.1. Waar komen majorettes vandaan?

Majorettekorpsen die een muziekkorps begeleiden, zijn ontstaan in Amerika. Een tamboer-majoor is in de Verenigde -Staten een drum-majoor. Daar bestond al een lange traditie van mannelijke drum-majors die het marcheerritme bepaalden voor muziekkorpsen en een lange stok gebruikten om signalen en commando's aan te geven.

Rond het einde van de 19^e eeuw verschenen ook vrouwelijke drum-majors, de zogenaamde drum-majorettes. Eind jaren '20 kwamen de vrouwelijke drum-majorettes steeds vaker voor. De eerste Amerikaanse majorettekorpsen ontstonden in de jaren '30. De leidende drummajorette werd daarbij bijgestaan door een groep die de muziekbond vooraf ging.

2.2. Twirlende majorettes

De tamboer- majoor was oorspronkelijk een functie binnen het leger. Bij een militaire parade liep de tamboer-majoor voorop en maakte hij met zijn wapen zwaaiende bewegingen om het publiek plaats te doen ruimen voor de groep. Het wapen maakte plaats voor een grote stok waar de tamboer-majoor steeds moeilijker oefeningen ging mee uitvoeren. Hierdoor trok hij de aandacht van de mensen en kon hij zich makkelijk een weg banen door het volk. Dit gebruik werd overgenomen door niet-militaire fanfares en drumbands. De grote stok werd versierd met kleurige touwen, kwasten en een koperen bol.³⁵

Aanvankelijk waren het uitsluitend mannen die de tamboer-majoorstok hanteerden. Langzaam werden ook meisjes warm gemaakt voor het fenomeen. Een eerste boekje met specifieke oefeningen voor die grote stok werd in 1918 gepubliceerd door het Major-Millsap-College van Mississippi. Deze school droeg de naam van haar stichter Major Millsap en noemde haar vrouwelijke studenten 'majorettes'.³⁶ In de vroege jaren 1920 werden turngroepen voor meisjes erg populair. Er werden allerhande objecten gebruikt die te vergelijken zijn met de instrumenten van de ritmische gymnastiek. Steeds meer scholen hielden zich bezig met twirling. De stick werd lichter en fijner. In 1930 startte Fred Simcock op Long Beach California met een drum-majorette school waar hij duizenden majorettes opleidde en ze leerde twirlen met alles wat ook maar kon rondgedraaid worden.³⁷

³⁵ M. Lamsens, *Majoretten: een subcultureel fenomeen*, Leuven (onuitgegeven licentiaatverhandeling Universiteit Leuven), 1981, p. 21.

³⁶ Eigen verzameling documenten, interview van Hanne Delodder met Paul Hofkens, op 22.12.2008 te Merksem.

³⁷ <<http://www.majorettes.ca/hist2.html>>, geraadpleegd op 19.02.2009.

Vanaf de jaren '30 beslisten Amerikaanse directeurs van muziekkorpsen om met de marcherende korpsen meer show te verkopen door enkele batontwirlers toe te voegen. Hierdoor raakten meer en meer tienermeisjes geïnteresseerd in twirling en snel begonnen de muziekkorpsen meer majorettes aan hun korps toe te voegen.³⁸ Vanaf de jaren '40 werd twirling bijna uitsluitend door vrouwen beoefend, maar de instructeurs en twirlers bleven vooral mannen.

2.3. Populaire majorettes in de Verenigde Staten

Vanaf de jaren '40 en '50 zijn majorettes overal in de Amerikaanse samenleving terug te vinden. Elke schoolband had een groep majorettes in korte rokjes. Afbeeldingen van majorettes werden gebruikt op kalenders, in catalogussen, op covers van magazines en in reclame advertenties. Ze werden een geliefd icoon in de reclamewereld, bijvoorbeeld bij Chesterfield sigaretten, Seven Up, Kodak, Cleenex en Coca Cola.

Figuur 6: Reclame voor Chesterfield sigaretten

³⁸ F. Miller, G. Smith en P. Adam, *The complete book of baton twirling*. New York, Doubleday & Company, Inc., 1978, pp. 67-68.

2.4. Majorettes komen naar Europa

Na WO II werden majorettekorpsen ook in Europa populair. In het begin van de jaren '50 maakten twee Amerikaanse twirlingpioniers, Norman Crider en Georges Azria, een propagandatocht door Europa.³⁹ Aanvankelijk werd vooral de interesse van Nederland en Frankrijk gewekt. Op Expo '58 lieten de Amerikaanse majorettes ook in België zien wat 'show' allemaal kon in houden. Deze Amerikaanse wervelwind zorgde in Europa voor een doorbraak.⁴⁰

In Moulin in Frankrijk werd in 1961 het eerste Europese majorettekorps opgericht. De show was in het begin eenvoudig, maar snel werden Amerikaanse parade- en danstechnieken overgenomen en ingestudeerd. De majorettepelotons in Frankrijk stegen snel tot het Amerikaanse niveau. Toch creëerden de Franse majorettes een eigen stijl. De elegantie en schoonheid van de perfect getrainde Franse korpsen zorgde voor een toenemende populariteit van publieke evenementen. Bij de opleiding speelden dans-, ballet- en gymnastiekdocenten een belangrijke rol.⁴¹ Zo ontstonden er beroemde groepen met al even beroemde leiders als Guy David en Marie-Ange Brillet.⁴² Als nationale instructrice schreef Marie-Ange Brillet een reeks oefeningboekjes die in heel Europa werden gevolgd.⁴³

In de jaren '60 werden ook in Nederland een groot aantal majorettepelotons opgericht. Enkele groepen gingen heel professioneel te werk waaronder "*The Goldstars*" uit Bergen op Zoom. Deze groep werd in 1971 winnaar van één van de eerste Europese kampioenschappen voor majorettegroepen. "*The Goldstars*" zetten hun succes verder met optredens in binnen- en buitenland. Het succes van groepen als die uit Bergen op Zoom stimuleerde andere Nederlandse formaties. Het duurde niet lang of er presenteerden zich overal in Nederland majorettepelotons. Steeds meer mensen uit de professionele dans- en balletwereld begonnen zich met deze nieuwe groeperingen te mengen. Er werden werkgroepen opgericht die cursussen organiseerden. Veel muziekkorpsen voegden naast de tamboers- en blazerssectie ook een majorettegroep toe waardoor ook de muziekfederaties aandacht aan majorettes gingen besteden.⁴⁴

Andere Europese landen waren aanvankelijk niet zo op perfectie en competitie gericht in vergelijking met Frankrijk en Nederland. De kortgerokte meisjes werden eerder ingezet als opvrolijkend element

³⁹ Eigen verzameling documenten, interview van Hanne Delodder met Paul Hofkens, op 22.12.2008 te Merksem.

⁴⁰ S. Eloy en E. Veraverbeke, eds, *De wondere wereld van Expo '58*, Gent, Het huis van Alijn vzw, speciaal nummer: Juli-november 2008, p. 5.

⁴¹ C. Bos en E. Jans, *op. cit.*, p. 98.

⁴² M. Lamsens, *op. cit.*, p. 22.

⁴³ *Ibidem*, p. 23.

⁴⁴ C. Bos en E. Jans, *op. cit.*, pp. 98-100.

bij feestelijkheden. Toch waren er groepen die een hoog niveau behaalden. Het fenomeen beperkte zich niet enkel tot Amerika en Europa. In 1978 traden tijdens een wereldconcoers in Kerkrade zowel groepen uit de Verenigde Staten, Canada, België, Engeland en Denemarken, als groepen uit Indonesië, Nieuw-Zeeland, en Japan op.⁴⁵

2.5. De majorettes in België

Het contact met de professionele majorette op Expo '58 werkte inspirerend om de stilaan wegwijnende muziekmaatschappijen nieuw leven in te blazen.⁴⁶ Ook de buurlanden van België gooiden hoge ogen met hun majorette optredens. Buitenlandse groepen werden uitgenodigd om Vlaamse stoeten en processies op te luisteren. Er was veel geld nodig om de Nederlandse, Franse of Duitse korpsen naar hier te krijgen, maar al vlug bleek dat zij voor spektakel zorgden.⁴⁷ Vol bewondering keek men naar het optreden van de groepen over de grens. Dat moest Vlaanderen even goed kunnen!⁴⁸

Vanaf de jaren '60 gingen de Vlaamse muziekmaatschappijen zelf op zoek naar meisjes. Ze gaven hen een leuk pakje en leerden hen marcheren. De majorettes werden de blikvangers van de fanfare; ze deden de fanfare groter lijken en zorgden voor feestvreugde door hun jeugdig enthousiasme. De nieuwe vrouwelijke fanfareleden maakten deel uit van de muziekvereniging en werden samen met de muzikanten ingeschreven in overkoepelende muziekfederaties. Eind jaren '60 was de Vlaamse majorette niet meer uit het straatbeeld weg te denken.⁴⁹

De eerste majorettes moesten vooral goed kunnen marcheren. Van twirlen wisten ze amper iets af. Een groot deel van het publiek zag majorettes dan ook als louter 'amusant billenvertoon'. Eind jaren '60 kwam daar stilaan verandering in. Meer en meer baseerde men zich op het Amerikaanse voorbeeld van de majorette dat door Frankrijk en Nederland reeds was overgenomen. De majorettes kregen een opleiding waarvoor professionele instructeurs werden ingeschakeld.⁵⁰ Ook de Amerikaanse instructeurs Georges Azria, Jack Crum, Ken Sasser en Larry Patton drukten hier hun stempel op. Majorettes moesten niet alleen meer rondstappen, maar ook tonen hoe vaardig ze wel waren met het stokje. Ondanks deze professionele opleidingen raakten veel korpsen niet van hun oorspronkelijk imago af.

⁴⁵ M. Lamsens, *loc. cit.*

⁴⁶ Persoonlijk archief Paul Hofkens, Persconferentie door Paul Hofkens, 1977.

⁴⁷ Persoonlijk archief Paul Hofkens, "Meisjes redden de muziek: Majoretten helpen fanfares er weer boven op", in: *Gazet van Antwerpen*, 11.09.1970, s.p.

⁴⁸ *Ibidem*

⁴⁹ *Ibidem*

⁵⁰ Filmmateriaal V.R.T./nst.19681116.1:bcm 990923 extra 3: Reportage majoretten.

2.6. Nationale verschillen

De populariteit van de Amerikaanse showgirls bracht enkele feestcomités in Frankrijk op het idee een majorettegroep op te richten. Ze wilden zo nieuw leven blazen in hun activiteiten.⁵¹ De comités lieten uniformen maken en kleedden daarmee de meisjes van de gymnastiekploeg.⁵² Meestal werden gymleraars aangeworven om de ploeg te trainen. De majorettegroepen hadden succes en de comités beslisten om ook een fanfare op te richten om hen te begeleiden.⁵³

In Vlaanderen daarentegen ontstond een majorettekorps juist in de schoot van een muziekkorps of drumband. Bij de meeste korpsen werden de dochters van de muzikanten ingeschakeld. Deze brachten hun vriendinnen mee naar de majoretteles. In vergelijking met het buitenland moest België nog heel wat leren: *“Buitenlandse groepen, weelde voor het oog maar vaak een doorn in het oog van Belgische groepen.”*⁵⁴ In Frankrijk ging het er heel wat professioneler aan toe en ook in Nederland bereikten de majorettekorpsen een hoog niveau. In Frankrijk ging men zelfs zo ver dat men de ‘begeleidende fanfare’ ging vervangen door tamboers waarin luidsprekers werden gemonteerd terwijl de muziek werd uitgezonden vanuit een volgauto. De batterijen werden gemonteerd in de kleren van de meisjes, wat soms incidenten veroorzaakte: *“Meisjes die een beha met baleinen droegen, werden door elektrische schokken door elkaar geschud.”*⁵⁵ ‘Les majorettes de Paris’ gebruikten als eerste deze vorm van muzikale begeleiding. Later hebben de groepen van Marseille, Le Mans, Mantes-la-Jolie en verschillende anderen dit overgenomen.⁵⁶

De Belgische majorettes hadden deze snufjes niet. *“Strikt genomen zijn ze helemaal geen majoretten, althans niet volgens Amerikaans model.”* Hoewel de Belgische groepen veel afhankelijker bleven van een fanfare, slaagden bepaalde groepen er toch in een hoog niveau te bereiken.⁵⁷

⁵¹ G. David, *Majorettes de Franc*, Parijs, C. Dassaud, 1971, p. 8.

⁵² *Ibidem*

⁵³ *Ibidem*, pp. 14-16.

⁵⁴ Filmmateriaal V.R.T./nst.19681116.1:bcm 990923 extra 3: Reportage majoretten.

⁵⁵ G. David, *loc. cit.*

⁵⁶ G. David, *op. cit.*, p. 18.

⁵⁷ Filmmateriaal V.R.T./nst.19681116.1:bcm 990923 extra 3: Reportage majoretten.

2.7. De 'Vlaamse stijl'

De Vlaamse majorettes waren aanvankelijk geen twirlende majorettes. De bewegingen die zij met hun stick deden hadden meer iets weg van turnbewegingen. Voorzitters van muziekkorpsen hadden soms grote ambities: *“Wij zouden dus meer manipuleren met de stick en wij wilden ons dus meer volledig baseren op het Amerikaanse majoretteteam.”*⁵⁸ Naar Amerikaans voorbeeld wou men de Vlaamse majorettes meer laten twirlen. De Amerikaanse commercialisatie, specialisatie en de individuele vedettecultus werd in Vlaanderen echter nooit zo ver doorgedreven. Volgens de muziekfederatie Fedekam mochten de Vlaamse majorettes geen imitatie van de Amerikaanse showgirls worden. Men streefde naar een 'eigen Vlaamse stijl', waarbij mechanische muziek vermeden moest worden en optredens met een drumband en een muziekkorps gestimuleerd.⁵⁹

Figuur 7: Majorettes van Gits in 1975

⁵⁸ *Ibidem*

⁵⁹ M. Lamsens, *op. cit.* p. 51.

2.8. Niveauverschillen binnen Vlaanderen

De ontwikkeling van de majorettekorpsen was erg streekgebonden. Niet alle korpsen evolueerden even snel. Op wedstrijden werd het duidelijk dat niet in alle regio's hetzelfde niveau werd bereikt: *“De topmajorettes uit de provincies Antwerpen en Brabant toonden er duidelijk hun suprematie, onder andere in een fascinerend nummer met licht- en zelfs met vuursticks, maar Martine Verbeke en Francine Scheirlinck van het Gitse korp bewezen dat West-Vlaanderen vlug zijn achterstand aan het ophalen is.”*⁶⁰ Niet elk majorettekorps kreeg immers de steun van een instructeur of de mogelijkheid om cursussen te volgen. Zelfs binnen dezelfde gemeente konden er grote verschillen zijn tussen de majorettekorpsen. *“Het tweede majorettekorps van de gemeente was professioneler dan wij en dat maakte ons jaloers. Er waren er wel een paar die overgingen naar het andere korps waardoor wij majorettes verloren. De majorettes van Picanol kenden inderdaad betere technieken dan wij. Zij hadden een instructeur die daarvoor speciaal opgeleid was. Onze instructrice deed dat louter voor haar plezier.”*⁶¹

*“Wij hadden eens een wedstrijd hier in Sint-Andries. Daar gingen we met een aantal meisjes een solo-optreden verzorgen. We stonden daar met gespreide ogen te kijken naar een meisje van Bavikhove. Dat meisje kon haar stick al in de lucht gooien en wij konden dat nog niet.”*⁶² Linda Bonte, majorette sinds 1972.

2.9. Majorettes verdwijnen

Reeds van bij hun oprichting kregen majorettekorpsen het moeilijk om in leven te blijven. Vooral de financiële moeilijkheden stapelden zich op. Een volledige majorette-uitrusting kostte ongeveer 3.500 Belgische frank. De muziekmaatschappij betaalde de rekening *“en omdat majoretten nog volop in de groeiperiode zitten, raken ze om de twee jaar uit de pakken gewassen. Wéér dokken.”*⁶³ Om de kosten wat te beperken, werden vaak sympathisanten ingeschakeld om de kostuums te maken.⁶⁴

Vanaf de jaren '80 begonnen de majorettekorpsen langzaamaan in te krimpen. Meisjes hadden steeds meer mogelijkheden om hun vrije tijd door te brengen. *“Het majorettekorps is verdwenen omdat we aan geen personen meer raakten. De meisjes wilden op zaterdag niet meer vroeg opstaan*

⁶⁰ Persoonlijk archief Koninklijke fanfare St.-Cecilia Passendaele, “Majorettenkursus te Gits”, in: *De Weekbode*, 01.07.1974, s.p.

⁶¹ Eigen verzameling documenten, interview van Hanne Delodder met Viviane Deconinck, op 12.12.2008 te Ieper.

⁶² Eigen verzameling documenten, interview van Hanne Delodder met Linda Bonte, op 16.12.2008 te Zedelgem.

⁶³ Persoonlijk archief Paul Hofkens, “Waarom wordt een meisje majorette?,” in: *De Limburger*, 05.08.1975, s.p.

⁶⁴ G. David, *op. cit.*, pp. 22-26.

*om de majorettes te volgen. Ze wilden liever op vrijdagavond uitgaan.*⁶⁵ Om een goede majorette te worden, moest je bovendien vele jaren oefenen *“en daar zit nu het probleem. Net op dit moment kunnen velen het geduld niet meer opbrengen om verder en beter te doen en haken af nadat het nieuwtje er af is.”*⁶⁶

Sommige majorettegroepen koppelden zich los van de fanfare en richtten al hun aandacht op wedstrijden. Show geven op straat was voor deze korpsen geen uitdaging meer. De meisjes wilden betere twirlsters worden en wilden trainen voor kampioenschappen. Muziekkorpsen werden ook minder gevraagd om op te treden op wijkkermissen en optochten. De klassieke majorettes begonnen dan ook uit het straatbeeld te verdwijnen.

2.10. Majorettes en twirling vandaag

Majorettes op straat met de fanfare er achteraan zijn een beetje vergane glorie. De meeste majortwirlgroepen zijn nu zelfstandige verenigingen. *“Wij waren nog ouderwetse majoretten. Tegenwoordig zijn de majoretten hip en doen mee aan wedstrijden en daar hoort geen fanfare meer bij.”*⁶⁷ Deze twirlgroepen kunnen vaak tot de sport gerekend worden: *“Het is een sportieve versie van het ouderwetse majorettegedoe met rokjes en stokjes, een kruising tussen majoretten en turnen.”*⁶⁸ Er wordt opgetreden in een zaal op moderne muziek. Voor sommige meisjes blijft het een hobby, terwijl anderen intensief trainen om de top te bereiken. Ze willen het land in, bekervinnen en promoveren: *“We oefenen niet, we trainen”.*⁶⁹ De meeste groepen lopen nog een aantal keer per jaar met een muziekvereniging mee. Vooral de oudere meisjes vinden dat niet leuk. *“Want de jongens liggen plat op straat, onder de rokjes te kijken als we meelopen met een bloemencorso of een optocht.”* De meeste showteams wisselden hun rokje voor een lange trainingsbroek.⁷⁰

Niet alle korpsen zijn onafhankelijke verenigingen; er zijn nog steeds majorettekorpsen die bij een fanfare horen. De meeste van deze groepen combineren een samenwerking met de fanfare met hun deelname aan de twirlcompetitie. *“Voor ons is het wel leuk om met de harmonie en de drumband op weg te gaan en om daarmee samen te werken. Maar uiteraard is het deelnemen aan wedstrijden, een stukje voor jezelf.”*⁷¹ Door zich op de twirling te richten, kunnen de korpsen blijven bestaan: *“Als de wedstrijden er niet waren, dan had ik er mee opgehouden. Want door die wedstrijden kun je*

⁶⁵ Eigen verzameling documenten, interview van Hanne Delodder met Conny Claeys, op 13.12.2008 te Waregem.

⁶⁶ Persoonlijk archief Linda Bonte, “Majoretten in Zedelgem: 25 jaar”, brochure, 1997.

⁶⁷ Eigen verzameling documenten, interview van Hanne Delodder met Nancy Vandekerckhove, op 20.11.2008 te Aartrijke.

⁶⁸ S. Malko, “De Laatste majorettes: van hoepeltjesgedoe naar topsport”, in: *Vrij Nederland*, 62(2001), 23, p. 46.

⁶⁹ *Ibidem*, p. 44.

⁷⁰ C. Janssen, “Even Janny bellen”, in: *HP/De tijd*, (6)1995, 257, p. 50.

⁷¹ Eigen verzameling documenten, interview van Hanne Delodder met Mieke Derez, op 14.12.2008 te Kuurne.

steeds een stapje verder."⁷² In West-Vlaanderen bleven de 'klassieke majorettekorpsen' het langst bestaan, omdat de band met de muziekharmonie hier langer standhield.

2.11. Min of meer majorette

Hoewel de klassieke majorette grotendeels uit het straatbeeld verdwenen is, blijft de fascinatie bij vele meisjes bestaan. De majorette spreekt nog altijd tot de verbeelding. Choreografe Lore van den Brempt droomde er als meisje al van om majorette te worden. *"In Kessel-Lo, waar ik woonde, bestond het niet. Van andere meisjes hoorde ik dat ze niet mochten van hun ouders. Er was teveel negatieve connotatie aan verbonden door die korte rokjes"*. Nu is Lore van den Brempt majorette in haar eigen groep 'Majoretteketet', een hedendaagse interpretatie van een groep majorettes. De groep ontstond in 2008 als een cursus die Van den Brempt begeleidde. *"Het uitgangspunt van klassieke majoretten en Majoretteketet is hetzelfde: een meisje dat vanalles doet met haar stok."*⁷³

Een andere hedendaagse majorettegroep is 'Vooruit met de kuit'. Deze *"bende dolle majoretten en rare muzikanten"*⁷⁴ brengt sinds juli 2003 leven op buurtfeesten, festivals en andere manifestaties.⁷⁵ 'Les vedettes plus ou moins majorettes' bracht een vijftiental Brusselse artiesten samen voor een theatrale majorettegroep. Ondertussen brachten ze met 'Disque N.1' een cd uit met liedjes met elektro pop-achtige liedjes.⁷⁶ Ook *"t Schoon Vertier"* uit Gent vond zijn inspiratie bij de majorettes. Deze cabaretfanfare liet zich verder ook beïnvloeden door de French cancan, burleske, vaudeville, swing en jazz.⁷⁷ In de humoristische fanfare 'La Guardia Flamenca' stelen kortgerokte flamencomajorettes de show. Orde en discipline wordt gecombineerd met de passie en ontroering van flamenco.⁷⁸ Deze nieuwe projecten brengen terug leven wat op straat.

⁷² C. Janssen, *op. cit.*, p. 51.

⁷³ J. Van Beek, *loc. cit.*

⁷⁴ <www.vooruitmetdekuit.be>, geraadpleegd op 06.03.2009.

⁷⁵ *Ibidem*

⁷⁶ J. Van Beek, *loc. cit.*

⁷⁷ J. Van Beek, *loc. cit.*

⁷⁸ A. Schoupe, *loc. cit.*

3. Crisis in de fanfare

3.1. Wisselende populariteit

De fanfare is in Vlaanderen één van de belangrijkste en specifieke tradities op het gebied van amateuristische muziekbeoefening. De eerste fanfares verschenen rond 1830. Op het einde van de 19e eeuw werd de fanfare steeds populairder.⁷⁹ Veel fanfares moesten tijdens WO I en WO II hun activiteiten stopzetten. Na WO I waren heel wat muziekverenigingen verdwenen, anderen hadden hun activiteiten moeten beperken en kwamen slechts na vele jaren weer tot een zekere heropbloei.⁸⁰ Tussen 1945 en 1960 zorgden de naweën van WO II voor een daling van het aantal verenigingen.⁸¹ De relatief korte oorlogsperiodes lieten in de muziekverenigingen sporen na die vele decennia later nog merkbaar waren.

De naoorlogse periode bracht geleidelijk aan een nieuwe levenssituatie. De economische zwakte maakte plaats voor meer welvaart en zelfstandigheid. Democratisering van het onderwijs en revolutie van het leefpatroon zorgde voor een groeiende mondigheid.⁸² Creativiteit en sociale vaardigheden werden aangemoedigd. Zelfontplooiing en zelfexpressie waren nieuwe belangrijke doelstellingen.⁸³ Deze sociaaleconomische en culturele omwenteling vormde een nieuwe dreiging voor de muziekverenigingen.

3.2. De crisis vanaf de jaren '60

Vanaf de jaren '60 deed zich in de Vlaamse fanfares een crisis voor. De televisie deed zijn intrede en het vrijetijdsveld strekt zich uit. Om muziek te beleven moest je niet meer naar de fanfare en dat had een daling van het aantal muzikanten tot gevolg.⁸⁴

De grote aantrekkingskracht van het gecommercialiseerd ontspanningsleven tastte de aantrekkingskracht van de muziekkorpsen aan. Bij velen was hun rol uitgespeeld. In kleiner wordende groepjes werd er toch gemusiceerd. Naast het opluisteren van jaarlijkse processies en kermissen, werd voor het steeds schaarser wordende publiek af en toe geconcerteerd. Andere verenigingen vervielen in vriendengroepen zonder muzikale ambities en waren te zien op feesten en stoeten.⁸⁵ In 1965 gaf de 'Commissie van advies en bevordering van de muziekcultuur in het Vlaamse

⁷⁹ M. De Bleecker, *Hoor! De Muzikanten!*, Drongen, Nevelland, p. 5.

⁸⁰ J. Poels, "De Volkse Muziekverenigingen", in: *Vade-mecum ten dienste van de Belgische volkse muziekverenigingen*, Muziekverbond van België, 1956, p. 26.

⁸¹ M. De Bleecker, *loc. cit.*

⁸² K. De Wolf, *De dorpsfanfare, een levend fossiel?*, Leuven (onuitgegeven licentiaatverhandeling Lemmensinstituut Leuven), 1997, p. 8.

⁸³ Het Huis van Alijn, *De jaren '70 in België*, Tielt, Lannoo, 2007, p. 39.

⁸⁴ M. De Bleecker, *loc. cit.*

⁸⁵ K. De Wolf, *op. cit.*, p. 7.

landgedeelte' een rapport uit over 'de muziekcultuur in het Vlaamse landsgedeelte'. Over de amateuristische blaasmuziek werd volgende conclusie gemaakt: *"Enkel zou ik willen aanstippen dat in soortgelijk geval de 'kunst' als onderdeel van 'cultuur' slechts matig beoefend wordt door deze verenigingen. Zij kunnen wel beschouwd worden als een soort sociale groepering en in zekere mate een gezelschapskring, waar af en toe "geblazen" wordt onder de al dan niet kundige leiding van een dirigent."*⁸⁶ De muziekkorpsen werden steeds minder gewaardeerd. De financiële steun nam af en de verenigingen kregen grote moeilijkheden om het hoofd boven water te houden.⁸⁷

Gemeentebesturen klaagden dat hun muziekvereniging stervende was en dat het aantal spelende leden in een snel tempo slonk. dat er geen belangstelling meer kon verkregen worden bij de jeugd die teveel in beslag werd genomen door jazz, swing en andere nieuwe muziekgenres.⁸⁸

3.3. Het nieuwe elan van de fanfare

3.3.1. Een aangename vrijetijdsbesteding

De jeugd toonde inderdaad weinig interesse. Maar reeds in 1965 zag men in dat men de verklaring niet louter bij de jeugd *"die geen tijd had om zich actief bezig te houden met de muziekverenigingen"* kon gaan zoeken.⁸⁹ De fout lag eerder bij de muziekverenigingen zelf die hun werking te weinig afstemden op de jeugd. Volgens het 'Ministerie van nationale opvoeding en cultuur' kwam het er niet alleen op aan de jeugd voldoende muziekkennis bij te brengen, maar moest men de jeugd een aantrekkelijk programma van muziekbeleving kunnen voorleggen: *"een werkelijke aangename, spontane vrijetijdsbesteding."*⁹⁰

Stapsgewijs kregen de muziekverenigingen opnieuw een zinvol bestaan in de moderne samenleving. Hierbij speelden muziekfederaties een belangrijke rol.⁹¹ De overheid was niet alleen verantwoordelijk voor het onderwijs, maar ook voor de permanente naschoolse opvoeding van de burgers. Muziekorganisaties kregen de opdracht de overheid bij te staan in de cultuurontwikkeling van het volk.⁹² Het contact tussen de bestaande muziekacademies en de fanfares en harmonies werd aangemoedigd. De resultaten hiervan waren een toename van het aantal jongeren in de

⁸⁶ A. De Moor, "Amateuristische beoefening van de Blaasmuziek", in: *Rapport over de muziekcultuur in het Vlaams landsgedeelte*, Brussel, Ministerie van nationale opvoeding en cultuur, 1965, p. 96.

⁸⁷ K. De Wolf, *loc. cit.*

⁸⁸ Persoonlijk archief Paul Hofkens, "Meisjes redden de muziek: Majoretten helpen fanfares er weer boven op", in: *Gazet van Antwerpen*, 11.09.1970, s.p.

⁸⁹ A. De Moor, *op. cit.*, pp. 96-97.

⁹⁰ *Ibidem*

⁹¹ K. De Wolf, *op. cit.*, p. 8.

⁹² KADOC, *Archief Fedekam*, Fedekam België VZW. Nationale confederatie voor katholieke muziekverenigingen van België. Erkend door het ministerie van cultuur. Jaarverslag 1966, p. 3.

blaasmuziekverenigingen en een verhoging van de technische kwaliteit van de instrumentbespeling.⁹³

Muziekorganisaties begonnen meer aandacht besteden aan de jeugd. De jeugdcommissies organiseerden jeugdmuziekfestivals en internationale jeugddagen.⁹⁴ Ze begrepen dat jonge korpsleden noodzakelijk waren om de volkse blaasmuziek in stand te houden. Als organisatie konden ze bijdragen tot *“naschoolse culture opvoeding en persoonsverrijkende vrijetijdsbesteding”*⁹⁵.

3.3.2. Meisjes redden de muziek

Om jonge muzikanten bij te winnen en de vereniging een reden te geven tot bestaan, moest de fanfare bovendien opgefrist worden.⁹⁶ Zo vertelde in 1968 een dirigent hoe hij zijn harmonie nieuw leven had ingeblazen: *“De harmonie op zichzelf betekende niet zoveel meer. Om het geheel wat op te krikken hebben we ons majorettes aangeschaft. We zijn begonnen met twee. Dat is beginnen groeien en we besloten een blok te vormen: vier maal vier, 16.”*⁹⁷ Majorettes waren een ideale manier om vrouwen in parades te betrekken.

Figuur 8: De majorettes van Koekelare in 1970

⁹³ KADOC, *Archief Fedekam*, Fedekam België VZW. Nationale confederatie voor katholieke muziekverenigingen van België. Erkend door het ministerie van cultuur. Jaarverslag 1970, p. 1.

⁹⁴ KADOC, *Archief Fedekam*, Fedekam België VZW. Nationale confederatie voor katholieke muziekverenigingen van België. Erkend door het ministerie van cultuur. Jaarverslag 1971, pp. 25-27.

⁹⁵ KADOC, *Archief Fedekam*, Fedekam België VZW. Nationale confederatie voor katholieke muziekverenigingen van België. Erkend door het ministerie van cultuur. Jaarverslag 1966, p. 12.

⁹⁶ Filmmateriaal V.R.T./nst.19681116.1:bcm 990923 extra 3: Reportage majoretten.

⁹⁷ *Ibidem*

De meisjes hielpen de fanfares er weer boven op, de fanfare kreeg een nieuw elan. De muzikanten hadden een klankbord nodig en daar zorgden de majorettes voor: *“Majoretten, een hart onder muzikantenriemen.”*⁹⁸ Het majorettekorps bracht meer leven in de fanfare en in de gemeenschap: *“Je merkte dat er veel meer volk op straat kwam. Als de fanfare passeerde en de majorettes erbij waren, dat had veel meer succes. Het was iets vernieuwends. De mensen bleven dan allemaal kijken en kwamen dichterbij elkaar.”*⁹⁹

Naast een majorettekorps werden fanfares ook vaak met een drumband verrijkt. Het bestuur nam ook andere initiatieven om de fanfare een nieuw imago te geven: verjaardagen werden gevierd, muzikale avonden werden ingericht of de ganse fanfare werd in een nieuw uniform gestoken. De crisis die de fanfare vanaf de jaren '60 had bedreigd, leek opgelost.¹⁰⁰

Toch kwam er reactie op de meisjes die de volkse muziekbeoefening in Vlaanderen hadden gered.¹⁰¹ Men betreurde dat de show het had gehaald van het culturele. Er werd bovendien gevreesd dat de kwaliteit van de muziek er zou onder gaan lijden en dat er van het oorspronkelijke karakter van de vereniging niets meer zou overblijven.¹⁰²

Niet alle fanfares slaagden erin hun vereniging een nieuw elan te geven. De muzikanten lieten soms nog steeds de indruk na van *“pintenpakkers die de muziek er maar bij nemen als een louter tijdverdrijvend element”*.¹⁰³ De crisis van '60 nam een positieve wending, maar de dreiging verdween niet volledig. De sociaaleconomische en culturele omwenteling die het bestaan van de fanfares had bedreigd, was eind jaren '70 nog steeds niet helemaal weggeëbd en zou blijven wegen op de muziekverenigingen.¹⁰⁴

⁹⁸ Filmmateriaal V.R.T./jd.19740713.1:bcm 961105 extra 1: Tienerklanken – In het volle leven: de majoretten.

⁹⁹ Eigen verzameling documenten, interview van Hanne Delodder met Marijke Vantieghem, op 20.11.2008 te Waregem.

¹⁰⁰ Persoonlijk archief Paul Hofkens, “Meisjes redden de muziek: Majoretten helpen fanfares er weer boven op”, in: *Gazet van Antwerpen*, 11.09.1970, s.p.

¹⁰¹ *Ibidem*

¹⁰² *Ibidem*

¹⁰³ K. De Wolf, *op. cit.*, p. 46.

¹⁰⁴ *Ibidem*, p. 8.

4. Opleiding tot majorette

4.1. Marcheren en stokoefeningen

Meestal leerden de hoofdmajorettes de nieuwe oefeningen aan. In sommige korpsen was er een, meestal mannelijke, instructeur. Aanvankelijk wist niemand echt hoe je majorette moest worden. De pioniers startten met het aanleren van het marcheren en werkten enkele paradediguren uit. Met de knieën hoog probeerden de meisjes in het ritme te stappen. Het geduld van de instructeurs werd soms sterk op de proef gesteld: *“Niet te snel, we zijn niet op de peerdekoers”*¹⁰⁵. Verder wist men dat er bij een majorette een mooi uniform en een stokje hoorde. Wat er precies met dat stokje gedaan moest worden, was vaak nog niet helemaal duidelijk, dus leerde men de meisjes stokoefeningen uit het keurturnen aan.

*“Ik wist in het begin nog niet eens wat een majorette was! Dan ben ik naar alle optochten gaan kijken om te weten te komen wat majoretten waren. Ik zag dat die met dat stokske draaien. Ik had dan zelf stokken gemaakt en aan elk meisje zo nen stok gegeven. Rondraaien met die stok dat kon ik niet dus heb ik ze in het begin stokoefeningen aangeleerd die ik nog kende vanuit mijn turncarrière. Dat was dus het begin van mijn majoretten.”*¹⁰⁶ Adrien Hoffman, majorette-instructeur van 1968 tot 1989.

Figuur 9: Adrien Hoffman

Ook in Frankrijk had de majorette tijd nodig om zich te ontplooien. Het feestcomité van Moulins richtte ter gelegenheid van zijn carnavalsviering in 1961 de eerste majorettegroep van Frankrijk op. Het comité liet uniformen maken, kleepte er de jonge meisjes van een gymnastiekvereniging mee en liet hen gedurende drie dagen gemaskerd op twee rijen paraderen met houten majorettestokjes.¹⁰⁷

4.2. La code de la parfaite majorette

*“Meisjes die krampachtig hun stick onder de arm gekneld houden of er wat muggen mee wegzwaaien, kan je hoegenaamd geen majorettes noemen.”*¹⁰⁸ Het was duidelijk dat er aan de opleiding van vele majorettepeletons nog het één en ander haperde. Dit kwam onder andere door een gebrek aan de juiste lectuur.

¹⁰⁵ Filmmateriaal V.R.T./nst.19681116.1:bcm 990923 extra 3: Reportage majoretten.

¹⁰⁶ Eigen verzameling documenten, interview van Hanne Delodder met Adrien Hofman, op 06.12.2008 te Sint-Eloois-Vijve.

¹⁰⁷ G. David, *op. cit.*, p. 8.

¹⁰⁸ Persoonlijk archief Paul Hofkens: “Wat nu met onze majorettes?”, in: *Fedekamnieuws*, s.d., p. 26.

Figuur 10: 'Le code de la parfaite majorette' door Marie-Ange Brillet.

Molenaar's Muziekcentrale bracht hierin verandering wanneer zij in 1969 'La code de la parfaite majorette', een instructieboekje van Marie-Ange Brillet, in het Nederlands vertaalde en uitgaf. Deze methode van de Franse instructrice was toen de enige in het Nederlands vertaalde methode. Dit was niet enkel voor de Nederlandse, maar ook voor de Vlaamse korpsen een belangrijke aanwinst.¹⁰⁹

Men kon nu leren twirlen uit een boek. Marie-Ange Brillet schreef nog andere oefenboekjes die in heel Europa werden gevolgd en vertaald. Zo gaf de Franse topmajorette in de uitgave 'Twirling en parade' suggesties voor mars- en paradebewegingen.¹¹⁰ In 1979 kwam 'Majorettes de France' op de markt. In dit werk beschreef de

majorette-instructeur Guy David naast de Franse majorettegeschiedenis ook de nieuwste twirltechnieken. De Vlaamse meisjes probeerden van dit Franstalig instructieboek mee te profiteren. Niet iedereen kreeg echter de boeken in handen: "Vroeger draaiden wij al in de verkeerde richting. Wij hadden dat aan onszelf geleerd, dus hadden wij van het begin al een slechte basis."¹¹¹

4.3. De eerste opleiding

Vanaf eind jaren '60 doken Amerikaanse lesgevers in Vlaanderen op. Het echte werk kon beginnen. Op cursussen opende het twirlwerk van Georges Azria, Jack Crum, Ken Sasser en Larry Patton de ogen van de Vlaamse majorettes en hun instructeurs. Heel wat korpsen raakten op die manier in contact met twirling en hielden op met 'het stokje gewoon onder de arm te houden'.

Tot frustratie van 'zij die het wel serieus namen' bestonden er majorettegroepen met een andere visie. Door geen gebruik te maken van bekwame instructeurs, waren volgens sommigen veel korpsen hun majorette-titel niet waard.¹¹² Niet iedereen kreeg echter de kans om opleiding te volgen

¹⁰⁹ M. Brillet, *De Ideale Majorette*, Wormerveer, Molenaar's muziekcentrale nv, 1969, p. 4.

¹¹⁰ M. Brillet, *Twirling en parade*, Wormerveer, Molenaar's muziekcentrale nv, 1971, p. 3.

¹¹¹ Eigen verzameling documenten, interview van Hanne Delodder met Linda Bonte, op 16.12.2008 te Zedelgem.

¹¹² Filmmateriaal V.R.T./jd.19740713.1:bcm 961105 extra 1: Tienerklanken – In het volle leven: de majoretten.

of wist van hun bestaan: “Wij hebben niets gehad van opleiding, niets. Datgene wat de topmajorette ons aanleerde dat gaven wij door.”¹¹³

Heel gedreven meisjes droomden ervan een Amerikaanse majorette te zijn: “In Amerika gaan ze er meer op in, het wordt veel meer doorgedreven dan hier en is er ook meer kans om te oefenen.”¹¹⁴

Amerikaanse meisjes kregen alles perfect uitgelegd. In Vlaanderen moest men vaak zelf op zoek hoe alles precies in elkaar zat. Wanneer iets verkeerd werd aangeleerd, duurde het altijd weer een tijdje om de fout af te leren.

4.4. De organisatie van cursussen

De Vlaamse majorettes hadden naast het grote verschil met Amerika ook een achterstand in te halen op hun collega's uit Nederland en Frankrijk. Muziek- en twirlorganisaties probeerden het niveau wat op te krikken. De muziekfederatie Fedekam organiseerde vanaf 1972 cursussen om de Vlaamse meisjes een degelijke majoretteopleiding aan te bieden.¹¹⁵ Elk Belgisch majorettekorps, lid van Fedekam of niet, mocht er jaarlijks enkele leden naartoe sturen. De cursus kostte ongeveer 600fr, een rekening die vaak door het muziekkorps werd betaald, aangezien zij op die manier ‘investeerden in de toekomst van hun majorettekorps’.¹¹⁶ Men werkte aan elegantie, twirling, show en ‘alles wat een goede majorette moet weten’. Instructeurs konden bijleren op de ‘vormingsdagen voor instructeurs’. Ook voor andere leden van het muziekkorps werden cursussen georganiseerd. Zo kon een tamboer-majoor een opleiding volgen.¹¹⁷ In een drietal weekends probeerde men de cursisten de juiste houding en stokmanipulatie bij te brengen.¹¹⁸

Naast Belgische organisaties werden ook door buitenlandse instellingen opleidingen aangeboden. Het ‘International Twirling Teachers Institute’ gaf verschillende cursussen in Europa. Ook in Vlaanderen en Wallonië organiseerde het I.T.T.I. stagedagen. In 1972 werd door Paul Hofkens een Belgische afdeling van deze federatie opgericht.¹¹⁹ Leden van dit ‘Belgian Twirling Institute’ konden

¹¹³ Eigen verzameling documenten, interview van Hanne Delodder met Hilde Vandekerckhove, op 20.11.2008 te Aartrijke.

¹¹⁴ Filmmateriaal V.R.T./jd.19740713.1:bcm 961105 extra 1: Tienerklanken – In het volle leven: de majoretten.

¹¹⁵ Persoonlijk archief Koninklijke fanfare St.-Cecilia Passendaele, “Majorettenkursus te Gits”, in: *De Weekbode*, 01.07.1974, s.p.

¹¹⁶ *Ibidem*

¹¹⁷ Persoonlijk archief Koninklijke fanfare St.-Cecilia Passendaele, “Fedekamcursus tamboer-majoor te Rollegem-Kapelle”, in: *Het Volk*, 18.11.1976, s.p.

¹¹⁸ Persoonlijk archief Koninklijke fanfare St.-Cecilia Passendaele, “Achtien geslaagden uit Fedekamcursus tamboer-majoor te Rollegem-Kapelle”, in: *Het Wekelijks Nieuws*, 19.11.1976, s.p.

¹¹⁹ Persoonlijk archief Paul Hofkens: “Vrijgezel tussen (mooie) meisjes”, in: *Verzameling losse krantenartikels*.

jaarlijks, individueel of in groep, deelnemen aan twirldays, nationale en internationale showweken. Het B.T.I. probeerde in haar cursussen alle aspecten van het twirlen te benaderen.¹²⁰

4.5. Hulp uit het binnen- en buitenland

De organisaties wilden zoveel mogelijk over majorettes te weten komen. Men ging zowel in het binnen- als buitenland op zoek naar deskundige mensen die ervaring hadden in het opleiden van majorettes en bovendien instructeurs en instructrices voor die taak konden opleiden.¹²¹

Zo leerde Paul Hofkens, toen nationaal instructeur voor choreografie en twirling, Georges Azria kennen. Hofkens overtuigde deze wereldvedette om de Vlaamse meisjes zijn twirltechnieken aan te leren.¹²² Deze “stepdanskoning en twirlingkampioen”¹²³ trad geregeld op in films en T.V. show met Gene Kelly, Norman Crider en Fred Astaire.¹²⁴ Als instructeur van de ‘Fédération Internationale de Danse’ te Londen was hij zeker een aanwinst voor de opleiding.¹²⁵

Ook de Amerikaanse vedettes Jack Crum¹²⁶ en Ken Sasser doken in Vlaanderen op. Larry Patton gaf verschillende cursussen in Europa en toonde zo ook in België zijn kunnen.¹²⁷ Net als Larry Patton was

ook Bobby Courtright als staflid van het I.T.T.I. verantwoordelijk voor de opleiding van instructeurs en juryleden voor Amerikaanse twirlfederaties. Op een nationale majorette cursus te Baasrode nam hij zijn eigen Amerikaanse korpsen mee, die de Vlaamse majorettes de nieuwste twirls aanleerden.¹²⁸

Figuur 11: Les van Amerikaanse instructeurs

¹²⁰ M. Lamsens, *op. cit.*, p. 52.

¹²¹ Persoonlijk archief Koninklijke fanfare St.-Cecilia Passendaele, “Majoretten te gast in Moorsele”, in: *Het Volk*, 18.03.1976, s.p.

¹²² Persoonlijk archief Koninklijke fanfare St.-Cecilia Passendaele, “Majorettenkursus te Gits”, in: *De Weekbode*, 01.07.1974, s.p.

¹²³ Persoonlijk archief Paul Hofkens, “In het kader van 105 jaar Kon. Fanfare ‘De Ware Vrienden’: Nationale showweek voor majoretten te zolder”, in: *Verzameling losse krantenartikels*.

¹²⁴ *Ibidem*

¹²⁵ Persoonlijk archief Koninklijke fanfare St.-Cecilia Passendaele, “Majorettenkursus te Gits”, in: *De Weekbode*, 01.07.1974, s.p.

¹²⁶ Persoonlijk archief Linda Bonte, “Majoretten in Zedelgem: 25 jaar”, *brochure*, 1997.

¹²⁷ Persoonlijk archief Paul Hofkens: “Vrijgezel tussen (mooie) meisjes,” in: *Verzameling losse krantenartikels*.

¹²⁸ Persoonlijk archief Paul Hofkens, “Amerikaanse taptoe als bekroning van showweek: Majorettes als ballerina’s”, in: *De Vuurpost*, 14.07.1978, s.p.

“Het allerbeste was pas goed genoeg.”¹²⁹ Toch moest men niet alle instructeurs in Amerika gaan zoeken. Zo deed men ook een beroep op de Nederlandse balletpedagogen, choreografen en muziekspecialisten. In 1976 kwam Nina de Groot op bezoek in Moorsele, waar toen de nationale cursus doorging. Als instructrice van de semiprofessionele majorettegroep ‘De Goldstars’ van Bergen op Zoom werkte zij aan de etiquette en make-up van de cursisten.¹³⁰ Ook steeds meer Belgen uit de professionele dans- en twirlwereld gingen zich met de majoretteopleidingen bezighouden.

4.6. De nationale showweken van de jaren ‘70

4.6.1. Toenemend enthousiasme

De eerste nationale Fedekamcursus voor majorettes ging door in 1972. Nossegem kon slechts 28 deelnemers verwelkomen. Het succes van de cursussen nam toe. Een jaar later¹³¹ was het aantal cursisten al gegroeid tot 59 meisjes en in 1975 werd de cursus door 110 majorettes gevolgd.¹³²

Dankzij de inspanningen van Fedekam, dat de steun kreeg van het I.T.T.I., maakten veel majorettegroepen grote vorderingen. De West-Vlaamse meisjes bleven echter ter plaatse trappelen.¹³³ Het korps ‘*Deugd en Vreugd*’ uit Gits was een uitzondering en werd in 1974 kampioen van West-Vlaanderen.¹³⁴ De bestuursleden van ‘*Deugd en Vreugd*’ organiseerden samen met Fedekam de derde nationale majorette cursus. Zo kon het korps uit Gits hun majorettes nog verder opleiden en kregen de andere West-Vlaamse korpsen ‘een kans dichtbij huis’. De cursus in Gits werd specifiek voor de West-Vlaamse majorettes ingericht, maar ook majorettes uit andere Belgische provincies waren welkom.¹³⁵ In 1974 was de driedaagse vervolmakingstage in St.-Job- in ‘t Goor een buitenkans. Na een selectie konden 44 meisjes uit 20 verschillende korpsen hun techniek door Georges Azria op punt laten stellen.¹³⁶

Het jaar nadien waren 110 majorettes, uit 50 verschillende korpsen, vijf dagen te gast in Zolder. De Koninklijke fanfare ‘*De Ware Vrienden*’ organiseerden ter gelegenheid van hun 105-jarig bestaan de

¹²⁹ *Ibidem*

¹³⁰ Persoonlijk archief Koninklijke fanfare St.-Cecilia Passendaele, “Majoretten te gast in Moorsele”, in: *Het Volk*, 18.03.1976, s.p.

¹³¹ In 1973 te Herdersem

¹³² Persoonlijk archief Koninklijke fanfare St.-Cecilia Passendaele, “Majorettenkursus te Gits”, in: *De Weekbode*, 01.07.1974, s.p.

¹³³ Persoonlijk archief Koninklijke fanfare St.-Cecilia Passendaele, “Gits organiseert majorettenkursus”, in: *De Standaard*, 22.07.1974, s.p.

¹³⁴ *Ibidem*

¹³⁵ Persoonlijk archief Koninklijke fanfare St.-Cecilia Passendaele, “92 majoretten vervolmaakten zich in Gits”, in: *De Weekbode*, 02.08.1974, s.p.

¹³⁶ Persoonlijk archief Paul Hofkens, “Vijfde nationale showweek voor majoretten: 23, 24, 25 en 16 augustus 1976 te Hechtel (Limburg) met medewerking van Fedekam Limburg ‘International Twirling Teachers Institute’ en Organisatie de Koninklijke fanfare ‘De Berengalm Hechtel’”, *brochure*, 1976.

vierde nationale showweek voor majorettes.¹³⁷ Ook de jaren nadien werkten muziekverenigingen samen met Fedekam om het programma van de showweek samen te stellen. Zo staken onder andere Hechtel¹³⁸ en Baasrode¹³⁹ de handen uit de mouwen.

4.6.2. Een allround majorette

Om een volwaardige majorette te zijn, was het volgens de organisatoren nodig een allround kennis op te doen. De deelnemers kregen daarom in hun opleiding een uitgebreide keuze aan technieken. Naast solo twirling¹⁴⁰, two baton twirling¹⁴¹, drummajors¹⁴² en novelty¹⁴³ kon men ook teamtwirling¹⁴⁴ en dancetwirling¹⁴⁵ volgen. Twirling nam een belangrijke plaats in, maar er werd ook gewerkt aan dans, choreografie, paradetechnieken, elegantie, show en *“alles wat een goede majorette moet weten.”*

De cursisten konden hun dag naar keuze indelen. Zo kon men zelf beslissen welke lessen men wou volgen en in welke disciplines men zich wou specialiseren. *“Die specialiteiten konden de meest verscheidene richtingen uitgaan, van allerlei vingeroefeningen met de beroemde stokjes over akrobatienummertjes met messen en zwaarden en naar knappe solo-oefeningen en verwondering wekkende groepsdisciplines”.*¹⁴⁶ Sommige lessen werden herhaald om iedereen de kans te geven alles mee te volgen en de groepen niet te groot te maken.¹⁴⁷

Men wou van de Vlaamse majorettes niet enkel goeie twirlers maken, maar ook aandacht besteden aan hun etiquette en wellevendheid.¹⁴⁸ Zo plande men op de majorettecursus in Zolder¹⁴⁹ in het midden van de week een persconferentie met een receptie *“waarbij de deelnemers in avondtoilet (lang), zullen aanwezig zijn”.*¹⁵⁰

¹³⁷ *Ibidem*

¹³⁸ VLAMO, Fedekam Limburg, “Nationale showweek voor majorettes: Hechtel 23 tot 26 augustus 1976”, brochure, 1976.

¹³⁹ Persoonlijk archief Paul Hofkens, P. van den Eede, “Nationale showweek voor majoretten te Baasrode”, in: *De Vuurpost*, 09.06.1978, s.p.

¹⁴⁰ alle mogelijke oefeningen met een stick

¹⁴¹ alle mogelijke oefeningen met twee sticks

¹⁴² alle mogelijke technieken speciaal afgestemd op de werking van de tamboer-majoors. Uitsluitend werk met de grote stok

¹⁴³ technieken zonder stick maar met vlaggen, hoepels, grote vlaggen, driestokken, messen enz.

¹⁴⁴ speciale oefeningen voor groepen van 2 tot 11 majoretten

¹⁴⁵ fijne danstechniek te gebruiken in groepswerking

¹⁴⁶ Persoonlijk archief Paul Hofkens, “Amerikaanse taptoe, bekroning van de showweek: Majoretten als ballerina’s”, in: *De Vuurpost*, 14.07.1978, s.p.

¹⁴⁷ Persoonlijk archief Paul Hofkens, “In het kader van 105 jaar Kon. Fanfare “De Ware Vrienden”: Nationale showweek voor majoretten te zolder” (1975), in: *Verzameling losse krantenartikels*.

¹⁴⁸ *Ibidem*

¹⁴⁹ In 1975

¹⁵⁰ Persoonlijk archief Paul Hofkens, “In het kader van 105 jaar Kon. Fanfare “De Ware Vrienden”: Nationale showweek voor majoretten te zolder” (1975), in: *Verzameling losse krantenartikels*.

4.6.3. Logeerpartijtjes

Een cursus duurde meestal meerdere dagen. Om niet elke dag op en af te moeten reizen bleven de meisjes slapen bij gastgezinnen. Muzikanten, majoretteouders en andere sympathisanten namen enkele meisjes onder hun hoede.¹⁵¹

Een cursus volgen was een ideale manier om met andere majorettes in contact te komen. Veel cursisten werden vriendinnen. De meisjes lieten zien hoe vaardig zij al waren met de baton wat andere majorettes stimuleerde om ook de nieuwste trucs onder de knie te krijgen. De majorettes hielpen elkaar op trainingen, maar ook buiten de lessen groeiden vriendschappen. *“Natuurlijk moeten we ook zeggen dat er – gelukkig maar enkele – meisjes waren die zichzelf boven de anderen verheven zagen en daardoor moeilijker vrienden maakten.”*¹⁵² Op het einde van de cursus werd een show gegeven voor de ouders. Trots keken mama en papa wat hun dochter die week allemaal had bijgeleerd en bedankten het gastgezin voor de goede zorgen.

4.7. Internationale cursussen

Wie geluk had, kreeg de kans om deel te nemen aan een internationale cursus. Zo gingen twee majorettes uit het majorettekorps van Beverlo naar La Forclaz in Zwitserland. Daar kregen ze les van de Amerikaanse kampioene Holly Mayer. *“Als je haar bezig zag, dan kreeg je er gewoon kippevel van.”*¹⁵³ Tijdens de cursus moest tien dagen hard getraind worden. Uitgeput maar voldaan gingen de meisjes met een schat aan nieuwe informatie terug naar huis. *“Tot dan toe kenden we eigenlijk enkel de basispassen. Daar hebben we compleet alles geleerd: gedrag, houding, voorkomen, kleding, ritmiek, solo-twirling, two baton (met twee sticks), team twirling, jazz ballet, novelty (oefeningen met paraplu’s, brandende sticks e.d.), dancetwirling en verschrikkelijk moeilijke drillparades”*.¹⁵⁴

¹⁵¹ Persoonlijk archief Koninklijke fanfare St.-Cecilia Passendaele, “Majorettenkursus te Gits”, in: *De Weekbode*, 01.07.1974, s.p.

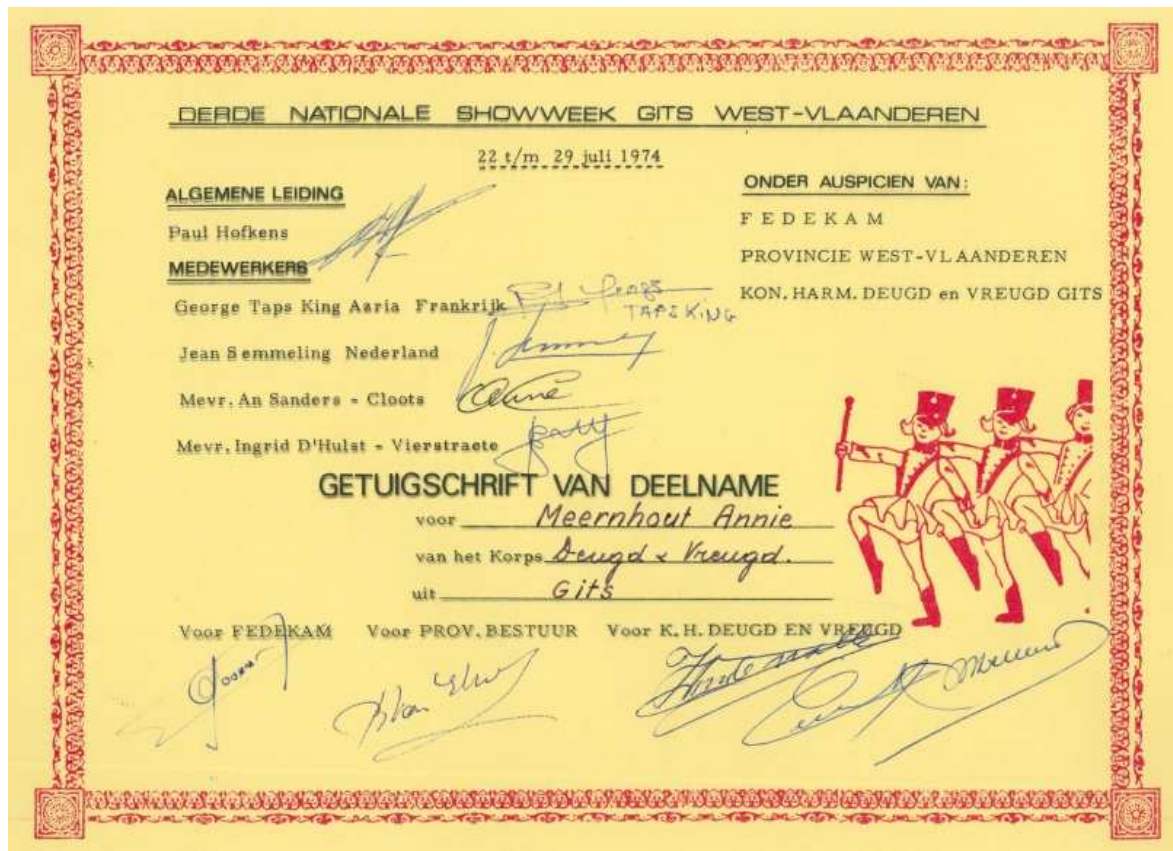
¹⁵² Persoonlijk archief Paul Hofkens, “Panorama: 3^e Vlaame showweek voor majoretten GITS, 22 tot en met 26 juli 1974”, in: *Fedekamnieuws*, 1974, p. 283.

¹⁵³ Persoonlijk archief Paul Hofkens, “Majorette: vrouwelijke expressie van ritme en sierlijke elegantie. Beverlose meisjes volgen samen met andere Limburgse majoretten stage in Zwitserland”, in: *Verzameling losse krantenartikels*.

¹⁵⁴ *Ibidem*

4.8. Brevetten/ambassadrices

Wie aan een cursus had deelgenomen, kreeg op het einde een getuigschrift.

Figuur 12: Getuigschrift van Annie Meernhout, derde nationale showweek te Gits, 1974

Van de cursisten werd verwacht dat ze hun kennis doorgaven aan hun medemajorettes: “Want een majorette is ook een ambassadrice, of zij zou het moeten zijn!”¹⁵⁵ Het was de taak van de cursisten om hun korps tot een hoger niveau te brengen.

4.9. Majoretteopleiding mogelijk op verzoek

Een majorettekorps dat in de knoop zat, kon op aanvraag hulp tot bij hen laten komen. Paul Hofkens kwam dan samen met zijn drie demonstratiemeisjes een halve dag of een dag figuren en twirls demonstreren.¹⁵⁶ Via films en diamateriaal werden formaties, houdingen, showfiguren besproken en werd samen met de majorettes alles in de praktijk omgezet. Wanneer je het team voor een weekend reserveerde, werd bovendien een volledig nieuwe show in elkaar gestoken en hielp het team met de

¹⁵⁵ Persoonlijk archief Koninklijke fanfare St.-Cecilia Passendaele, “Majorettenkursus te Gits”, in: *De Weekbode*, 01.07.1974, s.p.

¹⁵⁶ Persoonlijk archief Paul Hofkens, “Nu is majoretteopleiding mogelijk”, in: *Verzameling losse artikels*.

kostumering, toneelopstelling en make-up. Het majorettekorps moest instaan voor reiskosten, eventuele maaltijden en logies, maar slaagden erin hun korps op die manier op te frissen.¹⁵⁷

4.10. Vormingsdagen voor instructeurs

Voor hoofdmajorettes en instructeurs werden geregeld opleidingen voorzien. *“Alles wat ik kon volgen, probeerde ik te volgen. Het was de enige manier om je groep verder te ontwikkelen.”*¹⁵⁸ Op die vormingsdagen kregen instructeurs ‘twirling in de praktijk’¹⁵⁹ en tips bij het maken shows en choreografieën¹⁶⁰. Verder stond ook dans¹⁶¹ en muziektheorie¹⁶² op het programma en werden de instructeurs geholpen bij de interpretatie van juryverslagen en reglementen.¹⁶³ Opdat er op een correcte manier les zou gegeven worden aan de jonge meisjes, werd zelfs een cursus pedagogie en psychologie ingelast. *“Een groot deel van uw werk bestaat erin, elk student aan te leren in de eigen persoonlijkheid en eigen vermogen.”*¹⁶⁴

¹⁵⁷ Persoonlijk archief Paul Hofkens, “Majoretteopleiding mogelijk op verzoek”, in: *Verzameling losse artikels*.

¹⁵⁸ Eigen verzameling documenten, interview van Hanne Delodder met Linda Bonte, op 16/12/2008 te Zedelgem.

¹⁵⁹ VLAMO, Fedekam Limburg, “Cursus instructrices/instructeurs majoretten: Twirling & praktijk. Lesgeefsters: Annick Moermans en Marleen Van Broekhoven”, *cursus*, 1987.

¹⁶⁰ VLAMO, Fedekam Limburg, “Cursus instructrices/instructeurs majoretten: Show & choreografie. Lesgeefster: Josephien Jaenen”, *cursus*, 1987.

¹⁶¹ VLAMO, Fedekam Limburg, “Cursus instructrices majoretten 2e jaar: Jazzdans. Lesgeefster: Lydia Decabooter”, *cursus*, s.d.

¹⁶² VLAMO, Fedekam Limburg, “Cursus instructrices/instructeurs majoretten: Muziekontleding. Lesgever: Paul Driesen”, *cursus*, 1987.

¹⁶³ VLAMO, Fedekam Limburg, “Cursus instructrices/instructeurs majoretten: Interpretatie juryverslagen & reglementen. Lesgeefster: Annick Moermans”, *cursus*, 1987.

¹⁶⁴ VLAMO, Fedekam Limburg, “Cursus instructrices/instructeurs majoretten: Psychologie. Lesgeefster: Hilde Leenders”, *cursus*, 1987.

5. Op stap met de fanfare

5.1. Samen uit, samen thuis

Majorettes waren in de jaren '70 een vertrouwd beeld in Vlaanderen. Naast concerten, concoursen en taptoes¹⁶⁵ ging de fanfare ook 'op uitstap'. Er ging geen feestelijke gelegenheid voorbij of 'het muziek' was van de partij. De majorettes mochten niet ontbreken. De mensen kwamen graag kijken, kwamen buiten, want het muziek was daar en de majorettes waren mee. Het majorettekorps was het uithangbord voor de fanfare, wat betekende: samen uit, samen thuis. Kermissen en braderieën, voetbalmatches en huldigingen; voor alles blonk de fanfare haar instrumenten op en trokken de majorettes hun mooie pakjes aan.

5.2. Soorten activiteiten

Een majoretteoptreden vond altijd plaats binnen een feestelijk kader. De aard van de feesten en de bedoelingen van de organisators konden heel uiteenlopend zijn. Majorettegroepen waren een vaste waarde op de 'meistoeten van Gent' en andere politieke manifestaties.

Figuur 14: '1 mei stoet' van 1972 in Gent

Figuur 13: '1 mei stoet' van 1976 in Gent

Ook voor commerciële doeleinden werden majorettes ingeschakeld. Samen met de fanfare verzorgden ze de officiële opening van een zaak of een winkelcentrum.¹⁶⁶ Zelfs de kerk werkte samen met de fanfare. De majorettes fleurden de naamdag van de gemeentelijke heilige of wapenstilstand op.¹⁶⁷

¹⁶⁵ Een oud gebruik. Het geheel is uitgegroeid tot een massale gebeurtenis met shows en concerten van verschillende muziekkorpsen. Het evenement wordt vaak afgesloten met een gezamenlijke uitvoering van een mars, concertstuk of nationale hymne.

¹⁶⁶ Eigen verzameling documenten, interview van Hanne Delodder met Anaïs Bubbe, op 13.12.2008 te Waregem.

¹⁶⁷ Eigen verzameling documenten, interview van Hanne Delodder met Roos Sinnavee, op 12.12.2008 te Aartrijke.

Figuur 15: Huwelijk van Anne Verstraete (hoofdmajorette van Gullegem) met Patrick Martin

Wanneer een majorette in het huwelijksbootje stapte, stond het korps aan de kerk om het bruidspaar te begroeten. Ook op de begrafenis van een muzikant of bestuurslid was de volledige fanfare aanwezig. *“Vooral deze tolerante reactie van de Kerk die toch een eerder preutse reputatie heeft, maakt de majoretten tot een steeds meer aanvaard zelfs onmisbaar feestelement.”*¹⁶⁸ Meneer pastoor was echter niet altijd zo open-minded: *“Wij waren jong en dat rokske kon niet kort genoeg zijn. Der was maar 1 klein probleemtje. In dien tijd, meneer de paster koste daar natuurlijk niet goed tegen. Wij hebben dan de kleren gehad van meneer de paster. Met de pasterskleren aan hebben wij zo onze choreografie gedaan in de mis”*.¹⁶⁹

Meestal waren de majorettes gewoon een feestelement, zonder commerciële of politieke ondertoon. De kortgerokte meisjes waren de blikvangers op sportwedstrijden, het jubileum van een 100-jarige, de kermis, de geldomhaling of het schoolfeest. Ze waren aanwezig bij de huldiging van de duivenkampioen, de inzegening van een huwelijk, het sinterklaasfeest, het schoolfeest en namen deel aan carnavalsstoeten en bloemenstoeten.

¹⁶⁸ M. Lamsens, *op. cit.* p. 102.

¹⁶⁹ Eigen verzameling documenten, interview van Hanne Delodder met Marijke Vantiegheem, op 20.11.2008 te Waregem.

Niet alle activiteiten vielen bij alle majorettes even sterk in de smaak: *“Een stoet deed ik niet graag, toch niet als je de eerste niet kon lopen. Want dat is verschrikkelijk. Stoppen, vertrekken, stoppen, vertrekken, stoppen...”*¹⁷⁰

*“Er was maar 1 uitstap die ik niet graag deed en dat was wapenstilstand: de dodenmars... pomp pom pom. Ge moet daar nen keer op marcheren. En dat was van de kerke naar het kerkhof en dat was een slekkegangetje.”*¹⁷¹ Nancy Vandekerckhove, majorette van 1977 tot 1998.

5.3. Binnen en buiten de eigen gemeente

Het programma van een muziekkorps was afhankelijk van de instelling van het bestuur. Bepaalde korpsen gingen regelmatig op uitstap naar andere gemeenten en steden. Sommige groepen hadden zelfs contacten met het buitenland, terwijl andere verenigingen het meeste belang hechtten aan de gebeurtenissen binnen de eigen gemeente.

‘Binnen de gemeente blijven’ kon voor majorettes soms frustrerend zijn: *“Aartrijke is niet zo groot. Dus als we aan de kerk moesten vertrekken en we gingen richting school, wel vijfhonderd meter verder waren we er al. We konden dus bijna geen opdrachten uitvoeren.”*¹⁷²

Veel korpsen waren naast de plaatselijke activiteiten ook aanwezig op festiviteiten van andere gemeenten en steden. Dit beperkte zich niet louter tot de buurgemeenten hoewel men toch vaak binnen de provincie bleef. Stoeten waren voor de majorettes ideale gelegenheden om met elkaar in contact te komen. Bovendien kon de hoofdmajorette of instructrice op dergelijke festiviteiten inspiratie opdoen voor een nieuwe twirloefening of choreografie.

Zo trok de fanfare van Passendaele in 1965, naast hun vele rondgangen binnen hun eigen gemeente, ook naar andere dorpen en steden. Ze waren te gast op de Jubelkermisfeesten in Ieper, de Heksenstoet in Beselare en het stadion van Brugge, toen ze tegen Keulen speelden. De fanfare was jaarlijks te gast in Frankrijk om er deel te nemen het ‘festival de la bière’ van Armentières.¹⁷³ In de lokale pers werden de uitstappen trots meegedeeld: *“U ziet beste lezer, de Passendaalse Fanfare St.-*

¹⁷⁰ Eigen verzameling documenten, interview van Hanne Delodder met Hilde Vandekerckhove, op 20.11.2008 te Aartrijke.

¹⁷¹ Eigen verzameling documenten, interview van Hanne Delodder met Nancy Vandekerckhove, op 20.11.2008 te Aartrijke.

¹⁷² Eigen verzameling documenten, interview van Hanne Delodder met Roos Sinnaeve, op 12/12/2008 te Aartrijke

¹⁷³ Persoonlijk archief Koninklijke fanfare St.-Cecilia Passendaele, “Koninklijke fanfare St. Cecilia uit Passendaele bestaat 100 jaar”, in: *De Weekbode*, 07.06.1966, s.p.

*Cecilia is reeds ver uitgerezen boven het niveau van dorpsmaatschappijen, zonder dezen daarom te laken.*¹⁷⁴

De ouders van de majorettes werden aangespoord om hun dochters op hun uitstappen te vergezellen. Zo melde de Koninklijke Harmonie van Langemark 'aan de ouders van de majorettes': *Waarom zou U er ook niet eens een uitstapje van maken en uw dochter vergezellen en ook veilig thuis brengen? Het loont werkelijk de moeite. Het wordt een prima uitstap!! De majoretten die niet vergezeld zijn van ouders of familie zullen wij tegen 9u30 thuis brengen.*¹⁷⁵

5.4. Naar het buitenland

Soms ging men een stapje verder en trok de fanfare samen met de majorettes over de grens. Vooral Noord-Frankrijk was een populaire bestemming voor buitenlandse uitstappen. Zo waren de Vlaamse majorettes te gast op de jaarlijkse parade van het 'festival de la bière' in Armentières.¹⁷⁶ In Pont-Audemer werden ze uitgenodigd om het verbroederingsfeest op te luisteren en in Louviers konden ze deelnemen aan de optocht 'Le Corso des Reines'.¹⁷⁷ *"We gingen dan voor twee dagen en we sliepen ergens in een school of bij gezinnen."*¹⁷⁸

5.5. Contact met andere korpsen

Majorettes die zich vooral beperkten tot activiteiten binnen eigen gemeente, kwamen vanzelfsprekend weinig in contact met andere korpsen. Soms werd ter gelegenheid van de jaarlijkse kermis een korps uit een omliggende gemeente uitgenodigd. Ook op stoeten leerden de meisjes andere majorettes kennen. Van concurrentie was praktisch geen sprake. Het niveauverschil tussen de groepen werd zichtbaar. De majorettes probeerden van elkaar iets op te steken.¹⁷⁹

Ook met buitenlandse korpsen werden contacten onderhouden. Zo verbroederde in 1973 de harmonie St.Cecilia uit Passendaele met de fanfare van Armentières. Op de plaatselijke kermis in

¹⁷⁴ *Ibidem*

¹⁷⁵ Persoonlijk archief Koninklijke fanfare St.-Cecilia Passendaele, *Mededelingen van de Koninklijke Fanfare St. – Cecilia Langemark*, 29.06.1968.

¹⁷⁶ Persoonlijk archief Koninklijke fanfare St.-Cecilia Passendaele, "Armentieres: La festival de la Biere", in: *La Voix du Nord*, 24.05.1966, s.p.

¹⁷⁷ Persoonlijk archief Koninklijke fanfare St.-Cecilia Passendaele, "Koninklijke fanfare St. Cecilia uit Passendaele bestaat 100 jaar", in: *De Weekbode*, 07.06.1966, s.p.

¹⁷⁸ Eigen verzameling documenten, interview van Hanne Delodder met Marian Vandecasteele, op 05.12.2008 te Passendaele.

¹⁷⁹ Eigen verzameling documenten, interview van Hanne Delodder met Marijke Vantieghem, op 20.11.2008 te Waregem.

Passendaele overhandigde de dirigent van de harmonie een herinneringsvlag aan zijn Franse collega.¹⁸⁰

Figuur 16: Twee majorettekorpsen ontmoeten elkaar (Langemark)

¹⁸⁰ Persoonlijk archief Koninklijke fanfare St.-Cecilia Passendaele, "Harmonie St.-Cecilia uit Passendaele verbreedert met fanfare uit Armentieres", in: *Het Nieuwsblad*, 21.09.1973, s.p.

6. Het majorettekorps

6.1. Van miniret tot tamboer-majoor

De meeste Vlaamse majorettekorpsen bestonden uit maximum een twintigtal meisjes. Wie ongeveer twaalf jaar was, mocht zich bij het korps aansluiten. Soms werd er voor jongere meisjes een aparte groep voorzien: de miniretten. Jongens die zich aanboden waren ook welkom, maar bleven een uitzondering. De tamboer-majoor liep voorop en gaf bevelen aan zowel majorettes als aan het muziekkorps om te vertrekken of te stoppen. De hoofdmajorette gaf aan welke oefeningen de meisjes moesten uitvoeren.

Figuur 17: Marijke Vantieghem

“Als topmajorette gaf ik één fluitsignaal en ik deed de oefening één maal voor. Op het tweede fluitsignaal deed de hele groep mee. Op het eind gaf ik een derde fluitsignaal en de oefening werd nog één maal uitgevoerd. Dan werd de stok weer onder de linkerarm gestopt en marcheerden we een tijdje gewoon door.”¹⁸¹ Marijke Vantieghem, majorette van 1966 tot 1976.

Soms nam de hoofdmajorette¹⁸² ook de taak van de tamboer-majoor op zich. Een opdracht die niet voor elk meisje was weggelegd: *Twee jaar geleden bijvoorbeeld hadden wij een tamboer majoor nodig en het meisje kon het niet. Dan moet je voorzichtig en langzaam uitleggen: meisje, schei ermee uit, je kunt het niet. Het is niet aan iedereen gegeven om tamboer majoor te zijn. Je moet er karakter voor hebben. Kunnen zeggen: kijk, ik moet de majoretten in de maat houden, anders wordt het een hutsepot. Je moet voorop gaan tussen een haagvolk, een massa, een overrompeling. Dan mag je niet beschaamd zijn. Je moet zeggen: hier zijn wij, ik zit met niemand iets in. En er zijn genoeg meisjes die gepakt zijn als ze voor het volk staan.”¹⁸³*

Na de hoofdmajorette kwam de hele groep majorettes, meestal in rijen van vier naast elkaar. Niet alle fanfares gebruikten op uitstap dezelfde opstelling. Het meest voor de hand liggend was de opstelling per grootte: de kleine meisjes vooraan en de grote achteraan. Dit zorgde ervoor dat de majorettes af en toe een andere plaats werd toegewezen. In majorettegroepen die moeilijkere figuren en doorgeoefeningen uitvoerden kregen de meisjes een vaste plaats. Wanneer men de

¹⁸¹ Eigen verzameling documenten, interview van Hanne Delodder met Roos Sinnaeve, op 12/12/2008 te Aartrijke

¹⁸² De hoofdmajorette werd ook soms missmajorette of topmajorette genoemd

¹⁸³ Persoonlijk archief Paul Hofkens, “Waarom wordt een meisje majorette?” in: *De Limburger*, 05.08.1975, s.p.

opstelling elk seizoen zou wijzigen zouden de meisjes telkens opnieuw al de verplaatsingen moeten leren. Hun rol in de show zou telkens nieuw zijn. Hier werden de meisjes niet opgesteld volgens grootte, maar volgens hun kunnen. De grootste meisjes werden dan ook vooraan gezet. Zij konden het best twirlen en gaven zo een goede indruk aan het publiek. Sterk ontwikkelde majorettekorpsen gingen het korps verder indelen: majorettes met stick, majorettes met vlag, majorettes met pompon, enz.¹⁸⁴

Na het majorettekorps volgde de groep muzikanten, soms op hun beurt voorafgegaan door een tamboer-majoor of dirigent. Helemaal achteraan sloten sympathisanten bij het korps aan: bestuursleden en ereleden van de vereniging, de ouders van de majorettes, kleine broers en zussen, vriendinnen en vriendjes.

Wanneer het majorettekorps over een instructeur beschikte, wandelde deze mee met het korps. Tijdens de optocht kreeg de hoofdmajorette instructies van haar leraar. De instructeurs gaven de meisjes moed om verder te stappen of zij verbeterden de manier van marcheren. Ook de 'meters'¹⁸⁵ hielden een oogje in het zeil. Ergens vooraan liep ook vaak een kleine majorette die dienst deed als mascotte.

¹⁸⁴ M. Lamsens, *op. cit.*, pp. 90-96.

¹⁸⁵ *cfr. infra*

6.2. De dochters van de muzikanten

Figuur 18: De majorettes van Bredene

Wanneer een muziekkorps een majorettegroep wou oprichten, werden op de eerste plaats de dochters van de muzikanten aangesproken. Muzikanten brachten hun dochters mee en die brachten op hun beurt hun vriendinnen mee. De majorettes waren vaak allemaal meisjes uit de gemeente. Korpsen die niet in de schoot van de fanfare ontstonden, gingen op scholen en via advertenties in plaatselijke kranten leden ronselen. In een kindermusical uit 1981 werd de zoektocht naar een majorette nagespeeld. Ook hier werd aan de muzikantendochters gedacht.

GOURMAND : Zeg eens, als oewij nu eens zo een hup-
peltrien vonden bij de dochters van de
muzikanten.

BRIEFMANS : Een kindje ?

GOURMAND : Ja ... of een teenager.

KASTELEIN : Zou je vrouw dan nog bezwaren hebben,
Briefmans ?

BRIEFMANS : Zo'n grietje van veertien, vijftien jaar?

GOURMAND : Oui.

BRIEFMANS : Dat denk ik wel niet, zeker niet als het
de dochter was van een van de muzikanten,
dat is waar.

KASTELEIN : Wel, waar wachten we op ? Wie heeft een
dochter van die leeftijd ?

Figuur 19: Uit 'Majorein de Majorette', kindermusical van 1981

De dochters van de voorzitter hadden soms een beentje voor om (hoofd)majorette te worden: "*Jij bent de dochter van de voorzitter, je krijgt de eerste kans.*"¹⁸⁶ In sommige korpsen kregen de dochter van de voorzitter en de dochter van de secretaris geprivilegieerde plaatsen tijdens een optocht, net na de hoofdmajorette. Het gebeurde wel eens dat deze meisjes een andere variatie van het algemene uniform droegen.¹⁸⁷

6.3. Het milieu van de majorettes

In 1975 werd een groep majorettes een vragenlijst in de handen geduwd.¹⁸⁸ De leeftijd van de 140 ondervraagde majorettes lag tussen de 15 en 18 jaar. Het onderzoek wees uit dat 80% van de meisjes nog naar school ging en 90% van de majorettes uit een 'arbeiders of bediende- milieu' kwam.¹⁸⁹ Het kwam in Vlaanderen zelden voor dat de dochters van de burgemeester, de voorzitter van de rechtbank of van de notaris meeliepen met de majorettes.¹⁹⁰ Marina Lamsens kwam in 1980 tot dezelfde conclusies. Als eindwerk voor haar opleiding aan het Instituut voor lichamelijke opvoeding aan de Katholieke Universiteit van Leuven deed zij onderzoek naar het milieu van majorettes. Aan de ouders van zes verschillende majorettekorpsen¹⁹¹ werd een vragenlijst meegegeven om zo de achtergrond van de meisjes te kunnen construeren.¹⁹² Marina Lamsens concludeerde dat de opleiding en het beroep van de ouders aantoonde dat de majorettes tot een lagere sociale klasse

¹⁸⁶ F. Neiryck, *op. cit.*, p. 7.

¹⁸⁷ M. Lamsens, *op. cit.* p. 91.

¹⁸⁸ Persoonlijk archief Paul Hofkens, "Waarom wordt een meisje majorette?," in: *De Limburger*, 05.08.1975, s.p.

¹⁸⁹ *Ibidem*

¹⁹⁰ *Ibidem*

¹⁹¹ Show-Drumband Lyra uit Lier, Golden Girls uit Lier, St.-Cecilia uit Broechem, Showmajoretten en Drumband Timeless uit Vremde, De Nachtegaal uit Ranst en De Verbroedering uit Wommelgem.

¹⁹² M. Lamsens, *loc. cit.*, p. 157.

behoorden: *“In die zin hebben we met vrij eenvoudige mensen te doen.”*¹⁹³ Voor sommige ouders hield ‘een dochter als lid van het majorettekorps hebben’ een beetje prestige in. Hun meisjes waren immers de blikvangers voor het publiek en deden hen even op de voorgrond treden.¹⁹⁴

In tegenstelling tot België waren er in de Verenigde Staten wel meisjes uit hogere klassen die majorette werden. Zo werd Holly Mayer, de dochter van de gouverneur van Alabama, een echte vedette.¹⁹⁵ Op de scholen en universiteiten kon je als lid van het majorettekorps een zekere status bekleden.¹⁹⁶

6.4. Waarom gingen meisjes bij de majorettes?

*“Weg van het werk, weg van huis, afwas niet meer moeten doen, weg zijn van alles,... uitleven!”*¹⁹⁷

Voor vele meisjes waren de majorettelessen en de optredens met de fanfare ideale gelegenheden om even aan de dagelijkse sleur te ontsnappen. De mooie kleedjes, het gezelschap en de uitstappen maakten de majorettevereniging voor de meisjes extra aantrekkelijk.¹⁹⁸

*“Majorette-zijn was voor mij wel een grote ontspanning. Wij hebben altijd veel moeten werken. Tijdens de week moesten wij helpen in de winkel en in het weekend moesten wij ook altijd werken want het café was dan open. Ik kon nooit eens ergens naartoe gaan, naar een dancing. De enige ontspanning die ik had, was eens meegaan met de fanfare op zondagnamiddag: Oef, ik ben eens weg van thuis en ik kan nu ook eens mezelf zijn.”*¹⁹⁹ Marijke Vantieghem, majorette van 1966 tot 1976.

Waarom wordt een meisje majorette, wat inspireert haar, wat beweegt haar om zich te onderwerpen aan een vaak inspannende training en een soms ijzeren discipline? In 1975 werd deze vraag op een majorette cursus in Zolder aan 140 jonge meisjes voorgelegd.²⁰⁰ Een groot deel van de ondervraagden was majorette geworden omdat men gefascineerd was door de pracht en praal van de korpsen.²⁰¹ Men wilde er bij zijn, delen in de glamour en paraderen in een mooi uniform.²⁰² Bijna alle ondervraagde meisjes waren wild van dansen en muziek. Zij vonden dat ze zich in het majorettekorps

¹⁹³ M. Lamsens, *loc. cit.*, p. 171.

¹⁹⁴ M. Lamsens, *loc. cit.*, p. 173.

¹⁹⁵ Eigen verzameling documenten, interview van Hanne Delodder met Paul Hofkens, op 22.12.2008 te Merksem.

¹⁹⁶ Persoonlijk archief Paul Hofkens, “Waarom wordt een meisje majorette?,” in: *De Limburger*, 05.08.1975, s.p.

¹⁹⁷ Filmmateriaal V.R.T./jd.19740713.1:bcm 961105 extra 1: Tienerklanken – In het volle leven: de majoretten.

¹⁹⁸ *Ibidem*

¹⁹⁹ Eigen verzameling documenten, interview van Hanne Delodder met Marijke Vantieghem, op 20.11.2008 te Waregem.

²⁰⁰ Persoonlijk archief Paul Hofkens, “Waarom wordt een meisje majorette?,” in: *De Limburger*, 05.08.1975, s.p.

²⁰¹ *Ibidem*

²⁰² Persoonlijk archief Paul Hofkens, “Grote P, kleine P pppp dat is toekegetoek: voorwaarts mars!”, in: *Verzameling losse krantenartikels*.

konden uitleven. Een deel van de ondervraagden is bij een majorettekorps gegaan omdat een familielid bij de fanfare was. Zij vonden het majorettewezen en de fanfare aanvankelijk niet echt aantrekkelijk maar lieten zich na lang aandringen van vader of broer overhalen. Ook de liefde kon een rol spelen: *“Er zijn echt wel meisjes majorette geworden, omdat de geliefde een schutter is of op een trompetje blaast.”*²⁰³ Tenslotte vonden veel meisjes dat zij via deze hobby de mensen konden laten zien wat ze waard waren en wat ze konden presteren.²⁰⁴

6.5. Een zinvolle vrijetijdsbesteding

Majorettemoeders zagen welke invloed de nieuwe hobby had op hun dochter: *“Ze is erdoor veranderd. Vroeger was ze teruggetrokken, ging ze nooit weg. Nu is ze losser, ik ben content.”*²⁰⁵ De vriendschappen en de familiariteit van de vereniging kon bepaalde meisjes inderdaad doen openbloeien. Een bestuurslid beaamde dat het contact met andere mensen de meisjes doet veranderen: *“Ze worden meer mens, meer juffrouw”*²⁰⁶.

De meisjes leerden inderdaad niet enkel de vaardigheid van het twirlen. Het streven naar resultaat stimuleerde een competitie met zichzelf en met hun collega's.²⁰⁷ Het zelfvertrouwen van de majorettes werd opgekrikt. Tijdens de uitstappen waren de meisjes de blikvangers, en voelden ze zich belangrijk in het feestgebeuren.

Dat twirling therapeutisch kon werken, wist ook Paul Hofkens: *“Door het stimuleren van zelfvertrouwen, zelfredzaamheid, individuele inzet en samenwerking komt de persoonlijkheidsontwikkeling op het eerste plan.”*²⁰⁸ In zijn werk *‘Twirling als therapie’* heeft hij het over de therapeutische waarde van twirling bij de ontplooiing van metaalgehandicapte kinderen.

Het bestuur van de majoretteverenigingen zag de hobby als een zinvolle vrijetijdsbesteding: *“Een vrijetijdsbesteding waar ze later iets van meedragen. Het is niet zo maar over straat lopen en paraderen, er wordt werk aan besteed”*.²⁰⁹ De vereniging bood de meisjes *“een geordende bezigheid die de meisjes van de straat en van de drugs houdt.”*²¹⁰

Ook in twirlmagazines werd aandacht geschonken aan de levensles die majorettes meekregen: *“Onthoudt dit, als laatste raadgeving. Als jouw naam vandaag in de krant staat ben je blij. En als je*

²⁰³ Persoonlijk archief Paul Hofkens, “Waarom wordt een meisje majorette?,” in: *De Limburger*, 05.08.1975, s.p.

²⁰⁴ *Ibidem*

²⁰⁵ Filmmateriaal V.R.T./jd.19740713.1:bcm 961105 extra 1: Tienerklanken – In het volle leven: de majoretten.

²⁰⁶ *Ibidem*

²⁰⁷ P. Hofkens, *Twirling als therapie!*, Gent (proefschrift 3de jaar H.T.L.), 1976-1977, pp. 3-4.

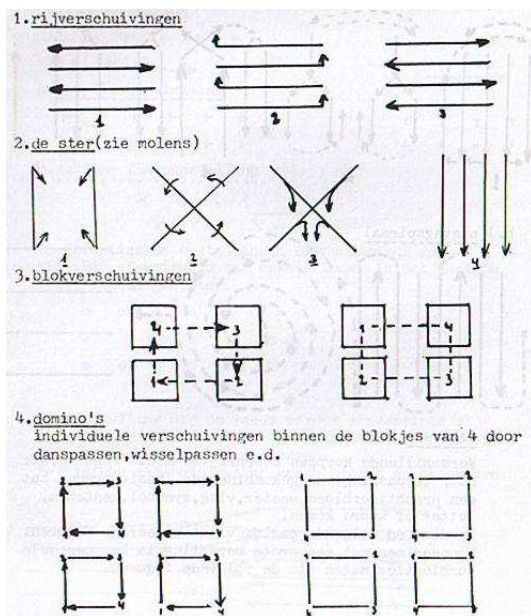
²⁰⁸ *Ibidem*

²⁰⁹ Filmmateriaal V.R.T./jd.19740713.1:bcm 961105 extra 1: Tienerklanken – In het volle leven: de majoretten.

²¹⁰ *Ibidem*

die krant dan morgen in de vuilnisbak vindt weet je dat roem maar betrekkelijk is en dat je verplicht bent om door te gaan om je naam nog eens gedrukt te zien. Twirling en majorette zijn is slechts een stapje naar de meer serieuze feiten in het leven. Heb je de juiste instelling als majorette, met voorspoed en tegenslagen dan is dat een prachtige voorbereiding op alle belangrijke feiten die nog moeten komen.²¹¹

6.6. Repetitie en huiswerk

Figuur 20: Verschillende rij-verschuivingen

Majorette werd je niet zomaar! Er moest wekelijks geoefend worden. In het eerste deel van de les werd vooral het marcheren ingeoeffend. Daarna leerde de hoofdmajorette of de instructeur de nieuwe pasjes en twirls aan. Wie nieuw was in het korps, werd vaak nog even apart genomen om het marcheerritme onder de knie te krijgen.

De meisjes kregen hun stick mee naar huis om de nieuwe oefeningen verder in te oefenen.²¹² De instructeur maakte tekeningen van de paradijfiguren die men met het korps had ingeoeffend. De meisjes kregen de instructies vaak mee op een blaadje, zodat ze verandering van de rijen thuis verder konden instuderen.²¹³

6.7. Choreografie

De instructrices en de muzikale leiders van het korps moesten nauw samenwerken. De dansbewegingen en passen moesten overeen komen met het ritme en het karakter van de uitgevoerde muziek. Soms liep er al eens iets mis.

“Ik had van de dirigent het muziekbandje gekregen en daar een show voor het majorettekorps op uitgewerkt. Ik kende niets van muziek maar ik begon te begrijpen hoe een mars eigenlijk opgebouwd was. Ik zat luidop te tellen. Eerst kwam de inleiding en dan de andere stukken. Wanneer het thema veranderde kon je iets anders aanbrengen. De eerste keer dat ik de show bracht op straat werd de muziek door de fanfare veel sneller gespeeld.

²¹¹ VLAMO, J. Wadsworth, *Teaching methods and techniques*, s.l., s.n., 1965, p. 12.

²¹² Eigen verzameling documenten, interview van Hanne Delodder met Nancy Vandekerckhove, op 20.11.2008 te Aartrijke.

²¹³ Eigen verzameling documenten, interview van Hanne Delodder met Roos Sinnaeve, op 12/12/2008 te Aartrijke

*Het bandje was blijkbaar opgenomen in het begin, toen de muzikanten het stuk nog aan het instuderen waren. Tegen dat wij dan op straat samen kwamen, konden de muzikanten het stuk op een hoog tempo spelen. Wij konden niet mee.*²¹⁴ Hilde Vandekerckhove, majorette van 1973 tot 1983.

Naast danspassen en de twirls werden ook figuren gevormd. In handboeken werden verschillende paradevormen uitgewerkt. Zo had men marsfiguren als 'de graat', 'de slang', 'de paraplu' en 'de raket'. Voor de stilstaande parades gebruikte men andere figuren.²¹⁵ De hoofdmajorette liep vooraan en besliste welke figuur moest uitgevoerd worden.

*"Het gebeurde dat de muzikanten een beetje begonnen te zagen: 'Zorg maar dat we snel op de volgende plaats zijn, we hebben dorst'. Als ze een beetje te veel zaagden, deed ik wel eens 'de slang'. Dat was iedereen op een rij zetten en als een slang door de straat gaan waardoor we veel trager vooruitgingen."*²¹⁶

Hilde Vandekerckhove, majorette van 1973 tot 1983.

Figuur 21: De majorettes van Ieper (Picanol-korps) in een 'slang'

²¹⁴ Eigen verzameling documenten, interview van Hanne Delodder met Hilde Vandekerckhove, op 20.11.2008 te Aartrijke.

²¹⁵ M. Brillet, *loc. cit.*

²¹⁶ Eigen verzameling documenten, interview van Hanne Delodder met Hilde Vandekerckhove, op 20.11.2008 te Aartrijke.

6.8. Muziek

Het majorettekorps was altijd de laatste in de rij. De meisjes moesten wachten tot de dirigent de stukken had gekozen en tot de fanfare en de drumband deze konden spelen alvorens ze een show in elkaar konden steken. De muziekkorpsen speelden voornamelijk marsmuziek. Soms durfde men wel eens een moderner nummer uitproberen.

Wanneer majorettes zonder livemuziek de show stalen of deelnamen aan wedstrijden hadden ze zelf hun muziekkeuze in handen. Via platen en cassettes kon men zelfs op de hitjes van de radio een choreografie maken. Grammofoonplaten met muziek die speciaal voor majoretteshow werd geschreven, kwamen op de markt. De Franse componist Guy Luypaert liet zijn majorettemuziek op plaat opnemen door het 'Musique de la Police National' onder leiding van Pierre Bigot. 'Majorettes around the World' was een aanwinst voor vele Franse majorettekorpsen. Belgische en Nederlandse majorettekorpsen konden ervan meegenieten.²¹⁷

6.9. Een hobby?

In Amerika had twirling zijn populariteit te danken aan de majorettekorpsen van de 'high school marching bands'. Dankzij majorettes kwamen mensen in contact met 'batontwirling'. Van een twirlster in competitie werd heel wat geëist. Een twirlende majorette worden, was dan ook een populair alternatief.²¹⁸ Een Amerikaans meisje vertelt over het harde leven van een competitieve twirlster in het tijdschrift 'Twirl': *"Despite all the applause it is not all glamour, glitter & glory. It takes a lot of hard work, determination and above all, time. When I was at school, I practiced six hours a day. I never had time for anything except schoolwork and batontwirling."*²¹⁹

Hoewel de majoretteles voor de meeste Vlaamse meisjes een hobby bleef, lieten sommige zich door de Amerikaanse competitiedrang beïnvloeden. Zij twirlden niet meer louter als ontspanning, maar wilden binnen de competitie de beste en de mooiste zijn.

6.10. Concurrentie en vriendschap

Van onderlinge concurrentie was bij de Vlaamse majorettekorpsen praktisch geen sprake: *"Het waren allemaal gewone meisjes uit een dorp. Het was eigenlijk een vriendengroep."*²²⁰ Wanneer een nieuwe hoofdmajorette moest gekozen worden waren er wel eens spanningen. *"Als er iemand een beetje voorgetrokken werd om hoofdmajorette te zijn, dan was er wel eens discussie van ik was beter*

²¹⁷ KADOC, Archief Fedekam, De VZW Het muziekcentrum: een verslag over de werking in 1979, pp. 31-32.

²¹⁸ F. Miller, G. Smith en P. Adam, *op. cit.*, p. 67.

²¹⁹ M. Glittenberg, "Out of the gym on to the field", In: *Twirl: the democratic voice of Baton Twirling*, x(1978), 8, p. 12.

²²⁰ Eigen verzameling documenten, interview van Hanne Delodder met Hilde Vandekerckhove, op 20.11.2008 te Aartrijke.

*en zij was beter.*²²¹ Wanneer op een festiviteit alleen de hoofdmajorette in de bloemetjes werd gezet begonnen de andere meisjes wel eens te fluisteren: *“Tè were zij dat de bloemen krijgt.”*²²² Sommige gemeentes beschikten over meerdere majorettekorpsen om de straten op te fleuren. Het verschil in niveau zorgde ervoor dat meisjes overliepen naar het meer professioneel getrainde korps. Dit kon wel eens voor commotie zorgen.

Veel meisjes waren uit vriendschap bij de majorettes. De meisjes speelden met elkaar, gingen met elkaar naar school en waren altijd samen in het dorp: *“Als de ene bij de majoretten mag, wil de andere ook mee.”*²²³

Figuur 22: De Majorettes van Aarsele

*“We hebben altijd veel plezier gemaakt samen en veel beleefd. Ik denk dat dat eigenlijk het belangrijkste is van majorette zijn: de vriendschap dat je hebt onder elkaar.”*²²⁴ Roos Sinnaeve, majorette van 1968 tot 1975.

²²¹ Eigen verzameling documenten, interview van Hanne Delodder met Dorine Claeys, op 13.12.2008 te Waregem.

²²² Eigen verzameling documenten, interview van Hanne Delodder met Marijke Vantiegheem, op 20.11.2008 te Waregem.

²²³ Persoonlijk archief Paul Hofkens, “Grote P, kleine P pppp dat is toekegetoek: voorwaarts mars!”, in: *Verzameling losse krantenartikels*.

²²⁴ Eigen verzameling documenten, interview van Hanne Delodder met Roos Sinnaeve, op 12.12.2008 te Aartrijke.

7. Het majorette-uniform

7.1. De stick

In het begin werden majorettes vaak een houten stokje of een andere niet professionele stok in hun handen geduwd. “We kregen allemaal een baton, dat was in het begin een moeilijke stok want aan de ene kant had je een zware bol en aan de andere kant had je eigenlijk geen bol.”²²⁵ De stokken voldeden om ritmische oefeningen uit te voeren maar wanneer men zich aan een moeilijkere oefening waagde, bleken de stokken erg onhandig. Na enkele jaren schakelden de korpsen over naar echte Amerikaanse twirlingsticks in plaats van de ouderwetse, bijna niet te hanteren stokken.²²⁶

STAR LINE

LINE BATONS WORLD RENOWNED
for engineered quality and design

STAR LINE ACCESSORIES FOR THE TWIRLER
with reduced retail prices

A. GALAXY has interchangeable color bands on ball and top.
B. SUPER STAR is world's most popular twirling baton. Fluted shaft, also available in thicker 7/16".
C. LIFE STAR is a world class competition baton. Its weighted for control, plain 7/16" shaft only.
D. VENUS with dimensional slats on the ball, and has hand-hammered look bands on shaft.
E. COMET has steel ball and top and dipped shaft.
F. STABLET is identical to Comet except for its plain shaft.
Star Line batons are mini-shaft and are available in every inch length from 16" to 30" and are made of non-bending chrome plated steel, ball weighted for top performance. All batons have a one year warranty against factory defects.

G. STARLITE unique batteryless lighted baton. Sizes 14", 20" & 28". Two sets of cartridges include. Cartridges per set.
H. STARFIRE with cooling coils to built cooler. Inch size 24" to 30". Soufflers per set.
I. STARFLAG with twirling red, white & blue flag. Senior 20" Junior 28" Juvenile 22". Shaft only.
J. BATON TWIRLING by Fred Miller & Gloria Smith.
K. DRUM MAJOR MANUAL with football charting.
L. STAR STYLES costume design book with pattern.
M. BATON CASES, blue & white with red trim. Professional model holds up to 12 batons.
N. MINIATURE BATON or STAR LINE EMBLEM, silver tone.
O. MINIATURE BOOT, TWIRL GIRL or DRUM, silver tone.

Griffe
STAR LINE BELGIUM

Centre Commercial Opéra - 1er étage
Place de la République Française
4000 - LIÈGE
TEL : 041/23.29.21 041/71.25.20

ledez / membres BTE -10 %

Figuur 23: Reclame voor 'Star Line'

In Amerika was de commercialisatie van twirlmateriaal reeds lang aan de gang. George Walbridge, Ray Gaedke, en Merl Smith kochten in 1959 de 'Ludwig Baton Company' en noemden hun bedrijf 'Star Line'.²²⁷ De 'Star Line Company' bracht het beste twirlmateriaal op de markt en werd vanaf de jaren '60 in Amerika razend populair. Al snel veroverden hun producten de wereld: “Star Line is now recognized World wide for its high quality, design and twirlability.”²²⁸ De 'SuperStar -baton' was vanaf de jaren '70 de meest populaire twirlbaton in de wereld.²²⁹ Naast batons, verkocht het bedrijf ook accessoires en schoenen voor twirlers.

De twirlinstrumenten kenden regelmatig vernieuwde vormen die meer uitgebalanceerd waren of speciaal

bestemd voor werp- of roloefeningen. Een stok was niet zomaar een stok; er bestonden vele soorten schachten en toppen, in alle diktes, vormen en kleuren. De lengte van de baton hing af van de armlengte van de majorette.

²²⁵ *Ibidem*

²²⁶ Persoonlijk archief Paul Hofkens, “Majorette: vrouwelijke expressie van ritme en sierlijke elegantie. Beverlose meisjes volgen samen met andere Limburgse majoretten stage in Zwitserland”, in: *Verzameling losse krantenartikels*.

²²⁷ <<https://www.starlinebaton.com/infopage.asp?filename=aboutus.asp>>, geraadpleegd op 02.05.2009.

²²⁸ Persoonlijk archief Paul Hofkens, Star Line, *Star Line News*, 1977, 1, s.p.

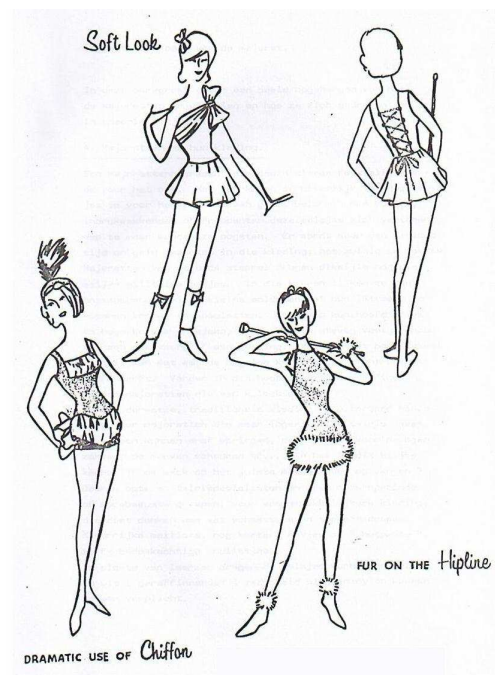
²²⁹ Persoonlijk archief Paul Hofkens, Belgian Twirling Association, *Twirling Belgium*, 3(1985), 7, s.p.

Twirlers jongleerden niet alleen met de sticks maar gingen zich ook in ‘novelties’ specialiseren. Met deze verzamelnaam werden alle voorwerpen aangeduid waar majorettes naast de gewone stick mee twirlden: vlaggen, hoepels, zwaarden, vuurstokken, capes, enz. Elk van deze instrumenten bestond in diverse varianten.²³⁰ Sommige majorettes gingen met een tamboer-majoor stok op pad. Vooral door hoofdmajorettes werd vaak zo’n grote stok gehanteerd om de maat aan te geven en te twirlen. Vaak werd op sticks overgeschakeld wanneer de grote stok de vrijheid van de majorettes beperkte: *“Want met zo’n grote stok kon je moeilijk achter uw rug of onder uw been gaan. Die kleinere stick was ideaal van formaat.”*²³¹

7.2. Het majorettepak

Voor het maken van de majorettepakjes werd dikwijls beroep gedaan op naaisters, die gespecialiseerd waren in het maken van majorettekledij. De maten van de meisjes werden opgenomen, of soms stond enkel de hoofdmajorette model voor haar team²³². Vele groepen lieten zich voor hun kostuums inspireren door de Amerikaanse trends. Men doorbladerde tijdschriften en catalogi om zo een eigen look te ontwikkelen. ‘Star Line’ publiceerde in 1968 het boek ‘Starstyles’. De Amerikaanse twirldkoningin, Donna Leffingwell, stelde een aantal looks voor en leerde hoe men de majorettekledij kon maken. Wie het boek bestelde, kreeg een gratis patroon mee opgestuurd waar oneindig mee gevarieerd kon worden.²³³

Naast de Amerikaanse mode werden ook ideetjes van andere landen overgenomen. Wanneer de voorzitter op reis ging, bracht hij voor zijn hoofdmajorette een aandenken mee. *“Dus kon ik als het warm was mijn chapeaubuchke opzetten en als het koud was zette ik mijn berenmuts op.”*²³⁴

Figuur 24: Uit ‘Starstyles’ door Donna Leffingwell

²³⁰ M. Lamsens, *loc. cit.*, p. 152.

²³¹ Eigen verzameling documenten, interview van Hanne Delodder met Marijke Vantieghem, op 20.11.2008 te Waregem.

²³² *Ibidem*

²³³ <<http://209.85.229.132/search?q=cache:kKUAV54Bn14J:https://www.starlinebaton.com/infopage.asp%3Ffilename%3Daboutus.asp+donna+leffingwell+star+styles&cd=1&hl=en&ct=clnk&gl=be>>, geraadpleegd op 02.02.2009.

²³⁴ Eigen verzameling documenten, interview van Hanne Delodder met Marijke Vantieghem, op 20.11.2008 te Waregem.

Belgische firma's gingen zich specialiseren in het maken en verkopen van majorettekledij en bijhorend materiaal. In tijdschriften van en voor muziekverenigingen werden voor verschillende bedrijven reclame gemaakt. Af en toe trof men ook een advertentie aan op een affiche of programmaboekje van een majorettemanifestatie. Er ontstond een commerciële markt. Op wedstrijden kwamen de firma's met veel buitenlandse korpsen in contact en zo wonnen ze zelfs klanten uit Frankrijk, Duitsland en Nederland.²³⁵

Ondanks al deze concurrerende kledingfirma's, waren er ook groepen die bij de plaatselijke kleermaker gingen aankloppen.²³⁶ Andere majorettekorpsen hadden zelfgemaakte uniformen waarvoor de vrouw van de voorzitter, enkele moeders of andere sympathisanten van de vereniging werden ingeschakeld. De pakjes werden op maat gemaakt of er werd een voorraad genaaid en *“dat was een paar van die mate en een paar van die mate en een paar van die mate en je moest maar passen wat je kon dragen.”*²³⁷ Als iemand zijn pakje ontgroeide, werd het pakje gewoon doorgegeven. Zo circuleerden de pakjes tot het tijd was voor vernieuwing.

In de kledij werd onderscheid gemaakt tussen de kledij van de gewone majorettes en die van de hoofdmajorette. De missmajorette kreeg een kleedje in een ander kleur, een cape op de schouders of langere botten. Veelal kreeg ze ook een speciaal hoofddekseel zoals een berenmuts of een heel hoge hoed. De kledij werd door de muziekmaatschappij betaald. Alleen de stick moest soms aangekocht of gehuurd worden: *“Het was 500 fr. voor de stick te huren en als ze terug uit het muziek gingen kregen ze hun 500 fr. terug als de stick in goede staat was.”*²³⁸ Ook de hoeden en botjes werden door de fanfare gefinancierd. Soms werd enkel het eerste paar laarzen gratis gegeven. Als het paar versleten was, moesten de majorettes zelf een nieuw paar kopen aan een gunstige prijs in de plaatselijke schoenhandel.²³⁹ Voor individuele wedstrijden fabriceerden majorettes dikwijls zelf hun kleding. Zij naaiden bijvoorbeeld een lint of bloem op een oude maillot.²⁴⁰

7.3. Van kleine soldaten tot meisjes in lycrapakjes

In het begin droegen majorettes stijve, militaire pakjes. Met hun laarzen, koperen knoppen en epauletten leken ze op kleine soldaten. De eerste uniformen waren echter niet zo praktisch. Zo

²³⁵ Eigen verzameling documenten, interview van Hanne Delodder met Lydia Geentjes, op 03/02/2000 te Lier.

²³⁶ Eigen verzameling documenten, interview van Hanne Delodder met Viviane Deconinck, op 12.12.2008 te leper.

²³⁷ Eigen verzameling documenten, interview van Hanne Delodder met Nancy Vandekerckhove, op 20.11.2008 te Aartrijke.

²³⁸ Eigen verzameling documenten, interview van Hanne Delodder met Anaïs Bubbe, op 13.12.2008 te Waregem.

²³⁹ Eigen verzameling documenten, interview van Hanne Delodder met Roos Sinnaeve, op 12.12.2008 te Aartrijke.

²⁴⁰ M. Lamsens, *op. cit.*, p. 151.

bestond het eerste uniform van de majorettes van Zedelgem in 1972 uit witte laarzen, een berenmuts in wit en rood, een wit kleedje met rode bies en een rode cape. De cape bleek al gauw niet zo handig en werd ingekort en opgesmukt met wit namaakbont. De majorettes bleven echter heel beperkt in beweging.²⁴¹

“Wij hebben twee uniformen gehad rood-wit en blauw-wit. Het eerste uniform vond ik wel het beste omdat het zeer gemakkelijk was. Dat was een rokje met een vest. Het tweede bestond uit een blauwe cape en een wit kleedje en dat was niet zo handig wanneer je met de stick moest draaien. Het spande overal en die cape draaide rond wanneer het hard waaide.”

Marijke Vantieghem, majorette van 1966 tot 1976.

De majoretteoutfits evolueerden tijdens de jaren '80 meer en meer naar outfits in lycra die men kan vergelijken met de pakjes die kunstschaatsers dragen. De botjes moesten plaats maken voor de meer praktische turnpantoffels. Nog later werden meer specifiek voor twirlers de 'insteps' en 'jumpsuits' op de markt gebracht. *“Vroeger kon je bijna niet bewegen. Wij hadden laarzen waarmee we de punten van onze voeten niet mee naar beneden kregen. Nu hebben we speciale majorettepantoffels waarmee we heel wat beter kunnen bewegen.”*²⁴²

*“Wij hadden in 1987 een zwempakje aan met lange mouwen en dan een rokje erboven. Dat was vroeger zeker niet zo. Dat waren dan van die ploirokjes waarbij je moest opletten dat het niet opwaaide.”*²⁴³ Mieke Derez, majorette sinds 1987.

Niet alle korpsen schakelden over op de modernere majoretteoutfits. Sommige korpsen bleven de traditionele kledij dragen die hinderlijk was wanneer de meisjes meer ingewikkelde twirls maakten. De knopen konden eraf springen, de hoed kon voor de ogen zakken, enz.

²⁴¹ Persoonlijk archief Linda Bonte, “Majoretten in Zedelgem: 25 jaar”, brochure, 1997.

²⁴² Eigen verzameling documenten, interview van Hanne Delodder met Linda Bonte, op 16.12.2008 te Zedelgem.

²⁴³ Eigen verzameling documenten, interview van Hanne Delodder met Mieke Derez, op 14.12.2008 te Kuurne.

Figuur 25: De majorettes van Sint-Eloois-Vijve

7.4. Pech onderweg

Het majorette-uniform bracht inderdaad enkele ongemakken met zich mee. In de jaren '70 werden veel pakjes in fluweel gemaakt: *"In de zomer was dat snikheet en 's winters was dat wel koud."*²⁴⁴ Dit probleem werd vermeden door de kledij aan de seizoenen aan te passen. In de zomer droeg men een kleedje en in de winter werd daar een dikkere vest op gedragen.²⁴⁵ Een stoet kon gemakkelijk enkele uren duren, wat bij slechte weersomstandigheden heel onaangenaam kon zijn. Als het regende gingen de meisjes wel eens met een parapluutje in plaats van een stick op stap *"maar je had dat meer naast je hoofd dan boven je hoofd."*²⁴⁶ De botjes konden tijdens lange uitstappen erg ongemakkelijk worden: *"Als we aan het wandelen waren en we hadden blaren op onze hielen van die laarzen dan moest je de pijn maar verbijten."*²⁴⁷ De majorettes kregen soms ook blaren op hun

²⁴⁴ Eigen verzameling documenten, interview van Hanne Delodder met Nancy Vandekerckhove, op 20.11.2008 te Aartrijke.

²⁴⁵ Eigen verzameling documenten, interview van Hanne Delodder met Viviaene Deconinck, op 12.12.2008 te leper.

²⁴⁶ Eigen verzameling documenten, interview van Hanne Delodder met Dorine Claeys, op 13.12.2008 te Waregem.

²⁴⁷ Eigen verzameling documenten, interview van Hanne Delodder met Viviaene Deconinck, op 12.12.2008 te leper.

handen, wanneer deze begonnen te zweten van het langdurig twirlen met de stick. ‘De meters’ zorgden ervoor dat ze altijd pleisters op zak hadden.²⁴⁸

Tijdens uitstappen hield ‘de meter van de majorettes’ een oogje in het zeil. Deze vrouwen waren moeders van (oud)majorettes of sympathisanten van de vereniging. Ze zorgde ervoor dat de meisjes er altijd piekfijn uitzagen: propere kledij, blinkende botjes en kousen zonder steken. Voor de zekerheid hadden ze altijd een paar extra panty’s in hun handtas zitten. ‘De meters’ probeerden voor alle grote en kleine ongemakjes een oplossing te vinden. *“De kleintjes moesten tijdens een stoet soms dringend plassen. Dan gingen zij aanbellen of vroegen ze aan iemand die langs de kant van de weg stond te kijken of het majoretje vlug eens naar het toilet mocht”.*²⁴⁹ Soms werden ze ook ingeschakeld om tijdens uitstappen het verkeer te regelen.

*“Onder ons kleejde droegen wij een kanten broekje met billekes. Dat was oma’s model, heel hoog. Veelal moesten de meisjes die kanten broekjes oprollen omdat ze anders te lang hingen. Het voordeel van de kanten broekjes was dat we er een aantal spullen konden in wegsteken. Omdat het kleejde eigenlijk zwaar was en tamelijk golvend zat onze portemonnee daarin, zat onze zakdoek erin en een extra panty voor diegene die het nodig hadden.”*²⁵⁰ Hilde

Vandekerckhove, majorette van 1973 tot 1983.

7.5. Uniforme majorettes

Een groep meisjes die allemaal hetzelfde uniform dragen, is mooi om naar te kijken. Vooral het korte rokje van het majorette-uniform lokte veel mensen de straat op om naar de fanfare te kijken. Niet alle majorettes droegen rokjes: *“Dat was dan de witte botjes, een wit shortje, een rode jas erboven en nog een grote hoed. Ne pispot, dat ze zeiden.”*²⁵¹ ‘Voor het gemak’ kozen sommige korpsen voor een shortje. Dat was bovendien ‘deftiger’ wanneer er een oefening werd gedaan met de stick onder de benen.²⁵² De majorettes voelden zich in hun uniform groter en belangrijker.²⁵³ Dat iedereen hetzelfde pakje aanhad als de collega’s, versterkte het groepsgevoel van het majorettekorps: *“Uniforms are a way of belonging and of making people belong”*²⁵⁴.

²⁴⁸ Eigen verzameling documenten, interview van Hanne Delodder met Conny Claeys, op 13.12.2008 te Waregem.

²⁴⁹ *Ibidem*

²⁵⁰ Eigen verzameling documenten, interview van Hanne Delodder met Hilde Vandekerckhove, op 20.11.2008 te Aartrijke.

²⁵¹ Eigen verzameling documenten, interview van Hanne Delodder met Dorine Claeys, op 13.12.2008 te Waregem.

²⁵² Eigen verzameling documenten, interview van Hanne Delodder met Conny Claeys, op 13.12.2008 te Waregem.

²⁵³ Filmmateriaal V.R.T./jd.19740713.1:bcm 961105 extra 1: Tienerklanken – In het volle leven: de majoretten.

²⁵⁴ B. Dunn, *Uniforms*, s.l., Laurence King, 2009, p. 1.

7.6. Politiek gekleurde uniformen

De federalisering van België deed voorlopig geen afbreuk aan het verzuilde, neo-corporatieve karakter van de samenleving. Het maatschappelijk systeem bestond uit netwerken van aparte bevolkingsgroepen. Naast vakbonden, onderwijs en gezondheidszorg werd ook het vrijetijdsaanbod gekleurd. Zo had elk netwerk zijn eigen turnverenigingen, zangkoren en fanfares. Gekleurde fanfares gaven hun majorettes een outfit die paste bij hun ideologie. *“Gustaaf Breyne stichtte als oud minister in 1965 een muziekkorps in Ieper. Twee jaar later kam het majorettekorps erbij. Het korps was politiek getint. Het lokaal van het korps was ‘De Germinal’ in Ieper. De Germinal vertegenwoordigde de socialistische vakbond, de mutualiteit en ‘café De Germinal’. De tenues van de majorettes waren rood ‘het kleur van de socialisten.’”*²⁵⁵ In de jaren ‘90 kwam er een einde aan het neocorporatisme en de verzuiling in België.²⁵⁶ *“In 1993 is het muziekkorps en het majorettekorps ontbonden. De lokalen van de socialisten verdwenen, de mutualiteit verwijderde zich en zo kwam er een einde aan ‘De Germinal’ en aan het korps.”*²⁵⁷

²⁵⁵ Eigen verzameling documenten, interview van Hanne Delodder met Viviane Deconinck, op 12.12.2008 te Ieper.

²⁵⁶ J.C.H. Blom en E. Lamberts, eds, *Geschiedenis van de Nederlanden*, Baarn, HBuitgevers, 2004, p. 312.

²⁵⁷ Eigen verzameling documenten, interview van Hanne Delodder met Viviane Deconinck, op 12.12.2008 te Ieper.

8. Majorette- en twirlorganisaties

8.1. Een leidende hand

Reeds van bij de oprichting van de majorettekorpsen was men er zich van bewust dat het moeilijk zou worden om de verschillende kleine lokaliteiten in stand te houden. Zo vroeg *'De Gazet van Antwerpen'* zich in 1970 af of er niet van hogerhand moest ingegrepen worden: *"Of er ook in die tak van ontspanning of kulturele beleving, zoals ge het noemen wilt, ergens geen leidende hand moet optreden? Misschien op provinciaal vlak en boven de federaties of overkoepelende verenigingen die nu al aan het werk zijn. Misschien moet er zelfs ergens aan programmatie gedaan worden en moet men net zoals in de sport tot zekere fusies tussen korpsen van kleine gemeenten overgaan."*²⁵⁸

Muziekfederaties werden opgericht en begonnen met de registratie van de bestaande groepen. Ze organiseerden informatieve bijeenkomsten en stelden concoursreglementen vast. Ook lieten ze instructeurs en instructrices uit Amerika overkomen om de Vlaamse meisjes een degelijke opleiding te geven. Naast de majorettes werden ook de instructeurs een opleiding aangeboden. Zij konden op deze manier hun korpsen beter begeleiden en zetelen in een jury. Naast de opleiding verzorgden de federaties ook wedstrijden voor majorettes.

In België hielden verschillende organisaties zich bezig met het inrichten van wedstrijden, stages en parades. Niet alle organisaties zetten zich echter het hele jaar door in om de majorettes te ondersteunen. Naast de permanente, goed functionerende federaties, waren er ook een aantal tijdelijke commissies. Ook het doel dat sommige organisaties voor ogen hadden, verschilde wel eens. Fedekam en het B.T.I. hadden als twee van de belangrijkste instellingen uiteenlopende plannen met de Vlaamse meisjes.²⁵⁹ Toch konden de korpsen van beide organisaties lid worden.

8.2. Fedekam

Vanaf de jaren '60 ging de overheid steeds meer werk maken van de georganiseerde volksopleiding. Naast haar verantwoordelijkheid voor het onderwijs stond de overheid ook in voor de naschoolse opvoeding van de burgers.²⁶⁰ Vrije organisaties gingen de overheid bijstaan in de 'cultuurontwikkeling van het volk'.²⁶¹ Fedekam, de confederatie van de katholieke

²⁵⁸ Persoonlijk archief Paul Hofkens, "Meisjes redden de muziek: Majoretten helpen fanfares er weer boven op", in: *Gazet van Antwerpen*, 11.09.1970, s.p.

²⁵⁹ cfr. *infra*

²⁶⁰ KADOC, *Archief Fedekam*, Fedekam België VZW. Nationale confederatie voor katholieke muziekverenigingen van België. Erkend door het ministerie van cultuur. Jaarverslag 1966, p. 3.

²⁶¹ *Ibidem*

muziekverenigingen in België, zette zich in voor de amateuristische blaasmuziekverenigingen en hun majorettes.²⁶²

In 1919 werd in de stad Antwerpen een organisatie gesticht die de volkse muziekverenigingen wou verenigen en verdedigen. Tijdens de oorlog was er van federatief optreden geen sprake. Het persoonlijk contact tussen de bestuursleden was echter blijven bestaan, zodat in 1946 met een nieuwe werking werd begonnen. In 1950 noemde men de federatie 'Fedekam'. Vanaf dit jaar kende de vereniging in Antwerpen een zodanig grote bloei dat men langzaam begon uit te breiden naar andere provincies.²⁶³ Het pas gestichte 'Fedekam België' had in 1962 omwille van interne problemen moeite om alles te organiseren. In 1965 werd de basis gelegd voor een vernieuwde werking.²⁶⁴ De leden van Fedekam waren verdeeld over de vijf Vlaamse provincies, Eupen en Wallonië.²⁶⁵ Als schakel tussen de provinciale afdelingen onderling en de nationale confederatie, en om het contact tussen de korpsen en hun federatie te onderhouden werd vanaf 1965 een contactblad uitgegeven.²⁶⁶ 'Fedekamnieuws' maakte naast het algemeen deel plaats voor provinciale rubrieken waar de vijf Vlaamse provinciale Fedekamafdelingen aan het woord kwamen.²⁶⁷ Met het onderdeel 'Persspiegel' probeerde men de interesse van de lezers te verruimen door verschillende muziekdomeinen aan te kaarten.²⁶⁸ In de rubriek 'Jeugdkarroesel' werden de jongeren aan het woord gelaten.²⁶⁹ Fedekam had aandacht voor jonge muzikanten. Deze waren immers noodzakelijk om het voortbestaan het muziekkorps in stand te houden. De 'nationale Fedekamjeugdcommissie' hield zich bezig met de organisatie van Jeugdmuziekfestivals op nationaal en internationaal vlak.²⁷⁰ 'Fedekamnieuws' bevatte voor de majorettes een aparte rubriek, 'Majorettenpiegel'. Op deze pagina's werden wedstrijden besproken en overzichten gegeven van de activiteiten per provincie.²⁷¹

In 2002 droeg Bert Anciaux met het 'amateurkunstendecreet' op dat er per tak van de amateurkunst maar één vertegenwoordigende organisatie mocht zijn. Dit zou de communicatie met de overheid

²⁶² KADOC, *Archief Fedekam*, Fedekam België VZW. Nationale confederatie voor katholieke muziekverenigingen van België. Erkend door het ministerie van cultuur. Jaarverslag 1970, p. 1.

²⁶³ KADOC, *Archief Fedekam*, Fedekam België VZW. Nationale confederatie voor katholieke muziekverenigingen van België. Erkend door het ministerie van cultuur. Jaarverslag 1966, p. 4.

²⁶⁴ *Ibidem*

²⁶⁵ KADOC, *Archief Fedekam*, Fedekam België VZW. Nationale confederatie voor katholieke muziekverenigingen van België. Erkend door het ministerie van cultuur. Jaarverslag 1966, p. 5.

²⁶⁶ KADOC, *Archief Fedekam*, Fedekam België VZW. Nationale confederatie voor katholieke muziekverenigingen van België. Erkend door het ministerie van cultuur. Jaarverslag 1970, p. 7.

²⁶⁷ KADOC, *Archief Fedekam*, Fedekam België VZW. Nationale confederatie voor katholieke muziekverenigingen van België. Erkend door het ministerie van cultuur. Jaarverslag 1968, pp. 7-8.

²⁶⁸ KADOC, *Archief Fedekam*, Fedekam België VZW. Nationale confederatie voor katholieke muziekverenigingen van België. Erkend door het ministerie van cultuur. Jaarverslag 1970, p. 7.

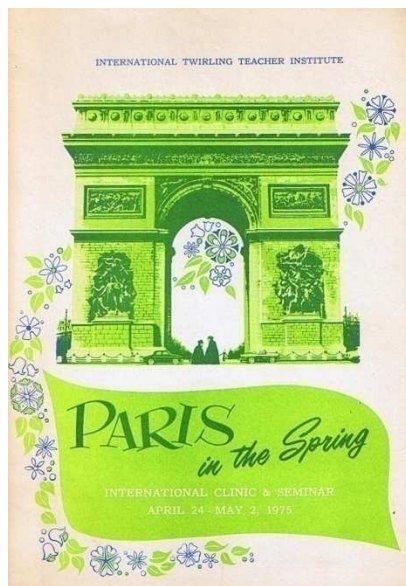
²⁶⁹ KADOC, *Archief Fedekam*, Doos 1: De VZW het muziekcentrum, een verslag over de werking in 1979, p. 10.

²⁷⁰ KADOC, *Archief Fedekam*, Fedekam België VZW. Nationale confederatie voor katholieke muziekverenigingen van België. Erkend door het ministerie van cultuur. Jaarverslag 1971, p. 21.

²⁷¹ KADOC, *Archief Fedekam*, Doos 1: De VZW het muziekcentrum, een verslag over de werking in 1979, p. 10.

moeten vergemakkelijken. Sindsdien is Vlamo het officiële aanspreekpunt voor de Vlaamse amateurmuziekwereld. Vlamo is de erfgenaam van de Algemene Muziekfederatie (A.M.F.), Verenigde Vlaamse Accordeonfederaties, Vlaamse Brassbandfederatie, Vlaamse Mandolinefederatie, Fedekam Vlaanderen, Koninklijk Muziekverbond van België (K.M.V.B.), Vlaamse Federatie der Liberale Muziekmaatschappijen (Felim) en de Vlaamse Federatie van Socialistische Muziek- en Zangverenigingen (V.F.S.M.Z.).²⁷² De West-Vlaamse Fedekamafdeling ging haar eigen weg als ‘Fedekam West’.

8.3. B.T.I.

Figuur 26: Brochure van het ‘International Clinic & Seminar’ van 1975: *Paris in the Spring*

Het ‘Belgian Twirling Institute’ werd in 1972 gesticht door Paul Hofkens als een afdeling van het Amerikaanse I.T.T.I.. Dit ‘International Twirling Teachers Institute’ zette zich vanaf 1976 in voor de vooruitgang en verspreiding van twirlinstructie. Op hun ‘Clinics & Seminars’ kregen instructeurs een opleiding en konden ze kennis maken met het nieuwste twirlnormaal.²⁷³ In het begin namen uitsluitend Amerikaanse instructeurs aan de cursussen deel. Het duurde echter niet lang vooraleer ook instructeurs uit andere landen zich bij het I.T.T.I. aansloten. Het ‘International Clinic & Seminar’ ging elk jaar door op een andere locatie. Zowel in Parijs²⁷⁴, Londen²⁷⁵, Italië²⁷⁶ als in de Bahamas of de Caribische eilanden²⁷⁷ leerden de deelnemers elkaar de laatste twirloefeningen aan.

Het I.T.T.I. had wereldwijd zusterverenigingen die samenwerkten ‘om twirling tot een hoger niveau te brengen’. In België was dit het B.T.I. De verschillende provincies werden in het bestuur vertegenwoordigd.²⁷⁸ Muziek was voor het B.T.I. minder belangrijk. Alle aandacht ging uit naar de twirling van majorettes, die al dan niet afhankelijk waren van een muziekvereniging. B.T.I.-leden konden jaarlijks individueel of in groep deelnemen aan twirldays, nationale- en internationale

²⁷² <<http://www.vlamo.be/index.php?onderdeel=2975&titel=Historische+schets>>, geraadpleegd op 12.12.2008.

²⁷³ VLAMO, International Twirling Teachers Institute, Paris in the Spring: International clinic & seminar April 24 – may 2, brochure, 1975, p. I.

²⁷⁴ *Ibidem*

²⁷⁵ VLAMO, International Twirling Teachers Institute, London: International clinic & seminar August 12 through 20th, brochure, 1977, p. I.

²⁷⁶ VLAMO, International Twirling Teachers Institute, Italy: International clinic & seminar March 28 – April 5, brochure, 1979, p. I.

²⁷⁷ <<https://www.starlinebaton.com/infopage.asp?filename=aboutus.asp>>, geraadpleegd op 02.05.2009.

²⁷⁸ M. Lamsens, *op. cit.*, p. 52.

showweken. Voor deze gebeurtenissen werden Amerikaanse specialisten uitgenodigd. *“Oefening baart immers kunst en wie op de vele kampioenschappen die ingericht worden en goed figuur wil slaan dient zich niet alleen de taartjes te ontfemen maar moet ook heel wat trainen.”*²⁷⁹

Het B.T.I. werd later vervangen door de ‘Belgian Twirling Association’.²⁸⁰ In 1985 verenigde het B.T.A. zich samen met andere Belgische twirlorganisaties in de ‘Belgian Twirling Sport Federation’. *“Omwille van het feit dat twirling wel degelijk een sport is. Het is te vergelijken met de ritmische gymnastiek op de Olympische Spelen. Waar dus naast de kegel, het lint, de hoepel en de bal ook de twirlingbaton thuishoort.”*²⁸¹ Het B.T.S.F. was zowel in Europese- als wereldfederaties de vertegenwoordiger van België.

8.4. Verschillende doelstellingen

Fedekam had als organisatie vooral aandacht voor de opleiding als groep en niet zozeer voor het individu. De organisatie streefde naar een ‘eigen Vlaamse stijl’ waar geen plaats was voor specialisatie en vedettes. De nadruk lag op de samenwerking van de majorettegroep met het muziekkorps of de drumband. De begeleiding van majorettes met mechanische muziek moest vermeden worden.²⁸²

Andere organisaties waren specifiek majoret- en twirlgericht. De belangrijkste instelling was het B.T.I., dat alle majorettes wou omvormen tot twirlers, het twirlpeil verhogen en de majorettekarikatuur vernietigen. Zo stelde de B.T.I.-voorzitter Paul Hofkens: *“Het gaat echter niet over de zogenaamde ‘blote billenparades’ maar over de resultaten van een soms wekenlange training. Het majorettenleven is veel harder dan het ogenschijnlijk lijkt. Vooral de twirling, de voornaamste tak in deze vrijetijdsvorm, heeft heel wat inspanningen gekost aan instructeurs en de meisjes.”*²⁸³

8.5. Internationale organisaties

De toenemende populariteit van batontwirling zorgde voor de oprichting van de ‘World Baton Twirling Federation’. In 1977 kwamen de leiders van twirlorganisaties verspreid over de hele wereld samen in Londen. Op die meeting werd het W.B.T.F. gevormd om twirling als sport aan te moedigen en te standaardiseren. België werd in Londen door Paul Hofkens vertegenwoordigd. Frankrijk stuurde Guy David naar de vergadering en Dick van der Werf representeerde Nederland. Verder namen ook

²⁷⁹ Persoonlijk archief Paul Hofkens, “Het Belgian Twirling Institute”, in: *Verzameling losse artikels*.

²⁸⁰ Eigen verzameling documenten, interview van Hanne Delodder met Paul Hofkens, op 22.12.2008 te Merksem.

²⁸¹ *Ibidem*

²⁸² M. Lamsens, *op. cit.*, p. 51.

²⁸³ Persoonlijk archief Paul Hofkens, Persconferentie door Paul Hofkens, 1977.

Canada, Engeland, Duitsland, Italië, Ierland, Japan, Schotland en Zwitserland aan de vergadering deel. Tenslotte konden ook de Verenigde Staten in de persoon van Jack Crum niet ontbreken.²⁸⁴ In 1982 stemde de federatie voor de oprichting van een 'World Federation office': "*to contact new countries for membership.*"²⁸⁵

The 'United States Twirling Association' is in het W.B.T.F. de officiële vertegenwoordiger van de Verenigde Staten. De U.S.T.A. werd opgericht in 1958. Tot op vandaag zet ze zich in voor leden en supporters van batontwirling op recreatief- en competitieniveau. De vereniging organiseert in de Verenigde Staten de nationale competitie. Hiervoor stelde de U.S.T.A. een eigen reglement samen.²⁸⁶ Veel organisaties binnen en buiten de Verenigde Staten baseerden zich op de 'Rules and Regulations' van de U.S.T.A.²⁸⁷

'Confédération Européenne Twirling Bâton' was vanaf 1980²⁸⁸ verantwoordelijk voor de organisatie van Europese kampioenschappen. Het C.E.T.B. publiceerde met de steun van het 'Holland Twirling Institute' een eigen instructiehandboek. Zowel Amerikaanse als Europese instructeurs werkten mee aan het handboek. "*The object is not to produce robots but to provide a grounding on which can be grafted each athletes own particular unique flair and talent.*"²⁸⁹

²⁸⁴ VLAMO, World Baton Twirling Federation, "The manual of rules and regulations of the world baton twirling federation", *reglement*, 1982.

²⁸⁵ Persoonlijk archief Paul Hofkens, World Baton Twirling Federation, *World Baton Twirling News*, 1981, 1, s.p.

²⁸⁶ VLAMO, United States Twirling Organisation, "Official rulebook of the United States twirling association", *reglement*, s.d.

²⁸⁷ <<http://www.ustwirling.com/about/>>, geraadpleegd op 16.04.2009.

²⁸⁸ <<http://www.cetb.org/his/his.html>>, geraadpleegd op 16.04.2009.

²⁸⁹ VLAMO, Confédération Européenne Twirling Bâton, "Baton-twirling, teaching-method", *handboek*, 1983.

9. Wedstrijden

9.1. De beste majorette

Vaak nam de volledige bezetting van het muziekkorps aan muziekfestivals en concoursen deel.²⁹⁰ Op marswedstrijden, concerten en showwedstrijden gingen de majorettes met de fanfare mee om het geheel op te fleuren.²⁹¹ De majorettes kregen een vermelding maar de meeste aandacht ging naar de muzikanten.²⁹² Op regionaal, provinciaal en nationaal niveau werden door verschillende organisaties wedstrijden georganiseerd die specifiek voor majorettes waren. Meisjes streden voor de titel van 'beste majorette van het land' of 'miss majorette' en goed getrainde majorettekorpsen toonden een sterk staaltje van hun kunnen.

Veel korpsen gingen zich steeds meer op wedstrijden toespitsen. Ze probeerden de competitie te combineren met hun verplichtingen bij de fanfare. De samenwerking met een drumband of muziekkorps kon soms frustrerend zijn. Hoewel men op straat probeerde meer technische zaken te tonen, bleef men heel beperkt in beweging. Op wedstrijden kon men als groep en individueel groeien. Naast moeilijke twirloefeningen, werden ook danspassen en verfijnde drilparades in de choreografie verwerkt.²⁹³ Majorettegroepen die de top wilden bereiken, koppelden zich volledig los van de fanfare.²⁹⁴ Niet alle korpsen namen echter deel aan wedstrijden. Sommige korpsen wisten amper iets af van het bestaan van deze concoursen en vergezelden enkel hun fanfare bij wedstrijden in de buurt.²⁹⁵ *"Er werd niets aangebracht om daar aan mee te doen. Wij waren aanwezig wanneer de verenigingen van Aartrijke iets te vieren hadden maar van wedstrijden wisten wij niets af."*²⁹⁶

9.2. De knapste majorette van het land

Wie een provinciaal majorettekampioenschap had gewonnen, maakte kans om de 'beste majorette van het land' te worden. Deze individuele wedstrijden draaiden in het begin uit op schoonheidswedstrijden. Bestuursleden, persmensen en bekendheden zetelden in de jury en gingen niet altijd even professioneel te werk: *"De jury was samengesteld uit één of twee notabelen, waaronder een schepen die in de loop van de avond in slaap viel, een journalist en iemand uit de modewereld. Die moesten dus punten geven aan de meisjes. Dat was wraakroepen, want er waren*

²⁹⁰ C. Bos en E. Jans, *loc. cit.*

²⁹¹ P. Hofkens, *Wij brengen show!*, Maastricht, s.n., 1972, p. 116.

²⁹² Eigen verzameling documenten, interview van Hanne Delodder met Nancy Vandekerckhove, op 20.11.2008 te Aartrijke.

²⁹³ Eigen verzameling documenten, interview van Hanne Delodder met Mieke Derez, op 14.12.2008 te Kuurne.

²⁹⁴ *Ibidem*

²⁹⁵ Eigen verzameling documenten, interview van Hanne Delodder met Nancy Vandekerckhove, op 20.11.2008 te Aartrijke.

²⁹⁶ Eigen verzameling documenten, interview van Hanne Delodder met Hilde Vandekerckhove, op 20.11.2008 te Aartrijke.

*majorettes die echt hun best deden maar er werd gewoon gekeken wie de knapste was. Af en toe werd eens een schuine blik onder de rokjes geworpen. Dat was iets wat me tegen de borst stootte.*²⁹⁷

Paul Hofkens nam contact op met de organiserende comités en spoorde hen aan een andere richting in te slaan.²⁹⁸ De wedstrijden op nationaal niveau werden steeds professioneel aangepakt. De ‘beste majorette van het land’ was niet meer de knapste maar het meisje met het beste voorkomen en de beste techniek.

Figuur 27: De winnares van de majorettewedstrijd te Gits, 1975

Zo werd in 1973 in Ieper uitgemaakt wie dat jaar met de trofee van ‘beste majorette van het land’ naar huis zou gaan. Meisjes uit heel België die de provinciale selectie hadden overleefd, stonden tegenover elkaar om de titel van beste drum-girl, stickmajorette of tamboer-majoor te halen.”²⁹⁹ Het ‘Ypersch Nieuws’ benadrukte dat de wedstrijd geen schoonheidswedstrijd was: *“Dat twee mooie benen en dito dijen plus een keurig uniform nog geen garantie betekenen om het in zo’n wedstrijd ver te schoppen hebben de vele toeschouwers wel kunnen merken: het is in de eerste plaats de*

²⁹⁷ Eigen verzameling documenten, interview van Hanne Delodder met Paul Hofkens, op 22.12.2008 te Merksem.

²⁹⁸ *Ibidem*

²⁹⁹ Filmmateriaal V.R.T./nst.19730721.1:bcm 960506 extra 1:Majorettenfestival in Ieper.

vingervaardigheid, de routine, de durf en de zuwierigheid waarmee de meisjes de stick hanteren of met de lange stock als lieve tamboer-majors optreden die voor punten zorgen.”³⁰⁰

Ook in andere landen waren er missmajorette verkiezingen.³⁰¹ Wie de beste majorette van Frankrijk werd, verwierf nationale bekendheid. Marie-Ange Brilllet, Daniel Laine, Chistine Bel en Chantal Caronnet werden in Frankrijk echte vedettes. Nationale missmajorettes konden op Europees niveau deelnemen aan het ‘Concours voor Majorettesolisten’.³⁰²

9.3. Groepswedstrijden

Naast individuele wedstrijden waren er ook concoursen waar de beste korpsen het tegen elkaar opnamen. Per provincie werden groepskampioenschappen georganiseerd, waar elke majorettegroep kon aan deelnemen.

De beste groepen konden op het nationaal kampioenschap in Knokke strijden om de eerste prijs.³⁰³ Voor de hoofdmajorette die haar groep het best had geleid, was een aparte prijs voorzien: *“Er dient rekening gehouden met de volgende factoren: een leidinggevende persoonlijkheid, zelfzekerheid, stokvaardigheid, sierlijkheid, charme en presentatie.”*³⁰⁴

Het gemeentebestuur van Knokke-Heist organiseerde met de medewerking van Fedekam op zondag 9 juni 1974 de eerste nationale majorettewedstrijd. Naast het beoordelen van de

Figuur 28: Affiche van het Nationaal Majoretteconcours te Knokke-Heist, 1981

³⁰⁰ Modern archief Ieper, “De knapste majorette van het land”, in: *Ypersch Nieuws*, 20.07.1973, s.p.

³⁰¹ Deelnemers waren niet enkel hoofdmajorettes, alle meisjes konden hun kans wagen.

³⁰² G. David, *op. cit.*, p. 107.

³⁰³ Eigen verzameling documenten, interview van Hanne Delodder met Paul Hofkens, op 22.12.2008 te Merksem.

³⁰⁴ P. Hofkens, *op. cit.*, p. 121.

korpsen werd ook een miss majorette aangeduid en twee eredames.³⁰⁵ In het 'Fedekamnieuws' werd een kritisch verslag uitgebracht over de wedstrijd "om het algemeen peil van het concours te verhogen en om de individuele show te helpen verbeteren".³⁰⁶

Het B.T.I. hielp Fedekam bij de organisatie van het nationale majoretteconcours. In 1984 kreeg de nationale wedstrijd geen budget meer van het stadsbestuur en kwam er een einde aan de wedstrijden in Knokke.³⁰⁷ Andere (internationale) organisaties zorgden ervoor dat de competitie kon blijven verdergaan.

9.4. Internationale wedstrijden

In de zomer van 1971 ging in Saint-Dié, in Frankrijk, één van de eerste Europese kampioenschappen voor majorettes door.³⁰⁸ Alle nationale kampioenen streden om de titel. Het concours zou volgens de Franse pers een onderonsje worden tussen de vier deelnemende Franse groepen. Deze namen het op tegen de majorettes van Barcelona, Luik en Frankfurt. Ook Engeland, Nederland, Luxemburg, Zwitserland en Italië namen deel. De majorettes van New York gaven een show zonder deel te nemen aan de competitie.³⁰⁹ Tot grote verbazing ging het Nederlandse team 'The Goldstars' uit Bergen op Zoom met de eerste prijs naar huis. De groep verwierf internationale bekendheid en had zowel in het binnen- als buitenland talrijke optredens: "Zeer bekend, zeer gevraagd en natuurlijk zwaar geprijsd."³¹⁰ Naast de Nederlandse televisieposten werden ook op de Vlaamse. en de Duitse televisie programma's over de Nederlandse meisjes uitgezonden.³¹¹

Frankrijk had het initiatief genomen. Het jaar nadien ging de wedstrijd door in Bonn en in 1973 stelde Barcelona haar deuren open. Daarna was het de beurt aan andere Europese landen om de organisatie van het concours op zich te nemen.³¹²

Ook door het C.E.T.B. werden vanaf 1977 Europese kampioenschappen georganiseerd. In 1985 werkte deze Europese twirlfederatie samen met de 'Belgian Twirling Sport Federation' om hun achtste Europees kampioenschap uit te werken. De deelnemende korpsen werden in Lokeren door

³⁰⁵ Persoonlijk archief Paul Hofkens, "Meer dan 500 majorettes te Knokke-Heist", in: 'Fedekamnieuws', s.d., p. 221.

³⁰⁶ Persoonlijk archief Paul Hofkens, "Meer dan 500 majorettes te Knokke-Heist", in: 'Fedekamnieuws', s.d., p. 222.

³⁰⁷ Eigen verzameling documenten, interview van Hanne Delodder met Paul Hofkens, op 22.12.2008 te Merksem.

³⁰⁸ G. David, *op. cit.*, p. 102.

³⁰⁹ *Ibidem*, pp. 102-103.

³¹⁰ Persoonlijk archief Paul Hofkens, "Met trommen en trompetten: Op bezoek bij Europese Majoretten Kampioenen in 1971 "The Goldstars"", in: *Verzameling losse artikels*.

³¹¹ *Ibidem*

³¹² G. David, *op. cit.*, p. 102.

'The Flemish Girls' ontvangen.³¹³ Elke zomer konden twirlers dankzij de 'World Baton Twirling Federation' deelnemen aan het 'World Championship'. De U.S.T.A. was in 1980 de gastheer van het eerste wereldkampioenschap dat doorging in Seattle, Washington. De jaren nadien namen andere leden van de W.B.T.F. de organisatie op zich.³¹⁴

9.5. Reglementen

Elk soort wedstrijd was gebonden aan een bepaald reglement. Daarin kon men de vereisten voor deelname, de minimum samenstelling van het korps en de aard van beoordeling terugvinden. Ook de prijzen en de mogelijkheden tot promotie of degradatie werden in het reglement opgenomen. Niet alle reglementen waren hetzelfde. Afhankelijk van de organisatoren, de aard van de wedstrijd en het terrein konden reglementen sterk uiteenlopend zijn. De beoordeling was bovendien niet altijd even objectief.

In Waregem werd in 1968 op een internationaal majorettefestival door de jury gelet op *"de discipline die de groep beheerst, het marcheren, de kledij, de elegantie, de charme, nummeruitvoering, artistieke waarde van het nummer en de originaliteit."*³¹⁵ Op andere wedstrijden focuste men meer op twirling en choreografie. Soms werden zelfs het aantal stickvallen geteld.³¹⁶ Het voorkomen en de elegantie van een majorette waren onderdelen waar op alle wedstrijden aandacht werd aan besteed.

Het B.T.I. ontwikkelde een eigen reglement dat ze toepasten op de door hen ingerichte activiteiten. Vlaamse organisatiecomités gingen zich vaak op deze reglementen baseren. Zo werden op provinciale wedstrijden ongeveer dezelfde maatstaven gebruikt als op het nationaal concours in Knokke.³¹⁷ Het B.T.I. had op zijn beurt zijn reglement gebaseerd op de internationale normen, waar Amerika en in het bijzonder de 'Rules en Regulations' van de U.S.T.A. aan de basis van lagen.³¹⁸

9.6. Met of zonder de fanfare

Majorettekorpsen werden op wedstrijden vaak ingedeeld volgens kwaliteit. Zo had men bij Fedekam Vlaanderen' een lagere afdeling, een middelbare afdeling en een hogere afdeling. Voor de heel jonge majorettekorpsen, tot maximum 13 jaar, was er de jeugdafdeling.³¹⁹

³¹³ Persoonlijk archief Paul Hofkens, Confédération Européenne Twirling Bâton, "8e Europees Kampioenschap", brochure, 1985.

³¹⁴ <<http://www.wbtf.org/about/history>>, geraadpleegd op 18.04.2009.

³¹⁵ Filmmateriaal V.R.T./nst.19681116.1:bcm 990923 extra 3: Reportage majoretten.

³¹⁶ KADOC, *Archief Fedekam*, Fedekam Vlaanderen VZW. 26 en 27 mei 1984. Nationaal kampioenschap voor majorettegroepen. Beoordelingsstaat.

³¹⁷ P. Hofkens, *op. cit.*, p. 117.

³¹⁸ <<http://www.ustwirling.com/about/>>, geraadpleegd op 16.04.2009.

³¹⁹ KADOC, *Archief Fedekam*, Fedekam Vlaanderen VZW. Reglementering van het Nationaal Fedekam Kampioenschap voor Majorettegroepen.

In de competitie werd bovendien een onderscheid gemaakt tussen majorettekorpsen die op mechanische muziek showden en korpsen die livemuziek gebruikten.³²⁰ Bij de laatste categorie vergezelde de harmonie, fanfare of drumband de meisjes. *“Wij hadden altijd de fanfare mee, wij konden niet optreden zonder hen want wij hadden muzikale begeleiding nodig.”*³²¹ De muzikanten voelden er steeds minder voor om hun meisjes op majoretteconcoursen te vergezellen. De livemuziek werd uiteindelijk volledig vervangen door platen en cassettes.

9.7. De competitie

Niet alle meisjes twirlden louter ter ontspanning. De Amerikaanse competitiedrang beïnvloedde ook steeds meer Vlaamse meisjes. Jonge twirlsters zaten bij nationale majoretteconcoursen aan de televisie gekluisterd en droomden ervan de absolute top te bereiken. Om een kampioene te worden, moest echter veel en intensief geoefend worden.

³²⁰ Eigen verzameling documenten, interview van Hanne Delodder met Marian Vandecasteele, op 05.12.2008 te Passendaele.

³²¹ Eigen verzameling documenten, interview van Hanne Delodder met Roos Sinnave, op 12.12.2008 te Aartrijke.

10. Een goede majorette

10.1. Schoonheidskoningin?

In contactbladen van muziekfederaties werd af en toe een artikel gepubliceerd waarin uiteen werd gezet *“welke kwaliteiten men bij onze majorettes moest aantreffen”*. Fedekam stelde hoge eisen: *“Het spreekt vanzelf dat een majorette altijd een streling voor het oog moet zijn. Wie misdeeld is door moeder natuur zal zeker geen verfraaiing betekenen voor je korps. Soms, wanneer ik bepaalde Vlaamse peletons zie optreden, vraag ik me werkelijk af of er zo weinig mooie meisjes in Vlaanderen zijn. Ofwel mijden onze knappe meisjes de majorettenkorpsen, ofwel is men al te weinig kieskeurig bij de selecties. Elke majorette hoeft geen schoonheidskoningin te zijn, maar moet toch aangenaam zijn om naar te kijken, vooral wat gewicht en gestalte betreft.”*³²²

In de realiteit lag de lat echter niet zo hoog. Hoewel belang werd gehecht aan een goede uitstraling was de majoretteles op de eerste plaats een vorm van ontspanning. Een goed figuur was mooi meegenomen maar in de meeste Vlaamse majorettekorpsen was iedereen welkom: *“Iedereen werd aanvaard, dus je moest geen speciale taille of grootte hebben.”*³²³ De meeste korpsen konden het zich bovendien niet permitteren om selectief zijn: *“Wij hebben ook geen reglementen voor leeftijd of grootte. Zo nauw kunnen we niet selecteren. Het aantal inwoners is hier te klein. Voor een gemeente van 1200 inwoners hebben we 50 muzikanten en 25 majoretten – er is ook nog een andere harmonie. We moeten dus pakken wat komt.”*³²⁴

10.2. Netjes in uniform

Een majorette met een slordig kapsel en onverzorgde kledij stond niet. Voor een majorette op uitstap vertrok werd het stokje nog eens mooi opgeblonken en werden de handschoenen samen met het rokje mooi wit gewassen. Ook de haren werden gewassen: *“ge moest niet afkomen met vet haar”*³²⁵ Om het kapsel met speldjes en haarlak in model te brengen, schakelde men de hulp van moeder in. Op uitstappen waren ‘de meters’ altijd in de buurt om een oogje in het zeil te houden. Vlekken werden nog snel verwijderd en meisjes met een ladder in hun panty kregen een nieuw paar toegestopt. Om hun verschijning af te maken, werden majorettes in sommige korpsen geschminkt. Men mocht hier echter niet in gaan overdrijven: *“Nu is het niet de bedoeling van al onze majoretten schmink- of modepoppen te maken, iets dat, jammer genoeg, in sommige groepen al voorkomt, neen het is de bedoeling*

³²² Persoonlijk archief Paul Hofkens: “Wat nu met onze majorettes?”, in: *Fedekamnieuws*, s.d., p. 25.

³²³ Eigen verzameling documenten, interview van Hanne Delodder met Marijke Vantieghem, op 20.11.2008 te Waregem.

³²⁴ Persoonlijk archief Paul Hofkens, “Grote P, kleine P pppp dat is toekegetoek: voorwaarts mars!”, in: *Verzameling losse krantenartikels*.

³²⁵ Eigen verzameling documenten, interview van Hanne Delodder met Marijke Vantieghem, op 20.11.2008 te Waregem.

om een presentabel voorkomen te bereiken en creëren.”³²⁶ In het boekje ‘Wij brengen show’ gaf Paul Hofkens tips voor het aanbrengen van de schmink.³²⁷ Niet alle majorettegroepen hechtten belang aan make-up: “De make-up bij ons was puur natuur.”³²⁸

10.3. Elegantie en etiquette

Propere kleren en gekamde haren volstonden echter niet. De meisjes werden aangespoord elegant en beleefd te zijn. Met een presentabel voorkomen kon immers komaf gemaakt worden met het negatieve majorette-imago. Paul Hofkens had voor de majorettes nog meer in petto. Als blikvanger werkte een majorette in op het grote publiek: “Ze komt in allerlei klassen van de bevolking terecht. Zowel in hoge- midden en lage klassen, daarom moet zij vooral veel aandacht besteden aan haar eigen elegantie en de etikette strikt trachten na te leven.”³²⁹ Zo konden majorettes een sterke aantrekkingskracht uitoefenen op jonge mensen uit milieus waar aan etiquette minder aandacht werd besteed. Op die manier konden de meisjes een ‘jeugd- en volksopvoedkundige functie’ uitoefenen.³³⁰ Niet elke majorette kon echter als een voorbeeld van elegantie gezien worden: “Vele van onze majoretten lopen er zo stuntelig bij net alsof ze beschaamd zijn over hun bevalligheid terwijl velen er echt niet voor terugschrikken schaamteloze korte rokjes te dragen.”³³¹

Verder moesten de meisjes vertrouwd raken met wellevendheid en etiquette zodat ze zich tijdens uitstappen, recepties, banketten en gastoptredens correct konden gedragen. Meisjes die babbelden tijdens optredens werden op de vingers getikt, maar ook buiten de formatie moesten majorettes goede manieren hebben: “Er moest niet achteraf van ons gesproken worden”³³². Om de ‘majorettes te beschermen’ werden door sommige muziekkorpsen enkele regels opgesteld: “In uniform moet elk majoret zich als een waardig lid van de vereniging gedragen, wat inhoudt dat ze geen bier drinkt, niet rookt en niet met mannen omgaat wanneer ze in uniform is.”³³³ De regel bleek soms moeilijk na te leven en werd lang niet door alle korpsen ingevoerd. De meeste meisjes vonden het echter vanzelfsprekend dat je altijd beleefd moest blijven en niet met een kauwgom in de mond moest defileren.³³⁴

³²⁶ P. Hofkens, *op. cit.*, p. 85.

³²⁷ *Ibidem*

³²⁸ Eigen verzameling documenten, interview van Hanne Delodder met Nancy Vandekerckhove, op 20.11.2008 te Aartrijke.

³²⁹ P. Hofkens, *op. cit.*, p. 92.

³³⁰ *Ibidem*

³³¹ Persoonlijk archief Paul Hofkens: “Wat nu met onze majorettes?”, in: ‘Fedekamnieuws’, s.d., p. 25.

³³² Eigen verzameling documenten, interview van Hanne Delodder met Viviaene Deconinck, op 12.12.2008 te leper.

³³³ M. Lamsens, *op. cit.*, p. 141.

³³⁴ Eigen verzameling documenten, interview van Hanne Delodder met Marijke Vantieghem, op 20.11.2008 te Waregem.

10.4. Vergeet de glimlach niet!

Essentieel voor een goede majorette was een opgewekte gelaatsuitdrukking die men uit de ogen en vooral uit de glimlach moest kunnen aflezen. De glimlach werd nogal eens vergeten: *“Wat een zuurpruimpjes hebben wij in Vlaanderen!”*³³⁵

Op wedstrijden concentreerden meisjes zich vaak zo hard op de twirloefeningen dat aan de glimlach geen aandacht werd geschonken. In de beschouwingen van de jury kwam de opmerking *“vergeet de glimlach niet”* dan ook regelmatig naar voor.³³⁶

10.5. Fiere majorettes

Een goede majorette was ook een fiere majorette, ondanks het feit dat er soms negatieve reacties waren tegen majorettes. Een majorette moest zelfzeker zijn en moest dat uiten in haar houding. De meisjes moesten op een elegante manier en met opgeheven hoofd flink rechtop lopen.³³⁷ Een ideaal dat lang niet bij alle korpsen werd bereikt: *“Ook spontaniteit ontbreekt gewoonlijk bij onze meisjes, die er vaak als houterige poppen bijlopen: terecht spreekt men dan soms van marionetten!”*³³⁸

10.6. Twirlvaardig

In elk korps werden andere twirleisen gesteld. Majorettegroepen werkten op verschillende niveaus en niet alle majorettes waren twirlende majorettes. Zeker in de beginjaren, toen twirling nog niet zo sterk in Vlaanderen was verspreid, werd in de majorettekorpsen vooral aandacht besteed aan het gevoel voor ritme en het marcheren. Volgens Fedekam was twirlvaardigheid echter noodzakelijk om een goede majorette te zijn: *“Echt, meisjes die krampachtig hun stick onder de arm gekneld houden of er wat muggen mee wegzwaaien, kan je hoegenaamd geen majorettes noemen.”*³³⁹ Een goede majorette moest de vingertwirls, de beenbewegingen, de rolls, de horizontale twirls en de volle hand- of vingertwirls onder de knie hebben. Ze moest haar stok kunnen opgooien en de oefeningen vlug en precies uitvoeren.³⁴⁰ De twirls mochten bovendien niet onderbroken worden. Opgestrekten tenen en gebogen knieën bij sprongen waren onprofessioneel en ook slingerende armen en gebogen ellebogen werden beter vermeden.³⁴¹

³³⁵ Persoonlijk archief Paul Hofkens: “Wat nu met onze majorettes?”, in: *Fedekamnieuws*, s.d., p. 26.

³³⁶ KADOC, *Archief Fedekam*, Fedekam Vlaanderen VZW. 26 en 27 mei 1984. Nationaal kampioenschap voor majorettegroepen. Beoordelingsstaat.

³³⁷ Persoonlijk archief Paul Hofkens: “Wat nu met onze majorettes?”, in: *Fedekamnieuws*, s.d., p. 26.

³³⁸ *Ibidem*, p. 25.

³³⁹ *Ibidem*, p. 26.

³⁴⁰ *Ibidem*, pp. 25-26.

³⁴¹ *Ibidem*, p. 26.

11. Het majorettewereldje

11.1. Een mannenwereld

In Vlaanderen ontstonden de majorettekorpsen in de schoot van fanfares. Hoewel de verenigingen zich steeds onafhankelijker gingen opstellen, bleef er vaak een band met de fanfare of drumband bestaan. Door de relatie tussen de majorettekorpsen en de fanfares kwamen de majorettes, praktisch allemaal meisjes, terecht in een ‘mannenwereld’.

De muzikanten en bestuursleden zijn overwegend mannen. *“Meestal kennen de majoretten en muzikanten elkaar allemaal bij naam, het gaat er informeel aan toe. De majoretjes plagen oudere fanfareleden met hun bierbuik, de heren laten zich dat welgevallen. Andersom gebeurt het ook, muzikanten trekken aan de haren van majoretten etc. Over het algemeen lijken deze verschillende generaties het wel met elkaar te vinden. De muzikanten zijn meestal evenoud als de vader of grootvader van de meisjes, het is een soort van vertederende vader-dochter relatie.”*³⁴² De instructeurs waren bovendien overwegend mannen. Hoewel ze niet allemaal grote twirlers waren, blonken ze vooral uit op technisch en leiding gevend vlak.

11.2. Majorettes, fanfares en het caféleven

Het café nam een belangrijke plaats in voor de vereniging. Het was de plaats waar werd verzameld, geoefend, vergaderd en ontspannen. Wanneer er een uitstap gemaakt werd naar een andere stad of gemeente, werd steeds een café als plaats van afspraak aangeduid. Hield de stoet even halt, dan was dit steeds bij een café waar de muzikanten een pint dronken en een partijtje kaartten of biljartten. De muzikanten zaten soms echter te graag op café en de bevolking kreeg een negatieve indruk van de fanfares *“als zijnde biermaatschappijen of pintenpakkers die de muziek er maar bij nemen als een louter tijdverdrijvend element.”*³⁴³ In dit gezelschap kwamen de majorettes terecht.

*“Dus als leidster moesten we dan naar het repetitielokaal gaan van de muzikanten om ons bandje op te nemen voor de show. Wat gebeurde er, wij waren op tijd, de muzikanten niet. En als ze dan op tijd kwamen, jah, in plaats van eerst hun instrument in te smeren was het de keeltjes dat ze smeerden. Dus dat was wachten en wachten tot ze naar boven gingen om te repeteren.”*³⁴⁴ Nancy Vandekerckhove, majorette van 1977 tot 1998.

³⁴² M. Lamsens, *op. cit.*, p. 144.

³⁴³ K. De Wolf, *op. cit.*, p. 46.

³⁴⁴ Eigen verzameling documenten, interview van Hanne Delodder met Nancy Vandekerckhove, op 20.11.2008 te Aartrijke.

Figuur 29: De majorettes van Passendaele

*“Normaal gezien als we begosten op te treden mocht er niemand dronke aanwezig zijn. Maar naar mate dat het 4 - 5uur was en mé iedere keer te stoppen in de café en een drankbonneke te krijgen, warenter al vele die ton 's avonds naar huis gingen van nene kant naar nandere kant. De majorettes kregen ook bonnekes maar dat was dan meestal een colatje of een limonadeke dat wij dronken.”*³⁴⁵ Marijke Vantieghem, majorette van 1966 tot 1976.

Dat aspect van het fanfareleven lokte bij sommige majorettemoeders protest uit: hun kinderen kwamen veel te laat thuis, ze hingen teveel rond in cafés en zouden er het flirten leren.³⁴⁶ *“Ik denk dat sommigen daardoor niet bij de majoretten mochten komen. Omdat ze zeiden: als majorette, die zit op café en die leert roken en drinken.”*³⁴⁷ Andere ouders lieten hun dochter met een gerust hart met de majorettes op stap gaan terwijl ze wel alles wilden weten wanneer dochterlief ‘ging dansen’.³⁴⁸

11.3. Bespot en scheef bekeken

Ouders en familieleden werden sterk bij het majorettekorps betrokken, ofwel als toeschouwer ofwel als helpende hand in de vereniging. De fanfare rekende bovendien op de standvastigheid van de ouders wanneer dochterlief geen zin had om naar de majoretteles te gaan: *“je hebt nu een*

³⁴⁵ Eigen verzameling documenten, interview van Hanne Delodder met Marijke Vantieghem, op 20.11.2008 te Waregem.

³⁴⁶ M. Lamsens, *op. cit.*, p. 145.

³⁴⁷ Eigen verzameling documenten, interview van Hanne Delodder met Conny Claeys, op 13.12.2008 te Waregem.

³⁴⁸ Filmmateriaal V.R.T./jd.19740713.1:bcm 961105 extra 1: Tienerklanken – In het volle leven: de majoretten.

*kostuum en een trommel gekregen, awel, je bent er nu bij, ga deze dag nu maar als andere dagen, anders heb je er binnen een maand spijt van.*³⁴⁹

Het majorettewereldje was een wereldje op zichzelf met eigen trends, opvattingen en bezigheden die voor buitenstaanders soms moeilijk te begrijpen waren. *“De meisjes worden soms bespot en scheef bekeken door leerkrachten en medeleerlingen maar ze doen toch door!”*³⁵⁰ Sommige mensen reageerden dan ook oppervlakkig en afkeurend op dit fenomeen. *“Belachelijk, zou er niet bij willen zijn.”*³⁵¹ Om een goede majorette te worden moest je lang trainen. Vele mensen staarden zich blind op het korte rokje en waren zich niet bewust van de inspanningen die een majorettekorps moest leveren. Niet alle majorettekorpsen namen hun hobby even serieus en werkten de spottende opmerkingen in de hand.³⁵² De majorettekarikatuur werd bovendien door de media aangesterkt.³⁵³

11.4. Majorettes en jongens

In 1974 kon men op de V.R.T. zien hoe ‘Suzanneke’ met haar stick en haar mandje naar de majoretterepetitie vertrekt. Haar vader zit met de krant aan tafel en roept haar nog na *“niet bij de jongens blijven hangen!”*³⁵⁴. Als blikvangers van de fanfare sprongen de majorettes ook in het oog van de jongens die langs de straat naar de stoet stonden te kijken.³⁵⁵ De oudere jongens floten de meisjes al eens na, terwijl jongere deugnieten hun truckjes bovenhaalden: *“Omdat ik van voren liep zag ik ze op hun hukske zitten om onder de rokken te kijken van de meisjes.”*³⁵⁶ Sommige meisjes zagen het succes in de liefde toenemen, wanneer ze lid werden van het majorettepeloton. Men mocht het echter niet te ver laten komen: *“Als ze 14-15-16 jaar zijn, begint er al eens een jongen tegen hen te lachen enzo. En dan gaan ze er zondagmiddag al eens graag mee achter hoek of kant en dan weet je als ouders dat je er moeilijkheden mee hebt. Dan moet je altijd zeggen: halt! Dat weg, dit! Ze beginnen zicht wat te groot te voelen en dan moeten ouders ingrijpen, anders zouden er majoretten wegvallen.”*³⁵⁷

³⁴⁹ Persoonlijk archief Paul Hofkens, “Grote P, kleine P pppp dat is toekegetoek: voorwaarts mars!”, in: *Verzameling losse krantenartikels*.

³⁵⁰ Filmmateriaal V.R.T./jd.19740713.1:bcm 961105 extra 1: Tienerklanken – In het volle leven: de majoretten.

³⁵¹ *Ibidem*

³⁵² Persoonlijk archief Paul Hofkens, “Het rijk van de marionetten”, in: *Verzameling losse artikels*.

³⁵³ *cfr. infra*

³⁵⁴ Filmmateriaal V.R.T./jd.19740713.1:bcm 961105 extra 1: Tienerklanken – In het volle leven: de majoretten.

³⁵⁵ Eigen verzameling documenten, interview van Hanne Delodder met Marijke Vantieghem, op 20.11.2008 te Waregem.

³⁵⁶ Eigen verzameling documenten, interview van Hanne Delodder met Adrien Hofman, op 06.12.2008 te Sint-Eloois-Vijve.

³⁵⁷ Persoonlijk archief Paul Hofkens, “Grote P, kleine P pppp dat is toekegetoek: voorwaarts mars!”, in: *Verzameling losse krantenartikels*.

11.5. Jaloerse vriendjes en gehuwde vrouwen

Getrouwd zijn was geen belemmering om bij het korps te blijven. Toch was het de gewoonte om bij het huwelijk het majorettekorps te verlaten en dat kon de muziekmaatschappijen parten spelen.³⁵⁸

De toekomstige echtgenoten speelden daarbij een belangrijke rol: “*de meisjes met onder blote billekes en andere jongens en mannen die daar naar keken...*”³⁵⁹

Figuur 30: Roos Sinnaeve met haar vriendje

De vriendjes vonden het vaak niet plezant wanneer andere mannen naar hun vriendin keken: “*een beetje jaloers, zeker, omdat we te kort liepen, he.*”³⁶⁰ Sommige jongens stonden erop dat het meisje een punt zette achter haar majorettecarrière. De majorettes gaven zich echter niet zo snel gewonnen: “*Gij hebt u voetbal, ik zeg daar ook niets op, ik heb mijn fanfare.*”³⁶¹ Andere jongens waren niet wrevelig omwille van de korte rokjes maar vonden het niet leuk om altijd op uitstap mee te gaan en achter de fanfare aan te lopen. Andere partners vonden al snel de voordelen van een majorettelief: “*Er waren wel vriendjes die meegingen in de fanfare.*

Die liepen dan achterop. We stopten dan aan

*een café omdat we iets mochten gaan drinken. En meneer Etienne had altijd een spel kaarten in zijn zak en hij deelde die uit en daarmee mochten we dan iets gaan drinken. En die vriendjes hadden dat natuurlijk rap door en de volgende keer dat ze meegingen hadden ze allemaal een spel kaarten in hun broekzak zitten om gratis getraakteerd te worden.”*³⁶²

Maar toen het tijd was om te trouwen, vonden de meeste majorettes het zelf ook welletjes geweest. Deels uit tijdsgebrek maar vooral omdat majorette-zijn niet passend was voor een gehuwde vrouw.

³⁵⁸ *Ibidem*

³⁵⁹ Eigen verzameling documenten, interview van Hanne Delodder met Hilde Vandekerckhove, op 20.11.2008 te Aartrijke.

³⁶⁰ Eigen verzameling documenten, interview van Hanne Delodder met Dorine Claeys, op 13.12.2008 te Waregem.

³⁶¹ Eigen verzameling documenten, interview van Hanne Delodder met Marijke Vantieghem, op 20.11.2008 te Waregem.

³⁶² Eigen verzameling documenten, interview van Hanne Delodder met Roos Sinnaeve, op 12.12.2008 te Aartrijke.

Een gehuwde vrouw die in een kort rokje op straat paradeerde, hoorde niet en kon zich beter wat 'koest houden'.³⁶³

³⁶³ Filmmateriaal V.R.T./jd.19740713.1:bcm 961105 extra 1: Tienerklanken – In het volle leven: de majoretten.

12. Majorettes en de sociaal-culturele context

12.1. Te korte rokjes?

12.1.1. De minirok

De kortgerokte majorettes kregen vaak reacties. Hoewel hun verschijning niet door iedereen werd afgekeurd, vielen de 'blote benen' bij een deel van het publiek niet in de smaak. Te korte rokjes waren aanvankelijk nog taboe. De mode werd geleidelijk aan korter en in diezelfde periode maakte België voor het eerst kennis met majorettes op de wereldexpositie van 1958 in Brussel. *"In elk geval zijn die 'billenmeiden' een choquant verschijnsel na een eeuwenoude traditie van preutsheid, die een stuk enkel dat toevallig tussen de talloze rokken zichtbaar was, zelfs sexy en ongehoord vond."*³⁶⁴

De rokzoom lag begin de jaren '60 al boven de knie en kwam bij elke nieuwe collectie een beetje hoger. Uiteindelijk werd mini de norm. Een minirok werd voor de vrouw zelfs zediger gevonden dan een broek. De minirok werd bovendien het symbool van de eerste tienermode.³⁶⁵ Ook voor jonge meisjes was het doodgewoon om kortgerokt te zijn. Kledij mocht in de jaren '60 excentriek en opvallend zijn.³⁶⁶ Deze trend werd in de jaren '70 doorgezet: *"Kleurrijke poncho's, soulbroeken met olifantenpijpen, wollen maxitruien, gewaagde plateauzolen: de mode was kleurrijk en extravagant."*³⁶⁷ De mode werd door de ene fanatiek gevolgd en door de andere gewoon genegeerd. Binnen deze context kon het korte rokje van een majorette geen schande zijn. Waarom dan soms negatief werd gereageerd op majorettemeisjes die op straat de show stalen, zal dus op een andere manier verklaard moeten worden.

12.1.2. Majoretten, marionetten, mooi wezen en zwijgen.

Het majorettekleedje kan als een sportoutfit worden bekeken. Een lange rok zou immers de bewegingsmogelijkheden van de twirlende en marcherende majorette beperken. Zolang een majorette met haar kortgerokte outfit binnen de sportzaal bleef, was er geen probleem. Het paraderen met dit uniform op straat is wat sommige mensen echter afkeurden.

Het stootte mensen tegen de borst dat de meisjes zich, voor de ogen van jongens en mannen, op straat tentoonstelden. *Onwetend, omdat de eerste majoretten die ze zagen zo waren, of juist heel bewust, steken de organisatoren de majoretten in heel kleine uniformen, die een heel stuk*

³⁶⁴ M. Lamsens, *op. cit.*, p. 138.

³⁶⁵ Het Huis van Alijn, *De jaren '60 in België*, Tielt, Lannoo, 2007, p. 55.

³⁶⁶ *Ibidem*, p. 55.

³⁶⁷ Het Huis van Alijn, *De jaren '70 in België*, Tielt, Lannoo, 2007, p. 57.

vrouwelijke bekoorlijkheid, 'de benen', onbedekt en vrij te bewonderen laten."³⁶⁸ Majorettes waren in sommige ogen marionetten die moesten mooi wezen en zwijgen.³⁶⁹ Niet iedereen stoorde zich aan de korte rokjes op straat. Velen vond het majorettekorps een geslaagd feestelement. Een jongeman vertelt in 1974 aan een V.R.T.-interviewer dat het *"wel ferm is om het ne keer te zien"*. Zijn vriendin vult snel aan dat het vooral de korte rokjes zijn die de jongens interesseren: *"Want je hoort altijd: schoon benen"*³⁷⁰

12.1.3. Onbereikbare meisjes

Majorettes speelden tijdens hun show vaak slechts een rolletje. Ze deden hun best om er extra vrouwelijk uit te zien. De gezichten werden geschminkt en de meisjes toonden meer bloot dan op een normale weekdag. De majorettes kwamen in een orde op straat. Hun show op straat gebeurde binnen de organisatie van de muziekvereniging die de zaken in de hand hield. Een majorette vertoonde zich binnen de veilige grenzen van de groep.³⁷¹ Wanneer de meisjes 'uit het gelid' nog even mochten rondlopen waren verlegen majorettes dan ook wat beschaamd over hun minieme kledij. Hun majoretteact was in een ander milieu, buiten het tuchtkader, niet aanvaardbaar. Een majorette mocht mooi zijn om naar te kijken, maar mocht haar publiek niet verleiden. De meisjes moesten onbereikbaar blijven.

12.2. Majorettes in de reclame/media

12.2.1. De mooie meisjes met de mooie lange benen

In kranten en tijdschriften werd vaak heel oppervlakkig over majorettes geschreven. 'Schoonheid' werd indirect of direct onderstreept. Zo verscheen in 1975 in 'De Limburger': *"DAAR komen ze, de majorettes! De mooie meisjes met de mooie lange benen, de korte rokjes, de kleurige uniformpjes, de bepluimde kolbakken. Daar komen ze, de lieve paardjes van de optocht."*³⁷² Ook in de foto's en in reportages op radio en televisie werden vooral de mooie benen van de meisjes benadrukt.

³⁶⁸ M. Lamsens, *op. cit.*, pp. 139 – 140.

³⁶⁹ Filmmateriaal V.R.T./jd.19740713.1:bcm 961105 extra 1: Tienerklanken – In het volle leven: de majoretten.

³⁷⁰ *Ibidem*

³⁷¹ *Ibidem*

³⁷² Persoonlijk archief Paul Hofkens, "Waarom wordt een meisje majorette?," in: *De Limburger*, 05.08.1975, s.p.

Figuur 31: Artikel 'Bier en blote benen'

Er ontstond reactie op de lichtzinnigheid waarmee de pers over majorettes rapporteerde en de meisjes als lustobjecten portretteerde. Paul Hofkens probeerde op een persconferentie van 1977 zijn publiek te overtuigen dat er ook een andere manier was om naar majorettes te kijken: *"Het gaat echter niet over de zogenaamde 'blote billenparades' maar over de resultaten van een soms wekenlange training. Het majorettenleven is veel harder dan het dan het ogenschijnlijk lijkt. Vooral de twirling, de voornaamste tak in deze vrijetijdsvorm, heeft heel wat inspanningen gekost aan instructeurs en de meisjes."*³⁷³

12.2.2. Stralend wit

In de reclame werd voor uiteenlopende producten gebruik gemaakt van het majorettepersonage. Het beeld dat het meest naar voren werd geschoven, was dat van de 'ideale majorette'. De ideale majorette was op en top vrouwelijk, had een mooi lichaam en zag er altijd onberispelijk uit. Zo waren majorettes terug te vinden in advertenties die specifiek voor vrouwen bedoeld waren, zoals een reclame voor maandverbanden. Een ideale majorette lette op haar lijn en paste dus bij een tube diëtmayonaise

De huisvrouw werd in de winkel, in vrouwenblaadjes of op televisie bedolven met tips om het huishouden beter, sneller en efficiënter te runnen.³⁷⁴ Traditionele wasmiddelen schuimden te sterk waardoor ze in de wasmachine niet bruikbaar waren. Bovendien werd met de machine op lagere temperaturen gewassen waardoor de was niet stralend wit was. Er werd een nieuwe generatie wasmiddelen gecreëerd, laagschuimend en enzymatisch. In 1963 verscheen Biotex, een voorwas- en inweekmiddel, op de markt. Op die manier kon de was vooraf manueel worden ingeweekt om een perfect resultaat te krijgen.³⁷⁵ Het wasproduct maakte in zijn reclame gebruik van een majorette die

³⁷³ Persoonlijk archief Paul Hofkens, Persconferentie door Paul Hofkens, 1977.

³⁷⁴ Het Huis van Alijn, *De jaren '60 in België*, Tielt, Lannoo, 2007, p. 67.

³⁷⁵ *Ibidem*, p. 71.

wasadvies gaf. Aangezien de kledij van een majorette altijd moest blinken, was zij hiervoor de geknipte persoon.

De media bleef vasthouden aan het personage van de ideale majorette. Zo werden ook majorettes ingeschakeld voor een reclamespot van Dash. Aangezien de majorettes van Passendaele over een wit uniform beschikten, werd hun korps geselecteerd. *“Op een gegeven moment moesten we hotdogs met ketchup eten, want de kledjes moesten vuil worden.”*³⁷⁶ Na een wasbeurt met Dash waren de kledjes weer stralend wit en zagen de majorettes er terug uit zoals het hoorde.

12.2.3. De majorettekarikatuur

Hoewel de uniformen van de meeste majorettegroepen een hele evolutie

doormaakten bleef de media de majorettes in hun klassiek uniform afbeelden. Ook vandaag kan de selectieve media-aandacht voor majorettegroepen frustrerend zijn: *“Wanneer zie je daar eens iets op tv en hoe zie je ons dan op tv?”*³⁷⁷ Aan ‘twirling als sport’ wordt door de Vlaamse media nauwelijks aandacht besteed. *“We mochten meedoen aan die reclame van de kaas en dan moesten ze een dikke majorette hebben die van achter een boom kwam. Zo trekken ze dat dan in het belachelijke. Dat is geen manier om positief naar voor te komen.”*³⁷⁸

12.3. Majorettemeisjes en het opvoedingsideaal van de jaren ‘60 en ‘70

12.3.1. Wat is geluk voor jou?

In 1961 lezen we in ‘De Moralist’: *“Ondanks alle emancipatie, ondanks de mogelijkheden van studie en beroep, die de vrouw van tegenwoordig heeft, wordt ze toch nog zo vaak niet als een zelfstandige*

Figuur 32: Reclame voor 'Bio-tex'

³⁷⁶ Eigen verzameling documenten, interview van Hanne Delodder met Marian Vandecasteele, op 05.12.2008 te Passendaele.

³⁷⁷ Eigen verzameling documenten, interview van Hanne Delodder met Linda Bonte, op 16.12.2008 te Zedelgem.

³⁷⁸ *Ibidem*

*persoonlijkheid aanvaard. Ze wordt maar al te dikwijls pas voor 'vol' aangezien, als ze getrouwd is en liefst ook nog een paar kinderen heeft.*³⁷⁹

Wanneer in 1974 aan enkele majorettes gevraagd *“Wat is geluk voor jou?”* antwoordden deze allemaal in dezelfde lijn: *“trouwen en kindjes krijgen”*.³⁸⁰ Een ideaalbeeld dat jonge meisjes in die tijd nog steeds werd voorgeschoteld. Geluk betekende de structuur van de maatschappij aanvaarden: *“De vrouw zal dus echtgenote en moeder zijn, dat is haar ware bestemming.”*³⁸¹ De media probeerde de taak van de vrouw zoveel mogelijk te vergemakkelijken met culinaire en opvoedkundige raadgevingen.³⁸² Door hun hele houding ten opzichte van de vrouw werkten ouders vaak het gedrag van hun dochter in de hand. *“O neen, ze hebben nooit op die manier to hun dochter gesproken, maar ze hebben door onwillekeurige opmerkingen, soms zelfs door blikken of gebaren, die dochter laten merken, dat ze toch alleen maar in het leven geslaagd kan worden genoemd, als ze zorgt op tijd getrouwd te zijn.”*³⁸³

12.3.2. Jonge moedertjes of geëmancipeerde vrouwen

Dit ideaal werd in de populaire meisjesboeken aangesterkt. Zo was Tiny de perfecte dochter wanneer zij moedertje speelde en op haar kleine broertje paste. *“Wij werden met Tiny grootgebracht. Tiny was de norm, ze was een progressief rolmodel. Ze was het perfecte kind: ze maakte nooit ruzie, ze was slim, mooi en goed. Tiny kon alles, en wat Tiny kon, zouden wij ook wel kunnen, als we maar hard genoeg ons best deden.”*³⁸⁴

Tiny werd in Wallonië uitgevonden en heette eigenlijk Martine. De Tinyboeken zijn in meer dan vijftig landen uitgegeven.³⁸⁵ Het personage was voor het Vlaamse vrouwengezelschap ‘Jenny’ een inspiratie voor hun eerste project in 2004. De voorstelling heeft het over ouders die hun dochter tot de perfectie opleiden. Het kind vervult alle idealen van de moeder maar is behoorlijk overvraagd. Het hoofdpersonage slaagde uiteindelijk in zich los te maken uit het keuslijf van het opvoedingsproject.³⁸⁶

Hoewel Barbie in de beginjaren al kritiek uitlokte omwille van haar expliciete vrouwelijke vormen, werd ze ook als een deugzaam voorbeeld gepropageerd: ze stond voor huiselijkheid, hygiëne en zorg om het uiterlijke.³⁸⁷ Zo kon Barbie hulp bieden aan moeders bij de opvoeding van hun dochter.

³⁷⁹ H. Singer, “i.v.m. vrouw en huwelijk”, in: *De Moralist*, 6 (1961), 5, p. 186.

³⁸⁰ Filmmateriaal V.R.T./jd.19740713.1:bcm 961105 extra 1: Tienerklanken – In het volle leven: de majoretten.

³⁸¹ F. Van Gorp, “Aspekten van vrouwengelijkberechting”, in: *De Moralist*, 16 (1971), 2, p. 48.

³⁸² *Ibidem*

³⁸³ H. Singer, *art. cit.*, p. 187.

³⁸⁴ G. Gendooven, “Met een Tiny in de hand, reist men door het Vlaamsche land”, in: *De Morgen*, mei 2004.

³⁸⁵ *Ibidem*

³⁸⁶ A. Dewaele, *Tiny (niet) op de planken: Vrouwencollectief Jenny stelt eerste gewaagde project voor*, in: <http://www.hetpaleis.be/uploads/documents/52___file>, geraadpleegd op 14.02.2009.

³⁸⁷ H. Schoefs, “45 jaar Barbie: Een populair cultuurfenomeen onder de loep”, in: *Mores*, 5 (2004), 1, p. 14.

'Mattel' speelde daar via hun reclamecampagnes op in: *"Mama? Had u vroeger ook een Barbie? Mama? Kan Barbie deze schoenen bij haar rode jurk dragen? En kan zij zo naar 'n feestje gaan? U leert haar opgroeien. En Barbie helpt daarbij. Want in Barbie ziet ze haar leven van morgen. Wat te dragen bij bepaalde gelegenheden, en hoe. Zij leert al spelend, en zij zal uw wenken graag volgen. Nu voor haar Barbie. Straks voor zichzelf."*³⁸⁸ Daarnaast symboliseerde Barbie de emancipatie van de vrouw. De wereld leek ineens binnen haar handbereik te liggen. Jonge meisjes projecteerden de maak- en haalbaarheid van hun verlangens op het tienermodel en konden zo uiting geven aan hun wensdromen. Barbie was jong en mooi, ze had flair en was de heldin van haar eigen leven, welke carrière ze ook najoeg, wat ze ook droeg.³⁸⁹

Ondanks de dominantie van het huismoedermodel werden daarnaast andere ideologieën aan jonge meisjes voorgeschoteld. Zo werd ook het rolmodel van een zelfstandige vrouw, die zelf haar geld verdiende en kennis opdeed, gepropageerd.³⁹⁰ Moeders konden hun dochters duidelijk maken dat voor vrouwen gerust een andere toekomst weggelegd kon zijn. Niet alle moeders namen hiervoor de juiste houding aan: *"Als moeder misschien wel goed en lief voor het gezin zorgt, maar nooit een echte eigen belangstelling voor een bepaald onderwerp aan de dag legt, als moeder geen enkele andere verantwoordelijkheid aanvaardt, dan die voor de dagelijkse belangen van haar gezinsleden, dan wordt het voor de dochter ook wel moeilijk te zien, dat ook voor een ongetrouwde vrouw veel waardevols in het leven besloten kan liggen."*³⁹¹ Vele moeders waren bovendien overtuigd dat een dochter bij haar huwelijk *"haar bestemming bereikt had"*³⁹².

12.3.3. De contradictie van het meisjesideaal

Meisjes werden als jonge vrouwen geconfronteerd met contradictorische boodschappen rond hoe ze zich zouden moeten gedragen.³⁹³ In de jaren '60 waren verschillende rollen voor de vrouw weggelegd. In reclame, tijdschriften en muziek was de verleidelijke vrouw alomtegenwoordig, maar deze wereld van glamour en glitter was maar voor weinigen weggelegd. De rol van huisvrouw was in heel wat families nog een evidentie. Een carrière als verpleegster, typiste of schooljuf was in veel gevallen het hoogste wat een vrouw kon ambiëren.³⁹⁴ Geleidelijk groeide het protest tegen de beperkte carrièremogelijkheden en tegen tradities waarbij een gehuwde vrouw hoorde te stoppen

³⁸⁸ Het Huis van Alijn, *op. cit.*, p. 18.

³⁸⁹ H. Schoefs, *loc. cit.*

³⁹⁰ M. De Ras en M. Lunenberg, eds, *Girls, girlhood and girl's studies in transition*, Amsterdam, Het Spinhuis, 1993, p. 58.

³⁹¹ H. Singer, *loc. cit.*

³⁹² *Ibidem*

³⁹³ S. Gilbert en S. Taylor, *Fashioning the feminine: girls, popular culture and schooling*, North Sydney, Allen and Unwin, 1991, p. 14.

³⁹⁴ M. Van der Velden, "Vrouw en maatschappij", in: *De Moralist*, 7 (1962), p. 83.

met werken.³⁹⁵ Eind jaren '60 gingen meer en meer vrouwen buitenshuis werken. Voor velen betekende dit eerder een verslechtering van hun situatie. Er werd van de vrouw verwacht een volwaardige arbeidskracht te zijn en tegelijkertijd moest zij beantwoorden aan het beeld dat haar door een patriarchale maatschappij werd opgedrongen.³⁹⁶ De scherpste kritiek op werkende vrouw kwam dikwijls van haar seksegenoten: *“Zij verwaarloost haar kinderen, zij veronachtzaamt haar echtgenoot, zij laat haar huis vervuilen!”*³⁹⁷ Veel gehuwde werkende vrouwen werden gekweld door schuldgevoelens omdat ze vonden dat ze hun man en kinderen te kort deden. Zo ontstond een grote groep vrouwen die met tegenzin gingen werken.³⁹⁸ Voor jonge meisjes was het onduidelijk welke toekomst nu precies ‘passend’ was.

Een ideale vrouw was een getrouwde vrouw. Het was dan ook noodzakelijk dat meisjes een man vonden. Ook hier waren echter tegenstrijdigheden. In haar zoektocht naar een echtgenoot moest een meisje aantrekkelijk zijn, maar bleef seksualiteit taboe. Haar gedrag en kledij mochten niet als onkuis worden gezien.³⁹⁹ Zo werden in majorettehandboeken de meisjes aan gespoord om te bekoren, maar niet te verleiden.⁴⁰⁰

Een derde contradictie is te vinden in het streven naar de ontwikkeling van een meisje tot een jonge vrouw. Een proces dat samen gaat met mannelijke connotaties als rebellie en het streven naar onafhankelijkheid. Dit stond haaks op de verwachtingen die men met ‘vrouwelijkheid’ associeerde. Terwijl rebels gedrag van jongens vaak werd getolereerd, werd van meisjes verwacht van nature ‘rijp’ te zijn.⁴⁰¹

12.3.4. Majorettes als ideale dochters?

Televisie en radioprogramma's voor kinderen werden in de jaren '60 en '70 massaal bekeken en beluisterd. De programma's amuseerden de kinderen niet alleen, ze hadden ook een pedagogische functie. Er was vaak aandacht voor een verzorgde taal, voor 'de moraal van het verhaal' en voor actualiteit.⁴⁰² In 1981 werd in opdracht van kinderprogramma's 'Radiool' (B.R.T. 2 Brabant) en 'Van Kattekwaad tot Erger' (B.R.T. 1) de kindermusical 'Majorein de Majorette' geschreven en in productie gebracht. Fanfare 'Klopterop' ging op zoek naar een majorette om zijn imago wat op te frissen. De dochter van de voorzitter van de fanfare kreeg de eerste kans, maar wees het aanbod af: *“Als ik later voor dokter studeer dan kan ik toch niet met mijn bips bloot op straat lopen voor een bende dronken*

³⁹⁵ Het Huis van Alijn, *op. cit.*, p. 143.

³⁹⁶ F. Van Gorp, *art. cit.*, p. 46.

³⁹⁷ *Ibidem*, p. 47.

³⁹⁸ M. Van der Velden, *art. cit.*, p. 85.

³⁹⁹ S. Gilbert en S. Taylor, *op. cit.*, p. 16.

⁴⁰⁰ P. Hofkens, *op. cit.*, p. 116.

⁴⁰¹ S. Gilbert en S. Taylor, *loc. cit.*

⁴⁰² Het Huis van Alijn, *De jaren '70 in België*, Tielt, Lannoo, 2007, p. 31.

straatmuzikanten uit. *Dat staat niet!*" Majorein is wel enthousiast maar beslist op het einde van het verhaal dat ze toch meer in haar mars heeft dan te "*paraderen met haar bips*".

*"Majorette, majorette
Tegen wil en dank vedette
Dans ik, waait mijn rokje op
Kijk jij d'ogen uit je kop
'k kreeg een hekel aan die show
want 'k heb meer in mijn mouw
Paraderen met mijn bips
vind ik toch maar tweemaal niks
muzikante, muzikante
wil ik worden, k'weet van wanten
ik kan net zo goed als jij
met een instrument erbij."*⁴⁰³

Deze moraal van het verhaal liep gelijk met de mentaliteit van jonge ouders. Voor sommige vaders en moeders paste een majorette dochter niet binnen hun opvoedingsideaal. Een gehuwde majorette stond al helemaal niet maar, vele ouders waren bovendien overtuigd dat majorette-zijn geen passend gedrag was voor een jong meisje. Men vond het 'grote mensen leven' dat deze meisjes leidden alles behalve opbouwend: "*schmink, cafébezoek, steeds op straat, de veel te vroege confrontatie met mannen...*"⁴⁰⁴ Het huiskameridee stond centraal en van meisjes werd verwacht huiselijk en kuis te zijn. Bescherming tegen jongens en mannen lag in het verlengde daarvan.⁴⁰⁵

De reclame leerde dat de vrouw vóór alles bevallig, elegant en mooi moest zijn.⁴⁰⁶ Kenmerken die ook een goede majorette zich moest proberen eigen te maken. Twee instructrices van het majorettekorps te Beverlo beschreven in 1974 een majorette dan ook als iets typisch vrouwelijks: "*Een majorette is iets typisch vrouwelijk, het is een uittesten van het lichaam waarbij lenigheid en gevoel voor ritme primeren. Daarbij moet een goede majorette snel van reactie zijn, elegant en soepel kunnen dansen, een goed voorkomen hebben en vooral de durf om de natuurlijke sierlijkheid volledig naar voor te laten komen*".⁴⁰⁷

Elegantie en etiquette waren eigenschappen die men in 'een goede majorette' maar ook in 'een goede dochter' moest kunnen terugvinden. Een goede majorette moest bovendien mooi zijn en aandacht besteden

⁴⁰³ F. Neiryck, *op. cit.*, p. 20.

⁴⁰⁴ M. Lamsens, *op. cit.*, p. 142.

⁴⁰⁵ I. Van der Zande, ed, *Het is meisjes menens: inleiding meisjesstudies*, Amersfoort, Acco, 1991, p. 89.

⁴⁰⁶ F. Van Gorp, *art. cit.*, p. 48.

⁴⁰⁷ Persoonlijk archief Paul Hofkens, "Majorette: vrouwelijke expressie van ritme en sierlijke elegantie. Beverlose meisjes volgen samen met andere Limburgse majoretten stage in Zwitserland", in: *Verzameling losse krantenartikels*.

aan haar uiterlijk. Iets wat goed paste binnen de tijdsgeest. Tienschoonheid werd een nieuw begrip. In tijdschriften verscheen een nieuwe rubriek met tips voor kleurkeuze en het aanbrengen van make-up, het touperen van het haar of het bekomen van het ideale figuur.⁴⁰⁸ Een nieuwe levensstijl en veranderende voeding lagen aan de basis van moderne kwaaltjes. Overgewicht, cellulitis en cholesterol moesten worden aangepakt. In vrouwenbladen werden gymnastiekoefeningen voor thuis beschreven en werden nieuwe diëten uitvoerig besproken. Ongeacht de leeftijd moest men bewegen om er goed uit te zien en in conditie te blijven.⁴⁰⁹ Met die 'ideale figuur' op straat paraderen werd echter door vele ouders als negatief gezien.

In de jaren '60 en '70 werden voor tienermeisjes specifieke cosmeticaproducten op de markt gebracht. Zachtroze of witte lippenstift, eyeliner en zware wimpers waren in voor jonge meisjes.⁴¹⁰ Hoewel ouders vaak afkeurend keken naar de geschminkte gezichtjes van hun majorette begon make-up steeds meer deel uit te maken van de meisjescultuur. Vele majoretteouders bleven overtuigd dat deze hobby hun dochter iets zou bijbrengen en een goede voorbereiding was voor later.⁴¹¹ Ze waren dan ook fier om de prestaties van hun dochters.⁴¹²

12.3.5. Later als ik groot ben

De meeste vrouwen vonden het in de jaren '60 en '70 normaal dat hun promotiekansen binnen een bedrijf praktisch nihil waren. Een groot aantal vrouwen bleef lange tijd tevreden met lagere lonen dan hun mannelijke collega's in een gelijkwaardige functie.⁴¹³ Deze ongelijkheid tussen mannen en vrouwen kwam al naar voor in het opvoedingssysteem waar jonge meisjes een andere plaats toebedeeld kregen dan jongens:⁴¹⁴ *"Hoe vaak krijgt de zoon, ongeacht zijn capaciteiten, niet meer kansen dan de dochter uit schrik dat er geld verspild wordt aan de vorming van meisjes die toch trouwen."*⁴¹⁵ Bij de keuze van de opleiding speelden de gevestigde rolpatronen een grote rol. Jongens kozen meestal technische beroepen, terwijl meisjes vooral in de zorgsector werk vonden. Ook huishoudkunde en 'snit en naad' waren typische opleidingen voor meisjes.⁴¹⁶ Aan de ene kant werden meisjes gezien als een product van het onderwijs dat door zijn organisatie een beeld gaf van 'wat van meisjes verwacht werd'. Anderzijds werden meisjes al voor ze naar school gingen

⁴⁰⁸ Het Huis van Alijn, *De jaren '60 in België*, Tielt, Lannoo, 2007, p. 41.

⁴⁰⁹ *Ibidem*, p. 51.

⁴¹⁰ *Ibidem*, p. 44.

⁴¹¹ *cfr. supra*

⁴¹² Persoonlijk archief Koninklijke fanfare St.-Cecilia Passendaele, "92 majoretten vervolmaakten zich in Gits", in: *De Weekbode*, 02.08.1974, s.p.

⁴¹³ F. Van Gorp, *art. cit.*, pp. 46-47.

⁴¹⁴ M. De Ras en M. Lunenberg, eds, *op. cit.*, p. 76.

⁴¹⁵ F. Van Gorp, *art. cit.*, p. 47.

⁴¹⁶ Het Huis van Alijn, *op. cit.*, p. 29.

geconfronteerd met de vooronderstelde karakteristieken van meisjes.⁴¹⁷ Voor meisjes en jongens werd apart speelgoed op de markt gebracht dat het gangbare idee van 'jongensachtig' en 'meisjesachtig' onderstreepte. Het hielp de kinderen om zich op hun toekomst voor te bereiden. Zo ware er minikeukentjes en poppen voor de meisjes. Zolang de ouders het zich konden veroorloven werd de hele kamer met Barbie, Holly Hobbie en Monchichi versierd.⁴¹⁸ Jongens kregen liever een Action Man, Playmobil of Lego als verjaardagscadeau.⁴¹⁹ Televisie was niet alleen leuk om naar te kijken, veel kinderen droomden ervan later bij de televisie te werken. Er verschenen dan ook heel wat boeken geïnspireerd op het werk achter de schermen van de televisie. Cameraman, reporter of presentator leek veel jongens wel iets, terwijl voor meisjes een carrière als omroepster, actrice of assistente bij quizzes en shows het einde leek.⁴²⁰ 'Later als ik groot ben' was een inspiratiebron voor veel kinderboeken. Meisjes fantaseerden over een toekomst als stewardess of verpleegster, terwijl jongens wegdroomden bij boeken over astronauten of bruggenbouwers.⁴²¹

12.3.6. Een meisjescultuur

In 1958 werd 'de teenager' nog beschreven als een recent verschijnsel: *"Hij is geboren uit de materiële welstand der twintigste eeuw, die zich de weelde kan veroorloven van de jongeren door weinig of geen economisch rendement te eisen. Hij is bij uitnemendheid een produkt van beschaving en cultuur, maar zijn komst was onvoorbereid en wij bevinden ons nog in volle desorganisatie."*⁴²²

Doorheen de jaren '60 en '70 ontwikkelde zich als onderdeel van die tienercultuur een meisjescultuur. Er werden nieuwe markten opgetrokken voor meisjes en vrouwen. Jongeren kregen hun eigen kledingsstijl en hun eigen muziek. Voor meisjes kwamen specifieke meisjesmagazines, -schoonheidsproducten en -bezigheden op de markt. Zo was het tijdschrift 'Tina'⁴²³ erg populair bij meisjes, maar voor de meeste gezinnen nogal prijzig.

Via advertenties voor deze meisjesspullen hielp de media mee de meisjescultuur definiëren. De reclame probeerde alle meisjes te overtuigen om erbij te horen. Commerciële boodschappen konden echter niet één specifieke meisjescultuur vastleggen. De meisjesmarkt kon immers de circulatie van verschillende representaties van 'meisjes' niet beperken en kon niet alle meisjes en alle sociale meisjesgroepen definiëren.⁴²⁴ Zo waren er meisjesgroepen die opkeken naar majorettes en in het

⁴¹⁷ M. De Ras en M. Lunenberg, eds, *loc. cit.*

⁴¹⁸ Het Huis van Alijn, *De jaren '70 in België*, Tielt, Lannoo, 2007, p. 21.

⁴¹⁹ *Ibidem*, p. 18.

⁴²⁰ Het Huis van Alijn, *De jaren '60 in België*, Tielt, Lannoo, 2007, p. 26.

⁴²¹ Het Huis van Alijn, *op. cit.*, p. 37.

⁴²² P. Van Rompaey, "Geen seks voor teenagers?", in: *De Moralist*, 4 (1958), 2, p. 11.

⁴²³ Het Huis van Alijn, *De jaren '70 in België*, Tielt, Lannoo, 2007, p. 35.

⁴²⁴ C. Driscoll, *Girls: feminine adolescence in popular culture and cultural theory*, New York, Columbia University Press, 2002, p. 269.

bijzonder het Amerikaanse equivalent, terwijl andere meisjes juist helemaal niet bij een majorettekorps wilden horen.

12.3.7. Meisjesachtig en jongensachtig

“Sports was the first great separator of the sexes. Sometime after kindergarten, a girl was handed (symbolically or literally) the majorettes baton and told to go in the corner and twirl. Her athletic moment was over. She now existed only as an encourager of males. There were, of course, girls who dropped the baton and picked up the bat and beat males at their own games.”⁴²⁵

Het majorette-zijn werd niet altijd als een volwaardige sport gezien. Bovenstaand citaat insinueert bovendien dat twirling uitsluitend voor meisjes was. Als de hobby als een sport werd bekeken, dan was dit als een ‘sport voor meisjes’.

Figuur 33: Artikel ‘De majorette is een jongen’

Binnen het genderparadigma gaat men ervan uit dat betekenissen die aan mannelijkheid en vrouwelijkheid worden gekoppeld, historisch gegroeide sociale constructies zijn.⁴²⁶ Scholen, families, werkplaatsen en de media maken sociale praktijken gendergeconstrueerd.⁴²⁷ Dit discours bevat de impliciete veronderstelling dat het verschil tussen mannen en vrouwen een natuurlijk en onvermijdelijk gegeven is. Men stelt dat het natuurlijk is dat vrouwen lenig en elegant zijn, net zoals het natuurlijk is dat vrouwen liever winkelen en het huishouden doen. Mannen zouden dan van nature uit beter zijn op het vlak van wetenschap, techniek en sport.⁴²⁸ Deze

tegenstelling tussen mannen en vrouwen is vaak gebaseerd op machtsverhoudingen en de uitsluiting van alternatieve identiteiten. In een verslag van een majorettekampioenschap van 1976, *“Als jongen tussen de meisjes”*, werd een elegante jongen gezien als een vreemde eend in de bijt omdat hij deel uitmaakte van iets dat door de maatschappij als meisjesachtig werd gedefinieerd. Van jongens die

⁴²⁵ R. Lipsyte, *art. cit.*, pp. 16-17.

⁴²⁶ M. De Ras en M. Lunenberg eds, *op. cit.*, p. 90.

⁴²⁷ S. Gilbert en S. Taylor, *op. cit.*, p. 9.

⁴²⁸ J. Carlier, *Kwalitatieve methoden en hulpwetenschappen: Discours en gender*, Gent (Onuitgegeven lesnota's) 18.02. 2008, p. 2.

twirlen werd meer verwacht: *“Want een jongen moet voetballen, dus als je eenmaal staat te twirlen, moet je je dubbelbewijzen. Twee jongens tussen dertien meiden, die moeten geen fouten maken. Anders hoor je “Zie je wel?”*⁴²⁹

⁴²⁹ S. Malko, *op. cit.*, p. 50.

Besluit

Majorettekorpsen die een muziekkorps begeleiden, zijn ontstaan in Amerika. Een tamboer-majoor is in de Verenigde -Staten een drum-major. Daar bestond al een lange traditie van mannelijke drum-majors die het marcheerritme bepaalden voor muziekkorpsen en een lange stok gebruikten om signalen en commando's aan te geven. Rond het einde van de 19^e eeuw verschenen ook vrouwelijke drum-majors, de zogenaamde drum-majorettes. Vanaf de jaren '40 en '50 zijn majorettes overal in de Amerikaanse samenleving terug te vinden. Elke schoolband had een groep majorettes in korte rokjes. Ze werden een geliefd icoon in de reclamewereld. Na de Tweede Wereldoorlog werden majorettekorpsen ook in Europa populair. Vooral Frankrijk en Nederland waren koploper. Vanaf de jaren '60 zorgden majorettemeisjes ook op Vlaamse straten voor show.

Vanaf de jaren '60 deed zich in de Vlaamse fanfares een crisis voor. De televisie deed zijn intrede en het vrijetijdsveld strekte zich uit. Om muziek te beleven moest je niet meer naar de fanfare. Deze evolutie had een daling van het aantal muzikanten tot gevolg. In Vlaanderen komt men voor het eerst in contact met de professionele majorettes op Expo '58, toen Amerikaanse korpsen hier demonstraties gaven. Heel wat Vlaamse fanfares haalden daar inspiratie om hun muziekvereniging nieuw leven in te blazen.

Niemand wist toen echter hoe je majorette moest worden. De pioniers startten met het aanleren van marcheren en stokoefeningen uit het keurturnen. Twirling leerde men uit boeken tot op het eind van de jaren '60 Amerikaanse lesgevers in Vlaanderen opdoken. De korpsen ruilden hun ouderwetse en bijna niet te hanteren stokken in voor twirlingsticks. De Amerikaanse commercialisatie, specialisatie en de individuele vedettecultus werd in Vlaanderen echter nooit ver doorgedreven. Hoewel de Belgische groepen, in tegenstelling tot hun Amerikaanse collega's, veel afhankelijker bleven van een fanfare, slaagden bepaalde groepen er toch in een hoog niveau te bereiken.

De ontwikkeling van de majorettekorpsen was erg streekgebonden; niet alle korpsen evolueerden even snel. Op wedstrijden werd het duidelijk dat niet alle Vlaamse regio's hetzelfde niveau bereikten. Vaak leerde de hoofd- of topmajorette de nieuwe oefeningen aan de rest van het korps. In sommige korpsen was er ook een, meestal mannelijke, instructeur. De hoofdmajorettes en instructeurs kregen zelf ook geregeld een opleiding of volgden vormingsdagen.

Naast het grote niveauverschil met de Amerikaanse korpsen, hadden de Vlaamse majorettes ook een achterstand in te halen op hun collega's uit Nederland en Frankrijk. Overkoepelende muziek- en twirlorganisaties probeerden het niveau op te krikken. Ze begonnen met de registratie van de

bestaande groepen, organiseerden informatieve bijeenkomsten en stelden concoursreglementen vast. Ook lieten ze instructeurs en instructrices uit Amerika overkomen om de Vlaamse meisjes een degelijke opleiding te geven. Verschillende organisaties begonnen met de organisatie van majorettewedstrijden op regionaal, provinciaal en nationaal niveau. De majorettes streden voor de titel van 'beste majorette van het land' en goed getrainde majorettekorpsen toonden een sterk staaltje van hun kunnen. Naast de Belgische kampioenschappen werden ook internationale opleidingen en wedstrijden georganiseerd.

Majorettes waren in de jaren '70 een vertrouwd beeld in Vlaanderen. Er ging geen feestelijke gelegenheid voorbij of 'het muziek' was van de partij. De majorettes vergezelden de muzikanten op concerten en concoursen. Ze gingen mee op uitstap naar stoeten, kermissen, voetbalmatchen, enz. De mensen gingen snel een kijkje nemen op straat, want de majorettes waren mee! Het majorettekorps was het uithangbord voor de fanfare wat betekende: samen uit, samen thuis. De tamboer-majoor leidde de muziek en de majorettes, maar de hoofdmajorette bepaalde welke figuren en bewegingen werden uitgevoerd. Op stoeten leerden de meisjes andere majorettes kennen. Van concurrentie was praktisch geen sprake; de majorettes probeerden vooral van elkaar iets op te steken.

De meeste majorettekorpsen bestonden uit maximum een twintigtal meisjes. Wie ongeveer 12 jaar was, mocht zich bij het korps aansluiten. Jongens die zich aanboden waren ook welkom, maar bleven een uitzondering. Majorettes waren vaak dochters van eenvoudige mensen. Meisjes werden om verschillend redenen majorette. Soms gebeurde dit eerder toevallig, maar steeds was het een vorm van ontspanning, een manier om weg te zijn van huis en een stukje van de wereld te zien, buiten het eigen dorp. De majorettes van het korps waren vaak goede vriendinnen.

In de Vlaamse majorettekorpsen was iedereen welkom, hoewel er natuurlijk wel een aantal kwaliteiten vereist waren. Zo moest een goede majorette gevoel hebben voor ritme, uitstraling en elegantie hebben en was een goed figuur toch wel mooi meegenomen. Een goede majorette was ook een fiere majorette, ondanks het feit dat er dikwijls negatieve reacties waren tegenover majorettes. Het beeld van de majorette in haar klassiek uniform is het best gekend. Toch bestonden er heel wat verschillende soorten kostuums: winter- en zomer outfits, een ander uniform voor de hoofdmajorette, rokjes, jurkjes en zelfs korte broekjes. Een majorette moest er steeds onberispelijk uitzien met gepoetste botjes, en een perfect kapsel.

Door de relatie van de majorettekorpsen met de fanfares kwamen de majorettes terecht in een 'mannenwereld'. Het majorettewereldje was een wereldje op zichzelf met eigen trends, opvattingen en bezigheden die voor buitenstaanders soms moeilijk te begrijpen waren. Sommige mensen

reageerden dan ook oppervlakkig en afkeurend op dit fenomeen. Om een goede majorette te worden moest je lang trainen. Vele mensen staarden zich blind op het korte rokje en waren zich niet bewust van de inspanningen dat een majorettekorps moest leveren.

‘Getrouwd zijn’ was geen belemmering om bij het korps te blijven. Toch was het de gewoonte om bij het huwelijk het majorettekorps te verlaten. Jaloerse vriendjes konden het soms niet verdragen dat hun vriendin op straat ging paraderen. De korte rokjes lokten allerlei reacties uit. Sommigen vonden het onaanvaardbaar dat jonge meisjes zich, voor de ogen van jongens en mannen, op straat tentoonstelden. Majorettes waren in sommige ogen marionetten die moesten mooi wezen en zwijgen. Niet iedereen stoorde zich aan de korte rokjes op straat. Velen vonden het majorettekorps een geslaagd feestelement.

In kranten en tijdschriften werd vaak heel oppervlakkig over majorettes geschreven. Ook op foto's en in radio- en televisiereportages werden vooral de mooie benen van de meisjes benadrukt. In de reclame werd voor uiteenlopende producten gebruik gemaakt van het majorettepersonage. Het beeld dat het meest naar voren werd geschoven was dat van de 'ideale majorette'. De ideale majorette was op en top vrouwelijk, had een mooi lichaam en zag er altijd onberispelijk uit. Zo waren majorettes terug te vinden in advertenties die specifiek voor vrouwen bedoeld waren.

‘Trouwen en kindjes krijgen’ betekende voor jonge meisjes in de jaren '60 en '70 'gelukkig zijn'; een ideaalbeeld dat jonge meisjes in die tijd nog werd voorgeschoteld. Ondanks de dominantie van het huismoedermodel werden ook andere ideologieën aan jonge meisjes voorgeschoteld. Zo werd het rolmodel van een zelfstandige vrouw, die zelf haar geld verdiende en kennis opdeed, gepropageerd. Meisjes werden als jonge vrouwen geconfronteerd met contradictorische boodschappen rond hoe ze zich zouden moeten gedragen. Zo moest een meisje in haar zoektocht naar een echtgenoot aantrekkelijk zijn, maar bleef seksualiteit taboe. De ontwikkeling van een meisje tot een jonge vrouw ging gepaard met rebellie en onafhankelijkheid. Dit stond haaks op de verwachtingen die men met 'vrouwelijkheid' associeerde. Terwijl rebels gedrag van jongens vaak werd getolereerd, werd van meisjes verwacht dat ze van nature 'rijp' waren. Deze ongelijkheid kwam naar voren in het opvoedingssysteem waar jonge meisjes een andere plaats toebedeeld kregen dan jongens. Bij de keuze van de opleiding speelden de gevestigde rolpatronen een grote rol. Voor meisjes en jongens werd apart speelgoed op de markt gebracht dat het gangbare idee van 'jongensachtig' en 'meisjesachtig' onderstreepte. Een elegante jongen tussen een groep majorettes werd gezien als een vreemde eend in de bijt omdat hij deel uitmaakte van iets dat door de maatschappij als meisjesachtig werd gedefinieerd.

Voor sommige vaders en moeders paste een majorette dochter niet binnen hun opvoedingsideaal. Een gehuwde majorette stond helemaal niet, maar vele ouders waren bovendien overtuigd dat een majorette-zijn geen passend gedrag was voor een jong meisje. Men vond het 'grote mensen leven' dat deze meisjes leidden alles behalve opbouwend. Veel majoretteouders bleven echter overtuigd dat deze hobby hun dochter iets zou bijbrengen en een goede voorbereiding zou zijn voor later. Ze waren dan ook fier om de prestaties van hun dochters.

Doorheen de jaren '60 en '70 ontwikkelde zich als onderdeel van die tienercultuur een meisjescultuur. Voor meisjes kwamen specifieke meisjesmagazines, -schoonheidsproducten en -bezigheden op de markt. Via advertenties voor deze meisjesspullen hielp de media mee de meisjescultuur definiëren. De reclame probeerde alle meisjes te overtuigen om erbij te horen. Commerciële boodschappen konden echter niet één specifieke meisjescultuur vastleggen. De meisjesmarkt kon immers de verspeiding van verschillende representaties van 'meisjes' niet beperken en kon niet alle meisjes en alle sociale meisjesgroepen definiëren. Zo waren er meisjesgroepen die opkeken naar majorettes en in het bijzonder het Amerikaanse equivalent, terwijl andere meisjes juist helemaal niet bij een majorettekorps wilden horen.

Majorettes op straat met de fanfare er achteraan zijn een beetje vergane glorie. Je ziet ze dan ook bijna niet meer. Jonge meisjes hebben vandaag andere hobby's. Korpsen worden ook minder gevraagd om op te treden op wijkkermissen en optochten. Majorettes treden vaak enkel nog naar buiten op twiralkampioenschappen. De meeste majotwirlgroepen zijn nu zelfstandige verenigingen.

Suggesties voor verder onderzoek

Tot op vandaag werd naar de geschiedenis van de majorettes weinig of geen onderzoek verricht. Dit explorerend onderzoek probeerde deze leegte op te vullen en schetste een beeld van 'De Vlaamse majorette' vanaf Expo '58 tot de vroege jaren '80. Verder onderzoek zou nog dieper kunnen ingaan op regionale verschillen binnen Vlaanderen en België. De klassieke majorette is vandaag bijna volledig uit het straatbeeld verdwenen. De evolutie van majorettekorpsen in de jaren '80 en '90 kreeg in deze masterproef minder aandacht maar biedt zeker mogelijkheden tot onderzoek. Ook het genderaspect van deze masterproef kan een aanleiding zijn tot verdere studies. In deze masterproef werd het meisjesideaal van de jaren '60 en '70 geanalyseerd en vergeleken met het idee van een 'ideale majorette'. Hiervoor werd op zoek gegaan naar beschrijvingen van ideale majorettes om deze te linken aan de dominante vrouwbeelden en -patronen uit de tijd. Ook andere meisjesculturen kunnen verwerkt worden in onderzoek naar het opvoedingsideaal van deze periode. 'Girlsstudies' die handelen over meisjes en jonge vrouwen in België zijn, in tegenstelling tot het aanbod in Nederland, nog heel beperkt.

Opgave bronnen en literatuur

1. Bronnen

1.1. Mondelinge bronnen

Interview van Hanne Delodder met Hilde Vandekerckhove en Nancy Vandekerckhove, op 29.11.2008 te Aartrijke.

Interview van Hanne Delodder met Jacqueline Ouvrein, Marie Toorée en Marian Vandecasteele, op 05.12.2008 te Passendaele.

Interview van Hanne Delodder met Adrien Hoffman, op 06.12.2008 te Sint-Eloois-Vijve.

Interview van Hanne Delodder met Marijke Vantieghem, op 20.11.2008 te Waregem.

Interview van Hanne Delodder met Roos Sinnaeve, op 12.12.2008 te Aartrijke.

Interview van Hanne Delodder met Viviane Deconinck, op 12.12.2008 te Ieper.

Interview van Hanne Delodder met Anaïs Bubbe, Dorine Claeys en Conny Claeys, op 13.12.2008 te Waregem.

Interview van Hanne Delodder met Mieke Derez, op 14.12.2008 te Kuurne.

Interview van Hanne Delodder met Linda Bonte, op 16.12.2008 te Zedelgem.

Interview van Hanne Delodder met Paul Hofkens, op 22.12.2008 te Merksem.

1.2. Persoonlijk film- foto- en ander archiefmateriaal

Een deel van het filmmateriaal kan via de dvd *'Rokjes, botjes en stokjes...majorettes in beeld'* bekeken worden. Voor de tentoonstelling kon slechts een selectie van het verzamelde fotomateriaal worden opgenomen. De illustraties die in de masterproef werden gebruikt staan vermeld onder 'illustratieverantwoording'. Ook ander archiefmateriaal zoals kledjes, hoeden, botjes en sticks werden als bron gebruikt voor deze studie. De collectie van persoonlijk archiefmateriaal is voor een groot deel raadpleegbaar in het stadsarchief van Waregem⁴³⁰.

Voor het onderzoek werd majorettemateriaal gebruikt het de persoonlijke archieven van: *Luc Augustijn, Freddy Bauwen, Monique Borgoo, Cindy Cousaert, Roger Debels, Willy Degoe, Noël Derez, Robrecht Devos, Luc Haeghebaert, Marina Lamsens, Dirk Lebbe, Luc Maddelein, Annie Meernhout,*

⁴³⁰ Stadsarchief Waregem, Gemeenteplein 2, 8790 Waregem. Tel: 056 62 12 18 – Fax: 056 62 13 05 – archief@waregem.be

Francky Naeyaert, Hugo Neirinck, Sandra Smessaert, Frieda Tomme, Eric Vancompernelle, Mieke Vandorpe, Geert Vanderjeugt, Filip Vandromme, Dymphna Vanneste, Anita Vanoverberghe, Ron Verbeke, Isabelle Vermeersch, Patrick Vinckier, Linda Bonte, Anaïs Bubbe, Dorine Claeys, Conny Claeys, Viviane Deconinck, Mieke Derez, Adrien Hoffman, Paul Hofkens, Jacqueline Ouvrein, Sofie Santy, Roos Sinnaeve, Marie Toorée, Marian Vandecasteele, Hilde Vandekerckhove, Nancy Vandekerckhove en Marijke Vantieghem.

Persoonlijk archief Paul Hofkens

Persoonlijk archief Paul Hofkens: "Vrijgezel tussen (mooie) meisjes", in: *Verzameling losse krantenartikels*.

Persoonlijk archief Paul Hofkens, "In het kader van 105 jaar Kon. Fanfare 'De Ware Vrienden': Nationale showweek voor majoretten te zolder", in: *Verzameling losse krantenartikels*.

Persoonlijk archief Paul Hofkens, "Amerikaanse taptoe als bekroning van showweek: Majorettes als ballerina's", in: *De Vuurpost*, 14.07.1978, s.p.

Persoonlijk archief Paul Hofkens, P. van den Eede, "Nationale showweek voor majoretten te Baasrode", in: *De Vuurpost*, 09.06.1978, s.p.

Persoonlijk archief Paul Hofkens, "Waarom wordt een meisje majorette?", in: *De Limburger*, 05.08.1975, s.p.

Persoonlijk archief Paul Hofkens, "In het kader van 105 jaar Kon. Fanfare "De Ware Vrienden": Nationale showweek voor majoretten te zolder" (1975), in: *Verzameling losse krantenartikels*.

Persoonlijk archief Paul Hofkens, Persconferentie door Paul Hofkens, 1977.

Persoonlijk archief Paul Hofkens: "Wat nu met onze majorettes?", in: *Fedekamnieuws*, s.d., pp. 25-26.

Persoonlijk archief Paul Hofkens, "Panorama: 3^e Vlaame showweek voor majoretten GITS, 22 tot en met 26 juli 1974", in: *Fedekamnieuws*, 1974, pp. 283-284.

Persoonlijk archief Paul Hofkens, "Majorette: vrouwelijke expressie van ritme en sierlijke elegantie. Beverlose meisjes volgen samen met andere Limburgse majoretten stage in Zwitserland", in: *Verzameling losse krantenartikels*.

Persoonlijk archief Paul Hofkens, "Nu is majoretteopleiding mogelijk", in: *Verzameling losse artikels*.

Persoonlijk archief Paul Hofkens, "Majoretteopleiding mogelijk op verzoek", in: *Verzameling losse artikels*.

Persoonlijk archief Paul Hofkens, "Het Belgian Twirling Institute", in: *Verzameling losse artikels*.

Persoonlijk archief Paul Hofkens, "Het rijk van de marionetten", in: *Verzameling losse artikels*.

Persoonlijk archief Paul Hofkens, "De meisjes van het straatballet", in: *Verzameling losse artikels*.

Persoonlijk archief Paul Hofkens, "Vijfde nationale showweek voor majoretten: 23, 24, 25 en 16 augustus 1976 te Hechtel (Limburg) met medewerking van Fedekam Limburg 'International Twirling Teachers Institute' en Organisatie de Koninklijke fanfare 'De Berengalm Hechtel' ", *brochure*, 1976.

Persoonlijk archief Paul Hofkens, "Meisjes redden de muziek: Majoretten helpen fanfares er weer boven op." In: *Gazet van Antwerpen*, 11.09.1970, s.p.

Persoonlijk archief Paul Hofkens, "Grote P, kleine P pppp dat is toekegetoek: voorwaarts mars!", in: *Verzameling losse krantenartikels*.

Persoonlijk archief Paul Hofkens, "Meer dan 500 majorettes te Knokke-Heist", in: *Fedekamnieuws*, s.d., pp. 221- 224.

Persoonlijk archief Paul Hofkens, "Met trommen en trompetten: Op bezoek bij Europese Majoretten Kampioenen in 1971 The Goldstars", in: *Verzameling losse artikels*.

Persoonlijk archief Paul Hofkens, Confédération Européenne Twirling Bâton, "8e Europees Kampioenschap", *brochure*, 1985.

Persoonlijk archief Paul Hofkens, Belgian Twirling Association, *Twirling Belgium*, 3(1985), 7, 16 p.

Persoonlijk archief Paul Hofkens, Belgian Twirling Association, *Twirling Belgium*, 3(1985), 8, 12 p.

Persoonlijk archief Paul Hofkens, Belgian Twirling Association, *Twirling Belgium*, 1(1983), 1, 14 p.

Persoonlijk archief Paul Hofkens, Belgian Twirling Association, *Twirling Belgium*, 1(1983), 2, 14 p.

Persoonlijk archief Paul Hofkens, Belgian Twirling Association, *Twirling Belgium*, 1(1983), 4, 16 p.

Persoonlijk archief Paul Hofkens, Belgian Twirling Association, *Twirling Belgium*, 1(1983), 3, 16 p.

Persoonlijk archief Paul Hofkens, Belgian Twirling Association, *Twirling Belgium*, 2(1984), 5, 16 p.

Persoonlijk archief Paul Hofkens, Belgian Twirling Association, *Twirling Belgium*, 2(1984), 6, 16 p.

Persoonlijk archief Paul Hofkens, World Baton Twirling Federation, *World Baton Twirling News*, 1981, 1, s.p.

Persoonlijk archief Paul Hofkens, World Baton Twirling Federation, *World Baton Twirling News*, 1982, 2, s.p.

Persoonlijk archief Paul Hofkens, International Twirling Teachers Institute, *Report*, 1977, 1, s.p.

Persoonlijk archief Paul Hofkens, Star Line, *Star Line News*, 1977, 1, s.p.

Persoonlijk archief Paul Hofkens, World Baton Twirling Federation, "World Baton Twirling Championships", *brochure*, 1984.

Persoonlijk archief Paul Hofkens, World Baton Twirling Federation, "4^e Championato Mondiale Twirling", *brochure*, 1983.

Persoonlijk archief Paul Hofkens, Fedekam Vlaanderen, "Nationale kampioenschappen voor drumbands en majorettengroepen", *brochure*, 1983.

Persoonlijk archief Linda Bonte

Persoonlijk archief Linda Bonte, "Majoretten in Zedelgem: 25 jaar", *brochure*, 1997.

Persoonlijk archief Koninklijke fanfare St.-Cecilia Passendaele

Persoonlijk archief Koninklijke fanfare St.-Cecilia Passendaele, "Majorettenkursus te Gits", in: *De Weekbode*, 01.07.1974, s.p.

Persoonlijk archief Koninklijke fanfare St.-Cecilia Passendaele, "Fedekamcursus tamboer-majoors te Rollegem-Kapelle", in: *Het Volk*, 18.11.1976, s.p.

Persoonlijk archief Koninklijke fanfare St.-Cecilia Passendaele, "Achtien geslaagden uit Fedekamcursus tamboer-majoors te Rollegem-Kapelle", in: *Het Wekelijks Nieuws*, 19.11.1976, s.p.

Persoonlijk archief Koninklijke fanfare St.-Cecilia Passendaele, "Majoretten te gast in Moorsele", in: *Het Volk*, 18.03.1976, s.p.

Persoonlijk archief Koninklijke fanfare St.-Cecilia Passendaele, "Majorettenkursus te Gits", in: *De Weekbode*, 01.07.1974, s.p.

Persoonlijk archief Koninklijke fanfare St.-Cecilia Passendaele, "Gits organiseert majorettenkursus", in: *De Standaard*, 22.07.1974, s.p.

Persoonlijk archief Koninklijke fanfare St.-Cecilia Passendaele, "92 majoretten vervolmaakten zich in Gits", in: *De Weekbode*, 02.08.1974, s.p.

Persoonlijk archief Koninklijke fanfare St.-Cecilia Passendaele, "Koninklijke fanfare St. Cecilia uit Passendaele bestaat 100 jaar", in: *De Weekbode*, 07.06.1966, s.p.

Persoonlijk archief Koninklijke fanfare St.-Cecilia Passendaele, *Mededelingen van de Koninklijke Fanfare St. – Cecilia Langemark*, 29.06.1968.

Persoonlijk archief Koninklijke fanfare St.-Cecilia Passendaele, "Armentieres: La festival de la Biere ", in: *La Voix du Nord*, 24.05.1966, s.p.

Persoonlijk archief Koninklijke fanfare St.-Cecilia Passendaele, "Harmonie St.-Cecilia uit Passendaele verbreedert met fanfare uit Armentieres", in: *Het Nieuwsblad*, 21.09.1973, s.p.

1.3. Modern archief Ieper

Modern archief Ieper, "De knapste majorette van het land", in: *Ypersch Nieuws*, 20.07.1973, s.p.

Modern archief Ieper, "Iedereen zag de beste majoretten van het land: twee Waalse en één Vlaamse miss op de troon", in: *Het Wekelijks Nieuws*, 20.07.1973, s.p.

Modern archief Ieper, "Ieper keurde knappe majorettes", in: *De Weekbode*, 20.07.1973, s.p.

Modern archief Ieper, "Missmajorette 1973", in: *Het Laatste Nieuws*, 20.07.1973, s.p.

1.4. VLAMO

VLAMO, International Twirling Teachers Institute, Paris in the Spring: International clinic & seminar April 24 – may 2, *brochure*, 1975, p. I.

VLAMO, International Twirling Teachers Institute, London: International clinic & seminar August 12 through 20th, *brochure*, 1977, p. I.

VLAMO, International Twirling Teachers Institute, Italy: International clinic & seminar March 28 – April 5, *brochure*, 1979, p. I.

VLAMO, Fedekam Limburg, "Nationale showweek voor majorettes: Hechtel 23 tot 26 augustus 1976", *brochure*, 1976.

VLAMO, Fedekam Limburg, "Cursus instructrices/instructeurs majoretten: Twirling & praktijk. Lesgeefsters: Annick Moermans en Marleen Van Broekhoven", *cursus*, 1987.

VLAMO, Fedekam Limburg, "Cursus instructrices/instructeurs majoretten: Show & choreografie. Lesgeefster: Josephien Jaenen", *cursus*, 1987.

VLAMO, Fedekam Limburg, "Cursus instructrices majoretten 2^e jaar: Jazzdans. Lesgeefster: Lydia Decabooter", *cursus*, s.d.

VLAMO, Fedekam Limburg, "Cursus instructrices/instructeurs majoretten: Muziekontleding. Lesgever: Paul Driesen", *cursus*, 1987.

VLAMO, Fedekam Limburg, "Cursus instructrices/instructeurs majoretten: Interpretatie juryverslagen & reglementen. Lesgeefster: Annick Moermans", *cursus*, 1987.

VLAMO, Fedekam Limburg, "Cursus instructrices/instructeurs majoretten: Psychologie. Lesgeefster: Hilde Leenders", *cursus*, 1987.

VLAMO, World Baton Twirling Federation, "The manual of rules and regulations of the world baton twirling federation", *reglement*, 1982.

VLAMO, Confédération Européenne Twirling Bâton, "Baton-twirling, teaching-method", *handboek*, 1983.

VLAMO, United States Twirling Organisation, "Corps Manual: Rules and regulations regarding all USTA corps adopted by the national corps rules committee of the USTA", *reglement*, 1978.

VLAMO, Fedekam Limburg, "Cursus instructrices/instructeurs majoretten: Erecode pedagogie. Lesgeefster: Marleen Van Broekhoven", *cursus*, 1987.

VLAMO, Fedekam Limburg, "Cursus instructrices majoretten 2^e jaar: Psychologie. Lesgeefster: Hilde Leenders", *cursus*, s.d.

VLAMO, Fedekam Limburg, "Cursus instructrices majoretten 2^e jaar: Show & choreografie. Lesgeefster: Joesphien Jaenen", *cursus*, s.d.

VLAMO, Fedekam Limburg, "Cursus instructrices majoretten 2^e jaar: Twirling. Lesgeefster: Annick Moermans", *cursus*, s.d.

VLAMO, DE LAAT (J). *Muziektheorie voor de majoretten*. Deurne, Musica Mundana, 1985, 28 p.

VLAMO, Fedekam Limburg, "Cursus voor instruktrices van majorettes", *cursus*, s.d.

VLAMO, United States Twirling Organisation, "Tips for judges", *handboek*, 1973.

VLAMO, Belgian Twirling Association, "Opgelegde oefeningen, exercices obligatoire, compulsory moves for worldchampionships", *handboek*, 1983.

VLAMO, *Fédération Sportive et Culturelle de France*, "Twirling. Programme Fédéral 1987, Règlement des concours départementaux, régionaux, fédéraux & imposes", *reglement*, 1987.

VLAMO, WADSWORTH (J.). *Teaching methods and techniques*. s.l. , s.n., 1965, 12 p.

1.5. VRT-archieff

Filmmateriaal VRT/nst.19681116.1:bcm 990923 extra 3: Reportage majoretten.

Filmmateriaal VRT/jd.19740713.1:bcm 961105 extra 1: Tienerklanken – In het volle leven: de majoretten.

Filmmateriaal VRT/nst.19730721.1:bcm 960506 extra 1: Majorettenfestival in Ieper.

1.6. KADOC

KADOC, *Archief Fedekam*, Fedekam België VZW. Nationale confederatie voor katholieke muziekverenigingen van België. Erkend door het ministerie van cultuur. Jaarverslag 1966.

KADOC, *Archief Fedekam*, Fedekam België VZW. Nationale confederatie voor katholieke muziekverenigingen van België. Erkend door het ministerie van cultuur. Jaarverslag 1968.

KADOC, *Archief Fedekam*, Fedekam België VZW. Nationale confederatie voor katholieke muziekverenigingen van België. Erkend door het ministerie van cultuur. Jaarverslag 1970.

KADOC, *Archief Fedekam*, Fedekam België VZW. Nationale confederatie voor katholieke muziekverenigingen van België. Erkend door het ministerie van cultuur. Jaarverslag 1971.

KADOC, *Archief Fedekam*, Doos 1: De VZW het muziekcentrum, een verslag over de werking in 1979.

KADOC, *Archief Fedekam*, De V.Z.W. Het muziekcentrum: een verslag over de werking in 1979.

KADOC, *Archief Fedekam*, Fedekam Vlaanderen VZW. Reglementering van het Nationaal Fedekam Kampioenschap voor majorettengroepen.

KADOC, *Archief Fedekam*, Fedekam Vlaanderen VZW. 26 en 27 mei 1984. Nationaal kampioenschap voor majorettengroepen. Beoordelingsstaat.

2. Literatuur

- BLOM (J.C.H.) en LAMBERTS (E.), eds. *Geschiedenis van de Nederlanden*. Baarn, HBuitgevers, 2004, 419 p.
- BOS (C.) en JANS (E.). *Het grote muziek & showboek*. Heusden, Helmond, 1985, 208 p.
- BOTERMANS (J.) en VAN GRINSVEN (W.). *De jaren '60*. Warnsveld, Terra, 2006, 144 p.
- BOTERMANS (J.) en VAN GRINSVEN (W.). *De jaren '70*. Arnhem, Terra, 2006, 144 p.
- BOTERMANS (J.) en BOUMAN (A.). *Die spannende jaren '70. Toen wij jong waren*. Arnhem, Terra, 2008, 79 p.
- BRILLET (M.). *De Ideale Majorette*. Wormerveer, Molenaar's muziekcentrale nv, 1969, 35 p.
- BRILLET (M.). *Le code de la parfaite majorette*. Charnay-Les-Macon, Robert Martin, 1969, 35 p.
- BRILLET (M.). *Twirling en parade*. Wormerveer, Molenaar's muziekcentrale nv, 1971, 77 p.
- BUNNENS (R.). *Het fanfareorkest... Gisteren, vandaag en morgen*. Brussel (scriptie aangeboden tot het behalen van een eerste prijs Hafa-directie – Koninklijk Conservatorium Brussel), s.d., 30 p.
- BUSSE (B.W.). *Shows for ensemble twirling*. Minnesota, Hal Leonard Music, 1962, 48 p.
- BUSSE (B.W.). *Twirling together*. Minnesota, Hal Leonard Music, 1955, 32 p.
- CARLIER (J.). *Kwalitatieve methoden en hulpwetenschappen: Discours en gender*, Gent (Onuitgegeven lesnota's) 18.02.2008, 9 p.
- CHRISTENSEN (K.), PFISTER (G.) en GUTTMANN (A.), eds. *International Encyclopedia for Women and Sports*. Great Barrington, Berkshire Publishing Group, 2001, 1428 p.
- DAVID (G.). *Majorettes de France*. Parijs, C. Dassaud, 1971, 183 p.
- DE BLEECKER (M.). *Hoor! De Muzikanten!*, Drongen, Nevelland, 300 p.
- DE MOOR (A.). "Amateuristische beoefening van de blaasmuziek." In: *Rapport over de muziekcultuur in het Vlaams landsgedeelte*, Brussel, ministerie van nationale opvoeding en cultuur, 1965, pp. 95-99.
- DE RAS (M.) en LUNENBERG (M.), eds. *Girls, girlhood and girl's studies in transition*, Amsterdam, Het Spinhuis, 1993, 358 p.

DE WEVER (P.), RZOSKA (B.), CRUL (C.) en FANÇOIS (P.). *Van horen zeggen: Mondelinge geschiedenis in de praktijk*, Brussel, Vlaams Centrum voor Volkscultuur, 2005, 72 p.

DE WEVER (P.), en FANÇOIS (P.). *Gestemd verleden: Mondelinge geschiedenis als praktijk*, Schaarbeek, Vlaams Centrum voor Volkscultuur, 2003, 72 p.

DE WOLF (K.). *De dorpsfanfare, een levend fossiel?* Leuven (onuitgegeven licentiaatverhandeling Lemmensinstituut Leuven), 1977, 61 p.

Dewaele (A.). *Tiny (niet) op de planken: Vrouwencollectief Jenny stelt eerste gewaagde project voor*. In: <http://www.hetpaleis.be/uploads/documents/52___file>, geraadpleegd op 14.02.2009.

DINGS (M.). De Dansmarietjes. In: *Vrij Nederland*, x(1979), 8, pp. 3-39.

DRISCOLL (C.). *Girls: feminine adolescence in popular culture and cultural theory*, New York, Columbia University Press, 2002, 377 p.

DUNN (B.). *Uniforms*. s.l., Laurence King, 2009, 272 p.

ELOY (S.) en VERAVERBEKE (E.), eds. *De wonderde wereld van Expo '58*. Gent, Het huis van Alijn vzw, speciaal nummer: Juli-november 2008, 63 p.

GENDOOVEN (G.). "Met een Tiny in de hand, reist men door het Vlaamsche land", in: *De Morgen*, mei 2004.

GILBERT (P.) EN TAYLOR (S.). *Fashioning the feminine: girls, popular culture and schooling*, North Sydney, Allen and Unwin, 1991, 171 p.

HAEGHEBAERT (L.). *Terreinverkennd onderzoek naar de geschiedenis van amateuristische muziekverenigingen in de provincie West-Vlaanderen gedurende de Nieuwste Tijden*. Gent (onuitgegeven licentiaatverhandeling Universiteit Gent), 1983-1984, 475 p.

HET HUIS VAN ALIJN. *De jaren '70 in België*. Tielt, Lannoo, 2007, 143 p.

HET HUIS VAN ALIJN. *De jaren '60 in België*. Tielt, Lannoo, 2007, 143 p.

HOFKENS (P.). *Twirling als therapie!* Gent (proefschrift 3de jaar H.T.L.), 1976-1977, 135 p.

HOFKENS (P.). *Wij brengen show!* Maastricht, s.n., 1972, 135 p.

JACOBS (M.). "Immaterieel cultureel erfgoed: De UNESCO-conventie (2003)." In: *Mores*, 5 (2004), speciale editie, pp. 19-20.

- JANSSEN (C.), "Even Janny bellen." In: *HP/De tijd*, (6)1995, 257, pp. 48-51.
- KAASJAGER (W.J.). *Harmonie- en fanfarekorpsen. Drumbands - brass-bands - majoretten*. Alkmaar, de alk nv, s.d., 80 p.
- LAMSENS (M.). *Majoretten: een subcultureel fenomeen*. Leuven (onuitgegeven licentiaatverhandeling Universiteit Leuven), 1981, 209 p.
- MALKO (S.). "De Laatste majorettes: van hoepeltjesgedoe naar topsport." In: *Vrij Nederland*, 62(2001), 23, pp. 44-50.
- MICHELLE (G.). "Out of the gym on to the field." In: *Twirl: the democratic voice of Baton Twirling*, x(1978), 8, p. 12.
- MILLER (F.), SMITH (G.) en ADMAN (P.), *The complete book of baton twirling*. New York, Doubleday & Company, Inc., 1978, 251 p.
- MOONS (L.). *Harmonies en fanfares in Vlaanderen. Een sociaal-geografisch onderzoek*. Brussel (Harmonie- en fanfaredirectie, verhandeling, koninklijk muziekconservatorium Brussel), 1986, 61 p.
- NEIRYNCK (F.). *Majorein de Majorette*. Dilbeek, Radiool (BRT 2 Brabant) en Van Kattekwaad tot Erger (BRT 1), 1981, 31 p.
- NICHOLSON (J.). *What society does to girls*. Londen, Vigar Press, 1980, 72 p.
- PERKS (R.) en THOMSON (A.), eds. *The oral history reader*. New York, Routledge, 2006, 578 p.
- POELS, (J.). "De Volkse Muziekverenigingen." In: *Vade-mecum ten dienste van de Belgische volkse muziekverenigingen*, Muziekverbond van België, 1956, pp. 17-29.
- PREVENIER (F.). "Het probleem van de gehuwde werkende vrouw." In: *De Moralist*, 7(1962), 3, pp. 90-94.
- ROBERTS (B.) en WHALEN (N.). *The twirler and the twirling corps. A course for individual or class instruction*. New York, Carl Fisher, s.d., 32 p.
- RZOSKA (B.). "Mondelinge geschiedenis of het tastbaar maken van immaterieel ergoed." In: *Mores*, 5 (2004), speciale editie, pp. 23-24.
- SCHOEFS (H.) "45 jaar Barbie: Een populair cultuurfenomeen onder de loep." In: *Mores*, 5 (2004), 1, pp. 13-17.

- SCHOUPPE (A.). *De fanfare van honger en dorst.* In: <<http://www.steunpuntjeugd.be/krax/archief/0705/070520.pdf>>, geraadpleegd op 05.02.2009.
- SINGER (H.). "i.v.m. vrouw en huwelijk." In: *De Moralist*, 6 (1961), 5, pp. 186-187.
- VAN BEEK (J.). "Meisjes met stokjes." In: *De Morgen*, 25.04.2009, p. 58.
- VAN DER VELDEN (M.), "Vrouw en maatschappij." In: *De Moralist*, 7 (1962), pp. 81-89.
- VAN DER ZANDE (I.), ed. *Het is meisjes menens: inleiding meisjesstudies*, Amersfoort, Acco, 1991, 211 p.
- VAN GORP (F.). "Aspekten van vrouwengelijkberechting." In: *De Moralist*, 16 (1971), 2, pp. 45-50.
- VAN ROMPAEY (P.). "Geen seks voor teenagers?" In: *De Moralist*, 4 (1958), 2, pp. 11-15.
- VERHELST (O.). *Harmonies, fanfares en brassbands in West-Vlaanderen: geschiedenis en evolutie.* Leuven (onuitgegeven licentiaatverhandeling Universiteit Leuven), 1997-1998, 132 p.
- SARTELL (D.). *Who's who in baton twirling.* Wisconsin, s.n., s.d., 473 p.

3. Websites

www.waregem.be

www.ipg.ugent.be

www.studiobrusseel.be

www.faronet.be

www.mondelingegeschiedenis.be

www.helpdesklokaalerfgoed.be

<http://www.majorettes.ca/hist2.html>

www.vooruitmetdekuif.be

www.vlamo.be

www.starlinebaton.com

www.ustwirling.com

www.cetb.org

www.wbtf.org

Illustratieverantwoording

Figuur 1: Tentoonstelling "Rokjes, botjes en stokjes...majorettes in beeld"	9
Figuur 2: Tentoonstelling 'Rokjes, botjes en stokjes...majorettes in beeld'	16
Figuur 3: De tamboers van Passendaele	23
Figuur 4: Twirloefening uit instructieboek	25
Figuur 5: Majorettes van Kuurne in 1977.....	26
Figuur 6: Reclame voor Chesterfield sigaretten	28
Figuur 7: Majorettes van Gits in 1975	32
Figuur 8: De majorettes van Koekelare in 1970	38
Figuur 9: Adrien Hoffman	40
Figuur 10: 'Le code de la parfaite majorette' door Marie-Ange Brillet.	41
Figuur 11: Les van Amerikaanse instructeurs.....	43
Figuur 12: Getuigschrift van Annie Meernhout, derde nationale showweek te Gits, 1974	47
Figuur 13: '1 mei stoet' van 1976 in Gent	49
Figuur 14: '1 mei stoet' van 1972 in Gent	49
Figuur 15: Huwelijk van Anne Verstraete (hoofdmajorette van Gullegem) met Patrick Martin	50
Figuur 16: Twee majorettekorpsen ontmoeten elkaar (Langemark).....	53
Figuur 17: Marijke Vantieghem	54
Figuur 18: De majorettes van Bredene	56
Figuur 19: Uit 'Majorein de Majorette', kindermusical van 1981	57
Figuur 20: Verschillende rij-verschuivingen	60
Figuur 21: De majorettes van Ieper (Picanol-korps) in een 'slang'	61
Figuur 22: De Majorettes van Aarsele.....	63
Figuur 23: Reclame voor 'Star Line'	64
Figuur 24: Uit 'Starstyles' door Donna Leffingwel.....	65
Figuur 25: De majorettes van Sint-Eloois-Vijve	68
Figuur 26: Brochure van het 'International Clinic & Seminar' van 1975: <i>Paris in the Spring</i>	73
Figuur 27: De winnares van de majorettewedstrijd te Gits, 1975	77
Figuur 28: Affiche van het Nationaal Majoretteconcours te Knokke-Heist, 1981	78
Figuur 29: De majorettes van Passendaele	86
Figuur 30: Roos Sinnaeve met haar vriendje.....	88
Figuur 31: Artikel 'Bier en blote benen'	92
Figuur 32: Reclame voor 'Bio-tex'	93

Figuur 33: Artikel '*De majorette is een jongen*' 100

Bijlagen

Bijlage 1: dvd 'Rokjes, botjes en stokjes...Majorettes in beeld'	122
Bijlage 2: Vragenlijst voor interviews	123
Bijlage 3: Interview van Hanne Delodder met Hilde Vandekerckhove en Nancy Vandekerckhove, op 29.11.2008 te Aartrijke. (transcriptie).....	133
Bijlage 4: Interview van Hanne Delodder met Jacqueline Ouvrein, Marie Toorée en Marian Vandecasteele, op 05.12.2008 te Passendaele. (transcriptie).....	147
Bijlage 5: Interview van Hanne Delodder met Adrien Hoffman, op 06.12.2008 te Sint-Eloois-Vijve. (transcriptie).....	158
Bijlage 6: Interview van Hanne Delodder met Marijke Vantieghem, op 20.11.2008 te Waregem. (transcriptie).....	168
Bijlage 7: Interview van Hanne Delodder met Roos Sinnaeve, op 12.12.2008 te Aartrijke. (transcriptie).....	178
Bijlage 8: Interview van Hanne Delodder met Viviaene Deconinck, op 12.12.2008 te Ieper. (transcriptie).....	186
Bijlage 9: Interview van Hanne Delodder met Anaïs Bubbe, Dorine Claeys en Conny Claeys, op 13.12.2008 te Waregem. (transcriptie).....	193
Bijlage 10: Interview van Hanne Delodder met Mieke Derez, op 14.12.2008 te Kuurne. (transcriptie).....	214
Bijlage 11: Interview van Hanne Delodder met Linda Bonte, op 16.12.2008 te Zedelgem. (transcriptie).....	225
Bijlage 12: Interview van Hanne Delodder met Paul Hofkens, op 22.12.2008 te Merksem. (transcriptie).....	235

Bijlage 1: dvd 'Rokjes, botjes en stokjes...Majorettes in beeld'.

Bijlage 2: Vragenlijst voor interviews

1. VOORSTELLING

- Ik ben _____ (naam)

Ik was majorette van _____ tot _____ / in de jaren _____ (datum)

bij _____ (naam majorettekorps of muziekvereniging)

te _____ (gemeente)

Ik werd majorette omdat _____

_____ (reden; vb: zus, buurmeisje, droom, ...)

2. HISTORIEK VAN DE VERENIGING

- Weet je iets over het ontstaan van het majorettekorps? De datum, het ontstaansverhaal, de initiatiefnemers, ...?

(Oprichting van het majorettekorps:)

- datum: _____

- ontstaansverhaal: _____

- initiatiefnemers: _____

- Bestaat het majorettekorps nog?

- *Nee:* Weet je wat de reden was voor het verdwijnen / opdoeken van het majorettekorps?

3. STRUCTUUR EN WERKING VAN DE VERENIGING

Band met muziekvereniging

- Heeft/had de majorettegroep een band met een muziekvereniging?

- Voelden jullie je opgenomen bij de muziekmaatschappij of was de majorettegroep echt op zichzelf aangewezen?

- Hoe zamelden jullie geld in voor de vereniging? Kregen jullie subsidies? Moest er lidgeld betaald worden? ...

Werden jullie door de fanfare betaald of moesten jullie voor de eigen financiën in staan?

- Had de majorettegroep een eigen voorzitter? Of was dit dezelfde als van de muziekvereniging?

Structuur van de majorettegroep

- Hoeveel majorettes waren er in de groep?

- Was er een leider/leidster van het majorettekorps?

Was dit dezelfde persoon als de lesgever?

Waren lesgever en 'hoofdmajorette' (persoon die de leiding nam bij het marcheren buiten) dezelfde?

- Waren er ook assistentes voor de hoofdmajorette, soms gidsen genoemd?

Waren er vaandeldragers?

- Werden jullie per leeftijd ingedeeld?
-
-

- Waren er verschillende groepen/lessen voor gevorderden en beginners?
-
-

- Kregen de beginners extra begeleiding van oudere majorettes?
-
-

4. RELATIE MET ANDERE VERENIGINGEN

- Waren er regionale, provinciale of nationale netwerken en hoe verliepen deze contacten?
-
-
-

- Was er concurrentie tussen de verschillende korpsen, bijvoorbeeld voor wie al dan niet werd uitgenodigd voor grote evenementen?
-
-
-

5. TECHNIEK: REPETITIES

- Hoeveel maal per week/maand moesten jullie repeteren?

-
-
- Hoe lang duurde een repetitie en hoe verliep die? Opwarmen? Theorie?

-
-
- Werden de theoretische tekeningen die vaak te zien zijn in boeken voor opleiding effectief aan jullie uitgelegd of waren het vooral praktische voorbeelden?

-
-
- Moesten jullie thuis zelf verder oefenen?

6. OPTREDENS EN WEDSTRIJDEN

- Bij welke gelegenheden traden jullie op? (stoet, optocht, kermis, ...)

-
-
-
- Gingen jullie dikwijls op verplaatsing optreden? Bij welke gelegenheden? In welke gemeentes? Wat was het verste optreden?

-
-
- Namen jullie als korps / groep ook deel aan wedstrijden?
Hoe vaak? Op welk niveau? Waar? ...

-
-
- Namen jij of andere majorettes van de groep ook individueel deel aan wedstrijden?
Zogenaamde miss majorette?

-
-
-
- In opleidingsboeken voor instructeurs wordt heel veel nadruk gelegd om te streven naar de ideale majorette. Dit zowel naar behendigheid, elegantie en voorkomen. Hebben jullie dit gemerkt?

7. TECHNIEK: KLEDIJ, MAKE-UP EN VOORKOMEN

Kledij

- Was er een apart kleedlokaal waar de majorettes zich konden klaarmaken (kledij, make up, kapsel, ...) of moesten jullie dit delen met de muziekmaatschappij?

-
-
- Moesten jullie de majorettepakjes zelf betalen of werden die gehuurd?

-
-
- Waren er gespecialiseerde firma's die dergelijke pakjes maakten? Of gebeurde dit door sympathisanten van de vereniging?

-
- Was er een grote keuze aan modellen en hoe werd beslist welke kleur en model er werd gekocht?

-
-
- Werde af en toe gekozen voor een nieuw uniform? Of hadden jullie meer dan één modelletje tegelijk (vb. winter – zomer)?

-
-
- Wat als het pakje te klein of te nauw geworden was?

-
-
- Was het onderscheid tussen de hoofdmajorette en de andere majorettes te zien aan de kledij? Hoe dan? Waren er nog andere verschillen?

Figuur

- Moesten jullie een speciaal dieet volgen?

-
-
- Moesten jullie bijkomend bijvoorbeeld ook lopen of aan sport doen om in vorm te blijven en een mooi figuur te houden?

Make-up

- Make-up was ook belangrijk? Deden jullie zelf jullie make-up op en werd dit aangeleerd?

- Welke kleuren werden daarvoor gekozen? Was er een vast kleurenpallet?

8. TECHNIEK: CHOREOGRAFIE EN MUZIEK

Marcheren, choreografie, batton twirling

- Hadden jullie een vast repertoire aan danspasje waar jullie zelf combinaties mee maakten?

- Kan je je nog namen herinneren van bepaalde bewegingen of choreografie?

- Welke danspasjes of bewegingen met de batton deed je het liefst en kan je dit nog eens demonstreren?

- Kregen jullie eerst een oefenbatton of mochten jullie direct met het echte materiaal aan de slag?

- Was er een verschil in gewicht in de batton volgens leeftijd, grootte, ervaring en snelheid?

Muziek, ritme, commando's

- Wat was je favoriete marcheermuziek?

-
- Was het soms moeilijk om op bepaalde muziekstukken de maat te kunnen houden?

- Was de tamboer-majoor of tamboer maître belangrijk om de maat te kunnen houden?
Of was de hoofdmajorette of miss majorette belangrijk?

Keken jullie naar zijn / haar maataanwijzingen of was hij/zij er eerder voor het showeffect?

- Kan je je nog een aantal commando's van de tamboer-majoor of van de hoofdmajorette herinneren?

9. SOCIAAL ASPECT

- Was er concurrentie of jaloezie binnen de groep?
Of was dit een hechte vriendenkring?

- Waren er ook 'verdwaalde mannen' in de groep?

- Wat hield 'majorette-zijn' voor jou eigenlijk in?

- Wat vind je het leukste aspect aan 'majorette-zijn'?

- Was er een bepaalde gedragscode voor majorettes ook buiten het korps? Wat werd van je verwacht en wat mocht je zeker niet doen? (o.a. etikette)

- Was majorette zijn meer dan enkel de techniek onder de knie krijgen? Kregen jullie bepaalde morele waarden mee?

- Wie was jullie rolmodel? Waren er majorettes of majorettekorpsen (op lokaal of internationaal niveau) waarnaar jullie opkeken?

- Keek men op naar majorettes? Waarom?

- Keek men neer op majorettes? Waarom?

- Hoe was de reactie van de kerk en priester op meisjes in korte rokjes?

10. PERSOONLIJK ASPECT

- Op welke gelegenheden ging je liefst marcheren?

- Was majorette-zijn een manier om gemakkelijk aan vriendjes te raken? Waren het vaak muzikanten?

- Heb je zelf liefdesperikelen meegemaakt?

- Ken je nog leuke anekdotes?

- Waarom ben je gestopt bij de majorettes?

- Wat waren je andere hobby's buiten de majoretten?

- Vertellen bij eigen foto's en filmkes

Bijlage 3: Interview van Hanne Delodder met Hilde Vandekerckhove en Nancy Vandekerckhove, op 29.11.2008 te Aartrijke. (transcriptie)

Hilde: Mijn naam is Hilde Van De Kerckhove. Ik woon in Aartrijke. Ik ben lid geweest van de fanfare Hogerop in Aartrijke van aan mijn 10e jaar tot mijn 20e. Een maand voor dat ik 20 was ben ik getrouwd en dat was dan ook het einde van mijn carrière als majorette.

Ik ben bij de fanfare terecht gekomen in Aartrijke. Als kind had ik een droom en die droom was eigenlijk 'majorette worden met een minifiets', dat was een rare droom. Waar dat hij eigenlijk uit kwam? Ik weet het niet. Der was een vriendin van mijn mama, die haar dochter kreeg een minifiets en ik denk dat wel een beetje jaloers was geweest. En we hadden in ons schooltje, dat was een klein schooltje in Aartrijke, een muzikale directeur. Op zekere keer, ik denk, ik zat in het 4^e leerjaar zei hij tegen mij "Hilde jij zou een mooie majorette worden, majorette zijn".

Ik vertelde het natuurlijk bij mij thuis hier maar dat kan niet dat mocht niet, nee nee. Tot op zekere keer, ik denk dat ik een aantal keer dat toch gevraagd hebt dat eu meneer directeur en meneer Etienne langs geweest zijn bij mijn ouders. En ik weet nog dat ik op een stoel zat voor de haard, eigenlijk echt eu jah heel zenuwachtig heel link. En ja, mijn ouders hebben er een keer over nagedacht en ze vonden dat dat een redelijk vast iemand was meneer Etienne en zo ben ik majorette geworden.

Kun nog verder vertellen!

(Hilde is haar majorettecarrière gestart in 1973-1974. Hilde geeft meer uitleg bij minifiets)

Dus er werd afgesproken met Meneer Etienne, dat is onze voorzitter van de fanfare die er nog altijd is. Hij kwam ons halen met zijn wagen, de repetities waren eigenlijk in Aartrijke in 't school en hij kwam ons halen. En ik weet nog heel goed dat was eigenlijk met een sportwagen, je kon eigenlijk langs achter maar met 1 persoon zitten. Maar hij haalde dus mij op, Dorientje Rommelare en Rita Alré. Rita was een hildig meisje en most altoorn zitten en ik en Dorientje Rommelare mochten allachter zitten in het wagentje é. Dat was echt pioniersstijl dat was eigenlijk echt de max. Stilletjes aan heeft meneer Etienne dan iedere keer vergroot van wagen en nu rijdt hij eigenlijk nog, hij is halverwege de 80 (**Nancy:** Owowowow 92, is meneer Etienne).En hij haalt nog majoretten op met een busje.

Nancy: Ik ben Nancy de zus van Hilde . Ik ben in het jaar 77 bij de majoretten gegaan omdat mijn zus erbij was. Ik vond het een plezante tijd. Ik ben erin gebleven tot 1998. Dus ik was eerst gewoon

majorette. Als ik 17 jaar was mocht ik topmajorette worden ik heb dan ook mijn man leren kennen. Dat was ook iets, mijn man was ter wel niet echt voorn, hij dacht dat ik bij de jongens zat. Tot ik zei: “ je moet maar eens komen kijken, je ga wel zien wat ik doe”. En hij is onmiddellijk daarmee akkoord gegaan, hij is komen kijken en was vol enthousiast. Dus In 1991 zijn we getrouwd dus was ook eigenlijk het einde voor mij om majorette te zijn. Maar ze konden mij niet gerust laten, zijn achter mij gekomen, om nog een beetje verder de begeleiding te doen langs de straten, vo de repetities op te volgen. Om dat de majoretten die bachten mij kwamen veel te jong waren. Ik heb dat dan nog gedaan tot in 1998 en dan heb ik gestopt, omdat, ik was dan in verwachting van mijn tweede kindje, eerst Lore in 1994 en dan Arne in 1998. En omdat ik dan ook de winkel van mijn moeder overnam en dat ik een einde moest maken dus aan majorette-zijn. Nog tot spijt in mijn hart eigenlijk want nu steun ik nog altijd de majorettekorps in Ichtegem, ben ik sponsor daar, waar mijn dochter derbij is.

Lore: Ik ben Lore Nyens, ik zat eerst in Aartrijke, ik ben daar jammer genoeg gestopt om dat ik het niet meer zo leuk vond. Nu zit ik Ichtegem, waar ik al een stuk of 5 jaar zit. Eu, ik vind dat wel leuk, we lopen dan soms langs de straten en in ...

Nancy: en optredens dat je hebt, en het is ook op moderne muziek, niet meer in die muziek van wat dat wij hadden, maar nu eigenlijk echt in moderne muziek.

Hilde: In die tijd was het de gewoonte dat je stopte (als je trouwde). Waarom, voordien al, de vriendjes, jah ‘de meiskes met under blote billekes’ en andere jongens en mannen die daar naar keken. Eigenlijk heb ik zelf daar ook hinder van gehad, dat mijn toenmalige echtgenoot eigenlijk zei van ja, nee en stopt dadde. Het was eigenlijk echt vechten om verder je hobby te doen. Zo was het wel bij mij.

Nancy: Ze waren een beetje jaloers é

Hilde: Wak waster dan wel, de fanfare is ons komen afhalen als we trouwden, en Rudy was eigenlijk een beetje boos omdat de majorettes en de fanfare niet voor zijn wagen liep maar juist voor mijn wagen. Dat vond ik dan wel achteraf wel hmhm.

Nancy: Ik weet nog goed de eerste avond dat ik Dirk leerde kennen, dus mijn man. Zei ik tegen hem: “ort dirk, ik sta voor topmajorette te worden maar je moet niet denken dat ik het ga stoppen omdat ik nu bij jou zijn.” En dan was dat neen klein beetje... Maar hij is dan komen kijken en was dan eigenlijk akkoord met den dink.

Hilde: Na een 4tal jaar ben ik zelf topmajorette geworden. Het was zo dat we de repetities de zaterdag deden. Eerst was de repetitie voor de nieuwelingshes, we probeerden altijd in groep te

werken. Omdat dat gemakkelijker is vo aan te leren. Er zijn daar een aantal foto's van, van de eerste opleiding dat ik gegeven heb. En dan een halfuurtje later tot een uurtje, 't was te zien in het begin was dat maar een halfuurtje dat je de kinders aanleerde, kwamen de oudere majorettes derbij, het was zo dat we eerst startten eigenlijk met het marcheren, het leren marcheren. De grote werden dan vooraan en tussenin werden de nieuwelingshes gezet om het ritme aan te leren. Want dat was eigenlijk wel heel moeilijk, het ritme aanleren en het juist marcheren. En stilletjes aan kregen de kinderen dan eigenlijk les in het bewegen van de polsen. Wijzelf in het begin hadden hier geen opleiding voor gehad. Het is maar een 2tal jaar nadat ik zelf les gaf dat ik een cursus gevold heb van een 5tal dagen. Dat was in het kleinseminarie in Roeselare, hebben we een cursus kunnen volgen om het aan te leren aan andere kinderen. De cursus was wel heel praktisch maar kwam eigenlijk voor mij te laat.

Nancy: Voor de opwarming hadden wij niet echt iets de doen. Het was eerst marcheren en lichtjes draaien met de stok voor opwarming. Maar als er iets nieuws, een nieuwe oefening aangeleerd werd moest er wel thuis geoefend worden. Ziet dat ze de volgende les dan wel direct mee waren.

Nancy: Dus als leidster moesten we dan naar het repetitielokaal gaan van de muzikanten om ons bandje op te nemen voor de show. Wat gebeurde er, wij waren op tijd, de muzikanten niet. En als ze dan op tijd kwamen, jah, in plaats van eerst hun instrument in te smeren was het de keeltjes dat ze smeerden. Dus dat was wachten en wachten tot ze naar boven gingen om te repeteren. Dan duurde het zeker nog een halfuur voordat ze eigenlijk begonnen en uiteindelijk bijna 2 uur later hadden we onze muziek en konden we naar huis beginnen te zoeken achter dansjes voor de show doen.

Hilde: In mijn tijd was het eigenlijk nog anders, ik kreeg het bandje van meneer Etienne en je leert dan eigenlijk letterlijk op dat bandje. Ik kende niets van muziek, ik ken er nog niets van. Maar een mars weet ik stilletjes aan hoe dat hij eigenlijk opgebouwd is. En dat was dan eigenlijk letterlijk te tellen é. Eerst de inleiding en dan de andere stukken dat je eigenlijk letterlijk weet aja hier kan ik veranderen van thema, iets anders aanbrengen. Maar je leert dat dan eigenlijk de kinderen letterlijk. En de eerste keer dat ik eigenlijk een show bracht op straat, wat gebeurde er, dat was nog veel rapperder gespeeld want die muziek was opgenomen in het begin dat die muzikanten ook effectief dat stuk aangeleerd kregen. Tegen dat wij dan op straat samen kwamen, è dat was veel te rap, wij konden niet mee. Maar na een tijdje hadden wij dat door waar dat eigenlijk het probleem zat. En dan hebben we effectief een eerste keer opgenomen dat bandje en een tijdje terug kwamen wij terug en namen we een nieuw bandje op en dat was dan eigenlijk veel praktischer om eigenlijk op te treden voor ons.

Hilde: Ik kreeg het bandje en dat was vala, het is hier doe je gedacht, en dat was dan eigenlijk als meisje van 15jaar. Als ik dat achteraf nu bekijk, amai heb ik dat eigenlijk wel gedaan. Dat was eigenlijk letterlijk op een blad uittekenen. Eerst welke choreografie dat je deed, wat je groepsformatie ging doen, ze konden niet blijven stil staan é, er moesten ook figuren gevormd worden. En dat was eigenlijk wel moeilijk, maar nenkeer dat je dat had. In het begin deed ik alles alleen, alles zo samensteken, maar stilletjes aan heb ik ook van de anderen hun gedacht gevraagd. En zo was dat eigenlijk wel aangenamer om te werken. Maar eigenlijk in het begin stond je alleen als topmajorette.

(Hilde telt mee met de cassette.)

Hilde: Eerst is dat dus een inleiding een muziekstuk dat is 8 maten en dan is er een voorstuk. En nu begint het voorstuk. En over het algemeen in een showgedeelte wordt het voorstuk 2 keer herhaald. En dan komt het middenstuk en na het middenstuk kom terug het eerste gedeelte 1 of 2 maal, dat is volgens de keuze van de dirigent. Over het algemeen waren onze show opgebouwd eerst met een gedeelte heel veel draaiwerk om in het middenstuk dan echt eigenlijk cirkels en bogen en vierkantjes en... om terug weer op onze plaats te komen en weer veel handenwerk en beenwerk om uiteindelijk op het laatste dan samen te komen om een bepaald...hoe moet je het noemen.

Nancy: Een slotstuk é.

Hilde: Een slotstuk, eigenlijk dat we niet meer op onze plaats staan maar dat we met handen en benen in de lucht staan. Ik ga het zo noemen maar eigenlijk weet ik niet hoe het precies noemt.

(Hilde krijgt zin om de stok in haar handen te pakken. Nancy: En kende die nog, jah dat was een heel simpel oefening é. Hilde: Dat was de eerst oefening die we aanleerden é, de oefening van viere Nancy: Dat was zo é, 1-2-3-3, ik kan dat ook nog wè. Hilde: De oefeninge van achte.)

Nancy: Ik heb dat niet meegemaakt.

Hilde: Bij ons werd er meegedaan, ieder jaar, met een 5, 6, 7 aantal fanfares uit het omliggende. Dat was onder fedekam, maar meer deden wij eigenlijk niet. Der werden daar wel prijzen uitgereikt maar dat was wel meerbepaald voor de muzikanten, de majorettes kregen wel een vermelding en er werd wel iets over gezegd. Maar dat was eigenlijk al.

Hilde: Maar onderling onder de majorettekorpsen vooral met de fanfare van Zedelgem, er was daar wel een vete. Dat had meerbepaald met 1 iemand te maken die vroeger lid geweest was van de

fanfare en die dan eigenlijk in ruzie gekomen is. Die een beetje lange vingers had, muziekinstrumenten die eigenlijk verdwenen. En hij is dan uit de fanfare gestapt. Die persoon zijn dochters waren ook majorette bij Zedelgem, die meisjes moesten dan eigenlijk wel bij ons komen en door onze rijen lopen ook terwijl dat ze in uniform waren. Dat was niet zo'n aangename ervaring maar stilletjes aan heeft zicht dat wel opgelost en dat is dan achterwege gebleven.

Hilde: Majorettes bij ons onderling in de groep, nee, daar was er geen concurrentie. Het waren allemaal gewone meisjes uit een dorp. Het was eigenlijk een vriendengroep. Ik ga niet zeggen dat er geen groepjes waren, dat wel, maar eigenlijk nee.

Lore: Bij mij is dat niet echt (die concurrentie). Maar soms doen we vormseldag dat is dan met alle groepen majoretten die samenkomen. En ze staan dan allemaal in groepjes van de beginnelingen tot de gevorderden.

Hilde: Nee, bij ons nee. Ik heb een jaar geweten dat we 38 uitstappen hadden op een jaar. Er was daar geen tijd voor. Er werd niets aangebracht om daar aan mee te doen. Bij ons was het louter als de verenigingen van Aartrijke, Aartrijke dorp, iets te vieren hadden. Als ze iets te vieren hadden, waren wij aanwezig, wij werden uitgenodigd naar andere gemeentes. Er was daar geen tijd voor, er was daar niets over (wedstrijden).

Nancy: Wij kwamen naar buiten voor alles, voor de vinken, voor 't voetbal, de Sinterklaasstoet, eigenlijk voor alles. Waarvoor we gevraagd werden, gingen we naar toe.

Hilde: We hadden dan eigenlijk 2 ploegen: Eendracht Aartrijke en Naste. Iedere keer als er daar iets te doen was, werden we ook uitgenodigd. Naar proven, de kattestoet, de heksestoet, de bloemenstoet in Koksijde... Vroeger was er daar meer beweging rond, nu is dat echt heel kalm.

Nancy: Plaatselijk.

Hilde: Ja, echt plaatselijk. Dat is gehalveerd zelfs. De uitstappen zijn gehalveerd.

Hilde: Wij hebben niets gehad van opleiding, niets. (Nancy: zuigt op haar duim) Datgene wat de topmajorette ons aanleerde dat gaven wij door met de kennis die we dan al een beetje hadden opgebouwd in de jaren. We hebben geen boeken gehad, niets niets.

Nancy: Nu hebben ze dat, boeken om uit te leren, dagen waar ze als topmajorette kunnen naartoe gaan om dingen aan te leren. Maar in onze tijd was dat niet.

Hilde: Bij de majorettes bij de dansmariekes bij de twirling. Er zijn daar heel veel misverstanden rond. Waar wij in waren dat was echt een dorpsfanfare. De mensen kwamen eigenlijk vroeger buiten ook.

Ze hoorden muziek aja 'de majorettjes zijn mee' . Maar de majorettes dat is een groep meisjes, allemaal het zelfde gekleed allemaal dezelfde pasjes korte rokjes, botjes, de mensen keken daar graag naar. Nu nog als ik vraag aan de oudere mensen waar dat ik werk, als ik vertel wat ik vroeger heb gedaan zeggen ze: "Maar dat is azo niet meer é, ze zijn niet meer zo kort é of ze hebben lange broeken aan." Dat je onmiddellijk hoort, dat kort rokje heeft een grote invloed gehad op de mensen, om ze effectief naar buiten te laten gaan te gaan kijken naar de fanfare 'ah de majorettjes zijn mee'. Dat trok aan bij de gewone mensen. Dan heb je ook de wedstrijden dat is meer in zalen, dat is niet voor de mensen hier, dat is iets anders, maar daar deden we niet aan mee.

Zijn er majorettegroepen die niets met een fanfare te zien hebben?

Hilde: Iets waar Lore nu in is, ze danst op hedendaagse muziek

Nancy: Maar ook op fanfaremuziek é, ze dansen op gewone moderne muziek, maar ze hebben nu onlangs de St.-Martensstoet gehad maar dat is wel dus met de fanfare. Zij kunnen mee met de fanfare van Eernegem Ichtegem of Bekegem. Ze zijn niet gebonden. Dat is dan meer, dat ze kunnen meedoen aan competities, maar de groep is nog te jong om daar aan mee te doen. Ze is 14jaar , ze is 1 van de oudste.

Lore: Er zit daar dan eentje bij van 5 jaar.

Nancy: De groep is nog te jong eigenlijk om aan competities mee te doen. Maar daar wil Inge wel naartoe werken.

Hilde: In Zedelgem is er een groep onder leiding van Linda Bonte die wel meedoet aan soorten van competities en die wel heel goed werkt. Die regelmatig in de prijzen valt met haar meisjes.

Nancy: Dat zijn dan geen majorettes lik vroeger van in onze tijd. De moderne majorette dan eigenlijk.

Nancy: De tijd dat wij in de majoretten waren,waren de ouderwetse majoretten. Zij gingen mee met de fanfare en niets anders. Tegenwoordig zijn de majoretten 'hip' en doen mee aan toernooien en wedstrijden en zijn niet meer gebonden. In onze tijd waren we wel gebonden aan onze fanfare. Het was dan, ik ben bij de majoretten met de fanfare.

Waren majorettegroepen financieel onafhankelijk?

Hilde: Wij waren bij de fanfare, dus de fanfare kocht de kledij aan, wij kregen de kledij, wij kregen onze stok, wij kregen alles. Enkel onze kousenbroeken. Maar dat was wel nodig dat we dat zelf konden kopen.

Nancy: Er zaten gaten in...

Hilde: Want heel regelmatig waren er effectief majorettes die een extra kousenbroek mee hadden. Wij kregen anders alles gratis. Wij werden opgehaald van meneer Etienne en we kwamen 's avonds thuis en dat had ons niet gekost. Enkel wat persoonlijk spullen en dat was dan meer nog een baksje frieten gaan eten achteraf bij Maria. We traden op we kwamen aan de café en we kregen een bierbonnetje. We stapten terug een eindje, dat was weer stoppen aan een café en dat was weer een bierbonnetje.

Nancy: Dat was geestig wè!

Werd je betaald?

Hilde: Nee.

Nancy: Wel, het muziek werd betaal voor de uitstappen.

Hilde: Het muziek werd natuurlijk betaald maar wij werden niet betaald, de werking van de fanfare moet ook gebeuren é. Op het einde van het jaar hadden we dan onze maaltijd, ons Ceciliafeest. Waar we als majorette dan effectief ook optraden. Dat was met stok, zonder stok, een dansje apart die expres die avond voorbereid werd. Dat was dan wel zonder fanfare dat was dan eigenlijk het begin, de aanloop naar het optreden zonder fanfare. Er kwamen daar wel hele mooie dingetjes uit.

Staat het majorettekorps waar u vroeger deel van uitmaakte, nu volledig los van de fanfare?

Nancy: Nee, in Aartrijke is dat nog eigenlijk met de fanfare tope. Dat is nog altijd hetzelfde. Het zijn maar de nieuwe groepen die opgericht worden, zoals in Ichtegem, die los staan van de fanfare.

(Het fenomeen van de ouderwetse majoretten leeft dus nog door.)

Nancy: Dat was het kleedje van de topmajorette, enkel zij had dit aan. De andere majorettes hadden dan van die fluwelen warme pakjes aan. In de zomer was dat snikheet 's winters was het wel koud. Er was een onderscheid tussen de kledij van de gewone majorettes en dat van de leidster.

Hilde: Hetgene dat je niet zien...

Nancy: Onze kanten broekjes!

Hilde: Dat was hieronder, dat was een kanten broekje met billekes. Veelal moesten de meisjes die kanten broekjes oprollen omdat ze anders te lang gingen. Het voordeel van dat kanten broekje was, dus we hadden ons slipje aan we handden onze panty aan en daarboven ons kanten broekje en dat

was oma's model, heel hoog. Het voordeel daarvan was, daar konden we een aantal spullen insteken. Omdat het kleedje eigenlijk zwaar was en tamelijk golvend zat onze portemonnee daarin zat onze zakdoek erin, een extra panty voor diegene die het nodig hadden en voor de grotere meisjes...jah, iedere maand als we op stap gingen was dat wel eens nodig dat je een extraatje mee had. Want met dat wit broekske, er konden wel eens ongelukskes gebeuren.

Hilde: Het was zo, ik was gezegd geweest van de dirigent, normaal gezien als we een optreden hadden en als we naar de kerk moesten, moesten we vooraan links gaan zitten. Maar deze maal had de dirigent gezegd, kijk we moeten samen zitten, muziek en majorettes aan de rechterkant. Dus in Aartrijke is dat lichtjes gebogen met een trapje, de kerk. Ik had mijn majoretjes allemaal bij mij en ik was eigenlijk ongesteld die dag. Ik zat ook met een verkoudheid want ik had een pakje zakdoeken bij me en anders was dat maar 1 zakdoekje. Dus ik roep mijn meisjes samen en ik zeg tegen de meisjes terwijl ik in mijn broekje achter mijn pakje zakdoeken ga dat ze aan de rechterkant moesten zitten. En tegen de oudere majoretten nog eens extra zeggen van: "mensen oppassen en zwiegen é in de kerke" want we moesten vooraan zitten. Ommekeer klopt er iemand tegen me: "Hilde wat is da?" Ik kijk en kzeg: "zakdoeken". Maar het was wel iets anders dat ik in mijn handen had é. En dat is iets dat ik wel nog regelmatig moet horen van mijn oudere majorettes 'wat had jij daar in de hand'.

Nancy: Onze pakjes, die groene pakjes dat was een paar van die mate en een paar van die mate en een paar van die mate en ge moest maar passen da ge koste dragen. Maar toen ik begonnen zin met topmajorette dus toen ik 17 jaar oud was is er iemand speciaal daarvoor gekomen van Brugge. In de strate van de groene poorte zit er daar een gespecialiseerd naaister en die heeft ton zelve komen de mate opnemen van de kindjes. En ton een klein beetje reclame, mijn moeder é ton skone baaitjes ip gebreid voor 's winters voor schone warm tin.

Hilde: De groene kleedjes wierden eigenlijk gemaakt zover ik weet van meneer Etienne's vrouw die dan eigenlijk jammer genoeg gestorven is. En dat is dan overgenomen van een tante ook van de majorette die naaister was. Zo wiert dat gedaan.

Nancy: Nee, wat te klein was, moest je gewoon zeggen tegen Meneer Etienne.

Hilde: Nee, dat was een boerefanfaartje é, kleedje te klein eu. En dat was meestal eigenlijk met de lente, na de winter kwam Meneer Etienne meteen aantal kleren op zijn arm en dat was dan were passen.

Nancy: De make-up bij ons was puur natuur. Ik denk niet dat we eigenlijk make-up zelf mochten gebruiken. Bij ons werd er geen make-up gebruikt.

Hilde: Er werden daar geen richtlijnen rond gegeven, er waren effectief majorettes die zich wat opmaakten maar dat waren allemaal jonge meisjes er werd daar in principe niet van gepraat. Ik denk wel dat meneer Etienne, moest er daar iemand heel gemaquilleerd bijkomen, zou hij er wel over gesproken hebben. Maar wieder werden daar eigenlijk niet in begeleid van 'je moet je schminken'. Nee de kinderen die erbij kwamen, de foto's getuigen, zijn datde jonge meisjes was dat niet meer dat meisje van 15 die erbij kwam. Integendeel als ze 15 waren, dan werd er al adieu gezegd want de vriendjes waren daar en dat kon niet meer.

(Nancy en Hilde praten over Meneer Etienne)

Nancy: Dus de stok werd gemeten volgens de armlengte, zie je dat is van mij juist gepast. Kindjes die met kortere armpjes kregen een kleinere. Dat is volgens de lengte van de armen dat er gemeten werd. De dikte dat was allemaal hetzelfde. Dat is nu al een beetje een grote stok. Je had er nog oudere met hele dikke toppen eigenlijk.

(Lore haalt stok)

Lore: Voor mij is hij juist een beetje te lang.

Lore: Ik voel ik geen verschil, allene van dikte maar van gewicht niet.

Hilde: het is ook een stuk herkenningpunt hé.

Nancy: Voor mij was een goeie majorette, eer dat ze dik of dun of kleine of groot was dat maakte mij niet. Een goeie majorette was voor mij dat ze kosten marcheren, dat ze kosten tellen en dat ze kosten meedoen, dat was voor mij een goeie ideale majorette. Maar wel geen kauwgom eten dat mocht wel niet. Dat waren de punten dat ze moesten kunnen bij mij.

Nancy: (Hehehe, zusje, maar ik heb niet onbeleefd geweest é. Ja, ge gaat het nu vertellen é, ik weet het al.) Als ze niet fraai waren, als ze niet deden wat we zeiden dan moesten ze wel aan de kant zitten, mochten ze niet meer meedoen. Je kon ze daar wel goed mee straffen, als ze niet meer mochten meedoen met de groep. Niemand keek ernaar, dus wij deden verder in groep en tsat et daar de kanten ofwel moest et ton buiten staan. Meestal van mie mosten ze aan de kant zitten van mijn zuster vlogen ze buiten. Vertel maar.

Hilde: Heb jij nog buiten gevlogen misschien zus?

Nancy: Ja. Ze zei altijd dak nie wilde doen wat ze zei en ik deed altijd wat ze zei. Ze kwam dan thuis bij mama 'en de kleejn é weren ie willen doen wadak zegge'.

Hilde: Hohja.

Nancy: Ik vloge buiten ip de repetitie, kmoeste buiten staan, ik weet dat nog wè, ik weet dat nog wè.

Hilde: Gie allene nie zeker...

Nancy: Kwist dat ze het ging vertellen dus maken dak voren zin.

Hilde: Wie heeft er dat hier aangebracht? Ik was dat al vergeten

Nancy: heheh niets van.

(Er is een leeftijdsverschil van 5 jaar tussen de zussen.)

Hilde: Het was ook wel zo. Het moment dat Rita trouwde, dat was de topmajorette voor mij, waren er eigenlijk wel 3 andere personen die eigenlijk... Allé, Meneer Etienne kwam bij ons met die vraag en ik wiste niet wak hoorde. Dat was eu. Achteraf dan heb ik wel die vraag gesteld van waarom kiest hij mij. Ik wist wel dat ik mooie billen had.

Nancy: Hohoho stoefere!

Hilde: Allé ik was dat altijd gezegd. Maar eigenlijk waarom, waarom ik...dat heb ik nooit geweten en dat is misschien nog wel goed ook. Ik kreeg die kans en ik mocht die kans nemen van mijn ouders. En ik hen dat ook graag gedaan, heel graag. Zo graag zelfs dat ik nu nog ervan droom dat er bepaalde zaken mislopen tijdens de repetities, stok niet vinden.

Hilde: Als je naar de fanfare kwam was je majorette. En het eerste wat ze van mij te horen kregen, als beginneling als ze kwamen dat was respect tegenover Meneer Etienne. Dat iedereen hem aansprak als Meneer Etienne en dat dat ook moest gebeuren. En ik lei dan ook uit waarom. Ze kregen ook te horen dus dat ze op tijd moesten zijn, dat ze moesten verzorgd zijn. Maar eigenlijk wanneer de kinderen niet bij de majorettes waren, allé dat was. Maar het is ook zo ik denk dat dat nu ook meer nodig zijn dat de kinders effectief nog wel 't één en ander moeten gezegd worden van dat kan nie.

Nancy: Ze waren vele fraaider in oeze tijde we. Den dag van vandage...

Hilde: Er was zoveel te doen dat er geen kattenkwaad kon uitgehaald worden. Of 't was nen keer nen jongen die een meiske potje lap deed. Zelf ervaren. Daje ton zo een gat in je kousebroek et, bloeiende knieën. Dat zijn kattedkwaadstreken, dan op dat moment, maar eigenlijk.

Nancy: Ik denk ook niet dat je daar echt bij stil staat wat dajе de kinderen wil bijbrengen. Gewoon het feit dat je majorette bent en dat je dat wil aanbrengen. Dat ze goed leren marcheren, goed de draais doen, dat ze mooi in de rijen lopen. Maar nee, eigenlijk voor later en dat moeten ze doen en dat wil ik bijbrengen nee dat niet

Hilde: tenslotte waren wij zelf maar 15, 16 en je bent dan hoofd van een groep. En je moet denken, ik ben gestart met 14 majorettes en uiteindelijk als ik stopte had ik er 24 maar dat zijn allemaal kleinere gasten é. Nee, daar sta je dan als 18 jarige absoluut niet bij stil. Nu daarentegen als ik zie, de opleiding dat mijn meisjes krijgen, gaan ze daar wel mee bezig zijn, als ze zij nu topmajorette zijn, gaan ze er wel mee bezig zijn, maar vroeger dat was niet.

Nancy: Ik ware heel trots dak majorette ware. Zeker als ik alvoorn mochten lopen met mijn kindjes bachen me. Ik had dat aangeleerd! Ik voelde me echt... preus, dak die gastjes da kon bijbrengen. En zekers die mensen die ton kwamen kieken. Lik ip Een schoolfeestje vele mensen die ton rond je staan als je je show deed en applaudisseren en ding. En ge groeidige, als 17jarige ge groeidige. En ze zeiden 'wel dat is schone eigenlijk'. Daarvan ja, ik ware preus dakik majorette ware.

Nancy: Ik heb nooit ervaren dat er mensen neerkeken op mij.

Hilde: Nee, als ter een beetje negatief waren de vriendjes. Die jaloersheid van de vriendjes. Maar anders nee. Ik moet zeggen, ik ben nog altijd trots. Ik werk bij de thuiszorg dus bij oudere mensen en een aantal foto's van mij zijn eigenlijk uit de map gehaald om dat ik ze eigenlijk meedoen vo te tonen aan de mensen.

Lore: Nee, niet echt. Ze zijn niet jaloers. Ze vragengewoon wat we dan allemaal doen en al. Meestal ben ik trots om het te vertellen.

Nancy: Ja, want ze is wel boos als ze eens een zaterdag niet kan naar de majoretten kan gaan.

(We verplaatsen ons naar buiten voor een demonstratie...)

Hilde: De eerste oefening die ze aanleerden: marcheren en de rechtopstaande draai. Dat was iets dat we probeerden in 1 repetitie aan te leren. Zodanig als de kinderen naar huis konden dat ze effectief een oefening kosten.

Hilde: Wij hadden wel de professionele namen niet maar onze eigen namen.

De platte draai - De acht - De acht achteruit met de linkerarm - De grote draai - De grote draai en doorgeven - De rechtopstaande draai

(Nancy probeert te gooien en op te vangen.)

De handrolle - Tussen de vingers draaien

Lore: Rechts achteruit - Links vooruit - De platte draai

(Lore doet oefening)

Nancy: Ik heb hier dus 2 foto's. Dat is wel een hele schone herinnering. Heel in de puntjes kan ik het niet meer vertellen om dat wel heel jonk ware. Dat was ik en het jongste majoretje, dat was dan ons mascottje Iris. We werden uitgenodigd van Fedekam in Brugge, met de bisschop. En een hele viering, we mochten ton gaan eten en mé nen aperitief en al. Ik vond dat wel een heel ere dak daar bij ware als kleinste majorette, we mochten ton naar de kerke met de bisschop. Dat vond ik één van de schoonste dingen dak gedaan heb.

Nancy: Ik zie ier nog een twoasen nen foto liggen. Een beetje onnozel doen. Ik leesde gèrn azo boekskes en médoen aan prijskampen. En je moeste nen originele foto inzenden. Wa é kik gedaan: Mijn majorettekleed an, mijn hoedje an, dat krantje in mijn handen gepakt en een deel stickers ip mij geplakt en ipgezonden naar dat krantje, ak wel de eerste prijs nie gewonnen daarmee. Dus kvond dat ook wel heel tof.

Nancy: Dat was hier het bal van de voorzitter. En ik en Inge hebben hier een heel plakkaat gemaakt met allemale zelfgemaakte papieren bloemetjes en dat staats zelfs nog altijd hedendaags op mijne zolder. En dat was wel een tamelijk heel groot plakkaat dat we gemaakt hadden. Meneer Etienne was daar ook heel trots op dat we dat gedaan hadden. Ik vond wel dat het heel schone gelukt was.

Hilde: De trouw, toen dat ik tussen de erehaag van mijn eigen majorettes mocht lopen, hun aanwezigheid.

Hilde: Dan heb ik hier ook wel iets dat mij altijd bijgebleven is. Om het moment zelf heeft dat van geen belang. Maar uiteindelijk heb ik wel een medaille gekregen van de neef van de kroonprins van Japan.

Lore: Ons groepje, al de meiskes. 't Zijn der al veel vanuit en veel nieuwtjes gekomen, kleintjes vooral.

Hilde: Een stoet deed ik niet graag, toch niet als je de eerste niet kon lopen. Want dat is verschrikkelijk. Stoppen, vertrekken, stoppen, vertrekken, stoppen. Een stoet is niet zo aangenaam om in te lopen. Eigenlijk gewoon een gewone uitstap dat was eigenlijk het aangenaamste voor mij

Nancy: Ik had maar 1 dat ik niet graag deed en dat was wapenstilstand: de dodenmars... pomp pom pom. Ge moet daar nen keer op marcheren. En dat was van de kerke naar het kerkhof en dat was een slekkegangetje.

Hilde: Een uitstap is mij ook bijgebleven en dat is de begrafenis van meneer Etienne zijn vrouwe. De majorettes liepen per twee, nee elk alleen met een bloemenkrans. En dan met een stuk of 4 per twee eigenlijk om de hele grote kransen te dragen. Dat is een machtige begrafenis geweest. Dat is iets die me bijgebleven is. Wat is er vooral bijgebleven. Claudia en ik waren de grootste en we liepen op het einde. Het was eerst de fanfare, daarna de majorettes en daarna de volgwagen met meneer Etienne en zijn beide kinders. De vrouw in de wagen was natuurlijk eerst. Er was veel wind. Ik heb je al verteld van die broekjes...Ik heb zo een 300 à 400 meters, van aan de kerk tot aan de begraafplaats, met mijn achterste bloot gelopen.

Nancy: En ge moogt ton niet lachen...

Hilde: Dat was een machtige begrafenis. Maar dat is verschrikkelijk. Ge staat daar met uw achterste...

Nancy: Wist je dat niet?

Hilde: Aja, kwist dat vaneigens.

Nancy: Koste da niet omlaag trekken dat kleed?

Hilde: Dat was een heel zware krans. We kosten hem haast niet dragen.

Nancy: Dat zijn dingen die bijblijven.

(Hilariteit alom...)

Stoet versus uitstap?

Hilde: Een kattestoet, een carnavalstoet. Een uitstap, het is de fanfare en de feestvierders erachter. De topmajorette was de eerste en deed haar gang. Het gebeurde ook dat de muzikanten ons een beetje 'ja maak maar dat we gauwe were in de volgende plaats zijn' en als ze toevallig een beetje te vele zaagde dakik ton ook wel een keer de slange dee. Dat was iedereen op 1 rij zetten en ton effectief als een slang door de straat gaan dus dat vele tragerder was.

Nancy: Ze kosten nie rappe achter ouder pintje é ton...

(Discussie sport of niet sport? Culturele sector of sportieve sector?)

Nancy: Nu is dat een strijd é tussen die majoretten? En ze moet zovele punten hebben en ze moeten zo. Als je dat zien in Zillegem, ik zou daar geen majorette willen zijn. Ze worden daar nogal een beetje zzzzt. Ik vind dat is nog altijd een hobby. Tijde van widder was dat eigenlijk echt een hobby. Zaterdagmiddag wij keken daar naar uit 't waren majorettne'. Daar is dat eigenlijk echt drillen é. Is dat eigenlijk nog een hobby?

Bijlage 4: Interview van Hanne Delodder met Jacqueline Ouvrein, Marie Toorée en Marian Vandecasteele, op 05.12.2008 te Passendaele. (transcriptie)

0.00.00

Jacqueline: Ik ben Jacqueline. Ik was majorette van '64 tot '67, in de jaren '60. Bij de Koninklijke fanfare St. Cecilia te Passendaele. Ik ben majorette geworden omdat dat in die tijd bij die meisjes aantrok, dat was iets nieuws bij de fanfare.

Marie: Ik ben Marie. Ik was bij de eerste vier tamboers (of hoe moet je het zeggen) van Passendaele.

Jacqueline: De eerste vier waren in uniformkes met korte rokjes met een blauwe vest lik van de fanfare en met een tamboer.

Marian: Een tamboer is een trommel. En eigenlijk had je het uniform van de majorettes maar i.p.v. met een stokje ging je met een trommel op de eerste rij van de fanfare.

Jacqueline: En de 2^e serie was dan de 4 volgende en zo is dat dan aangegroeid. Vanuit die groep is de majorettegroep ontstaan.

Marian: Ik ben eigenlijk iemand die een echte majorette geweest is. Ik heb nooit meer met die tamboertrommels rond gegaan. Ik was lid van de fanfare van '81 tot '93 als majorette. Ik heb een stuk leiding gegeven. Ik was een momentje hoofdmajorette. En dan later lesgegeven aan de groep die nu nog altijd bestaat. En eigenlijk is er een overgangperiode geweest. Dus origineel was het met die trommels, met die tamboers. Op een gegeven moment waren er zodanig veel meisjes dat ze meisjes overhadden en hebben ze die meisjes een ander uniformke gegeven en een stickske en dan later waren er meer stickskes dan tamboers en op en duur waren er geen tamboers niet meer en waren het nog enkel majorettes.

Marian: De majorettes zijn nooit een losse vereniging geweest.

Jacqueline: Nee, ze hebben altijd toebehoord tot de fanfare.

Marian: In feite was het een deelgroep van de fanfare. En de fanfare kon op dat moment zijn kas aanvullen met subsidies van de gemeente, met de activiteiten (onder andere julifeesten) en dan geldomhalingen en dan speciale geldomhalingen voor uniformen. Maar een aparte kas is er nooit geweest. En nu nog altijd niet.

Jacqueline: Bij ons was zo niet dat dat in groepskes verdeeld was. Er waren wel aparte repetities voor de tamboers. In het begin elke dag en dat kwam dan 1 of 2 keer per week. Dat was eigenlijk een

repetitie bij de dirigent van de fanfare. Dat wij moesten elke dag en later dan 1 of 2 keer per week naar de repetitie moesten gaan om te leren trommelen op die tamboer. Wij hebben nooit met een stokje, als echte majorette meegegaan. Die groepen zijn pas later ontstaan, ze zijn gegroeid uit die tamboeretten

0.02.17

Marian: Toen ik in de groep was, waren het in feite al echte majoretten. Door het feit dat er maar 1 uur lesgegeven werd aan iedereen was dat eigenlijk een ganse groep met verschillende niveaus maar niet onderverdeeld. Maar de groep groeide en groeide en het niveau veranderde en ton hebben ze beginnen onderverdelen in kleine groepjes, de kleintjes, een tussenslag en de gevorderden.

Inhoud lessen?

Jacqueline: Enkel leren trommelen. En marcheren! De dirigent gaf die lessen.

Marian: Ik ben eigenlijk heel toevallig bij de majorettegroep terecht gekomen eigenlijk waren mijn zussen bij de majorettes en ik was trosselaar. Op een gegeven moment moesten we een uitstap doen naar Brie Controbert en ze hadden geen hoofdmajorette. En iemand van het bestuur kwam mij vragen of ik voor die gelegenheid wilde hoofdmajorette worden. En ik had dat blijkbaar goed gedaan en dan hebben ze komen vragen van het bestuur of ik wilde cursussen volgen om les te volgen. En ik zag dat wel zitten. Dan heb ik enkele jaren cursus gevolgd om instructrice te worden. Door het feit dat ik de opleiding had kon ik dan gemakkelijk les geven aan de majorettes.

De cursus was eigenlijk heel breed der zat choreografie in dus figuren maken, de oefeningen aanleren en ook een stuk ballet voor uw houding. Dat waren eigenlijk de 3 belangrijkste peilers en dan muziektleding. Dus als je op een bepaald liedje of nummertje wilde dansen, dat je dat kon ontleden om de juiste pasjes op het juiste moment te doen.

Bij ons was het zo dat iedereen welkom was in de groep en eigenlijk leren ze dan van de instructrice leren ze dansen, leren ze de balletoefeningen, leren ze de oefeningen. Er was geen basis vereist. Maar het was mooi meegenomen als ze naar de dansschool gingen of ballet deden of muzikaal aangelegd waren zodat ze goed hoorden op welk ritme ze moesten stappen.

Veel meer dan de techniek met de stick?

Marian: Ja, want je moet op straat komen, je moet shows doen, je moet goed overkomen, een stuk marcheren ook, alles é.

Marian: Ik vond belangrijk dat het er stond dat het gelijk was dat het afgewerkt was. Van mij mochten ze nooit een sjieklette in hun mond hebben want dat vond ik verschrikkelijk. Dat waren zo van die dingen dat je zei dat kan nu toch niet. Ze moesten beleefd zijn, niet te veel babbelen. Je moet overkomen! Dat was nu niet met de ijzeren hand maar een stukje discipline dat mocht wel.

Jacqueline: Je moest beleefd zijn maar niet achteraf. We werden daar nooit op gedrield geweest en dat werd ons nooit verteld.

Marian: Het was niet op de manier dat je een rolmodel was. Zeker niet. Toch niet bij ons

0.12.20

Jacqueline: Bij ons vroegere. Vooral die eerste vier, er werd daar naar gekeken, 4 meisjes bij de fanfare er werd daar naar gekeken! Dat waren de eerste vier é!

Marian: Er is hier wel eens een muziek geweest met de majorettes van Armentiers. En die majoretten waren bloot en blotere billen dan die van Passendaele en daar hebben ze dan wel op de gemeente van gesproken. Dat staat in het verslag. En er staat daar toch ergens iets in dat ze zich niet goed gedragen hadden. Dat staat in 1 van die boeken. De majorettes van Armentiers waren een beetje te kort gerokt. Dat was echt gedecoteerd voor de tijd van toen! (Tussen 1975 en 1980.) Ze hebben er allesins van geklapt. Het kan ook op de manier van 'wow é blote billekes' zijn.

Concurrentie?

Marian: Nee we hadden in die tijd geen concurrentie, of toch niet dat ik het weet. Dat was heel het begin, ik weet niet of er al andere fanfares waren.

Marian: We gingen mee met stoeten, de kermis, de geldomhaling, buitenlandse uitstappen: Frankrijk, we zijn veel naar Frankrijk geweest. De broer van de ere-voorzitter woonde tegen Parijs (Pont au de Mer)hij zorgde dan voor uitstappen in Frankrijk voor de fanfare. We gingen dan voor 2 dagen, we sliepen dan ergens in een school of bij gezinnen en dan was er ginter in Frankrijk een stoet. We mochten dan dikwijls vooraan in de stoet gaan. De majoretten en tamboeretten waren dan soms de kop van de stoet.

Marian: Het was met het rokje met de botjes en met de kepie.

Marian: In Passendaele zijn we met de majoretten in 1985 gestart met deel te nemen aan de kampioenschappen. En dat was dan echt wel de groepen tegenover elkaar en proberen de mooiste show en de mooiste afwerking te bezorgen op die dag. En dan werd je gequoteerd met punten en was je kampioen of 2^e of 3^e. En soms werd er dan een de miss-majorette, de beste hoofdmajorette,

aangeduid onder de deelnemende groepen. En dat was een aparte prijs voor dat meisje die dan op dat moment het mooiste gedaan had, het beste gedaan had. Wij namen deel aan die kampioenschappen en de fanfare hoefde daar niet op aanwezig te zijn. Dat was op mechanische muziek. Dus niet op muziek van de fanfare.

0:20:28

Ik vind dat de groep die ontstaan is en de eerste 10 à 15 jaar deel uitmaakten van de fanfare van Passendaele waren eigenlijk meer tamboers dan dat ze majoretten waren. Dan is een klein beetje een overgangperiode en dan waren het de majoretten. Je kan dat totaal niet vergelijken. Het belangrijkste voor de tamboers was op kop gaan, goed het ritme aangeven en een stuk uitstraling. Tegenover de majorettes, wat oefening, de danspasjes. Het is totaal anders, je kan het eigenlijk niet vergelijken.

Marian: Er bestaan groepen die los staan/ losstonden van de fanfare. Ze noemen zich twirlinggroepen en hebben een eigen kas, zorgen zelf voor de inkomsten. Vroeger bestond dat niet, het was altijd een majorettegroep gekoppeld aan een fanfare. Als er al een majorettegroep was, er waren veel muzieken die een majorettekorps hadden.

Jacquelin: (beschrijft het uniform uit haar tijd)Dat bestond uit een wit plooirokje met een witte bloes en een blauwe plastron met en blauwe vest en witte botjes en een kepie. Die kepie was tamelijk hoog, die was niet dezelfde als bij de muzikanten maar een beetje hoger, er was daar nog een pluim op. En dan die trommel met die twee stokken. Dat was onze uniform. Dat was op maat gemaakt. In de winter en de zomer dat was altijd dezelfde uniform dat we droegen. In de winter zijn er niet zoveel uitstappen als in de zomer.

Marian: De majorettes hebben nu ook geen 2 uniformen. Maar nu dragen ze als het koud is een cawétje en onder het kleedje een zwarte calleson. De laatste uitstap is half november (St.-Maarten of St.-Cécilia) en dan begint dat ten vroegste eind maart, begin april (carnavaluitstap of de geldomhaling).

Marian: Wat je nu ziet, die pop is gekleed met het uniform van de hoofdmajorette. Dat was eigenlijk de omgekeerde kleuren van het uniform van de majorettes. Dus een witte cowboyhoed met een blauw kleedje met een gouden biesje. En de majorettes hadden een wit kleedje met een gouden biesje en de omgekeerde kleur: een blauwe cowboyhoed. Ook met botjes en die gekruiste rijkoorden. Maar als het dan koud was deden we er dan een cawétje boven voor de regen en de wind maar dat was niet zoveel van doen.

0.26.24

Jacqueline: Onze lijn? Er werd daar nooit over gesproken?

Marian: Bij ons werd er ook nooit gezegd dat je moest een bepaald figuur hebben om te mogen bij de groep zijn. Je was wie je was en iedereen was welkom. Geen dieet.

Jacqueline: Tis een hobby, tis een liefhebberij.

Marian: Tis ook niet op het niveau van... Tis geen topsport als je het sport noemt.

0.28.11

Andere pakjes:

Marian:

- Dit is ook 1 dat we zelf gemaakt hebben, een uniform, maar eigenlijk hebben we daar niet echt veel mee op de straat gekomen.
- Dit was het eerste uniform waar er uitsluitend met een stickske gewerkt werd. Die witte, die vorige ook, maar toen gingen we niet meer met die tamboers omdat de kleedjes door het wrijven van de trommels direct gingen kapot zijn. Op die manier is dat eigenlijk een beetje uitgestorven. Er hebben dan nog enkele trommelaars met die tamboertrommels... Maar eigenlijk is dat volledig... En dat staat daar nu als parade in het lokaal, maar het waren wel schone trommels é. Dat logo van Passendaele...

Jacqueline: Of wij trots waren jah, kweetniet. Wij waren nog jong en dat was een ervaring. Ik weet niet of ik daar zo trots op was. De eerste vier misschien wel.

Marie: Fier.

Jacqueline: Ja fier. Het was iets anders. Het was niemand die dat deed. Het was iets anders, het was iets nieuws.

Keek men neer op majorettes?

Jacqueline: Nee. Ik geloof van niet.

Marian: Eigenlijk bij ons wat het zo, je was bij de majorettes en je kon veel oefeningen en de majorettes onder elkaar; waaw tof in de groep en altijd maar willen bijleren. En als je dan naar school ging: "En wat is uw hobby?" - "Majoretje." - "Huh? Majoretje? Op straat? Wil jij dat doen?" - "Awel ja, dat is plezant!" - "Wa? Zo opstraat" . Maar majoretje dat is wel meer dan alleen op straat dat is

ook oefeningen en een show. En eigenlijk geloven ze dat dan maar als ze eens de groep bezig gezien hadden dat ze zeiden van “Ah, zijn dat ook majoretten, dat is niet alleen op straat gaan, niet alleen marcheren en niet alleen met de blote billekes en de rokskes, het houdt meer in dan dat.” En dan kon je ze overtuigen dat majoretten of eigenlijk twirling toch wel meer was dan gewoon het gene dat ze in hun hoofd hadden van dat meisje met dat kort rokske en die blote billekes.

Marian: Ik denk moest in onze groep je de kampioenschappen bijvoorbeeld weglaten dat ze geen doel hadden om te oefenen dat er niet veel meisjes meer zouden zijn die dat nog aantrekkelijk zouden vinden om op de straat mee te wandelen. Voor jullie(tegen Jacqueline en Marie) was dat parade meer en was dat show, dat was uiterlijk show dat was met die pluim en met die hoed.

Jacqueline: Dat was helemaal anders.

Marian: Persoonlijk vind ik dat een veel mooier uniform voor parade dan wat er nu is. Maar als je vraagt aan de meisjes die nu in de groep zitten: “ Wat vind je tof, wat vind je er leuk aan?” Dan is dat echt wel die uitdaging voor altijd moeilijkere oefeningen (als je het kunt met 1 draai aan je hand proberen van met 2 draaien). Die uitdaging zit erin en ze vinden dat enorm plezant. Die richting van dat kampioenschap: “ daarvoor moeten we trainen, daarvoor moeten we oefenen” dat is nu denk ik het belangrijkste voor die groep.

0.32.00

Jacqueline: In onze tijd moesten we niet schminken, nee niets speciaals.

Marian: Bij ons werd er voor een gewone uitstap ook niet geschminkt. Alleen op een kampioenschap omdat dat dan belangrijk was voor uw uitstraling en uw uitzicht en uw verzorging. Anders werd er ook niet geschminkt.

Jacqueline: Dat was gewoon meetrommelen met de trommelaars van de fanfare.

Marian: (Marian praat over het twirlen, niet meer het trommelen) Als je de oefeningen aanleert geef je de oefeningen een naam. Maar als je op straat marcheert, is een teken zo of zo, weten ze van nu gaan we diene show doen of nu gaan we op de straat draaien of nu start da of nu gaan we stoppen.

Om te beginnen: Ter plaatse rust, geeft acht, 1 - 2. Dat was om te beginnen, om het muziek dus op te starten. Dan om te stoppen, om de muziek stil te leggen brachten we de stick in de lucht en als de mars van de trommels bijna ten einde was 1-2 naar beneden en dan stond iedereen stil. En om het muziek te ontbinden: Muziek breek het gelid, mars.

En dan voor de showtjes, omdat de groep zou weten wat moest doen, was het gewoon showtje nummer 1, showtje nummer 2, showtje nummer 3. Iedereen geeft daar een eigen naam aan maar bij ons was dat het gene wat we toonden om de showtjes te laten starten.

Marian: In die periode was er een tamboer-majoor in de fanfare. Eigenlijk is het normaal aan de tamboer majoor om het startsein te geven aan de groep. Maar als je geen tamboer majoor hebt. Neemt de hoofdmajorette dat over. Bij mij was dat op die manier.

Jacqueline: Mijn favoriete muziek? Dat weet ik niet meer.

Marian: Van ons was dat 'Majorette Spécial' en dan 'St. pont sur mer'. 'St. pont sur mer' was een mars dat eerst een stuk de fanfare speelde en op een gegeven moment moesten de tamboers dan meetrommelen en dat was echt het contrast van gewoon spelen en dan die trommelaars (Jacqueline: Boem boem, ja, boem boem), die tamboers die dan meetrommelden op de tonen van de muziek. Dat was echt dé mars, 'St. pont sur mer'.

Jacqueline: We werden er echt op getraind. We gingen elke dag bij meester daar gaan leren trommelen. En op de duur, iedereen kende dat en we mochten dan eens meegaan. Met te oefenen kwam je erin.

0.36.48

Marian: 'Majorette Spécial' was de titel van die mars en wij hadden daar een heel speciale show op. En dat was echt als we ergens toekwamen "en nu spelen we 'Majorette Spécial' en iedereen stelde zich op en dat was dan die speciale show met die specifieke oefeningen waarmee we jaren op straat gekomen zijn en voor publiek getoond hebben. Als mijn zus en ik samen zijn zouden we hem nog een keer azo in een zotte kuur tututututututu. Dat is van jullie niet é (tegen Marie en Jacqueline) jullie hadden die sticks niet. Dat was echt tof.

Marian: Dat noemen ze eigenlijk een baton en afhankelijk van de lengte van uw arm kies je de lengte van de stick (of van de baton). Dus in mijn geval die lengte maar als je dan een klein meisje hebt is dat stickse even goed maar die lengte. Dus je hebt een bal en een tip en eigenlijk is het de bedoeling om uw duim altijd in de richting van de bal te houden. Enzo leer je, start je uw eerste oefening en dat is *horizontaal*. Aan kleintjes leren we dat dan aan en zeggen we dat is een vliegtuig, dat is de brug, dat is een boot. Dus een vliegtuig vliegt boven de brug en een bootje gaat onder de brug en een vliegtuig boven en een bootje onder. En dan moeten ze dat altijd sneller en sneller en op den duur is dat de oefening en dat moeten ze dat horizontaal. Maar voor die kleintjes moet je natuurlijk een ander niveau en een andere taal gebruiken, dan is het wel evidentier en gemakkelijker om aan te

leren. Dus dat is eigenlijk de basisoefening voor een majorette. Als je dat kent bouw je dan verder. En dan leer je *frontspin*. Dat is ook op de manier van draaien tot de tip eigenlijk boven is, dan met een platte hand die niet mag draaien, duwen duwen duwen duwen duwen en overduwen en dan alle twee de handjes naast elkaar want als je het zo doet is het verkeerd. Dat is dus heel belangrijk dat de instructrice geen verkeerde dingen aanleert dat het dus echt op de correcte manier aangeleerd wordt om dan ook de moeilijkere oefeningen juist verder te kunnen instuderen.

Nog eens traag: Dus uw hand plat en de andere hand moet ook plat blijven. Dan zeiden we dat daar een centje moest in blijven liggen. Dus je moest duwen je mocht uw hand niet draaien. Duwen, duwen duwen dan overduwen en dan de twee handen naast elkaar. Niet zo of wat ze ook willen proberen. En op de duur kan je dat heel vlot zonder te duwen en is dat de oefening. Vala.

Het lijkt gemakkelijk of de kritiek van veel mensen die ernaast staan is van “hoh, ze hebben weer een stick laten vallen”. Maar eigenlijk zijn dat geen evidente oefeningen en is dat echt instuderen en oefenen. Hoe meer je oefent, hoe beter je het kan en op die oefeningen ga je uw stick niet meer laten vallen. Maar ja, ge doet altijd moeilijker en hoe moeilijker hoe meer kans om hem te laten vallen.

Marian: In mijn tijd, toen ik dus de cursussen volgde, was dat in die 4 delen van ballet, choreografie, muziek en dan de technische kant, de oefeningen. Maar die pedagogie kwam daar niet zo bij. Maar nu doen ze al eens lessen een stuk sportpsychologie derbij. Dan toch van ‘hoe leer je aan’ of ‘hoe doe je het’. Het is niet op het niveau van ‘dat moet hier allemaal’. Het is een stuk ontspanning en amateurisme. Het is niet zo professioneel.

0.42.13

Marian: Toen ik de cursussen volgde was dat onder de bevoegdheid van Fedekam. Dat was toen de vereniging die verantwoordelijk was voor de fanfares en de majoretten. Fedekam is overgevloeid in Vlamo die de overkoepelende organisatie is voor gans het land. Maar enkel in West-Vlaanderen bestaat nog Fedekam onder de naam Fedekam West-Vlaanderen. Zij richten ook nog cursussen in maar in West-Vlaanderen heb je ook nog Vlamo ernaast.

Vertellen bij foto's.

- 1. Marie:** Dat was het eerste uniform met de tamboer.
- 2. Marian:** Dat is de voorstelling van de eerste uniformen in 1963.
- 3. Marie:** Dat was onze uitstappen naar Frankrijk, ‘Pont au de mer’. Dat was wel tof é.

Jacqueline: Ja dat was heel tof. Dat waren vree schone uitstappen.

Marie: En dat is waar we sliepen.

Jacqueline: In een schole of klooster. In 'Pont au de Mer' hebben we daar eigenlijk vele leuke gèt. Die uitstappen naar Frankrijk waren alsan plezant é. 'Pont au de Mer', 'Louvière' en 'Brie Controbert', dat waren der waar dat we gingen voor 2 dagen é. De zaterdag door en de zondagavond were. Met een overnachting in een klooster, de muzikanten en ja. Dat was een heel affair. We speelden daar ton iedere keer een stoet. Dat waren eigenlijk dé uitstappen bij uitstek. Der is daar veel plezier gemaakt geweest ook é. Der was daar veel plezier. Dat was ton met nen bus dat we gingen, der was daar veel plezier gemaakt.

4. Marie: Dat zijn de eerste vier.

5. Marian: Kijk wat meester schreef toen Armentiers kwam (op 15 september 1973): *"Het werd een meevaller uit de bovenste lade, de doorluchtige majoretten hadden veel bijval. Het werd benevens een verbroedering ook een verzustering."* (Marian toont foto) Kijk, voor die tijd van ton! In 1973! En dan stonden op een krantenfoto: de dirigenten, de tamboers en de hoofdmajoretten.

Marian legt het nog eens uit: In de boek van meester Verschavel over 'Culturele leven in Passendaele' schrijven ze, dus het gaat over de meisjes van Armentiers, de muziekvereniging van Armentiers die voor een verbroedering naar Passendaele kwam en zij hadden ook een groep majorettes. Dus het verslag over die activiteit, staat er hier in dat boek geschreven: *"Het werd een meevaller uit de bovenste lade, de doorluchtige majoretten hadden veel bijval. Het werd benevens een verbroedering ook een verzustering."* Daaruit kun je maken of hebben we altijd gehoord dat ze daar enorm van gesproken hebben in het dorp dat die majoretten voor de tijd van toen zeer uitdagend gekleed waren. Met heel korte rokjes en armpjes bloot. Hier kan je zien hoe ze toen gekleed waren. Die groep is overgekomen in 1973.

0.51.21

Jacqueline: Jah, die voetbaluitstappen. Voor de fanfare, voor de muzikanten was dat plezant. Maar voor ons jah. We moesten dan ook naar dat voetbal kijken... Maar we moesten mee omdat de fanfare dan tijdens de pauze moest spelen. De leukste uitstappen waren Frankrijk. Dat hebben altijd de leukste uitstappen geweest.

Marian: Toen dat ik bij de groep was zijn wij maar 1 keer nog op 2daagse nog geweest naar 'Brie Controbert'. En dat was dan gedaan, dan hebben we dan nooit niet meer gedaan. Dat was een schone uitstap, waarom 's avonds zat je in een gastgezin met andere muzikanten of majoretten. Dat

was plezant maar ik kan maar over 1 keer spreken. En anders de uitstappen bij onze fanfare is eigenlijk enorm veel hetzelfde dat terug komt de geldomhalingen, St-Maarten, St.-Cecilia, een stoet. En eigenlijk alles heeft zijn eigen eigenheid en leukheid.

Die keer dat we naar dat carnaval in Duitsland geweest zijn. Enorm plezant want ze geven dan van die schnaps en dan popcorn hier en.... De majorettes hadden dus, een tientaljaar geleden, hun cawétjes aan omdat het te koud was. In Duitsland smijten ze bij het carnaval enorm veel snoep uit. Aja de majorettes in hun zakske ier en in dat zakse vanbinnen en op den duur, het waren echt van die michelinmeisjes en under zakken en under cawétjes vol snoep. En als we dan op de bus kwamen namen we dan al dat snoep in ene grote zak en verdeelden we dat onder iedereen. En die meisjes "gaan we volgend jaar terug naar het carnaval"? Maar eigenlijk was dat niet voor dienen uitstap maar voor was het vooral diene snoep.

Marian: Ik heb dus eigenlijk de cursus gevolgd via Fedekam. Op dat moment was dat zo dat ze naar de verschillende verenigingen papieren sturen dat er cursus ging georganiseerd worden voor instructrice-majoretten. Wie dat wilde schreef zich in. Dat was op een bepaalde locatie, van mij was dat Kortrijk, dat was evengoe Brugge geweest. En dan kwamen we daar toe en stonden we in een volle zaal met kweetnieoeveel meisjes die ook wilden instructrice worden. Dat was een cursus van 3 jaar. Een van de belangrijkste lesgeefster en lesgevers toe was Olivia Gerolf en zij was zeer bekwaam in ballet. En dan had je Paul Hofkens die eigenlijk op dat moment 1 van de weinige personen was die op gebied van twirling ons veel kon vertellen. Ik denk dat hij dat gestudeerd had toen in Amerika en dat hij dan naar hier gekomen is om ons die oefeningen over te brengen. En eigenlijk hebben we wel heel veel aan die manier geleerd.

Man van Olivia Gerolf was Erwin Schwinbergen, een klarinettist en bracht ons muziek bij.

0.56.44

Marian: Het was zo als wij een bepaalde show wilden uitvoeren dan gingen we nenkeer gaan luisteren naar de fanfare en zeiden we "ah dat is een goeie show". Of de dirigent zei " dat is nu echt wel een muziekstuk die zou passen om er een show op te doen". En dan oefenden ze dat in met de fanfare en werd dat op een cassetje gezet. En dat cassetje gebruikten we dan om de show eerst uit te vinden en nadien dan over te brengen naar de groep en aan te leren om dan uiteindelijk op een concert of op een optreden op de straat uit te voeren op het liedje dat eigenlijk uitgekozen werd. 1 van die show was 'Majorette spécial'. Er was een show op vanalles en nog wat. Maar 'Majorette Spécial' blijft hangen omdat majorette daar inkwam en ik vermoed dat die persoon die die show of

dat muziek stuk geschreven heeft dat hij ergens wel de bedoeling had dat er heel veel majorettes gingen op dansen.

Marian: *Reclamespot Dash:* Op een gegeven moment worden we opgebeld door iemand en dat was iemand die dus een majorettekorps zocht. En de voorwaarde was dat de kleedjes dat ze droegen een wit uniform moesten zijn. Dus eigenlijk belden ze systematisch alle groepen op en als ze bij een korps uitkwamen waar dat er een majorette-uniform in het wit was, was dat 1 van de geselecteerde korpsen. Op een gegeven moment komen ze bij ons en wij hadden dus eigenlijk een zomeruniform dat we niet zoveel droegen maar volledig in het wit met een fuciabandje. Dus naar vragen vragen vragen, zijn ze uiteindelijk bij ons terecht gekomen als geselecteerde groep en hebben we dus met de majorettegroep deelgenomen aan een spotje van Dash. Dus de voorwaarde was witte kleedjes en dan moest er 1 iemand verantwoordelijk zijn voor de was, die dus de was van die kleedjes zelf deed. Dat was toevallig ik en dat was dus voor hen ideaal. Dan zijn we naar Brussel geweest voor een opname, een ganse namiddag. Dat was echt prachtig. Met een onthaal met een receptie met broodjes. Dan moesten alle meisjes bij de kapper, schminken. Dan op een gegeven moment moesten we hotdogs eten want de kleedjes moesten vuil worden. En die meisjes hadden er ketchup op gespoten en dan moesten ze bijten met de bedoeling dat het op hun kleedje was. En dan was dat ook gemixt en geknipt in de opnames “Vette vlekken zijn moeilijk om eruit te krijgen”. Dat was 1 van de mooiste, unieke dingen dat we meegemaakt hebben.

Marian: Een paar jaar terug zijn we ook geselecteerd geweest om deel te nemen aan een opname van een film. Dat was van Fien Troch, ‘Een ander zijn geluk’. En ze zochten een fanfare die ook majorettes had omdat 1 van de hoofdrolspelers in de film een majorette was of een meisje was die lid was van een majorettegroep dus ze zochten een majorettekorps. En we zijn dan naar Brussel geweest voor die opnames en dat was ook een unieke belevenis. Dat zijn dingen dat je maar 1 keer meemaakt en waar gans de groep, zowel de fanfare als de majorettes als de trommelaars, goeie herinneringen aan hebben.

1.

Bijlage 5: Interview van Hanne Delodder met Adrien Hoffman, op 06.12.2008 te Sint-Eloois-Vijve. (transcriptie)

0:00:00

Mijn naam is Adrien Hofman, ik ben de stichter van de majorettegroep Sint-Eloois-Vijve in 1968. Daar het bestuur wist dat ik muziek kon lezen vroegen ze altijd aan mij om in de muziekmaatschappij te komen en ze zouden mij leren spelen want muziek lezen kon ik maar spelen kon ik niet. Dat is een geval van in mijn jonge jaren, omdat ik een beetje koppig was, maar allé. Tot wanneer dat er in het parochieblad gevraagd werd voor majoretten. En door zekere gevalletjes was ik in de Gilde en de secretaris als die me zag vroeg hij dan altijd: "Wanneer mag ik u inschrijven?" Ik zeg: "luistert", ik had dat gelezen dat nieuws dat zat ik mijn kopje, dus ik zeg: "zo hou als u vertrekt met majorettes dan kom ik u helpen." Dus das goe. "Is dat serieus?" zegt hij en ik zeg "Ja, dat is serieus." Ik deed dan een voorbeeld ik weet al niet zo goed meer wat. "Ewel", zegt hij, "ge zult er van horen." Daarmee dat duurde dan een paar weken en uiteindelijk kwam er een briefke dat ze mij verwachtten in een lokaal. En ik ging daar naartoe en ik babbel daar tegen de secretaris en er zaten daar tien meisjes. En wat zitten babbelen en er kwam niemand anders ik vond dat wonder. Kse: "luisterst, wie gaat dat ier leren?" "È gij", zei em. "Oioioioioi, dat kanne kik niet, ik weet nog niet eens wat een majorette is!" Mijn vrouw had tegen mij altijd verteld dat de kinderen miserie hadden met marcheren. Ik trok toch mijn stoute schoenen aan en zei: "kom, we gaan marcheren!" Dus ons eerste repetitie was marcheren. En dan benne kik op zoek te gaan naar alle optochten vo te weten wat dat majoretten waren. Want nu moest ik dat doen. Ik zag dat die met dat stokske draaien. Ik had dan stokken gemaakt van die lengte ongeveer en aan elk meiske zo nen stok é. Dus ze had dan een stok é. k had nog niets anders dus daarmee das goe. Dan dacht ik: "zeg, die moeten oefeningen kennen maar ik kan dat niet." In de tijd van mijn jonge jaren van turner hebben wij stokoefeningen geleerd. Dus dat is vooral da da da. Dat waren allemaal stokoefeningen. Kseg: "kga die leren" en zo zijn we in gang gegaan. Dat was dus het begin van mijn majoretten.

Daarna zijn gekomen St.-Baafs-Vijve, Kuurne, Kruishoutem, Wakken en Ooigem. Ik had korpsen genoeg.

Wij deden anders niets dan die stokoefeningen. Ik ben wel begonnen want wij kregen nieuwe kostuums daar had ik waar dat ze de kostuums maakten daar zat ik 'Majoretten Frans' leren. Ik pakte dienne boek en kseg: "Owla, kan ik dat niet krijgen?" Ah nee, want ze hadden het zelf nodig want daar zochten ze dan een beetje hun modellekes uit. "Jamaar", zei hij, "ik weet waar ik dat kan krijgen, ik zal het u bezorgen." In 'Majorette Frans' daar staan oefeningen in. Dan benne kik met die oefeningen begonnen. En zo heb ik aan die meisjes die handtwirl beginnen leren. Tot wanneer we

nen keer op uitstap gingen naar de Vierterstoet in Zulte. Daar kwam ik meneer Hofkens tegen en hij zei: "Zeide gij de leider?", en ik zeg: "ja". En hij zei: "jah, die meiskes...." En ik zei: "Ja, maar dat kanne kik niet!" "Ewel", zei hij, "Geef me eens u adres, de eerste stage die we doen stuurek u en dan kan je het beginnen leren."

0:07:20

Dat heeft wel een tijdje geduurd. Die stage was in Olen in Limburg. Ik was toen de ancien maar die meisjes aanvaardden mij omdat ik zo rap als zij de oefeningen kost. Op die stage kwam Hofkens binnen met te zeggen: "wij gaan cursussen inrichten voor instructeurs, als er zijn mogen ze zich laten inschrijven". Want er waren nog geen instructeurs. Dat waren nog maar leiders die twirlen kosten. En dat was altijd met stages dat dat doorgegeven werd. De korpsen hadden nog geen instructeurs. Nu Adrien natuurlijk brrrrt "Meneer Hofkens, schrijf mij maar in." En die cursussen werden weer gegeven in Olen. Hofkens ging ook lesgeven bij korpsen. En Kuurne vroeg aan Hofkens: "Wilde gij nenkeer bij ons komen?" "Ah nee", zei hij: "Ik kom niet, binnen enigste tijd, we zijn ene uit ulle omtrek aan gereedstomen en dat zal nen goeien instructeur zijn." Ah, en gij gaf mijn naam geheel het adres . En weet je waar ze mij zijn beginnen zoeken? Niet in St.-Eloois-Vijve maar in St.-Eloois-winkel. Daar gingen ze mij zoeken, natuurlijk daar vonden ze mij niet.

Totdat ik in St.-Baafs-Vijve begon en dat die reclame gaven en meisjes vroegen voor hun korps. Ze moeten dat gelezen hebben: "Hier is diene Hofman ze!" Ze kwamen naar St.-Baafs Vijven en dan vroegen ze of dak naar daar wilde komme. Ik was hun eerste instructeur want als ik over tijd naar daar ging dan zeiden ze: "Onze eerste instructeur is hier bij ons." Dat vond ik heel goed. En dan is ook Kruishoutem in St.-Baafs-Vijve komme stokkestere en vragen of ik naar daar wilde komen. Ik zeg: "Jamaja, nu moet ik eerst aan mijn vrouw vragen é of dakik mag." En ze was al van: "Wa, weeral een korps?!" Ik heb zo 5 korpsen gehad. Het eerste was dus St.-Eloois-vijve maar dat was dan gedaan, St.-Baafs-Vijve, Kuurne, Kruishoutem, Wakken is dan ook gekomen en Ooigem. In Ooigem heb ik maar een maand of 5à6 les gegeven. Het bestuur vond dat ze een beetje laag stond en ik moest de meiskes een beetje beter drillen.

In elk korps was er een 20tal meiskes. Ik kende geen korpsen die er meer dan 20 hadden. Ze gingen bij mij zo 12 - 13 en 14 jaar moesten ze zijn om in het korps begonnen. Daar ben ik ook begonnen met minaretten. Ik was ook 1 van de eerste die daarmee vertrok. Dan had je 2 groepen, de miniretten en de majoretten.

In Olen heb ik dan mijnen diploma gehaald en ik was toen de enigste in West-Vlaanderen gediplomeerde instructeur. Aja, want er was niemand die die cusus gevolgd had van instructeur in

den omtrek van West-Vlaanderen. 't Waren der allemaal van de Limburg die daar waren. 't Was nen cursus voor Limburg eigenlijk é.

0:13:20

Als ik met miniretten begonnen ben dan mochten ze erbij komen vanaf 6jaar.

0:15:57

De 'Twinsiana'. Ik volgde dan muziek ik zeg hoh, daar komt slaag in daar komt charleston in daar komt van alle dansen in. Ik zeg: "Verduveld daar kan iets mee doen." Ik zeg tegen de chef: "Luistert, zoude gij volgend jaar 'Twinsiana' nog nen keer willen spelen?" Hetgeen wat ze niet doen de muziekmaatschappijen voor hun concerten is 2 keer achter 1 hetzelfde stuk spelen? Ja want dan zouden ze zeggen: "Kunnen ze anders niets dan dat?". Daarmee Zegt hij: "Waarom?" Ik zeg: "Ewel, ik zou nen show maken op dat muziek." "Ah", zegt hij: "Als het voor de majoretten is. We spelen dat naaste jaren terug, maakt maar uwnen show en leert dat maar aan." En we hebben met dat muziekstuk veel succes gehad. Want ze hebben het in hun partituren moeten steken als ze op uitstappen gingen.

(Adrien Hofman steekt cassette in cassettespeler.)

0:19:01

(Muziekstuk de 'Twinsiana' begint)

Parampampam. Charleston, Charlestonpassen en aangepaste twirl. Kweetnie wat voor oefeningen ik gegeven heb, ksou die Twinsiana show moeten hebben. Als ik dat geweten had, dan zou ik heel de show kunnen vertellen. En als het muziek herbegint moet ge ook de show herbeginnen.

0.21.32

Ik was ook de biechtvader van de meiskes, alles vertelden ze mij. En zo heb ik ook nenkeer een liefdesperikel gehad. Dat was een Kuurne. Dat was een meiske en ze kwam bij mij wenen. Zegt ze: "Adrien, Ik mag niet meer bij de majoretten blijven." Kseg: "Ja, waarom?" "Ewel, mijne vriend wil niet meer dakik dar bij." Kseg: "Komt uwnen vriend u halen vanavond?" "Ja", zegt ze. Kseg: "Wat doet hij?" "Ewel, hij is voetballist" En ik ging dan met haar naar buiten als de repetitie gedaan was en kseg tegen em, we begonnen der direct zo over, kseg: "Waarom mag zij niet meer? "Ah, ik wil dat niet." Kseg: "Luistert, gij voetbalt é als zij nu moet zeggen hij moogt niet meer voetballen, wa zoude gij zeggen?" "Bububububu", hij wist niet wat zeggen. Kheb daar zo wat zitten zalven en doen en ze zijn ton naar huis gegaan. En de week derachter kwam ze terug met een vrolijk gezichtje en zei ze:

“Adrien! Ik mag bij de majoretten blijven! En we blijven vrienden heeft hij gezegd.” Ze zijn bijeengebleven, kweetnie, zolang ik het gehoord heb zijn ze bijeen gebleven. Dat op straat gaan en allemaal, hij zag dat niet zitten. Ze moest altijd bij hem zijn ziet. En soms gingen we in Kuurne en soms gingen we op een ander. Dat was te zien é.

0:24:20

Er werd gevraagd of er een verschil was tussen hoofdmajorette en majoretten. Der was geen verschil. Wij moesten ons kleren niet betalen. Ik heb dat van geen 1 korps gehad. De muziekmaatschappij betaalde kostuums van de majoretten. Wij hadden ook geen lokaal voor ons te verklaren. De meisjes verkleden zich thuis en ze deden zelf hun make-up. Wat ik dikwijls moeten zeggen hebals we op uitstap en op show: “Glimlachen!”. Een lichte glimlach want ze zaten op hunne show te peizen é. Trachten van een beetje te glimlachen, dat heb ik dikwijls moeten zeggen.

Waar ik eigenlijk meer naar trachtte dat was de behendigheid van een twirler. Daar zat het in. Zij moesten niet thuis oefenen. Ik vroeg dat maar ik verplichte dat niet. Deden ze het niet, het is voor hun. Als we een oefening instudeerde of nen danspas instudeerde dan begint dat van A tot Z, ziedde. We begonnen eerst stillekes. Gelijk ik het geleerd had.

Kwestie van bevelen, naar wie luisterden wij? Ewel, de hoofdmajorette die was de voornaamste voor het begin van de show, of het begin van de marsparade. Naar de tamboer-majoor daar werd alleen naar geluisterd als hij zei “ ter plaatse rust, geef acht en mars.” Naar de rest luisterden we niet meer, dienen met zijnen stok wij volgden het muziek, wij volgende hem é. Als we moesten draaien ofwel als we door de rangen moesten gaan dat was iets wat we wisten. We wisten zijn bevelen. Maar anders, we leefden op ons eigen.

De voornaamste mars dat was de Radetski mars. Die vond ik heel aangenaam als ze die speelde. Ik had daar een show op ook, een marsparade. Ksegget, mijne vrije tijd die ging volledig naar het opleiden van de majoretten en de miniretten dan, het maken van de shows. Ksegget want elk jaar veranderden we van shows. Hier hebben ze dikwijls gezegd achteraf als ik hier weg was zeiden ze: “Tis altijd het zelfste dat ze doen.” Jah, ge kunt er ook niet aan doen é. Ik heb nenkeer geprobeerd om hen op te leiden maar de hoofdmajorette die vond dat niet goed. Ze dacht dat ik haar ging buitenzetten é. Want zij was zogzeg dok instructrice é. Zij leerde het mar ze deed niets van nieuwe shows.*(Adrien had het dus over de hoofdmajorette van St.-Eloois-Vijve...)*

(Adrien toon stick met 2 lichtgevende uiteinden) En deze é, ik was daar de eerste mee om daar mee te beginnen. Dat moet pikkedonker zijn. Deze is Amerikaanse brol, ge kunt daar alles mee doen. Dat is heel magnifiek! Dat zijn 2 sticks, 2 stokken die dus licht geven. Het enige dat er is dat is dat die 8

uren branden. Dus ge doet maar 5 minuten en de restant is verloren é. Daarvoor als we met verschillende majoretten dat we met 1ne stok verschillende majoretten oefeningen doen é.

(Andrien toont stick met 2 lampjes aan de uiteinden) En dees, hier zitten 12 pillen in en dat kan vervangen dat is een lichtdingske é. Ik noemde dat mijn 'teuverlanteirens', zie dat is een lampeken é. En soms blijft er 1 hangen van die pillen en dan komt er een cour circuit. En in 1ne keer 1 lamp krijgt die 12 volt é en tis maar 1 van 6 lamp dus 'lampeke springt'. Jah, dat heb ik allemaal meegemaakt.

0:31:30

Als ik een show maak dan begin ik eerst het muziek te ontleden. De passen tellen, de tijden stellen. Dat is het eerste dat je moet doen. Dan als ge de tijden geteld ebt ziedde uw gedacht voor uwnen show te maken. Dat was hier de show 'St. Pond Sur Mer'. Dan ik tekende dat op papier. Ik wist altijd waar elke majorette stond. Jamaja, ge moet goed weten dat de show schoon uitkomt. Dus dan moesten ze met 2, het was te zien wat in mijn gedachten was voor de show te maken, want dat was hier een show per 2 dat ze stonden. Op het ogenblik als het muziek zijn herhaling begint, terug van in het begin, moet gij ook van in het begin terug herhalen é. Dus ge ziet hoe dat het verloop is. En daarbij ge moet dan zelf ook de show uitvoeren é. Ge zij wel alleen maar ge vervangt dan 1 majorette en den tegenspeler dat is dan ingebeeld é. Tis daar dattem zit, ze vroegen aan mij ofdak andere hobby's had, ik heb nooit geen andere hobby's gehad dan altijd maar dat. En som nenkeer tekenen. Ik heb ook nog academie gevolgd. Dat is de foto van mijn eerste vrouw dat ik getekend heb.

(Adrien Hofman geeft meer uitleg bij het aanleren van de choreografie) In het begin ze staan allemaal dus zo gelijk é. En ze draaien hun en dan zeg ik: "Die rij en die rij draait zich naar daar en de andere rij naar daar." En zo begin ik heel die show samen te stellen, zonder de muziek dan é. Ja, eerst zonder muziek. Wat ik wel doe ik leer nu deze bladzijde aan zonder muziek en dan proberen we het op muziek nen keer.

Tis daar dattem zit, ik was eigenlijk een echte 'twirlerman' ik was daar op verzot.

Dat ze de techniek onder de voeten, in hun handen hadden dat was voor mij het voornaamste. Ik heb ze allemaal geleerd had en der waren derbij die heel rap der waren der ander die niet rap waren. Ik ga nu enkele dingges geven:

Dat is den handtwirl rechts en links. Dat werd zo gedaan 1234567 en terug. Met acht gaat het beter 12345678 – 12345678. En dan horizontale 12345678 – 12345678. Dan heb je de frontaal 12345678. Dan heb je de kruispritsel 12345678. Dan had je de passage onder been 12345678-12345678. En dan had je nog ook de passage langs de benen 12345678. Vala, hebt

al enigste oefeningen gehad. Ik zou de rolls ook doen maar ik betrouw het niet te ver. Je had ook een handrol, die moet zo over je hand rollen. Ik oefen daar niet in. Dat is diene 2-vingertwirl dat. Zo treed ik altijd op. Als ik opkom dan begin ik daar mee.

Dus je treed nog altijd op?

Ik heb mijn eigen show op majorettemars. Dat is op het feestje van mijn zoon. Met 2 stokken.

0.40.48

De mensen keken soms naar de majoretten op in kwestie van dat twirlen. Of dat er soms mannen waren die.... Wij hadden daar geen last van. Weetje wat in het begin met die korte rokjes moest ik soms wel lachen, omdat ik van voren liep zag ik ze op hun hukske zitten om onder de rokken te kijken van de meisjes. Dat kom je allemaal tegen. Maar dat was toch niets want ze droegen een broek é.

0.41.39

Ik denk voor majoretten dat de techniek onder de knie krijgen van het twirlen het voornaamste is. Al de rest dat speelt gene rol. Dansen komt daar nog bij. Dus ge kunt ze leren dansen. Dat ze nu uiteen gegaan zijn é. Ik heb vroeger gezei had dat ze moeten dansen, dansen, dansen zoveel. Zoals ik zie bij Kuurne. Maar in mijne tijd, het waren allemaal stijve meiskes. Danspassen kwamen er niet in te pas. Soms dat ze nen keer hun been links of rechts maar veel werd er niet gedaan.

Majorettes van St.-Eloois-Vijve hebben nooit geen danspassen gedaan. In mijn beginperiode nog weinig danspassen. Nenkeer dat ik met verschillende korpsen, dan zat ik erin. Want ik ben ook dansleraar. Ge moet trachten van die danspassen daaraan te passen, hetzij een handtwirl, hetzij een horizontaal.

Ook weeral door Hofkens dat ze gingen juryleden maken. Dan ben ik die cursus beginnen volgen en dan heb ik onmiddellijk naar Amerika geschreven dat ik die boek wilde hebben om te jureren. Al was dak geen engels kan. Een twirler das Engels dus en er staan veel dinges in die Engels zijn en die vind ik en ik weet wat dat is é. Dien handtwirl dat is dan wel anders geschreven. Nu ben ik ze ongeveer maar In die tijd kon ik ze in het Engels allemaal uitleggen. Omdat wij toen veel Amerikanen gekregen hebben. Tis azo dat ik aan dien diploma geraakt zijn.

Waar opletten als jurylid?

Ofdat de uitvoering juist was. Ofdat er geen steken vielen. Ofdat ze allemaal gelijk waren. Want als de ene zijn stok daar houdt moet de ander zijn stok daar niet zijn. Ze moeten allemaal gelijk zijn. Daar moet je allemaal opletten. Kwestie van het uiteengaan, dat ze schoon rechte lijnen blijven.

Cirkelvormen, dat het nen schonen cirkel is. Het moet zelf zien of er zijn die uit de schreef lopen é.
Daar zittem in.

Ik heb alles kunnen doen tot 1989. In de jaren '90 is mijn vrouw dan heel ziek geworden. In 1995 heb ik alles moeten stopzetten en in 1998 is mijn vrouw gestorven. Daar heb ik spijt van. Maar maja het is gebeurd. Tis daarmee als ik mij ten dienste kan zetten. Gelijk bij de cirque. (*Adrien Hofman heeft het over een recent circusproject van de lagere school in St.-Eloois-Vijve. Hij werd gevraagd om een groep meisjes te leren twirlen.*)

Als de cirque terug komt dan ga ik hen werpen ook. Ge werpt en ge wilt nog iets bijdoen. Dus gewerpt en ge telt hoeveel tijden datter zijn voor naar beneden te komen. En dan moette gij maar zien, ge werpt en hij komt terug op een paar tijden dan moette gij zien dattet kunt pakken é, anders ligt hij op de grond. Ge werpt, 1-2 ja, ge moet hem pakken. Gij moet zelf weten hoe hoog dat je hem smijt zodat je die andere beweging kunt doen.

De stick werd gemeten volgens armlengte. De kleintjes hebben nen kleinderen stok. Dat moet hier de palm van uw hand zijn en dan onder uw schouder. Zo meten we dat.

0:49:42

Als ik de minirettten dus die van 6 jaar, dan leerde die handtwirl, dus da van zo zo. Ik leerde dan aan de kleintjes, dan zat dat goed in hunne kop. Je had de pap en een pot soep. Dus ge gaat in de pap, ge gaat in de soep, ge gaat in de pap ge gaat in de soep. Ze kregen zo die beweging want als je zegt ge moet naar links ge moet naar rechts dan.... Maar zoiets dat ze goed verstaan, nen pot soep en nen pot soep. Dus in de pap, in de soep, in de pap, in de soep. Zo komde aan uw beweging dadde moet kennen.

Kuurne heb ik moeten laten vallen, dat was mijn eerste korps en het laatste was Kruishoutem. Kruishoutem die is weggegaan omdat we kregen een nieuwe dirigent en die nieuwe dirigient wilde niet als we op uitstap gingen, allé we gingen ergens anders een concert speelden, diene wilde niet dat wij meegingen. Ik eiste overal op de concerten shows. Dat was mijn eis. Als het concert was moesten ze ook zien dat wij iets kosten. Het muziek moest zich daar aan aanpassen. Moesten daar maar een muziekstuk bijpakken. Ik luisterde wat voor muziekstukken dat er waren en daaruit pakte kik dan een muziekstuk en maakte kik daar dan nen show op.

Gelegenheden?

Voor kermis, optochten. Gelijk diene vierterstoet, we gingen daar dan met Vijve naar toe. Met Vijve hebben we ook dan met de parapluutjes daar een werk gehad. Dat was namelijk Waregem, hoh dat is de jaren dink geweest, naar de Neyssel naar Brussel. Waregem vroeg ons om op te treden in Brussel op Neyssel als tussendink. Was dat voor een kampioenschap van België? Kweet et nou niet. Ik geloof dat dat een Limburgse wedstrijd was. Dat moet in de jaren '70 of zoiets geweest zijn. Want ze vroegen ons van welke stad dat we kwamen. En we zeiden: "We komen van gene stad, we komen van een klein dorpke!". Jamaja.

Als de majoretten het allemaal goed doen, was ik heel content, als ze hun show goed deden. Ik heb mij nooit niet moeten kwaad maken op de majoretten. Ze deden het allemaal omtebest altijd. Daar heb ik veel plezier van had. Ik heb er veel ingestoken maar ik heb er ook veel plezier van gehad, veel vriendschappen.

Foto 1: Dat zijn mijn majoretten van Vijve. Toen we vijf jaar bestonden is deze foto gemaakt aan de kerk. Met mijn 20 majoretten en de 20 parapluutjes. En mijn vrouw dan want zijn was de zogezegde meter en zij heeft de parapluutjes geschonken dan.

Vriendschappen?

Foto 2: Ja ja ja. Soms kommek, gelijk in Kuurne daar, zijn er soms ex-majoretten. Kuurne die gaf nenkeer aar dinge vrij en vroeg aan al de oude muzikanten vroeg ze voor bijeen te komen. Ze nodigden ons uit. Ja, ik moest dus e-mailen. Maar ik hebbe kik geen, dus ik zeg "Zeg nen keer dakkik kom, als instructeur." Ik ben dan gekomme naar dat feestje en het eerste als ik binnenkom: "Ah, den Hofman is daar." Kseg: "Oe? Kende gij mij?" " Ahja, dat zulde straks nog wel zien." Kseg: "Das goe." En dan kwam de dees bij mij en ze zei: "Ah, dag Adrien" en ik zeg: " Ah, gij zijt mijn hoofdmajorette geweest." Ik zag dat direct ik zag dat in haar en dat was juist. In de boek van Kuurne: Als zij getrouwd is dan hadden wij een feestje gemaakt, allé een feestje nee. Hier zit mijn hoofdmajorette met ik als instructeur en dan hier de verantwoordelijke en de majoretten en diene foto en dat is zij hier. Vala dat ist. En als er concerten zijn dan gaan ik er naartoe.

Als ik dan op dat feestje was, twaren allemaal majoretten en ze zijn allemaal bij mij gekomen. "Ah, Adrien" en een babbelke geslaan. Hierze dat zijn allemaal mijn majoretten van in tijd é, natuurlijk het zijn allemaal vrouwen geworden é, het zijn geen majoretten niet meer. Webben wij goed gebabbeld gehad.

(Deel 2) 0:00:28

De hoofdmajorettes moesten het teken geven van het begin van de show en het begin van de marsparade of welke marsparade ze gingen doen dat werd dan direct doorgezegd é. Met uw vingers 1-2 of 3. Als we marcheren en het muziek gaat een ander stuk spelen dan steek ik 2 op. Parade numero 2 gaan we uitvoeren. Ik was de grote baas, altijd geweest. Juust op straat als we aan het marcheren zijn dan kwam ik niet meer tussen dan moest zij alles regelen. Want de tamboer-majoor zet ons in gank, we marcheerden en zij moest dus de show aangeven en beginnen.

Film 1: *(Korps van Kruishoutem in de Ceder tijdens kamp van de MS-liga)*

Vala dat is het laatste van de show (Albela). De verassing is dat ik ga showen. Zie mijne tweede stok die kom ik brengen. Dat zijn showen en tussen de ding kommek op en dan show ik met hun en zij blijven diene show verder doen. Kijk dat zijn handtwirls, horizontalen en ronddraaien. Ziet é, dat is een beetje dansen é. Dat was vakantie van e MS-liga van multiplexsclerose en zij deden alle jaren een vakantie, 8 dagen, hier in de Ceder ofwel in de Limburg ofwel in Oostende. Dat was altijd voor 8 dagen. Ah vala, hier kommek op ze en ik begin te showen. Hier op mijn vingertoppen draaien, ah dat heb ik ook nog niet laten zien. En hier het been oppakken, rol rond het been, op werpen, rol rond het been en opwerpen, 2 vinger twirl, ziet en de meiskes die blijven voortshowen é, die doen hun show volledig. En nu ga ik met 2 stokken werken. Draaien op de vingertoppen terwijl de andere gewoon horizontaal is. 2 vingertwirl en de andere horizontaal. Nu werpoefeningen. Vala terug herbeginnen want de show herbegint. Dat was in 1992, 16 jaar geleden (74jaar, zoiets).

En nu krijgen we de radetski mars, aftreden, dat was mijne plezierige mars altijd. Parapampam, parapampam. Dat was eigenlijk een van de beste meiskes. Ze gaan nog een nummerke krijgen. Ziet dakik goe bezig was é. Ze gaan aftreden. Als ik dees hier deed dan was ik 72 jaar, ik ben nu voor de moment 89. Naaste jaar wordt ik 90 jaar.

(Show op 'Please don't go) Mijne kleinzoon: "Verduveld waar durfde nui nen show opmaken". Dat was in diene tijd 1 van de laatste nummerkes. Dat was nen show dat de majoretten zelf mogen samenstellen hebben. Ze vroegen: "Mogen wij ook nenkeer?" Kseg: "Ja doe maar maar tmoet op wat trekken é." En kep ulle wel een beetje geholpen. Want eerst staan ze allemaal naar ginder En na nen zekere tijd, doen de twee buitenste, draaien ulle en dan beginnen die dan weer danspassen te doen en dan draaien de ander en zo komen ze naar vore. Vala, nu gaat de achterste haar draaien. Ziet nu draaien ze om, die draait al te vroeg. Zo komen ze naar vore. Ze kosten de show zelf maken é, ze kennen alles.

(Deel 2) 0:13:01

De hoofdmajorettes hadden nen witte rok en de andere hadden nen blauwe rok. En ze hadden dan ook nen blauwe band, dat is nen blauwen. Dat peisek toch wel, misschien dat dat nen zwarten is. Ksou moeten kijken want dat is iets dat bij mij is. De meiskes droegen dat ook hier van 't school. Hoh, tsal toch nen zwarten band zijn. Jah, wat zou er van die meiskes allemaal nu geworden zin. Ik ben lang in kruishoutem naar de concerten geweest maar ik krijg geen berichten niet meer want naar de avond naar Kruishoutem, ik durf het niet riskeren omdat ik langs grachten moet rijden. Ksal wel nen keer zien, dak iemand nog nen keer zien.

Bijlage 6: Interview van Hanne Delodder met Marijke Vantieghem, op 20.11.2008 te Waregem. (transcriptie)

(Deel 2 van dvd) 0:18:05

Hallo, mijn naam is Vantieghem Marijke, ik heb in de Koninklijke fanfare St Cecilia geweest van het jaar 1966 tot jaar 1976. Hoe dat gekomen is? Wel, wij waren nogal een muzikale familie. Mijn nonkel was in de fanfare en speelde een soort Bombardon ofzoiets, kweet niet meer. Ik had ook 2 neven die in de fanfare waren. En op een dag hij komt eens bij ons binnen en hij zag dat ik nogal muzikaal aangelegd was en hij stelde de vraag: "Kijk, zouden jullie ook willen in het muziek komen? Ik ga dat nen keer voorstellen in het bestuur."

En zo zijn we gestart met een trommelkorps. Daar waren we dan met zes meisjes maar waren wij al verkleed als majorette. En zo is dat ontstaan. Zo hebben we een jaar of zes getrommeld en daarna zijn we over gegaan naar een echt majorettekorps. Natuurlijk is dat ook gegroeid. Dus in het begin waren we maar met zes maar nadien is dat dan een groep geweest van rond de 20 meisjes die daar aan deelnamen.

De trommelaars zijn dan majorette geworden. We waren in het begin maar met zes en dat was wel mooi. We waren ongeveer allemaal dezelfde grote en zo. Je bent beter maar met het majorettekorps met zes of dajé bijvoorbeeld mé 20 man daar loopt en dan enen klein en groot en ding en al door elkaar. Ik ga liever maar met zes man dat goed is dan met nen grote groep. Daarna zijn we over gegaan tot majorette maar de meisjes die derbij kwamen mogen dan kiezen. Oftewel kiezen zij voor majorette of voelen zij meer iets voor te trommelen of voor muziek te spelen.

Maar het is nu zeer veel verminderd heb ik gehoord. Dan is blijkbaar niet meer zo groot en ja. Ze bestaan nog maar in mindere mate. Vergane glorie.

Normaal ja, dat was ene groep, de fanfare en de majorette. Maar toch als we moesten gaan spelen of teen of tander of optredens, dan bleven de majoretten wel bij elkaar. Ge voelde dat wel dat dat allé. Natuurlijk ja, we waren jonge meisjes van 12 jaar.

1 voorzitter maar wij hadden wel een meter die zich een beetje ontfermt over ons, die zag dat de kledij in orde was, oe dat wij te werk gingen, zij hield wel een oogje in het zeil.

Structuur van de majorettegroep

Wij hadden Roland Van Tomme hij was van Pittem en dat was ook nen goeien muzikant. En hij was dan hoofd, tamboer-majoor van de fanfare. Voor de fanfare liepen dan de majoretten en was ik dan

hoofdmajorette, de tamboermajorette zoals wij dat noemden, van het majorettekorps. Dus ik gaf de leiding ton aan de majoretten, kwestie van figuren en van optredens wadatter moeste gedaan worden. En de majoretten daarna die trommelden.

0:21:55

Maar als de fanfare moest beginnen spelen hield de tamboer-majoor zijn stok hoog en dan gingen er 3 cimbalen en dan wist ik : de fanfare ga beginnen spelen. Maar bijvoorbeeld wadater veel volk stond of zoiets begon de fanfare te spelen. Ja, we deden wij ook veel kilometers waardatter niemand buiten kwam en dan was dat vooral het trommelkorps.

Van in het begin tamboermajorette?

Ja, vanaf we overgegaan zijn, direct eu ja. Dus eerst trommelen maar dan direct.

Werden jullie per leeftijd ingedeeld?

Gewoon allemaal samen. We maakten daar geen onderscheid in. Dus de zaterdag was dat altijd repetitie van ongeveer 1u30 tot 4u met de trommelaarsters zodanig dat we dan muziek hadden voor te leren marcheren en voor ons figuren uit te werken. En dat was altijd in de zomer buiten in de jongensschool op de grote koer dat we dat deden, in de winter was dat binnen. Kwamter dan later nieuwe majorettes bij en al, dat werd dan een beetje apart gehouden.

0:23:38

En die tamboer-majoor van Pittem die kwam ons lesgeven. Hoe dat we de figuren moesten doen en leren werken met dat stokje en zo.

In begin was dat een beetje techniek. Natuurlijk, we hadden wij dat nog nooit in ons handen gekregen zo nen stick. Enja dan voor de figuren uit te werken enzo.

Ik zei: "Kijk, wij gaan nu starten met een majorettekorps." En hoe dat de aanleiding daartoe gekomen is? Dus wij hadden een thuis een café maar dat was alleen maar in het weekend open. En van kleins af danste kik en was ik al met muziek bezig en op nen keer, het bestuur zat bij ons thuis in de café en ik lei 'al de kamerade' op

Al de kameraden op sjoebox en met een biljartstock deekik daar gewoon een danske op. En toen ging er een lichtje branden blijkbaar bij het bestuur en zeggen ze: "Kijk, zo een majoretten moeten we hebben." Zo is dat ontstaan en zijn wij dan begonnen en hebben ze dat goedgekeurd.

0:25:35

Concurrentie binnen de groep?

Natuurlijk in het begin, we hadden wel een vriendenkring dat was geen probleem, toch van: "Oei oei, zij mag hoofdmajorette zijn en zij niet."

Want ik weet nog wel op St.-Cecilia, een viering voor al de muzikanten, een groot feest in de maand november. Op een keer ik kreeg een bloemstuk van het bestuur. Der was daar een vereniging van van Fedekam van Kortrijk, ik kreeg daar de bloemen overhandigd maar ik hoorde wel zeggen achter mijn rug: "Tè were zij dat de bloemen krijgt." Maar ge weet als ge ergens een functie hebt dat er altijd mensen een beetje jaloers zijn. Maar ja ge moet leren omgaan met kritiek als je in een groep werkt en ik trok mij daar niets van aan.

Wij kwamen niet veel in contact met andere majorettes. Ik weet nog wel, wij waren van de eerste in Ingooigem die dan met een majorettekorps startten later was dat dan ook Vichte, Anzegem en zo meer. Wij zagen dat wel eens per toeval als er ergens kermis of zo was. Maar dat was echt geen concurrentie ofzo.

Hoe was de reactie van de kerk en priester op meisjes in korte rokjes?

Ik deed dat wel ook graag want ip St.-Cecilia ik ben daar dan ook mee begonnen voorbeeld in de kerk. Dus dat was eigenlijk een hele vieringe en dan tijdens de consecratie en al met de trompetten in de mis enzo. En dakik voorstelde om daar iets uit te beelden, choreografie. Bijvoorbeeld ik heb dat nog gedaan op dat liedje van 'vrede voor iedereen', ' Il silentio' . De mensen van 't Fedekam zaten daar ook en ze vonden dat echt vré vré goed. Der was maar 1 klein probleemtje, in dien tijd natuurlijk meneer de paster koste daar niet goed tegen. De minirok en al, kende da. En wij waren jong en dat rokske kon niet kort genoeg zijn, maar voor het altaar te staan... En hebben wij dan nog nen keer de kleren gehad van meneer de paster, met de pastersleren aan en hebben wij zo onze choreografie gedaan in de mis.

Opkijken naar de majorettes en het nieuwe elan van de fanfare.

Je hebt altijd mensen die er niet voor zijn als er iets gebeurt in de gemeente die zeggen: "We trekken het ons niet aan" en die altijd negatieve kritiek hebben maar dat was heel miniem. Iedereen was trots dat ze het majorettekorps konden zien passeren en dat was azo iets nieuws. Ik vond dat gaf ook een vernieuwing aan de fanfare. Dat was eignelijk een vernieuwe aan de fanfare, vroeger de fanfare dat was in het grijs gekleed en ik weet nog toen wij erbij kwamen onze eerste tenuetjes dat was wit en rood. Iedereen kwam buiten en iedereen vond dat tof en gelijk waar dat we gingen hadden we applaus. Dat was echt fanfastisch.

Je voelde dat wel dat er veel meer volk op straat kwam. Ik had dan ook de leidinge dakkik peide gelijk waardatter veel volk sta moekik ier iets doen, een figure Zodanig dat we show konden geven. Telkens als we stopten aan een café ook we dan 1 of andere figure. De mensen bleven dan allemaal kijken.

0:29:45

We hadden vroeger een dirigent, een vree goeie muzikant: Joël Coorevits, die al overleden is. Dat was echt nen muzikant tot en met. Ik heb hem toch kunnen overhalen van 'Puppet on a string' te spelen van Sandie Shaw. Kpeisde, dat is toch eens iets anders, dan altijd da zelfde ding. En heel de fanfare... Ik heb daar dan een danske op uitgevonden.

De mensen kwamen wel dicht bij elkaar. Je ondervond ook wel als de fanfare passeerde nenkeer dat daar majorettes bij waren, dat dat veel meer succes had, dat was gewoonweg show en iedereen stond er naar te kijken. Dat was iets vernieuwends.

Nooit heb ik cursussen gevolgd of zo. En die meneer die had ook geen boeken mee. Hoe dat dat kwam dat hij dat zo goed wist? Dat weet ik ook niet. Blijkbaar, dat is lik allemaal een beetje vantselft gegaan maar ja, we zaten ook niet op topniveau. Als ge dat dan ziet van majoretten in Nederland of in Frankrijk dat waren echte showgroepen. Allemaal gelijke grote. Ik veronderstel dat ze ook niet meer dan 50 kilo mochten wegen. Dat dat allemaal 1 geheel moest zijn. Bij ons lag de lat zeker niet zo hoog. Dat was meer ontspanning voor ons, meer een hobby. Toch vond ik, moest je een uistraling hebben. Dat niet was van 'die doet maar zijn arm azo' en of 'dien mist van voet' of 'dien is maar azo gekleed'. Je moest er toch staan!

Wij kwamen op straat bij de plaatselijke kermissen, een wielerkoers, 11 novemberviering, St.-Cecilia. Dat was allemaal plaatselijk. Ik weet nog op 11 november dat wij dikwijls zeer veel koud gehad hebben. Nu is dat lik verandert de seizoenen, maar dan was dat echt 'het vrooms dat het kraakte'. We moesten op dat kerkhof staan en we moesten ton een pulleke deronder doen en met ons benen bloot en ons handen hadden koud. In de zomer was het dan veel te warm. Dat was seizoen gebonden.

En op verplaatsing dat hebben we ook veel gedaan. Het verste was nen keer naar Panier. Hoeveel kilometer? Ik weet dat het zeer zeer ver was. De ponykoersen in Otegem dat was dan ook nog heel bekend in deze streek. Izegem, Menen, de braderie opluisteren naar Kortrijk en zo, Kruisthoutem, verschillende deelgemeenten.

Waren er ook assistentes voor de hoofdmajorette, soms gidsen genoemd?

Dus wij hadden ook zo'n gids mee voor de baan. Bijvoorbeeld wij moesten eens naar de Walen naar Tunève en dat was 1 van onze eerste uitstappen. Wat bleek de gids liep voor en hij zei: "Marijke, die straat rechts in. Dus ik met heel die fanfare die straat rechts in. Wat bleek, hij zette mij natuurlijk op het verkeerde spoor. Ze hebben natuurlijk gelachen daarachter. Ik maar meevolgen maar we waren natuurlijk heel de verkeerde kant aan het gaan. Al zo'n dingen kom je dan tegen.

0:37:08

Vala, dat ik nog over heb van mijn kledij is mijn pet, ik zal ze nen keer opzetten. Vroeger stond er daar nog een grote witte pluim op. Wij hebben 2 uniformen gehad rood-wit en blauw-wit. Het eerste uniform vond ik wel het beste, rood-wit omdat dat zeer gemakkelijk was. Dat was een rokje met een vest. Bij het tweede dat was een blauwe cape en een wit kleedje en dat was niet zo handig wanneer dajé uw stick in uw hand had en ge moeste draaien en al en dat spande hier azo en die cape ook dat draaide ton atter veel wind was . Ik had persoonlijk veel liever dat eerste dan dat tweede.

Later heb ik dan ook een berenmuts gekregen, als hoofdmajorette. En ik weet nog wel ook onze voorzitter, de burgemeester Bekaert die spijtig genoeg al overleden is, ging eens op reis naar Engeland en toen hij wederkeerde had hij zo een blauw chapeaubuchke mee. In Engeland was dat daar echt de mode dus konne kik nen keer at vree warm was mijn chapeaubucke opzetten. En als het koud was zette ik mijn berenmuts op. Als hoofdmajorette, het enige dat wij langer hadden, waren de lange laarzen.

Dus dat zijn hier de foto's. Dus dat was onze eerste kledij en hier de tweede kledij. Ik heb altijd maar geweten dat we maar 1 keer veranderd zijn van kledij. Kmoeste kik dan meegaan, kston kik dan model voor de 2^e sessie en dat was verzekeer een firma, ik weet dat niet meer zo juist, dat was Eeklo of dat was Tielt die azo gespecialiseerd was . Wij moesten daar niet voor betalen, dat was allemaal gratis. Normaal kosten wij dat altijd aanhouden, maar als er meisjes waren die een beetje dikker werden of azo, dat was geen probleem, ze kregen dan een ander.

Het enige probleem dat wij ook hadden met onze kleuren rood-wit. Ik weet nog wel wij moesten nenkeer naar Brugge optreden en dat was de voetbalmatch van Waregem-Brugge. Ik liep dan alvoor maar wij oordigen zelf de muziek bijna niemer van de spionkop. Omdat wij rood-wit waren dus Waregem was rood-wit, blijkbaar konden de supporters van Brugge dat niet verdragen dat wij die kleuren aanhadden.

Iedereen werd aanvaard dus ge moest gij nie speciale taille hebben of grootte of zoeits. Ge moest ook niet betalen, alles was gratis. Natuurlijk alle wij hadden ook de meter die bij ons was, die voor ons een beetje zorgde. En uit zichzelf weetje toch ook wel dat je altijd vriendelijk moet blijven,

beleefd moet blijven. Dat je niet met een kauwgom in uw mond moet gaan defileren. Ge moest ook altijd, vonne kik dan persoonlijk, proper zijn. Ik weet nog wel iedere keer dat ik moest optreden, het stokje werd mooi opblonken, die bollekes ik heb dat al gekuist met fim, de handschoenen mooi wit. Het verschil is dajé zegt, oei oei dat rokske is met gene dash gewassen want teeft zo een beetje een kleurke, der was daar toch wel verschil in. Maar natuurlijk als hoofdmajorette, dat was mijn persoonlijk idee ook, moeste der altijd goed uitzien. Het haar moest mooi zijn, ge moest niet

0:41:44

afkomen met vet aar. En ook de gepaste make-up. Ik vonne dat dat wel paste bij majorette ook. En ik heb dat nu nog altijd dat is azo mijn persoonlijkheid van thuis uit pijse kik. Mijn moeder deed dat ook. En ik akik bijvoorbeeld met lippenstift werke dat is gewoon lik dakkik mijn tanden poetse. Dat is niet van te zegen van oei oei ik moe der nui.... Dat is gewoon iets dat ik meegekregen heb. Bijvoorbeeld a wij met blauwe tenue aanhadden ton werkte kik met blauwe oogschaduw. Allé dat moest wel niet maar ik vond als majorette dadda wel, allé het geheel moest af zijn.

Persoonlijk vinne kik aje ergens naartoe gaat of akkik hier buiten ga, moet je er altijd goed uitzien. Dat was niet omdakik majorette was. Natuurlijk heeft majorette mij dat ook veel bijgebracht kwestie van discipline, ge moet leiding kunnen geven, ge moet kunnen omgaan in groep, ge moet sociaal zijn. Dat komt mij wel te goede want ik ben nu animator in het werk. Ge moet ook leiding geven aan vrijwilligers aan dit en dat, ge moet alles organiseren en dat komt mij nu nog zeer goed... Dus zelf nenkeer optreden bij bewoners, ik werk in een rusthuis, dat doe ik nog altijd. Kijk nu vorig jaar was het paardenparade in Waregem, ben ik dan zelf gestart weer, dus dat zit nog altijd in mijn bloed, met een kleine fanfare. Al waren wij maar met 5 of 6 man hier met de geburen, heb ik dan zelf een kleine 'Vlasschaert fanfare' opgericht. Ik weet nog alles van vroeger: de figuren zelf de marsen dat ik trommelde. Dat zit er in en ik heb dat er niet meer uitgekregen.

Normaal was het niet mijn taak voor voorbeeld bij andere majorettes te gaan zeggen van "Kijk, u ziet er niet goed uit. "Dat was eigenlijk de taak van de meter van de majoretten ofwel van de tamboer-majoor zelf. "Hij zijt nu echt te zwaar, gij moogt nu niet meer in de ploeg" dat werd wel niet gedaan.

(Marijke vertelt meer over haar 'Vlasschaert Fanfare' waar ze zich in kan uitleven.

0:45:47)

0:47:35

Kijk dat is her onze stick dat wij zeggen. Dus dat is wel afkomstig van Amerika, de majorette. Normaal als we daar mee draaien noemt dat 'twirlen'. De figuur nummer 1 dat was allemaal op 1 rij komen en dan tellen 123 met ons been zo 123 zo ging dat. Het tweede figuur dat was dan gewoon mekaar

kruisen. De 3^e figuur dat was op 1 rij en dan moesten wij dan een slang vormen. Het vierde dat was zo iedere keer springen. Dan ook in een rond gaan met gans de fanfare moest dan mij volgen en wij moesten een grote cirkel waren. We deden dat echter waar datter alleen mar waar er veel volk was. Dan ook bijvoorbeeld telkens wanneer we moesten stoppen aan een café dan moest ik voor iedere rij gaan staan en zij moesten zich draaien naar de café. Kga nog nen keer een kleine demonstratie geven. Dat liedje dat was dus op kameraden. Dan deden wij zo zo (*Marijke demonstreert met grote glimlach haar twirl? - technieken.*) Dat is natuurlijk allemaal 30 jaar geleden é zeg.

Dus mijn eerste les was dus met een biljart stok en daarna moest ik hoofdmajorette zijn met een houten stok, een tamboer-majoor stok. Daarna kregen we allemaal dezelfde stuk, van grootte en al, klein of groot iedereen had dezelfde lengte. En persoonlijk vond ik die wel handiger. Want met zo'n grote stok ge kunt dan moeilijk achter u rugge of onder u been gaan of zoiets. Die was dus al ideaal van formaat.

0:52:52

Ik had wel een voorkeur van favoriete marsmuziek en dat was 'Al de kameraden'. Mijn vader was wel ook muzikaal en hij heeft mij daar ook een dansje op geleerd, ik was toen een jaar of 5-6, op 'Al de kameraden'. En ook 'Sara' omdat iedere fanfare dat speelde en ik vind dat ook wel opgewekt. Het liedje van Sara iedereen kent dat dat is een vree gekend deuntje, tututututututututu.

E.

Wat ik nog meegemaakt was de fanfare van Stijn Streuvels als fanfare. Dat was in begin augustus 1965. Dan als fanfare moesten wij optreden en hadden we allemaal een zwarte rouwband aan, aan ons veste, voor de uitvaart van Stijn Streuvels. Dat was in alle sereniteit.

0:55:00

Persoonlijk had ik geen moeite om de maat te houden. Hebt veel mensen aje ziet ze komen in de fanfare maar ze kunnen niet marcheren. We moesten altijd links beginnen, maar als ik mis was was heel de fanfare mis. We moesten altijd gelijk van voet zijn. Ik weet wel nog dat er meisje toekwamen die echt niet de mate kosten ouden. Ton kleintjes later dak ze kik ton meepakte bij mij thuis de woensdag namiddag of zaterdag na de repetitie en dakik ze ton leren marcheren é bij ons thuis op de koer.

0:55:53

Hoh, voor mij was dat echt ontspanning en ook de muziek kwam al op de eerste plaats voor mij. Ik deed dat altijd graag optreden. En hoe meer volk dat er stond langs de baan hoe liever. Allé voor 2 mensen optreden gaf mij niet zo goe voelen dan datter nu 1000 mensen langs de kant staan. Ik heb dat nog altijd azo, is het nu met de fanfare of... Gelijk waar ik moet optreden, ik heb nog altijd iets in mij. Je hebt wel een beetje stress, maar dat is gezonde stress.

Was majorette-zijn een manier om gemakkelijk aan vriendjes te raken?

Ja, dat was zeker een gemakkelijke manier. Maar daarvoor moeste geen majorette zijn. Ge weet gij ook aje een of jaar of 16ne zijt dat dat geen probleem is om aan vriendjes te raken. Maar ja, de kans deed zich dan voor. Je zag dat wel dat de jonge gasten langs de bane stonden.

Anekdote

(De zoon van een rijke hereboer ('die met jonge gasten langs de bane stond') had een foto genomen van Marijke toen ze op een uitstap waren in Frankrijk. Hij is een paar keer van Frankrijk naar Ingoogem gekomen. Met de foto op zak ging hij op zoek naar Marijke. Uiteindelijk heeft hij Marijke gevonden maar Marijke zag er niets in.)

(Marijke vertelt verhaal nog eens opnieuw omwille van cameraproblemen)

Majorette zijn was voor mij wel een grote ontspanning. Wij hebben altijd veel moeten werken. Tijdens de week moesten wij altijd ook in de winkel staan en in het weekend moesten wij altijd werken want de café was dan open. Dus dat was in dezelfde straat winkel en café. Dus kon ik nooit niet eens ergens naartoe gaan, naar nen dancing. Dus bij ons dat was altijd werken, werken. Dus als ontspanning had ik dan ook wel nen keer meegaan met de fanfare de zondagnamiddag. Oef ik ben nekeer weg van thuis en ik kan nu ook nenkeer mezelfen zin.

Deel 3 van DVD (00.00.04)

Waarom ben je gestopt bij de majorettes?

Dus als ik 20 jaar was heb ik mijn toekomstige man leren kennen dus was ik nog altijd majorette in de fanfare. Ja, in begin was hij daar niet zo voor. Natuurlijk je moet dan altijd mee gaan en achter die fanfare aanlopen en zo. Niet dat hij iets had tegen korter rokjes of zoiets, zeker niet. In het begin zei ik ook van: "Hij hebt u voetbal, ik zeg daar ook niets op, ik hem mijn fanfare." Natuurlijk begon de druk een beetje hoger te komen. Als ik 22 jaar was ben ik getrouwd met mij man. Nenkeer dat je getrouwd was vond ik het is genoeg. Ben dan ermee gestopt. Dat was ook altijd de zaterdagmiddag repetitie. Ik moest nooit zeggen ik ga nenkeer ergens naartoe gaan met mijn man. Ik had zoiets van

kijk nu is het genoeg geweest, ik ga ermee stoppen. Ik ben dolgelukkig dat ik nu weer de draad opgenomen heb en in mijn werk komt dat ook nog te goede en kan ik mij altijd nog eens uitleven als majorette. Dat zit erin en dat gaat er nooit meer uit.

Vertellen bij eigen foto's en films

Artikel 1: Dus theeft hier ton nenkeer nen journalist geweest en ze hebben ton nen keer in het nieuwsblad geschreven en dat was ton 'fanfare danst voor de promotie.' Dus ze waren ook gepromoveerd. Ze hebben een afscheidsbal gehouden omdat ik afscheid pakte. Ze hebben dan een andere majorette moeten kiezen, een hoofdmajorette. Dat deed dan wel efkes deugd.

Foto 1: Hier dit ik bijvoorbeeld tekens, welke figuur er moest genomen worden.

Foto 2: Dat was nenkeer ip nen braderie in Kortrijk. En ge ziet hier nog schoon het teken staan van de Grand Bazar.

Foto 3: Dat was dan nog het trommelkorps en ton zijn we overgegaan naar de majoretten.

Foto 4: Dat is hier ook nog een foto, Spijtig genoeg sta ik met mijn ogen dicht. Dat is getrokken in Kruishoutem waar we nenkeer moesten optreden. Dat was ook een soort kermis. Ik heb nenkeer gekregen van 1 van 't Nieuwsblad.

0:06:29

Foto 4: Wudder an ook nog goed contacten door die wielerwedstrijden. Wij hadden een café. Nu is dat Brussel-Halle en vroeger was dat Brussel-Ingooigem. Daardoor kwam de pers bij ons in de café, al diegene die dat organiseerden. Enzo kwam van teen naar tander. Dat ze zeiden van zoude gij nenkeer nie meedoen aan de schuimwijnkoninginge, nu is dat druivenprinses of druivenkoningin. En door die contacten te leggen, van teen kwam tander. Dat had niets te zien met de majorettes.

Wat ik nu ook vind, omdat dat uitgestorven is de majorette en al, je hoort er niet vele meer van. Maarja, als we wij leefden, we hadden not niet al die keure. En nu, hebt keure van muziekschole te volgen, neen doe aan sport nanderen doe aan dat. Ze hebben lik teveel keure en daardoor pijsek data ook een beetje verdwenen is. Twaren der ook vele die der aan begosten en die ton nie verder deden. Maar wij waren echt gedreven, en we wilden in data goed was. Kmoet wel zeggen de eerste 6 majoretten, dat waren nog altijd de beste. Dat ging al gelijk, dat was echt... Maar hoe groter dat die groep kwam, iedereen wilde daar ton in meelopen. Daje zog data al dat niet meer was.

Niveau lager en ook geen interesse meer en geen gedrevenheid meer. Wij hadden wel graag dat het perfect was . En ik von ge moeste rechtop lopen, dat was nen vorm van discipline ook en ik had dat wel graag, met dat uniform ook. Twaren der ook die marcheerden en dat hand ging maar azo of ze marcheerden niet schone. Ik vind ge moet zorgen dat je der staat en ge doet het goed of ge doet niet mee é.

Alles komt terug. En ik vind dat heel schoon dat jullie nu dat initiatief nemen, Waregem. Van de majorette terug in de kijker te pakken en ik vind data were moe herleven en dat we de jeugd moeten stimuleren van toch were azoiets op te bouwen.

Dat was vroeger ook, stopen aan iedere café. En naar mate dat je zag dat het avond was da je zag oei dien van muziek ga nu nog maar naar huis in zijn kleren en hij ging van nene kant naar nandere kant. En onze vaandeldraager, ik weetnog wel hij had nen bijname, Jefke Bakskes en dat was azo nen vree brave mens. Jama, echt dronke zijn tijdens de fanfere dat mocht ton niet é. 's Middags was iedereen nog nuchter maar toen data rond te (ven te zesen was begoste, het niveau was toch een beetje...

0:16:10

Foto 4: Kijk dat is hier nen foto van het jaar '68. De meeste mensen zijn spijtig genoeg al overleden. Ik herinner mij nog goed nog 'Jefke Bakskes', de vaandeldrager. In dien tijd zeiden wij altijd: "Dat is diene mens met zijne drapeau." Normaal gezien als we begosten op te treden mocht er niemand dronke aanwezig zijn. Maar naar mate dat het 4 - 5uur was en mé iedere keer te stoppen in de café en een drankbonneke te krijgen, warenter al vele die ton 's avonds naar huis gingen van nene kant naar nandere kant. De majorettes kregen ook bonnekes maar dat was dan meestal een colatje of een limonadeke dat wij dronken.

Bijlage 7: Interview van Hanne Delodder met Roos Sinnaeve, op 12.12.2008 te Aartrijke. (transcriptie)

0:00:35 Ik ben Roos Sinnaeve en ik was topmajorette bij de fanfare Hoger op in Aartrijke van 1968 tot 1975. Ik ben majorette geworden van bij de oprichting in het majorettekorps in Aartrijke zelf.

0:01:12 Ik ben Roos Sinnaeve en ik was topmajorette bij de fanfare Hoger op te Aartrijke. Ik ben majorette geweest van 1968 tot 1975 en ik ben majorette geworden vanaf de oprichting van het majorettekorps in Aartrijke.

0:03:05 Ik ben Roos Sinnaeve en ik ben majorette geweest bij de fanfare Hoger Op te Aartrijke en ik ben er bij geweest van bij de oprichting in 1968 tot 1975. Ik ben ook een hele tijd topmajorette geweest, nadat mijn vriendin gestopt is ermee.

0:04:00 In die tijd was mijnheer Dejaegher voorzitter van de fanfare Hoger Op en ze wilden verjonging in het korps en in het omliggende waren er ook al overal majorettekorpsen en Aartrijke had dit dus nog niet. Hij was eigenlijk eigenaar van het modehuis Maddy en hij kwam dus, wij woonden in dezelfde straat en hij kwam dus bij ons vragen. Ze waren dus op zoek naar meisjes van 13 14 jaar uit Aartrijke die wilden deelnemen aan het korps en ik was toen 14 jaar en met enkele van mijn vriendinnen zijn wij eigenlijk toegetreden tot het majorettekorps. Wij waren er af het begin bij en wij hebben met een paar meisjes dus ook altijd model gestaan voor alle kleedjes die gemaakt werden. Dat werd gemaakt bij hen in het modehuis zelf.

0:05:05 Wij hadden altijd de fanfare nodig wij konden niet optreden zonder hen want wij hadden wel muzikale begeleiding nodig. Als de fanfare uitging ging ook het majorettekorps mee.

0:05:40 van bij de start, van bij het begin eigenlijk waren we allemaal 13 14 jaar, dus dezelfde leeftijd. We oefenden hier op de lagere school op de speelplaats en aanvankelijk kregen we les van Andrea Devriendt, dat was een jonge kinesiste die hier in Aartrijke komen wonen was. Zij was gevraagd door het muziekkorps om de dus die jonge groep meisjes te leren marcheren en ook een paar ritmische oefeningen gewoon met de stok te doen.

0:06:18 We kregen allemaal een baton, dat was een in het begin een moeilijke stok want dat was aan het begin met een zware bol aan de ene kant en aan de andere kant had je eigenlijk geen bol. Het was eigenlijk wel moeilijk om sommige oefeningen te doen. Later, na een jaar of 6-7 zijn ze dan overgeschakeld naar andere sticks omdat dat veel makkelijker was om mee te spelen. We kregen dus ritmische oefeningen en in het begin was dat vooral dus leren in korps in rijen lopen, marcheren,

afstand houden. Ook bijvoorbeeld bochten maken, bepaalde oefeningen, dus van 4 rijen naar 2 rijen komen, naar 1 rij komen, een slingerbeweging maken. Dus dat werd allemaal geoefend op de speelplaats hier van de lagere school.

0:07:10 het was ook niet iemand die daarin gespecialiseerd was die daarvoor aangeworven was. Zij deed dat eigenlijk op vrijwillige basis.

0:07:20 Ik heb lang als topmajorette leiding gegeven, dus ook een beetje de repetities gegeven. Maar wij hebben daar eigenlijk zelf nooit naar een opleiding voor mogen gaan. We deden eigenlijk verder zoals we het zelf gezien hadden. We hebben wel een tijdje nadat Andrea Devriendt gestopt was daarmee, is er iemand anders gekomen, en zij ging dan ook altijd mee met de optredens dus van de majorettes, ze was dus meer ook zo de begeleidster, en dat was Christine Griep. Zij had, denk ik wel, enkele lessen gevolgd bij Fedecam, om eigenlijk dan de majorettes beter te begeleiden.

0:08:08 Wij oefenden veel dingen zelf uit. De majorettes hadden dan dikwijls eens zelf voorstellen en dan werd dat een keer uitgewerkt

0:08:25 Het gebeurde wel dat we elkaar zagen want hier in Zedelgem was er toen ook een groot majorettekorps dus we ontmoetten elkaar zowiezo wel ne keer. Zij kwamen soms bij ons als het kermis was hier optreden en dan werden wij teruggevraagd. Maar dat was altijd wel mee met de fanfare. Dus dat was nooit alleen eigenlijk.

0:08:55 Ik kan dat eigenlijk niet zeggen dat dat zo was want concurrentie ja, we hadden allemaal dezelfde leeftijd toen we startten, dus dat was één grote vriendengroep in feite, niemand was eigenlijk jaloers van ja 'ik wil hier de topmajorette worden' of zo, want dat was al van bij het begin bepaald, dat was mijn vriendin die dat deed, Diana Hoeverbeke was de eerste topmajorette geweest. Ze heeft dat één of tweejaar gedaan en dan is ze gestopte en dan heb ik dat overgenomen.

0:09:28 ho, we traden op bijvoorbeeld als het kermis was in dorp. Dus twee keer per jaar was het hier kermis in het dorp en toen traden we op. Dan bijvoorbeeld ook bij wapenstilstand, dan ging de fanfare ook altijd uit. We deden ook het schoolfeest hier, dan was er ook altijd een optreden van de majorettes op de speelplaats, eigenlijk een beetje in ruil voor het gebruik van de speelplaats. Ik heb ook veel carnavalstoeten gedaan bijvoorbeeld in Brugge en ook dikwijls de bloemenstoet in Blankenberge, de heksenstoet... Dat waren eigenlijk allemaal leuke activiteiten om mee te doen.

0:10:08 Heel ver, het meeste was eigenlijk binnen de provincie dat we bleven.

0:10:25 We deden niet zoveel mee aan wedstrijden met de majorettes zelf. De fanfare deed wel mee aan wedstrijden maar dan was dat meer voor het muzikaal gedeelte.

0:10:51 dat was is 1973. Mijn jongere zus was toen ook ondertussen al majorette geworden, en met haar vriendin, wij waren zo met drieën en wij dansten enorm graag en elk jaar deden we zo als het feest was van de fanfare, deden we in de zaal een paar optredens. Dan oefenden we zo een paar dansjes. We deden dat voor de fanfare en voor het publiek dat uitgenodigd was. Dat viel wel in de smaak en we deden dat zo al een paar jaar. En toen kwam die wedstrijd uit en we hadden juist iets aangeleerd met ons drieën en meneer Etienne, de voorzitter vroeg dan 'ja, er is een wedstrijd voor topmajorettes, wil je daar niet aan meedoen? Dat nummertje dat je daarjuist gebracht hebt, dat was toch echt mooi.' Ik heb toegezegd, ik heb meegedaan en ik heb gewonnen.

0:11:50 ze schreven dat uit en de omliggende gemeenten waar er majorettekorpsen waren, vroegen ze dus deelnemers. En mijnheer Etienne heeft me dan ingeschreven. We waren daar eigenlijk naar toe getrokken met een hele bus supporters. Dat was eigenlijk wel plezant.

0:12:30 Je moest gewoon, elke deelnemster moest een nummertje brengen voor het grote publiek. Je werd dan door een jury gejureerd en dan kreeg je daar punten op en wie natuurlijk het hoogst aantal punten kreeg die was de winnaar van de wedstrijd.

0:12:51 Met de techniek van de majorettes, ja je moest wel enkele bewegingen met de stick er in doen, het moest ook echt een beetje marsmuziek zijn, het moest dus wel iets zijn in verband met de majorette. Het was niet zomaar een dansconcoure bijvoorbeeld.

0:13:20 nee het was zeker geen schoonheidswedstrijd. Het was echt naar de techniek van het marcheren, het hanteren van de stick, waar je punten op kreeg. Het ging niet om ben jij mooi of minder mooi dan een andere.

0:13:49 dus iedereen kon daar eigenlijk aan meedoen maar het was eigenlijk vooral bedoeld voor de topmajorettes van de korpsen van de omliggende dorpen.

0:14:20: (Hanne vraagt: moest je voldoen aan het ideaal van de majorette: elegantie en stijl hebben cfr. Hofkens?)

In die tijd waren we natuurlijk allemaal mooie slanke meisjes. Ik denk dat ze wel een beetje uitgekozen werden in het begin ook qua gelijke grootte, we hadden ook bijna allemaal lang haar, een beetje dezelfde types dat ze ervoor uitkozen. Op het vlak van elegantie: je moest natuurlijk wel een beetje kunnen dansen en gevoel hebben voor ritmiek. Ik weet zeker dat er van in het begin enkele uitgevallen zijn die totaal niet het stappen onder de knie kregen. Die werden dan uitgeschakeld. Je moest ook de behendigheid met de stok verder oefenen thuis. Wij kregen onze stok mee naar huis. Er werd dus eigenlijk wel een beetje van je verwacht.

0:15:15 Wij vonden dat wel fijn, wie heeft dat niet graag als jong meisje een beetje bewonderd. Dat is de bedoeling van de majorettes: de mensen komen naar buiten want het muziek is daar en de majorettes zijn daar, En natuurlijk de pakjes zeggen al veel

0:16:10 De kledij, de eerste kledij werd dus in het modehuis zelf gemaakt want die hadden dus hun eigen naaisters. Wij gingen daar naartoe met een paar meisjes uit de buurt. Wij hebben daar altijd die kleedjes moeten passen en die werden dan gemaakt voor het hele majorettekorps. We kregen er ook nog de laarsjes bij en het hoedje. Dat was allemaal gratis. Als de kledij later te klein werd, werd dat gewoon ingeruild en kreeg je nieuwe. Ik denk dat we de eerste laarzen gekregen hadden, maar al je laarzen dan versleten waren, dan konden we er wel nieuwe kopen aan een gunstprijsje in een plaatselijke schoenhandel.

Ik heb één of twee keer nieuwe kledij gekregen. Eens als ik topmajorette was, had ik een heel nieuw kostuum gekregen, maar dan was dat meer echt een rokje met een jas er op en ik kreeg ook een heel grote hoed. Dat is de hoed waarmee ik op foto sta daar (wijst naar krant).

Nadat ik gestopt ben zijn er terug nieuwe kleertjes gekomen.

0:17:25 de make-up. Wij schminken ons natuurlijk graag aan die leeftijd. Maar je deed dat wel zelf hé. Iedereen had zijn eigen kleren thuis, dus je kwam gekleed en geschminkt en gekapt naar het lokaal om te vertrekken.

0:18:40 nee, de stok was eigenlijk voor iedereen het zelfde. Alleen als topmajorette heb ik een heel tijdje met een grote stok moeten werken, maar dat was eigenlijk veel te zwaar. Want ik heb zeker één of twee keer toen ik hem moest omhoog gooien, en dat ik hem niet kon opvangen, dat ik hem moest gaan zoeken in het publiek.

0:19:13 We hadden nog een tamboer majoor ook die voorop liep en dan kwam ik als topmajorette en dan kwam het majorettekorps en daarna kwam de fanfare. Het bevel geven aan de majorettes gebeurde door de topmajorette. Ik had daar zo een fluit hangen. Ik deed de oefening voor, dan werd er gefloten en dan moesten ze de oefening meedoen met mij. Tot nog een kort fluitsignaal, dan werd het nog ene keer gedaan, en toen was het terug de stick onder de arm en werd er verder gemarcheerd.

0:20:14 ze speelden eigenlijk alleen maar marsmuziek in die tijd. Nu heb je veel fanfares die meer modernere muziek spelen

0:20:46 ik had eigenlijk helemaal geen probleem met de maat houden. Ik heb eigenlijk altijd veel gevoel voor ritme gehad. Als je als topmajorette niet goed kon beginnen, dan was ook het hele korps verkeerd gestart.

0:21:15 wij waren wel echt een vriendenkring, want van bij de opstart, de meisjes die gekozen, werden, die gevraagd werden, ik kende ze allemaal vanuit de lagere school. Sommige gingen ook met mij mee naar de middelbare school. We zagen elkaar niet enkel tijdens de repetities en de optreden, maar we zagen elkaar ook anders. De meeste waren mijn vriendinnen en ken ik nu nog altijd.

0:21:47 er waren geen jongens in de groep maar er waren wel vriendjes die meegingen in de fanfare. Die liepen dan achterop.

0:22:13 mijn vriend, die nu mijn man is, heeft daar in elk geval nooit een probleem mee gehad. Hij is altijd graag mee geweest met de fanfare. Hij ging eigenlijk alleen mee op uitstappen, niet als we hier in het dorp speelden. Dan ging ik mee met de fanfare, ja dat was ook mijn hobby.

0:23:00 Het was wel grappig hoor. Toen wij met de fanfare weggingen, en die vriendjes gingen mee, en we stopten dan aan een café omdat we iets mochten gaan drinken. En meneer Etienne had altijd een spel kaarten in zijn zak en hij deelde die uit en daarmee mochten we dan iets gaan drinken. En die vriendjes hadden dat natuurlijk rap door en de volgende keer dat ze meegingen hadden ze allemaal een spel kaarten in hun broekzak zitten om gratis getrakteerd te worden.

0:24:03 Vooral doordat we hier in een dorp wonen, was er hier in Aartrijke eigenlijk nog niet zo heel veel. Er was nog maar pas de opstart van een jeugdhuis. Voor ons was majorette zijn ook een manier om eens buiten je dorp te komen en van ook iets fijns te doen in groepsverband. Als topmajorette draag je ook een zeker verantwoordelijkheid over je groep en ook een zekere fierheid want je wil toch met je groep iets presteren en goed naar voorkomen als je op verplaatsing bent. Ik heb dat altijd een fijne tijd geworden.

0:24:48 Ik was daar eigenlijk wel redelijk streng in. Ik kon dat niet verdragen als we ergens aan het optreden waren of we waren aan het marcheren dat de meisjes onder elkaar zouden beginnen babbelen. Want ik ging zo toevallig eens de rijen langs, dan zou ik ze wel eens op de vingers tikken: 'komaan meiden, je bent hier wel aan het optreden. Dat werd wel aanvaard.

0:25:23 wel een beetje opletten dat de kledij verzorgd was, en dat niemand daar met een gescheurde panty stond, dat er dus altijd iets van reserve voorzien was. En ook nieuwe leden die een beetje overdreven met het schminken en zo dan zeiden we wel dat ze niet mochten overdrijven.

0:26:05 met de leeftijd van 15-16 jaar zitten er daar wel eens molliger meisjes tussen maar dat was niet echt een probleem hoor. Die werden gewoon aanvaard in de groep. Het was niet zo dat die een plaats in het korps kregen waar ze niet opvielen.

0:26:40 je had in die tijd veel van die Nederlandse majorettekorpsen die opkwamen maar dat waren allemaal 17-18jarige meisjes, allemaal hetzelfde type: groot, slank, blond, en erg gekozen qua styling. Dat was bij ons wel niet het geval.

0:29:30 wij hadden misschien wel een beetje een rol model dat wij wel opkeken naar die Nederlandstalige korpsen

0:30:05 wij hebben altijd heel veel aanbod gekregen van jongere meisjes in het dorp. Ze wilden er ook wel bijhoren. Dan kwamen ze bij ons in de groep en werden ze een beetje gescreend: loop eens, stap eens mee met de groep. Kan je je ook vrij maken voor bepaalde dagen. Want ze moesten toch ook elke zaterdag willen komen om te oefenen.

0:30:48 Ze moesten het ritme aanvoelen, ze moesten bereid zijn om de danspassen te oefenen. Als ze rap wilden in geschakeld worden dan moesten ze ook een beetje voor de oefening komen, zodat bepaalde oefeningen al eens met hen konden geoefend worden. En als de andere majorettes er dan bijkwamen, dat ze onmiddellijk met de grote groep konden mee oefenen. Dus er werd wel een beetje meer van hen verwacht.

0:31:18 Zolang ik eigenlijk majorette geweest ben, heb ik eigenlijk nooit geen negatieve reacties gehad. Want Aartrijke was eigenlijk fier op zijn majorettekorps. K heb toch altijd dat gevoel gehad. Laats ook bij de kermis, ze zijn er ook altijd bij en het korps bestaat nog altijd. Dus de majorettes bestaan nog altijd in Aartrijke.

0:31:48 Wij gingen gewoon altijd mee naar de kerk. Het gebeurde dus dat de fanfare gevraagd werd bijvoorbeeld met de wapenstilstand en dan moesten ze optreden en dan was ook het majorettekorps meegevraagd. Wij gingen dan gewoon mee naar de kerk in feite. Ik heb daar eigenlijk nooit een opmerking over gehoord dat wij kort gerokt waren. De priester was misschien gecharmeerd erdoor?

0:32:25 Wij hebben nooit moeten optreden in de kerk zelf. Misschien eens bij het binnenkomen van de kerk dat we eens een erehaag moesten vormen. En dan gingen we gewoon binnen en de fanfare zat dan aan de ene kant, aan de zijkant van het altaar en dan zaten wij met de groep aan de andere kant

0:32:57 Ik genoot het meest van een optreden tijdens een stoet omdat je dan eigenlijk een heel parcours kon afstappen dus je kon heel veel activiteiten doen want een stoet mag je toch rekenen was meestal toch een drie à vijf kilometer. Terwijl als we hier optreden in Aartrijke, wel Aartrijke is niet zo groot in feite, dus als je bijvoorbeeld van aan de kerk moest vertrekken en je ging richting school of we gingen richting einde Brugsestraat, wel vijfhonderd meter verder was je er al. Dus daar kon je niet zoveel qua opdrachten doen.

We hebben ook een keer, ik denk dat dat in Brugge was, hebben we eens met carnaval moeten optreden en was dat op een tribune dat we moesten optreden, midden op de grote markt.

0:33:58 Ik heb toch altijd genoeg vriendjes gehad. Ik weet niet of dat lag aan het feit dat ik majorette was. Je bent al met een jongerengroep, er waren ook heel wat jongere muzikanten in feite in het korps. Maar veel majorettes die een vriendje hadden die muzikant was, dat was niet zo echt. Het was wel altijd leuk van op te treden en dan hoorde je wel eens fluiten en zo en dat was wel altijd grappig.

0:34:28 Ik ben eigenlijk gestopt omdat ik ging huwen. Dus ik ben gehuwd in 75 en ik ben eigenlijk majorette gebleven tot ik gehuwd ben want de fanfare heeft me eigenlijk uitgehuwelijkt. Ze zijn me met heel de fanfare en het korps komen halen bij ons thuis.

0:35:23 (met fotoboek van huwelijk op schoot) Dus bij mijn huwelijk in 1975 ben ik eigenlijk uitgehuwelijkt geweest door de fanfare. Dus de voorzitter die had altijd gezegd: 'je moet niet stoppen omdat je gaat trouwen want we gaan je uittrouwen. Dus dan waren ze ons komen halen bij mij thuis met heel de fanfare en het majorettekorps en dan stonden ze ook voor de kerk in een erehaag. En dan kreeg je ook van elke majorette een bloem aangeboden en dat stond dan natuurlijk ook in de krant: topmajorette stapt in het huwelijksbootje en dat al die majorettes aan het wenen waren. Was het nu voor de majorette of voor die mooie man de trouwde?

0:36:46 Dat was een meisje van 7-8 jaar die bij het majorettekorps gevoegd werd en die lipe naast de topmajorette en die deed ook bewegingen mee. Dat was onze kleine majorette. Die is later verder ook altijd majorette gebleven. De mascotte noemden we haar, onze mascotte.

0:40:17 Ik ben altijd content geweest met het majorettekorps en eigenlijk als de fanfare optreedt hier in Aartrijke, ga ik zeker altijd eens gaan kijken. Je hebt daar bijgehoord en dat is eigenlijk een stuk van je leven.

0:40:34 We hebben altijd veel plezier gemaakt samen en veel beleefd. Ik denk dat dat eigenlijk het belangrijkste is van majorette zijn: de vriendschap dat je hebt onder elkaar.

0:41:12 Zo dat echt trainen zoals je dat nu tegenwoordig ziet, het is bijna soms een turnvereniging. Dat bestond toen ook nog niet dat meisjes bijvoorbeeld in het optreden die grand ecart deden, dat hoorde er niet bij. Het ging vooral om het marcheren en bepaalde bewegingen uitoefenen met het korps zelf en natuurlijk ook met de stok. Maar zo dat extravagante hoorde er in die tijd nog niet bij.

0:42:16 De laatste keer dat we de bloemenstoet gezien hebben, ik had er op gemerkt dat er echt van die groepen waren, er hoort daar geen fanfare meer bij. Ze hebben gewoon een paar trommelaars bij en thats its. Er wordt daar op gedanst. Het is eigenlijk meer turnen dan eigenlijk nog de ritmische bewegingen op marsmuziek. Ik vind dat het niet meer te vergelijken is met wat wij vroeger brachten.

0:42:50 Ik vind het majorettekorps zoals het nu bestaat kan je nog perfect naast hetgeen van ons leggen. Natuurlijk de kledij is aangepast en de meisjes die na mijn topmajorette geworden zijn, die hebben ook meer opleiding gekregen. Die hebben dan bijvoorbeeld opleiding bij Fedecam mogen volgen. Dat was nog niet in onze tijd. Wij leerden dat in het begin van Andrea. Wij hebben eigenlijk ook veel onszelf aangeleerd. We zagen eens iets bij een uitstap van een ander en zegden AAAAH tiens, dat zag er wel leuk uit. We gaan dat ook eens proberen en dat lukte dan en dan gebruikten we dat ook. Je kan ook veel stelen met je ogen hé.

0:45:32 Daaraan kan je zien, het verschil met een stad of met een ander land, hier heb je natuurlijk meer de dorpsmentaliteit. Iedereen kent iedereen natuurlijk. Daarom is er ook nooit concurrentie of afgunst geweest

Bijlage 8: Interview van Hanne Delodder met Viviane Deconinck, op 12.12.2008 te Ieper. (transcriptie)

0:00:03 Ik ben Viviane Deconinck. Ik ben majorette geweest van 69 tot in de jaren 76, waarvan de laatste twee jaar hoofdmajorette, bij het korps de drumband in Ieper.

0:01:15 Ik ben Viviane Deconinck. Ik ben majorette geweest van 69 tot in de jaren 76, waarvan de laatste twee jaar hoofdmajorette, bij het korps de drumband Edgard Messiaen in Ieper.

02:02:02 Ik ben majorette geworden doordat het korps al bestond in Ieper en dat dat mooi oogde volgens mij en mijn ouders waren ook actief bezig in de Germinal in Ieper en vandaar ben ik toegetreden tot het majorettekorps.

0:02:27 Het muziekkorps is ontstaan door Gustaaf Breyne die oud-minister is hier in Ieper en die dat gezien had van het korps in Wervik. Hij wilde dat ook starten in Ieper vandaar dat hij overgegaan is tot het opstarten van een muziekkorps in de jaren 65 en dan een kleine twee jaar later is het majorettekorps erbij gekomen.

0:03:00 Ja dat was politiek getint doordat het lokaal in de Germinal in Ieper was en de Germinal dat vertegenwoordigde de socialistische vakbond, de mutualiteit en de café de Germinal dus ook.

0:03:20 Zeker kon je het merken aan het korps doordat de tenuutjes in het rood-wit waren, dus rood de kleur van de socialisten.

0:03:40 Het majorettekorps en het muziekkorps zijn ontbonden in 93 denk ik. Ik denk dat dat te wijten is aan de evolutie van de maatschappij, het verdwijnen van de lokalen van de socialisten. Dat werd toen uiteengegaan, de mutualiteit verwijderde zich en op die manier kwam er een einde aan de Germinal en zodoende ook een einde aan het korps.

0:04:10 Nee ik denk dat de jeugd in die tijd zich eerder, hun vrije tijd verlegde van tak en niet meer wensten aangesloten te zijn bij een korps en zeker niet tot een majorettekorps.

0:04:36 dat kan je je nu eigenlijk niet meer inbeelden dat er een majorettekorps rondloopt.

0:04:49 Wij waren eigenlijk tamelijk aangesloten bij het korps want ik denk dat wij toch één keer op de maand repeteerden samen met het muziekkorps en met vooral de trommelaars om het ritme erin te houden. Ja en op de uitstappen ook, wij waren tamelijk close met hen.

0:05:12 Nee wij hoorden bij dat muziek en als majorettekorps gingen wij niet bij andere muziekkorpsen wandelen.

0:05:26 Ik weet dat niet echt zeker maar ze waren aangesloten bij de federatie van muziekkorpsen en ik denk dat er daar iets van subsidies kwam maar het merendeel kwam eigenlijk van het bestuur zelf die een en ander inrichtte om geld in het laatje te krijgen.

0:05:52 er was een gans bestuur met een voorzitter, een ondervoorzitter waarvan ook onze leidster deel uitmaakte en op die manier kregen we onze kleren, onze botten, de stick enzovoort

0:06:16 Er was eigenlijk een mevrouw, Angèle Musse, is haar naam die hier in Ieper verbonden was met de turnkring, de ganze familie was actief in de turnkring, leidde ons op. Dus niemand anders, ook niet de hoofdmajorette, zij vond dat allemaal uit.

0:06:51 Ik denk dat er toch in het totaal 25 tot 30 majorettes geweest zijn.

0:07:04 Nee wij werden niet ingedeeld per leeftijd, ik denk eerder volgens grootte dat we werden ingedeeld. Dus de groter meisjes stonden achteraan en de kleintjes vooraan

0:07:23 Wij kregen les in één grote groep. Er werd geen onderscheid gemaakt.

0:07:34 Een nieuw meisje kreeg speciale aandacht. Er werd vooraf een half uurtje met haar beziggehouden. En dan vervulde ze de groep.

0:07:51 Bij de majorettes was er geen vaandeldrager, wel bij het muziekkorps en dat was ook een lange tijd een vrouw. Ze was iets ouder dan de majorettes.

0:08:32 Wij leerden niet zoveel andere majorettekorpsen kennen. Wij bleven eigenlijk voornamelijk bij ons korps. Wij kenden wel de majorettes van het andere muziek in Ieper, van Picanol en daaronder was er wel een klein beetje jaloezie. Maar andere korpsen nee.

0:08:55 Wij dachten dat de majorettes van Picanol beter waren dan wij en wij waren wel jaloers daarop. Er waren er wel een paar die dan overgingen naar het andere korps, vandaar dat wij wel een paar majorettes verloren op die manier.

0:09:20 neen, voor uitstappen en al was er niet echt een concurrentie met het andere muziek.

0:09:34 Ik denk dat andere korps, Picanol inderdaad betere technieken kende want zij hadden ook een instructeur die daarvoor speciaal opgeleid was. Onze instructrice die deed dat eigenlijk voor haar plezier. Die andere waren meer professioneel getraind dan wij.

Er was een goede geest in die fanfare

0:10:15 wij repeteerden één keer per week op zaterdagmiddag.

0:10:27 de repetities bestonden uit eerst een tijdje 15 min marcheren en dan het inleren van de danspassen.

0:10:52 wij hadden geen speciale boeken maar de instructrice maakte wel tekeningen die we meekregen naar huis zodat we dat thuis nog een beetje konden instuderen.

0:11: 09 ja wij kregen instructies mee naar huis om bijvoorbeeld van rij te veranderen en figuren te maken met onze majorettes. Wij moesten thuis verder zelf oefenen, ook de technieken met de stok oefenden wij zelf nog thuis om er goed in te geraken.

0:11:40 nee er zat niet zoveel druk op die instructrice, het was een heel lieve mevrouw, die leefde nogal met ons mee, het was geen strenge

0:11:57 wij moesten optreden met het muziek bijvoorbeeld met plaatselijke kermessen hier in de streek in de buurgemeenten enz. Maar wij hebben zelf tot het Noorden van Frankrijk ook gaan optreden in zustergemeenten ook in het Noorden van Frankrijk. Bijvoorbeeld ook met de 11 juli tocht hebben wij ook jaren meegelopen.

0:12:26 dat was een heel speciale ervaring, het op straat marcheren op zich ook want dat gaf een speciaal gevoel: je marcheert daar te midden van de weg en iedereen staat op het voetpad te kijken.

0:12:50 Ik had wel het gevoel in Noord Frankrijk er waren daar uiteraard ook majorettes en daar bestond dat nog meer. Dat majorettegevoel was daar nog actiever dan hier vond ik.

0:13:35 nee wij maakten geen deel uit van wedstrijden, daaraan deden we niet mee.

0:13:43 ook niet individueel aan miss majorette enzovoort

0:15:00 ja, ikdenk wel dat je als majorette een beetje uitstraling moet hebben, je kunt daar niet afkomen met een goed gevuld lichaam zal ik zeggen, je moet een goed voorokomen hem als je wil toetreden. Ik ga niet zeggen dat ze je goed bekijken maar ze zien toch of je geschikt bent voor in het korps of niet

0:15:30 de kloekere meisjes werden niet geweigerd want we waren ook niet zoo professioneel, we zetten ook niet graag iemand aan de kant. We werden niet echt gescreend

0:16:00 Die instructrice was wel heel streng op onze manier van gaan in het korps; er moesten een bepaalde elegantie uitstralen ons hoofd recht houden borst vooruit.

0:16:14 Buiten het korps moesten we zeker mooie manieren hebben, anders moesten niet achteraf van ons gesproken worden. We moesten goede manieren hebben.

0:16:30 Ik ga niet zeggen dat ze echt controleerde maar ze hield het toch in het oog.

0:16:39 De manier van omgaan als jonge meisjes bijvoorbeeld met de jongens uit het muziekkorps

0:17:03 Van het andere korps, van Picanol, hoorden we regelmatig meisjes die buitengezet werden omdat ze te veel stoeiden met de jongens van het muziekkorps.

0:17:26 Het is een bepaalde uitstraling en als de mensen dan... Hier in Ieper, ze kennen u en als ze dan achteraf zeggen van oeioei dat is maar dat, dan komt dat niet zo goed over.

0:18:00 Wij moesten op de repetitie niet in ons pakje toekomen. De Germinal dat was een heel groot gebouw en wij hadden daar ruimte genoeg voor de majorettes om ons daar te verkleden. Maar voor uitstappen, dan kwamen wij wel gekleed toe in de Germinal.

0:18:25 De pakjes die wij aanhadden die moesten wij niet zelf betalen. Wij kregen dat. Dat werd gemaakt door een kleermaker hier in Ieper. Dat werd betaald door het korps, door het bestuur.

0:18:40 De pakjes werden allemaal op maat gemaakt. Wij moesten gaan om de maten door te geven.

0:18:59 Ja wij hadden twee verschillende pakjes. Dat was een soort kleedje voor de zomer en dan een dikkere rode vest erop voor de winter.

0:19:22 Als jong meisje let je daar sowieso wel op dus die pakjes moesten wel enkele jaren kunnen meegaan. Dus een klein beetje letten we wel op onze lijn maar als jong meisje hoefde dat niet echt.

0:19:39 Als ze toch, als de pakjes toch te klein geworden waren dan kregen we gewoon een ander en werd dat kleedje doorgegeven aan iemand anders.

0:20:20 In de wintertenu zie je niet echt het verschil omdat de vest eigenlijk ook in het rood was. Maar in het zomertenuutje, en dat was dan een wit kleedje en de hoofdmajorette had dan nog een kleine rode cape nog over haar schouders. Dit was het enige onderscheid eigenlijk bij de andere.

0:20:59 Dit is hier een foto als majorette van mezelf en mijn zus en wij moesten aanhebben, dus dat zomerkleedje hadden we aan, de witte laarzen en een witte hoed met een rode pluim erop

0:21:20 In de winter was het soms erg koud want een kort kleedje met een vest er op is niet zo warm bijvoorbeeld met de optocht van 11 juli (ze bedoelt hier waarschijnlijk 11 november) dan waren we echt versteven van de koude en waren we blij dat het gedaan was.

0:22:09 de make-up dat deden we zelf eigenlijk thuis voor dat we vertrokken, daar was niemand speciaal voor, dat deden we allemaal zelf.

0:22 43 Pasjes of choreografie daar herinner ik me eigenlijk niet veel over. Wel nog bepaalde bewegingen met de stick

0:23:03 Als hoofdmajorette moest je uiteraard een teken geven bij de start bijvoorbeeld. Het muziekkorps begon met enkele trommelgeluiden en op een bepaald moment moest ik als hoofdmajorette mijn stick opsteken en dan moest je nog zoveel tellen aftellen om te starten.

0:23:33 Er waren wel bepaalde tekens dat ik moest geven om te zeggen kijk nu starten we met dat of dat of met dat pasje of dansje

0:24:10 (doet paar demobewegingen met stok)

0:25:23 (tijdens oefening met stick) en in het begin dat je dat leerde deden je handen echt pijn.

0:26:13 In de baton was er verschil qua gewicht ook en ook werd dat min of meer gemeten op de armlengte. (toont voor hoe dit gemeten werd)

0:27:26 Het muziek speelde uiteraard verschillende, ja liedjes noemt dat niet, maar verschillende stukken en het ene was al vrolijker om op te marcheren dan het andere.

0:27:52 Als majorette had ik totaal geen moeite om de maat te houden, anders dans ik ook heel graag, Ik heb daar geen moeite mee. Maar er waren wel sommige die daarmee moeite hadden. Je kan je dat niet inbeelden maar voor sommige majorettes was dat echt moeilijk om op maat te lopen.

0:28:30 Als hoofdmajorette was ik eigenlijk niet het hoofd van het volledige korps. Het was de dirigent van het muziek die eerst het muziek opstartte en dan sprong ik in volgens hetgeen we afgesproken waren. Maar eigenlijk was het het muziekkorps dat de toon aangaf.

0:29:12 Binnenons eigen majorettekorps had ik geen herinneringen van jaloezie. We waren een hechte groep, we waren vriendinnen te samen. Je had wel bepaalde groepjes binnen het korps, maar echte jaloezie nee.

0:29:34 Jaja er zijn echte vriendschapsbanden ontstaan want mijn zus was ook majorette en die heeft een vaste vriendin eigenlijk door het muziekkorps.

0:30:07 In het majorettekorps waren er geen jongens

0:30:25 Ik denk dat het in die tijd enkel voor de meisjes was.

0:30:58 Voor mij houdt dat in majorette zijn een bepaalde uitstraling hebben er toch een beetje goed uitzien de technieken toch onder de hand hebben. En een goed voorkomen hebben eigenlijk. Op dat moment loop je toch op straat en moet je er toch goed uitzien.

0:31:26 Een goede majorette volgens mij moet ook aanleg hebben om goed te kunnen dansen, om het ritme goed te kunnen volgen want het is op muziek dat je moet kunnen marcheren en dansen op straat. Dat moet toch in orde zijn.

0:31:45 Het leukste aspect als majorette vond ik op dat moment op straat gaan, dus te midden van die straat lopen terwijl je zegt wij zijn nu eigenlijk het middelpunt op dat moment. Dat vond ik eigenlijk het leukste.

0:32:11 De majorettes op dat moment: iedereen kijkt daar naar, dat oogt ook mooi, dus ja de show stelen.

0:32:30 Er waren niet echt gelegenheden waarop ik het niet graag deed. Enkel met de optocht van 11 november hier maar dat was enkel te wijten aan de weeromstandigheden omdat het dan meestal heel koud was.

0:33:09 Als majorette, wanneer als we een uitstap hadden uiteraard kom je in contact met de jongens van het muziekkorps, we kenden er ook heel veel en er waren er ook wel een paar die op dat moment een koppel vormden

0:33:43 Ik ben gestopt bij de majorettes omdat je hebt een vast relatie ondertussen, je wordt een beetje ouder je dankt dat is al niet meer voor mij nu en op een bepaald moment stop je er dan mee.

0:34:44 Een ander majorettekorps, nee wij keken daar niet echt zo naar op. Het enige wat ons wel bezig hield was wat wij zagen op tv. Want in die tijd werd dit ook heel veel getoond op tv in andere steden en toen zie dat ons wel iets. Bijvoorbeeld een miss majorette of een wedstrijd voor majorettes en toen waren we wel aan de tv gekluisterd.

0:35:26 Ik denk wel dat jongere meisjes daar naar opkeken en ook wilden deel uitmaken van het korps en aan de andere kant had ik soms zo het gevoel dat oudere mensen bijvoorbeeld een eerder, ik zal maar zeggen, negatief gedacht hadden van majorettes op straat.

0:35:49 Ik denk dat dat was omdat we inderdaad kort gerokt waren en misschien een persoonlijk gevoel

0:36:03 eindelijk ben ik altijd even trots geweest. Ik deed mijn kleren en mijn pakje aan met heel veel plezier.

0:36:36 Ik denk dat andere mensen die niet socialistisch gezind waren daar inderdaad een ander gedacht op nahielden en dat daar misschien mijn persoonlijk gedacht komt van ze kijken neer op majorettes

0:38:46 Als we aan het wandelen waren en we hadden blaren op onze hielen of zo van die laarzen dan moest je de pijn verbijten

Bijlage 9: Interview van Hanne Delodder met Anaïs Bubbe, Dorine Claeys en Conny Claeys, op 13.12.2008 te Waregem. (transcriptie)

0:00:19: Anaïs: Ge waart twaalf jaar Dora, oe oud zijt ge nu?

0:00:23: Dorine: Twaalf jaar? Veertiene. Twaalf jaar, ik ging niet gemogen hebben van vader.

0:00:27: Conny: Nee vroeger was dat ne leeftijd dat er op stond

0:00:30: Anaïs: Ge zijt van uw twaalf jaar beginnen leren en ge moest van Hoffman twee jaar leren, is veertien.

0:00:36: Anaïs: Ze moesten van Hoffman twee jaar leren eer da ze mosten ip strate komen ton dienen tijde.

0.00.41: Dorine: We waren nog te letter groot ook, he.

----- uitleg Hanne over hoe het interview zal verlopen, voorstelling, waarom, ..

0.01.58: Dorine: Omdat ik graag wegging,

0.02.04: Conny: ah ja, vroeger mocht dat niet, nu mogen ze uitgaan aan 15 jaar

----- onderbreking Hanne

0.02.31: Anaïs: Mijn naam is Bubbe Anaïs, 't is van, ah ja, wa jaar was dadde?

----- van alles door elkaar

0.07.11: Dorine: Mijn naam is Claeys Dorine. Ik ben in het muziekkorps geweest in Sint-Eloois-Vijve van in 1974 tot en met 1979, moet dat geweest zijn, zoiets.

0.07.29: Dorine: En de reden was gewoon voor ne keer te mogen weggaan, voor de plezante dingen te zien en de wereld een beetje te ontdekken, dat was ton het plezantste

0.07.43: Conny: Mijn naam is Claeys Conny, ik ben van het jaar 1977 ---

----- Steven onderbreekt

0.08.10: Conny: Mijn naam is Claeys Conny, ik ben van het jaar 1977 in het majorettekorps te Sint-Eloois-Vijve met de naam Fanfare Hoger Op geweest. Ik ben daar 25 jaar in geweest, waarvan zeker 10 jaar als hoofdmajorette.

0.08.27: Conny: En ik ben daar naartoe gegaan door mijn zus, dat er al in was.

0.08.33: Anaïs: Ik ben Bubbe Anaïs. Meter van de majoretten geweest van Sint-Eloois-Vijve, de fanfare hoger op, voor de kledij en alles, na te zien van de majoretten

0.08.49: Hanne: en wanneer was dat precies?

00.08.53: Anaïs: 40 jaar lang heb ik dat gedaan

0.08.57: Hanne: en waarom?

0.09.01: Anaïs: Ja, mijn dochters waren daarin, en zo ben ik daarin geraakt

Hanne: oprichting majorettekorps, bestaat het nog, en waarom verdwenen?

0.10.00: Conny: Het majorettekorps is verdwenen omdat we aan geen personen meer geraakten. De meisjes wildegen nie meer meegaan, ze moesten al komen leren de zaterdag, en dat was dan al vroeg opstaan, om 9 uur, voor de les te volgen en dat zagen ze niet meer zitten, want ze wilden dan al de vrijdagavond ne keer uitgaan, ja, da waren d' er van 15 jaar, en zo kwam da naar t' einde, he. ze wilden niet meer meegaan, ze mochten meer uitgaan 0.10.24

0.10.26: Hanne: (financiële) afhankelijkheid muziekkorps? Bij fanfare

0.10.36: Conny: Gewoon, de majorettekorps hoorde bij de fanfare hoger op, we gingen nergens anders apart gaan, altijd in ene groep tesamen, was 't ne stoet, dan was 't altijd met heel de fanfare

0.10.48 : Hanne: En hoe zat het met de subsidies? Van wie kregen ze geld? Was da ook van de fanfare dat alles betaalden voor de kleedjes en voor de stokken en zo?

0.10.57: Conny: Ja, maar dat werd wel gesponsord

---- Hanne onderbreekt

0.11.07: Conny: De kledij?

0.11.12: Hanne: Alles, hadden de majorettes een eigen kas?

0.11.15: door elkaar: subsidie gemeente

0.11.35: Anaïs: Ja, dat was, ze kregen van de gemeente subsidies en ton daarachter gingen ze rond met kaarten alle jaren, voor te kunnen verder te bestaan. En de gemeenten da ze deden wierden ze ook betaald, da was niets voor niets eh ne. Als ge uitstap deed, wierd dat betaald van de gemeente waar da ge naartoe gingt.

0.11.58: Hanne: Dus vb Deerlijk, aan het muziek, niet aan de majorettes

0.12.08: Anaïs: De majoretten telden mee

0.12.11: Hanne: Dat was enen groten pot

0.12.14: Anaïs: Ja en daar werd geld uitgehaald voor de kledij

0.12.20: Hanne: Voorzitter? Speciaal voor de majorettes? Voorzitter – meter

0.12.32: Conny: De voorzitter, en ook een heel bestuur. De voorzitter was Roger Debels, maar er was ook een erevoorzitter, en dat was euh...

0.12.51: door elkaar... baron De Schietere de Loppem, ...

0.13.04: Conny: Ja, de erevoorzitter was meneer baron de Schietere de Loppem, de erevoorzitter van de fanfare hoger op

0.13.12:Hanne: Was die persoon dan ook de voorzitter van de majorettes? Of bestond er een afzonderlijke voorzitter voor de majorettes?

0.13.16:Conny: Dat was voor allemaal, voor heel het muziekkorps, plus de majoretten, dat was in het geheel, he. Voor alles tezamen: erevoorzitter, voorzitter en bestuursleden, secretaris

0.13.29: Hanne: En was er een iemand een beetje meer specifiek verantwoordelijk voor de majorettes? Zoals bv. de meter?

0.13.41: Anaïs: Ah, ik, hé

0.13.44: Hanne: Vertel maar over het fenomeen van de meter, kun je dat ne keer uitleggen, wat je taak eigenlijk was als meter?

0.13.54: Anaïs: Juist kijken voor de kledij

0.13.58: Anaïs: Ik als meter moest kijken voor de kledij van de meisjes en maken dat ze af en toe ne keer iets nieuws aanhadden en goed kijken dat ze wel verzorgd waren als we uitstap deden

0.14.18: Hanne: Hoeveel majorettes waren er precies in de groep?

0.14.23: Dorine: 21. Er waren 21 majoretten in de groep.

0.14.32: Hanne: vraagje bij: was er een leider of een leidster van het majorettekorps , bv. een instructrice of een hoofdmajorette? En moest de hoofdmajorette de dingen ook aanleren of was er nog een ander persoon die kwam?

0.14.50: Dorine: We waren met 21 majoretten. Allemaal rond dezelfde leeftijd. Er was één hoofdmajorette en een meester die ons leerde hoe da we de stapkes moesten doen, allemaal. Dat was Adrien Hoffman van Sint-Eloois-Vijve.

0.15.09: Dorine: En iedere zaterdag was da repetitie, tot en met, want dat moest in orde zijn. Ik vond da goed en dat was allemaal mooi geregeld.

0.15.19: Hanne: En dus Adrien Hofman leerde ook aan de hoofdmajorette? De hoofdmajorette moest niet zelf de dingen uitvinden

0.15.34: Dorine: Adrien Hofman deed dat allemaal, alé zelfs voor de hoofdmajorette en de andere 20 meisjes, allemaal mooi gelijk. En we wierden al gezegd wat dat we moesten en juist doen, want da was wel ne strengen, maar ne goeien.

0.16.00: Hanne: En als jullie dan les kregen, waren jullie per leeftijd ingedeeld, bv. die dan nog niet zo goed waren, bijles? Of mochten ze direct mee, maakten ze daar een onderscheid?

0.16.15: Conny: Bij mij was da een onderscheid in tijd was er niet, maar 't was wel zo in twee groepen verdeeld.

0.16.22: Conny: Eerst was je bij de kleintjes en dat was met de parapluutjes en als je ouder werd, dan mocht je met de stick leren en dan moest je toch wel een tweetal jaar leren eer dat je mocht eigenlijk meegaan met de stick, maar je mocht toch wel al meegaan intussen, voor de pasjes en al, maar wel met de parapluutjes.

0.16.43: Hanne: Dus de kleintjes mochten ook mee op uitstap

0.16.46: Conny: Ja, de kleintjes mochten zeker mee op uitstap gaan, maar dat was dan wel met een parapluutje, maar dat was dan wel al voor de stap te leren, want er was ook ne stap, links rechts links rechts en dat moest allemaal in pas zijn

0.17.00: Hanne: Vooral voor te leren marcheren. Dat was wel een beetje moeilijk zeker, soms?

0.17.07: Conny: Dat marcheren voor de kleintjes, was soms ne keer buiten de lijn, maar 't viel toch nog mee

0.17.15: Hanne: Hadden jullie ook contacten met majoretten van andere verenigingen? Omdat jullie naar dezelfde feesten of naar dezelfde wedstrijden gingen?

0.17.26: Conny: Nee, wij hadden geen contacten met andere verenigingen. Ik toch niet

0.17.36: Dorine: Ja, in ons jaren wel, hoor. Dat was verder weggaan en al, en meer grote dingen meedoen, de stoeten en al, en ton kwamen wij wel in contact met andere majoretten. Dat was ton

nog plezant eigenlijk voor nen uitstap te doen. Dat was soms meer dan een ure marcheren en ik vond da goed.

0.17.55: Hanne: Dus, bij u Dorine, meer uitstappen buiten de gemeente en u meer binnen de gemeente? En jaren bij. Wanneer was dat dat jullie niet meer buiten de gemeente gingen?

0.18.11: Dorine: Niet meer buiten de gemeente, dat was al,eigenlijk, ik was eigenlijk al weg

0.18.19: Hanne tussenkomst

0.18.35: Dorine: Ja, vroeger, in mijnen tijd, vond ik dat ze verre uitstappen deden, gelijk naar de zee, en ton nog t'een en 't ander, stoeten doen , en dat was ton plezant, veel verder gaan, want dat was een uur stappen zonder te stoppen, soms.

0.18.50: Dorine: Maar op het laatste was dat een beetje zo aan 't weggaan en dat was ton een beetje meer alhier dat ze rond gingen en dat zo plezant nie, da was ton meer van café tot café en dat vond ik niet meer interessant voor weg te gaan, en azo, ton was ik verre 19 jaar en benne 'k ik gestopt, dan kwamen er andere interesses. En ton is 't gedaan, he.

0.19.16: Hanne: Kan jij nog ne keer vertellen, Conny, hoe da meer binnen de gemeente, ging?

0.19.20: Conny: Ja, er waren ook. De uitstappen soms gingen ook wel ne keer naar de zee, of ne keer naar Zwevezele, ne stoet als er ne stoet was.

0.19.27: Conny: Maar op 't laatste, in 't jaar, rond 't jaar 2000,was da meer zo de kermisjes in de gemeente, hoekjeskermis zo, weet wel, die kleintjes zo, dat was ton meer dat, dan deden wij eigenlijk nooit bijna nog verre uitstappen.

0.19.40: Conny: Maar dat kwam ook een beetje door dan de muzikanten dan toch al wat oudere personen kwamen en dat die zo dien afstand nie meer konden doen voor lang te stappen, zo daardoor bleef da ook een beetje meer beperkt in de gemeente.

0.19.54: Hanne: Had je het gevoel dat er concurrentie was tussen de verschillende korpsen?

Of een korps van in de buurt waar het mee klikte?

0.20.11: Dorine: Ja, ik vond wel in onze dinge, dat wij wel keken naar de kledij, wat da de andere aan hadden en al, en of ze ook een beetje gelijk waren, ik vond wel dat we daar wel naar keken.

0.20.26:Hanne: Anaïs, was er jaloersheid?

0.20.29:Anaïs: Wel dat ging nog wel, in onzen tijd ging dat nog wel. Op 't laatste verergert dat een beetje, maar dat ging nog wel, er was geen ding onder elkander

0.20.46: Conny: Zo van contacten met majoretten,da je zou zeggen, als er bv. een kleine groep is dat er een beetje van een andere gemeente zouden komen helpen om de groep groter te maken, dat was er niet, maar wel bij de muzikanten, weet wel, de muzikanten kwamen wel mekaar helpen van een andere gemeente voor de groep groter te maken, maar voor de majoretten niet. Waren we maar met drie, awel we gingen die dag maar met 3 uitstappen, maar er kwam niemand van een ander majorettekorps ons vergezellen.

0.21.17: Hanne: Soms maar met 3, hoe kwam dat?

0.21.19: Conny: Met 3 waren we maar zo op 't einde. Omdat de groep kleiner werd, en dan was er ne keer iemand ziek, of iemand had geen goesting om mee te gaan, Maar toch gingen we mee, toch voor , gewoon nog ne keer voor die muzikanten, nog 3 eenzame majoretten liepen

0.21.39: Anaïs: Tot dat gij alleene waart, ze is de laatste.

0.21.45: Hanne: Hoe zat het met de repetities: hoeveel keer in de week moest je repeteren.

0.21.52: Dorine: We repeteerden één keer, en dat was de zaterdagvoormiddag, van 9u tot 11.30u soms. Dat was lang, maar de tijd ging vlug

0.22.09: Conny: Bij mij waren de repetities in de zaal aan het zwembad in Sint-Eloois-Vijve, en dat was van 9 tot 10 de grote met de stick, en van 10 tot 11 de kleintjes met de paraplu, da moesten oefenen.

0.22.24: Hanne: Wat zat er allemaal in, in die repetities? Stukje marcheren, met de stok oefenen, ...?

0.22.35: Dorine: De repetities, dat was eerst, we repeteerden in de speelkoer in Sint-Eloois-Vijve, op de meisjesschool, deden we dat. Dat was eerst een rondje marcheren, voor een beetje warm te krijgen, link dat ie zei. En ton was het, ja, beginnen marcheren, de pasjes dan we deden, ..

0.23.08: Hanne: En was dat met muziek daarbij?

0.23.11: Dorine: Ja, dat was met muziek daarbij. Alles had hij mee, muziek en al

0.23.18: Hanne: Dat was Hoffman? En hoe bracht hij dat aan? Had hij een bord, met kruiskes, of een boek, of iets op papier, ...?

0.23.38: Dorine: Nee hij deed dat allemaal voor, hoe dat we dat allemaal moesten doen en hij kon dat perfect doen als man, vond ik, en we deden we dat al achter, na azo, en van als 't er enen iets mis deed, heel opnieuw beginnen tot als we allemaal mee waren.

0.23.56: Hanne: Moest je thuis oefenen?

0.24.04: Conny: Nee dat werd eigenlijk niet verwacht. Thuis oefenen, nee dat werd niet verwacht, er waren er die dat soms deden, ne keer een oefeningske dat ze niet goed konden, dat ze da thuis ne keer inoefenden, maar nee, bij mij werd dat niet verwacht.

0.24.20:Hanne: Bij welke gelegenheden moesten jullie mee met het muziek?

0.24.41: Anaïs: Wij gingen naar buiten en we waren gevraagd te Sint-Eloois...

0.24.49: onderbreking Hanne

0.24.52: Anaïs: Als 't sinterklaas feestje was, werden we gevraagd, dan ne stoet, bv. in Poperinge, hebben wij ook meegedaan, dan nog verschillende uitstappen, Bredene, de zee, hebben wij ook meegedaan, dan ne stoet in Bavikhove, ne grote stoet, de grote stoet in Deerlijk zelf, hebben wij ook meegedaan 2,5u uitgestapt zonder te stoppen.

En dan ja, hier en daar, waarda Roger Debels??? gingen wij naartoe

0.25.31: Hanne: Nog aanvulling?

0.23.33: Conny: We werden ook gevraagd voor een huldiging van een kampioen, zo vb een duivenkampioen, of zoiets, een inhuldiging, daarvoor moesten we ook gaan, of voor een opening van een zaak of zoiets, daarvoor werden we ook gevraagd.

0.25.52: Hanne: Nog, Dorine? Bij trouw? Of Jublile?

0.26.01: Conny: Als we zelf trouwden stonden ze aan de kerk.

0.26.14: Anaïs: Maar g' hebt dan wel het concours meegedaan in Knokke, he gij, ne wedstrijd. (tegen Dorine, die zicht dat blijkbaar niet herinnert)

0.26.24: Hanne: Wat was het verste, ooit buitenland?

0.26.34: beetje door elkaar;

0.26.39: Hanne: Bleef het allemaal binnen west-vlaanderen?

0.2645.: Conny: Ik weet dat gunder alleszins ne keer vree verre weg waard, ik koste ton niet meegaan, want 'k lagge ziek te bedde.

0.26.56: Hanne: Of jullie als majorettegroep ook deelnamen als wedstrijden

0.27.02: Anaïs: Ja, bij Dorine, in Knokke; door elkaar; in bladeren zoeken, ...

0.28.43: Hanne: Herinnert ge u nog dat ge als majorette moest meedoen aan ne wedstrijd? Zonder het muziek, he, als majorette.

0.28.53: Anaïs: Ah ja, nee, 't was met 't muziek, he,

0.28.56: Hanne onderbreekt

0.29.05: Anaïs: De muzikanten speelden op een theater en de majoretten moesten vooraan draaien en da was voor de eerste, de tweede en de derde plaats. We hebben wel ne keer uitgekomen in Knokke, als zij (Dorine) mee was, met de tweede plaats. Herinnert ge u da nie meer, Dorine?

0.29.25: Hanne onderbreekt

0.29.28: Anaïs: Altijd met 't muziek, ja, 't was nooit zonder muziek, altijd met 't muziek derbij, want zunder moesten spelen, voor de majoretten te kunnen draaien.

0.29.46: Hanne: Deden jullie individueel mee aan wedstrijden? Vb Miss majorette?

0.29.54: Conny: Nee, ik ken dat niet, miss majorette

0.29.57: Anaïs: Ah, nee

0.30.00: Hanne: Weet ge wat dat da is, miss majorette, ...? Een soort verkiezing voor topmajorettes

0.30.06: Anaïs: Ah, nee nooit geweten

0.30.10: Conny: 'k ha mij ton beter ingeschreven (lacht)

0.30.15: Hanne: Er is een meneer die zegt dat een majorette elegantie en voorkomen moet hebben en dat ze vrouwelijkheid moet uitstralen, en altijd op haar houding moet letten. Hebben jullie ook dat gevoel?

0.30.33: Conny: De houding? En dan bijvoorbeeld dat het allemaal slanke moesten zijn en al?

0.30.37: Hanne: Dat zegt hij niet specifiek.

0.30.38: Conny: Nee, maar toch he.

0.30.40: Dorine: Da is toch Adrien Hofman niet zeker, die dat zegt? Want den dienen zou da wel gedurfd hebben.

0.30.45: Anaïs: Ja, Adrien zou dat nog gedurfd hebben, zeggen dat ze ..

0.30.48: Dorine: 'k Weet nog dat ik er bijna niet inmocht omdat 'k nog te weinig groot was.

0.30.54: Hanne onderbreekt, leggen ze regels op?

0.31.02: Dorine: Normaal was hij daar wel streng in, iedereen moest ongeveer een beetje dezelfde grootte zijn, en was....., dan moest ge al voor gaan staan, hij hield daar wel rekening mee, dat iedereen een beetje schone gelijk liept van grootte en al. En ja, niet te heel zware meisjes mochten d' er bij ook, da herinner ik mij ook.

0.31.24: Hanne: Weet je er nog een verhaal rond?

0.31.29: Dorine: Weet toch wel dat 't door mijn vader is da'k d'er eigenlijk ingeraakt ben . Niet omdat ik zwaar was, maar omdat ik te weinig groot was.

0.31.44: Hanne onderbreekt: keken ze naar elegantie, hoe goed dat je kon dansen, ...?

0.32.05: Dorine: Iedereen moest mee kunnen, want als ge nie mee kost, wa je d'er nie, was je niet bij de groep he, als je dat niet kon.

0.32.19: Hanne: Conny, hoe heb jij dat ervaren?

0.32.21: Conny: Bij ons was er zeker geen selectie, want ik weet nog, mijn jongste zus was zo een kloekske. Nee, want ze was soms kwaad als ze meeging langs de straat en als ze riepen "kijk naar dat dikje". En dan zei ze "Maar ik ga niet meer mee" . Dus bij ons was er zeker niet, nee.

0.32.38: Conny: Wat ik me wel nog herinner, was als Hoffman ne keer kwam, dat hij wel zeer streng was op het marcheren, dat ie altijd zei: “de voeten omhoog”, dat was niet, gewoon maar een beetje van de grond, dat moest zeker, dat het marcheren was. (handbewegingen) Maar anders zeker niet, met het lichaam

0.32.58: Hanne: Heb jij les gehad, Conny, van Hoffman?

0.33.01: Dorine: Nee ik niet, nee ik heb zeker niet veel les gehad van Hoffman. Op 't laatst ging hij nog ne keer terug terugkomen, maar dat is dan niet doorgegaan. Nee, ik heb zeker, ..

0.33.13: Dorine: Bij mij waren het , dat ik les kreeg van meisjes die al een tijdje in het majorettekorps waren en die dan. Da was zo, als er iemand hoofdmajorette was en zij stopte, dan was wie dat het langst bij de majoretten was, dat dan terug hoofdmajorette was en die gaf dan zo de les door. Dat was zo iedere keer.

0.33.33: Hanne: Dus wie hoofdmajorette was, gaf ook les.

0.33.38: Hanne: Was er een apart kleedlokaal? ..

0.33.47: Conny: Het kleedlokaal was thuis. Je moest als we weggingen, moest je je kleren aanhebben. Als je om 2 uur daar moest zijn, moest je klaarstaan met je kledij aan. We hadden geen aparte kleedruimte.

0.34.03: Hanne: Anaïs, weet jij hoe het zat met de pakjes? Moesten de meisjes dat zelf betalen of werd dat gehuurd. Waar werd dat gemaakt.

0.34.18: Anaïs: De pakjes werden gemaakt in Roeselare en in Ronse en dan moesten zij daar achter gaan en werd dat betaald door het muziek.

0.34.31: Hanne: En werden ze op maat gemaakt?

0.34.33: Anaïs: Ja dat was op maat gemaakt.

0.34.37: Hanne: Wie besliste over de kleuren en model?

0.34.44: Anaïs: De kleuren werden bepaald door Roger Debels, een beetje meegaande met het muziek. En dan werd dat verder aangepast. Het was eerst rood, dan blauw.

0.35.06: Hanne: Verschil zomer of winter?

0.35.09: Anaïs: ja

0.35.10: Hanne onderbreekt, vraagt foto te bespreken

0.35.17: Anaïs:Ja, dit was hier, ja, dat was hier hun kledij he, dat was zomer.

0.35.23: Hanne onderbreekt

0.35.29: Anaïs: Ja, de botjes waren witte, plus het kleedje was rood en de souspull was wit dat ze daaronder aan hadden.

0.35.40: Hanne onderbreekt; zoeken van foto

0.36.00: Conny: In de winter was dat de kledij die we droegen, voor als we op uitstap gingen. Dus dan hadden we grote witte mutsen op, dus dat hadden we ook dan nog aan. Achter een paar jaar, ik denk rond 1999 is het veranderd naar blauwe kledij, van rood naar blauw. Dat was ook met een jasje, maar als het zeer warm weer was, was het gewoon met witte t-shirt met zwarte short en met witte basketjes aan.

0.36.37: Steven onderbreekt; filmt foto's

0.36.56: Hanne: Hoe komt het plots van rokje naar short? Reden?

0.37.04: Dorine: Bij mij was dat ook met een shortje en een vest. Dat was dan winter en zomer dezelfde kledij.

0.37.15: Onderbreking, foto zoeken, door elkaar, ...

0.37.26: Dorine: Dat was dan gewoon met de botjes, de witte botjes, een wit shortje en een rode jas erboven en nog ne grote hoed. (ne pispot, dat ze zeiden)

0.37.41: Dorine: Binst de zomer hadden we daar wel ne t-shirt onder aan en in de winter hadden we ne souspull aan, ne witten. Dat was 't enigste verschil tussen winter en zomer.

0.37.51: Hanne: En weet je waarom dat je ipv een rokje een shortje aanhad?

0.37.55: Dorine: Dat was azo als ik daar in gegaan ben, alsan een shortje

0.38.00: Hanne: maar ze hebben wel nog rokjes gehad ook?

0.38.05: Conny: Ja dat was een kleedje, maar waarom dat dat eigenlijk veranderd is terug naar short? Ik denk dat het meer was voor het gemak, als we ne keer een oefening deden met de stick onder de benen, dat dat wel deftiger was met een shortje of met een kleed. Dat was eigenlijk de grootste reden waarom dat we weer naar een short gegaan zijn.

0.38.23: Conny: Wat je nog zei in verband met het huren van kledij. Wij moesten wel niets kopen van kledij, maar we moesten wel onze stick huren. Dat weet mijn ma beter.

0.38.34: Anaïs: Ja dat was dan 500 fr voor de stick te huren en als ze terug uit het muziek gingen kregen ze hun 500 fr. terug als de stick in goede staat was.

0.38.52: Steven onderbreekt; foto filmen; ondertussen beetje door elkaar babbelen.

0.39.58: Anaïs: Ja, we hebben nog sticks gehad met lichtjes

0.40.00: Steven en Hanne babbelen over sticks bij Hoffman, over Hoffman zijn vrouw, zijn leeftijd, zijn benen, ...

0.41.00: Dorine: Hij deed alles voor, hij zei en hij riep voor heel de koer. 't Was wel ne strengen.

0.41.11: Conny: Hij gaf nog ergens les zeker?

0.41.13: Anaïs: In Sinte-Baafs-Vijve en in Kruishoutem

0.41.17: Hanne: op den duur 6

0.41.20 : Anaïs: We zijn nog ne keer gaan kijken in Kruishoutem

0.41.25: Hanne: Maar hij is niet blijven les geven in Sint-Eloois-Vijve

0.41.31: Dorine: Hij is gestopt, hij is in ruzie gevallen met Roger Debels

0.41.38: Hanne onderbreekt; hij heeft niet precies gezegd waarom dat hij gestopt is.

0.41.47: Dorine: hij had ruzie met Roger Debels

0.41.50: Anaïs: maar Roger Debels is we een beetje ne moeilijken mens ...

0.42.30: Hanne: Over de pakjes. Wat als pakjes te klein waren geworden? Moest je beetje op gewicht letten?

0.42.45: Dorine: Ja op den duur kwamen die pakjes wel een beetje te klein. De shortjes waren als maar meer te zien. Maar we kregen dan van iemand anders een vestje, die dan weer paste voor ons en ..., het werd doorgegeven. Tot er toch ne keer wat nieuwe moesten gekocht worden.

0.43.19: Hanne: Vonden ze dat je als majorette in form moest zijn, beetje aan sport doen, mooi figuur, ...?

0.43.30: Dorine: Nee, dat vonden ze niet, nee, je was jong en ge zijt sportief, he las je jong zijt

0.43.41: Hanne: En hoe zat het met make-up?

0.43.47: Dorine: In mijnen tijd moest ge geen make-up op doen en ook van het haar werd niet gesproken, of je het moest opsteken of moest lang laten. Van het haar, daar hadden ze geen problemen mee. 't Was maar juist zo dat iedereen een beetje gelijk was. En iedereen proper, de botjes gekuist, dat wel

0.44.12: Hanne: Anaïs, je was verantwoordelijk voor kledij, op wat let je dan allemaal?

0.44.24: Anaïs: Als we op uitstap gingen moesten we maken dat de botjes proper waren, de kledij proper, ja. Er waren er wel die er soms niet op letten; die zetten we soms een beetje vanachter in 't muziek. Maar anders moesten we altijd maken dat ze proper waren, he.

0.44.45: Dorine : Geen steekjes in de kousen

0.44.46: Anaïs: En geen steekjes in de kousen, dat mocht niet.

0.44.52: Conny: Mijn ma en Bereniceke hadden altijd reservekousen mee, nylonkousen, voor als er iemand.

0.45.01: Anaïs: Ja we waren met twee: ik en Berenice, wij gingen altijd mee. We stonden ook met plakkaatjes voor over de baan te lopen, voor de majoretten en het muziek over te laten. En wij letten op alles een beetje, wij hielpen altijd, als er iets moest gedaan worden.

0.45.38: Anaïs: Ja, we hadden altijd kousen mee. De kleintjes hadden witte kousen aan; we kochten dat in de Phildar in de Stationsstraat, en daar kochten we altijd reserve van. En we hadden dat mee in ons sjakosj.

0.45.54: Hanne: Blaren van de botjes, gevallen, ... ?

0.46.04: Anaïs: Ja, als we uitstapten hadden we altijd lakjes mee.

0.46.09: Hanne: Weet je nog verhalen?

0.46.18: Conny: Nee, ja, als je uitstap hebt, en uw laarzen zijn een beetje op 't nauwste, dan heb je wel gemakkelijk ne keer een blaar. En ook als uw handen beginnen te zweten, van de stick, dan kon je ook blaren hebben op uw handen, in de zomer. Dat was soms ne keer gehuil voor een lakske. Ja, als je lang draait met die stick en je begint te zweten.

Maar anders voor te zeggen, ongevallen gebeurd, nee.

0.46.47: Hanne: Maar als je zo als meisje twee uren moest wandelen, is dat waarschijnlijk wel lastig.

0.46.54: Conny: Dat was het wel, als we twee uren moest wandelen, kon het wel gebeuren dat ze riepen naar mijn mama of naar Berenice: "ik moet plassen, 'k moet plassen". Ja, als kleintje, en dan gingen zij aanbellen of bij iemand die buiten stond te kijken, vragen of ze vlug ne keer mochten gaan plassen. Voor ne jongen is dat gemakkelijker, maar voor een meisje. Als het zo twee uren stappen was.

0.47.23: Anaïs: ne jongen kon op de kleine wegelingskes tegen de bomen.

0.47.30: Hanne onderbreekt

0.47.33: Conny: Ja, zeker als je twee uren stapt he.

0.47.37: Hanne: Weet je nog dansspasjes? Of, als hoofdmajorette, waren er bepaalde tekens die je moest geven? Of bepaalde oefeningen?

0.47.58: Conny: Nee , voor de oefeningen te doen, moest ik geen tekens doen. Maar als we in groep langs de straat aanzetten, met het muziekkorps erbij. Dan was dat op het ritme, ze wisten dat, dat was op 't ritme, dat was zo aangeleerd met een muziekcassette. Ze wisten op welk muziekje dat ze juist moesten starten en zo moest ik nooit geen tekens doen

Wel dat ik zei, we gaan de eerste show doen, of we gaan de tweede show doen, maar anders nee, ze wisten mooi wat achter elkaar wat we altijd deden.

0.48.25: Hanne: Herinner je nog bepaalde bewegingen? Met de stick.

0.48.44: oefeningen met de stick door Conny

0.48.52: Conny: Ik ken niet meer zo goed de benamingen, het is al te lang geleden

0.49.45: Hanne: Moest je ook in de lucht gooien?

0.49.47: Conny: Nee, ik niet.

0.50.00: door elkaar over dikke en dunnere sticks

0.50.13: Hanne: vertel nog iets over de baton, stick

0.50.27: Dorine: Van die sticks, bij mij was dat de gewonen, dan ne keer, als het 's avonds stoet was, met lichtjes, dat was vree schone. En ton, de uitstap op 't laatste, de uitstappen, was het met parapluutjes, als het dan ne keer regende was het met parapluutjes, maar je had dat meer naast je hoofd dan boven je hoofd.

0.50.55: Hanne: zwaardere en lichtere sticks?

0.51.04: Dorine: Dienen zwaren was eerst en dan waren het die lichtere, allee fijnere sticks, die waren beter en ietske langer, waren ze.

0.51.17 : Conny: Maar altijd met twee verschillende dingen, he, de grote top en de kleinen top

0.51.21: Anaïs: Maar dat is hier niet just he

0.51.32: Hanne: En hoe werd dat precies afgemeten?

0.51.36: Conny: Nee, de afmeting moest gebeuren zo, onder uw arm stoppen en je moest er zo met de vingers aan kunnen. Dat was de goede lengte van een stick, je moest dat onder je arm houden zo. En dan wisten we, want da waren allemaal verschillende lengten, dat was niet dezelfde lengte. Voor die kleintjes zou dat moeilijk gegaan hebben.

0.52.00: Hanne: je herinnert je geen namen meer van choreografieën? Of van oefeningen?

0.52.11: Hanne: kleintjes met parapluutjes, pas later stick

0.52.16: Hanne: Of favoriete muziek of liedjes?

0.52.49: Hanne begint liedjes te zingen en op te noemen

0.52.51: Conny: Ah ja, dat kennen wij ook, maar nee, ...

0.53.13: Hanne: Je weet geen deuntjes meer in je hoofd?

0.53.26: Hanne: Als je op uitstap ging, wie stond helemaal vooraan, en wie moest naar wie kijken? Hoofdmajorette naar tamboer-majoor?

0.53.54: Conny: Als we op uitstap gingen, heel in het begin, hadden we ook een tamboer-majoor. Iemand die nog voor de hoofdmajorette liep. Maar dan op 't laatste was dat gedaan en was het de hoofdmajorette, en zij wist al op voorhand de weg langs waar we allemaal moeste gaan, zij wist waar we moesten afslaan. Dat was niet met tekens, ..

0.54.15: Hanne: Was het dan de hoofdmajorette die zei aan het muziek dat ze mochten beginnen spelen, of hoe ging dat?

0.54.20: Conny: Nee, voor het starten van een uitstap, was het meestal Luc Dumoulin, de dirigent die teken gaf om te starten, ofwel de voorzitter, Roger.

0.54.34: Hanne: En gij moest als de muziek begon, dan ook beginnen

0.54.46: Hanne: Dorine, herinner jij je nog de periode van de tamboer-majoor? Tekens?

0.55.06: Dorine: De tamboer-majoor deed dat, hij stak meestal zijn stok omhoog en dan was het de hoofdmajorette die ook naar de majoretten haar omdraaide en ook haar stok omhoog stak en dan begon het muziek en waren we vertrokken. En ze keek dan weer gewoon voor haar en we deden gewoon mee.

0.55.32: Hanne: en om te stoppen of om naar rechts te gaan?

0.55.36: Dorine: Voor rechts te gaan deed hij zijn stok naar rechts en voor links naar links en voor te stoppen was het vlug omhoog en vlug naar beneden.

0.55.52: Hanne: En was het bij u hetzelfde?

0.55.55: Conny: Ja, maar als we stopten was het zo dat ze riepen : geef acht, nee dat was om te starten: geef acht, voorwaarts mars en als we stopten was het ook iets, of voor te draaien als er publiek stond, dan moesten we naar het publiek kijken en dan riep de tamboer-majoor ook iets en dan moesten we allemaal tegelijk draaien dat we naar het publiek konden kijken. Maar ik weet niet meer juist wat hij dan riep.

0.56.25: Hanne: En als de tamboer majoor weg was, wie riep dat dan?

0.56.29: Dorine: Meestal Roger Debels, de voorzitter

0.56.36: Steven onderbreekt

0.56.50: Hanne: Bij de majorettes, was er binnen de groep zelf soms concurrentie of jaloezie, dat er mensen jaloers waren omdat die enen hoofdmajorette mocht worden?

0.57.02: Dorine: Ja, bij mij wel. Dat waren allemaal meisjes van rond de 15-16 jaar en als er ene een beetje voorgetrokken werd om hoofdmajorette te zijn, dan wel, ne keer discussie van ik was beter en zij was beter. Maar ik heb daar nooit problemen van gemaakt. Ik hou me liever op de achtergrond

0.57.32: Hanne: Wat hield majorette-zijn eigenlijk in voor jou? Wat vond je het belangrijkste?

0.57.46: Dorine: Voor mij was het belangrijkste de show een beetje kunnen stelen, kunnen tonen wat je kon aan de mensen en voor de uitstappen, voor ne keer weg te zijn, he, iedere zondag of de zaterdag.

0.58.01: Conny: Voor mij, majorette zijn, was voor andere vriendinnen te leren kennen, en ik heb er nog vriendinnen aan overgehouden, zelfs al is het al een tijdje gedaan. En ook de uitstappen vond ik leuk en het leukste vond ik altijd Sint-Cecilia, voor te eten en te dansen. Dat vond ik altijd het leukste aan heel het jaar.

0.58.30: Hanne: Hielden de mensen u in de gaten ook buiten het majorette-zijn, als je niet met het muziek weg was? Moest je opletten wat je deed? Werden er dingen verwacht?

0.59.00: Conny: Nee, misschien dat sommige mensen er wel zo de indruk van hadden. Als majorette, die zit op café en die leert roken en drinken, omdat we op café gingen.

Ik denk dat sommigen daardoor niet in het muziek, alle, bij de majoretten mochten komen. Omdat ze zeiden, ja, ze gaan op café gaan zitten.

0.59.20: Hanne onderbreekt en verduidelijkt

0.59.28: Conny: Ja, dat was wat sommige ouders soms wel dachten. Mijn kind mag niet bij de majoretten want 't gaat leren roken en drinken. Ik heb er 25 jaar bij geweest en ik rook niet.

0.59.39: Hanne: Vond je dat sommige mensen neer keken op majorettes? Bv omwille van roken en drinken en van café tot café gaan?

0.59.46: Conny: Ja, ik vond dat toch wel. Dat er daar sommige toch niet door mogen in ... En dat ondervond ik ook als we rond gingen met kaarten voor het lenteconcert, als we aan de deur belden, dat ze zeiden, t is weer voor dat muziek. Dat ze de deur onmiddellijk dicht deden. Voor zo een klein korps, voor zo een klein dorp als Sint-Eloois-Vijve, dat ze dat toch niet zo graag hadden.

1.00.12: Hanne: Waren er ook die opkeken? Positieve reacties?

1.00.23: Dorine: Ja, ik vond wel dat ze nog wel naar keken, want ik vond in het begin, dan de mensen, als je in het dorp rond ging, dat ze veel buitenstonden voor te kijken naar de majoretten niet voor het muziek. Ja, als er majoretten waren, dat ze keken.

Ja op 't laatste dat verwaterd, en ge kijkt dan ne keer naar een vriendje, ...

1.00.58: Hanne: Je vindt dat de majoretten de mensen uit hun huis kregen

1.01.04: Anaïs: Ja, dat is waar, als wij de straten deden, de mensen kwamen buiten, in Sint-Eloois-Vijve, da waren altijd dezelfde.

0.00.07: Anaïs: Ja, als we uitstappen deden in Sint-Eloois-Vijve kwamen er bepaalde mensen buiten en ze waren content met de majoretten, niet meest voor het muziek, maar voor de majoretten kwamen ze buiten. En in veel gemeenten hadden we veel aantrek met de majoretten.

0.00.26: Hanne: En de majoretten nu?

0.00.42: Dorine: De majoretten die nu nog bestaan, zijn meest uit het buitenland, ja, en ik vind het mooie groepen, mooi om naar te kijken, en allemaal grote majoretten, van zeker 20 jaar

0.01.08: Hanne: Reactie van meneer pastoor op majoretten?

0.01.26: Anaïs: Nee, hij kwam altijd eten.

0.01.33: Hanne: Een makkelijke manier om aantrek te hebben van de jongens? Keken ze langs de straat?

0.01.49: Conny: Er waren wel koppeltjes binnen het korps, zelf. Majoretten en muzikanten die een koppeltje vormden.

0.02.10: Hanne: En jij zelf ook?

0.02.14: Conny: Ja, maar het is niet goed geëindigd.

0.02.22: Hanne: waarom ben je gestopt?

0.02.30: Dorine: Omdat ik mijn vriend heb leren kennen, die nog altijd mijn man is. Daarom ben ik gestopt, hij zag dat niet zitten, die uitstappen, ja, en een beetje jaloers, zeker, omdat we te kort liepen, he. En dan in het weekend beetje beginnen werken.

0.02.58: Conny: Ik ben gestopt als majorette, ik was al 30 jaar, er waren er maar twee meer, en op het einde nog ik alleen. , Roger, de voorzitter, wou dat ik tamboer-majoer zou worden, maar dat zag ik niet zitten. En ondertussen ben ik getrouwd en mama geworden.

0.03.20: Anaïs: Door dat Conny uit het muziek gegaan is, ben ik er ook uitgegaan, er waren geen majoretten meer, he, dus ik moest niet meer meegaan.

0.03.33: Hanne: Foto's bespreken:

0.03.51: beetje door elkaar praten, over stoet in Sint-Eloois-Vijve, ...

0.04.21: Conny: Bij dit krantenartikel, hier was ik 25 jaar in het muziek. En dan is er een feest geweest, het was samen met de voorzitter, die toen zoveel jaar in het muziek was, en zoveel jaar voorzitter. Er was dan een feest, barbecue. Dan heb ik een mooie kader gehad, getekend op bananenpapier.

0.05.14: Dorine: Dit is een medaille van als ik 5 jaar bij de majoretten was, we werden dan gehuldigd, we kregen een medaille en mochten gaan eten.

0.05.40: Conny: Ja, als majorette wordt je om de 5 jaar gehuldigd, en allemaal verschillende kleurtjes. En op Sint-Cecilia moest je dat aandoen.

0.06.20: Dorine: dat was ook op ne stoet, in Vijve, We moesten allemaal in plaats van in majorettekledij, moesten we in boerekledij gaan, maar ik weet niet meer wanneer dat dat was.

Het was een soort stoet van het muziek.

Bijlage 10: Interview van Hanne Delodder met Mieke Derez, op 14.12.2008 te Kuurne. (transcriptie)

0:00:12 Mijn naam is Mieke Derez, ik ben ook van Kuurne afkomstig en in 1987 gestart als majorette op vraag van de voorzitter hier eigenlijk bij de Koninklijke Harmonie Moed en Vlijt. Ik ben dan rond 93 hoofdmajorette geworden en sedert 2002 ben ik ook instructrice van die groep, waar ik dus ook nog altijd lid van ben. Ik speel ook in de harmonie bij die groep. Ik speel klarinet. Sedert 2005 geef ik ook les bij de Koninklijke Muziekvereniging Sint Cecilia in Aarsele.

0:00:48 En waarom ik majorette geworden ben? Eigenlijk omdat ik het wel leuk vond om op een andere manier bezig te zijn met muziek en omdat ik niet direct De muziekspeelster was op dat moment. Maar in die zin ben ik dan wel nog een stuk veranderd want ik ben op 18 jarige leeftijd met muziek gestart.

0:01:24 De eerste hoofdmajorette van onze harmonie is de mama van mijn hoofdmajorette op dit moment en zij zijn daarmee gestart met de majorettes in Kuurne omdat ze een stukje de jonge mensen wilden aantrekken. Muziek trok op dat moment niet zo heel veel jonge mensen en ze zijn op hetzelfde moment met een drumband en een majorettekorps gestart om de jonge mensen een stuk te rekruteren en in de hoop om dan muzikanten te kweken. En dat lukt wel, nu nog altijd. Je merkt wel dat mensen vanuit de drumband naar de harmonie toe trekken.

0:02:05 Ik denk wel dat ze dat ergens gezien hadden en de moment dat ze dan gestart waren, zagen van whauw dat kunnen wij niet alleen en dat ze daarom dan wel Adrien Hofman hebben aangetrokken als instructeur.

0:02:22 Ik heb Adrien zelf nooit gekend tot een tweetal jaar geleden is hij bij ons op de tentoonstelling van 125 jaar Harmonie in Kuurne is die bij ons geweest en zijn we dan wel aan de praat geraakt omdat we op dat moment ook meededen aan provinciale wedstrijden.

0:02 43 ik heb wel al gehoord van de verantwoordelijke van de majorettes toen dat het een hele strenge was en dat hij wel eens naar de voeten gooide met een stick als ze aan het babbelen waren tijdens de repetitie.

0:03:12 Ik denk dat we de laatste tijd toch wel serieus geëvolueerd zijn. In die zin dat het traditioneel majorettekorps nog wel zo was toen ik startte, dat dit inderdaad tot in de jaren 90 zo wel verder ging. Maar we zijn een stuk geëvolueerd omdat we merkten dat jonge meisjes het niet meer zo aantrekkelijk vonden om alleen maar voor de harmonie te lopen in een kort rokje en dan nog ne keer

uitgelachen werden door hun vriendinnekens of door de vriendjes die langs de kant van de weg stonden. En we zijn een stukje geëvolueerd naar optredens, kleine concerten toch nog meegaan op straat maar een stukje meer de aandacht opeisen door toch iets meer technische dingen te tonen. In 2005 zijn we, sedert lange tijd, ik denk geleden van 1987 dat er nog deelgenomen geweest is door de vroegere instructrice met de groep aan een wedstrijd. Maar dan in 2005 zijn we opnieuw beginnen deelnemen aan wedstrijden. Wel maar om de twee jaar om een stukje te kunnen prioriteiten stellen in het samenwerken met de harmonie en de drumband.

0:04:25 Ik denk niet dat de moderne aanpak is die meer aantrekt maar ik denk dat het de combinatie is van. Je hebt natuurlijk nog altijd meisjes die zeggen: voor ons is het wel leuk om met de harmonie en de drumband op weg te gaan en om daarmee samen te werken. Maar uiteraard het deelnemen aan wedstrijden, een stukje voor jezelf. Terwijl als majorettekorps ben je altijd de laatste schakel. Je moet wachten tot de dirigent zijn stukken gekozen heeft, je moet wachten tot de harmonie dat stuk kan spelen, tot de drumband dat stuk kan spelen en dan pas kan je op weg als instructrice en kan je op weg als groep. Terwijl nu, deelname aan wedstrijden is meestal met elektronische muziek, dus je hebt die vooraf en je gaat als groep op weg. Dan merk je wel dat je serieus team maakt, dat je inderdaad wel meer samenhang hebt tussen de meisjes.

0:05:51 Eigenlijk is het de bedoeling dat we één geheel vormen met de harmonie en de drumband. Natuurlijk de harmonie heeft zijn optredens waar ze eens alleen op stap gaan. Bij ons is de drumband wel serieus ontwikkeld waardoor ze dus hun eigen concerten hebben. Dus zij gaan ook hun eigen weg. En wij hebben dan ons wedstrijden waar we naartoe gaan maar eigenlijk komen we zowel tijdens het zomerprogramma als tijdens andere activiteiten, komen we als één groep naar voor. Het is ook de bedoeling, ook financieel, alle zaken worden eigenlijk geregeld vanuit één centraal punt. Dat is vanuit het bestuur van de harmonie, waar ook een verantwoordelijke van ons zit, vanuit de majorettes dus. Waar dat dan wel besproken wordt.

0:06:40 Ik heb op dit moment zeventien majorettes. Het is een stukje opgesplitst, ik heb vijf kleintjes. Of ik mag dat eigenlijk niet zeggen dat het kleintjes zijn want ze horen dat niet graag. Maar onze minis. En dan hebben we nog 12 majorettes. Maar uiteindelijk, wij repeteren eigenlijk gesplitst, dus ze repeteren apart, maar we repeteren ook een uurtje samen, dus dat er wat overvloeiing is en dat ze elkaar leren kennen.

0:07:20 De hoofdmajorette en de tamboer-majoor zijn eigenlijk 'de baas' op straat. Dat zijn de mensen die inderdaad aangeven welke shows er moeten gedaan worden en die aangeven van die straat gaan we nu in en daar gaan we verder. Op repetities heb ik de leiding, natuurlijk in

samenspraak met de oudste meisjes... We spreken wel af van neem elk een groepje bijvoorbeeld. En die geven dan een stukje les door. Of we herhalen nog een keer met de andere meisjes.

0:08:15 Ik denk dat dat vroeger. In het begin dat ik startte, dan was dat voor mij in mijn wereldje was dat het korps van Kuurne. Natuurlijk je gaat naar vormingsdagen, je bent al eens op een twirl-inn en dan heb je inderdaad wel wat meer contacten met andere korpsen. Natuurlijk is het ook zo dat als je een uitstap hebt of een taptoe, dan heb je ook contacten met andere korpsen, dan werk je wel eens samen. We hebben in Kuurne bijvoorbeeld nog een muziekfestival gehad, waar ik dan een show gemaakt heb voor verschillende korpsen. Die show ben ik gaan aanleren.

Natuurlijk ik ben daar een beetje bevooroordeeld in naar contacten toe of bevooroordeeld naar contacten toe omdat ik voorzitter ben van de provinciale commissie hier in West-Vlaanderen. Dus ik ken wel de meeste van de instructrices en ik ken ook wel de meeste van de korpsen omdat je een stuk organisator bent van verschillende activiteiten en dan kom je de meeste korpsen wel tegen.

0:09:23 Ik ben voorzitter van de artistieke commissie majo-twirl, om het met een hele mond vol te noemen. Wat houdt dat in? Het is zo dat wij een raadgevend orgaan zijn naar Vlamo- West-Vlaanderen, naar de raad van bestuur. Dat wij een stuk moeten kijken van 'hoe kunnen wij zo goed mogelijk de majo-twirl in West-Vlaanderen promoten en hoe kunnen we ervoor zorgen dat de bestaande korpsen vooruit gaan. Bijvoorbeeld dat ze naar straatoptreden een mooier geheel kunnen vormen met een drumband, met een harmonie. Dat zij bijvoorbeeld naar concerten of naar wedstrijden leren om een goede showopbouw te doen, nieuwe oefeningen aanleren. ...

Lesgevers aantrekken voor de vormingsdagen. Maar ook gewoon aanwezig zijn om ervoor te zorgen dat alles zo goed mogelijk verloopt op die vormingsdagen.

0:10:24 Het is niet mijn taak om persoonlijk in te grijpen maar het is wel zo dat wij een stukje in de gaten houden van 'hoe gaat het met de verschillende korpsen'. Zien wij bijvoorbeeld van een korps is nooit op vormingsdagen, dan ga ik wel eens contact nemen van 'Hoe komt het? Lukt het niet met jullie leden? Is er een probleem naar instructie toe? Kunnen we daar iets aan doen? Kunnen we ervoor zorgen dat jullie korpsen zo goed mogelijk vooruit gaan.

0:11:03 ik denk leden aantrekken dat dat een moeilijke zaak is om bij de korpsen aan te leren. Ieder korps heeft een stukje zijn eigen mentaliteit, zijn eigen manier van werken. En ik denk dat dat heel moeilijk is. Bij de ene vereniging lukt dit al gemakkelijk dan bij de andere. Wat dat we wel zien is dat het heel belangrijk is om mee te blijven in de nieuwe oefeningen en om niet te blijven hangen in de jaren 70 en 80. Want ik denk dat de majo-twirl al zodanig geëvolueerd is dat je eigenlijk niet meer weg kan met zaken vanuit de jaren 80. Want het evolueert eigenlijk elke dag. Ik denk dat het heel

belangrijk is van de instructie van de groepen aan te leren, om te luisteren naar je leden eigenlijk en dan ook een stukje voortdurend bij te scholen. Ik denk dat dat heel belangrijk is, om erbij te blijven om te gaan kijken naar wedstrijden, deel te nemen aan vormingsdagen.

0:12:28 Ik denk dat je zeker niet mag ontkennen dat je als majorettekorps een beetje het uithangbord bent van een harmonie. Ik moet eerlijk zijn als ik zelf een optreden zie van een bepaalde harmonie en daar staat geen majorettekorps voor, dat ik minder geneigd zal zijn om er naar te luisteren en er naar te kijken. Wat ik wel ook belangrijk vind, is dat het technisch ook vooruit gaat. Ik vind het jammer dat de mensen een stuk blijven hangen in die oude zaken terwijl er zoveel nieuwe dingen met de baton kunnen gedaan worden.

0:13:09 Ik denk dat er altijd wel concurrentie zal zijn tussen verschillende korpsen. Het gaat ook over de manier waarop je het aanpakt. Ik vind het bijvoorbeeld belangrijk om tegen mijn leden te zeggen 'Als je op een wedstrijd staat, om zo weinig mogelijk negatieve kritiek, je hebt altijd wel kritiek, dat je denkt van dat is niet juist of dat is niet juist. Ik probeer daar mijn leden een stukje in op te voeden, zal ik het maar noemen. Ik denk tussen de instructrices in West-Vlaanderen is er heel weinig concurrentie omdat West-Vlaanderen altijd wel een stukje lager heeft gestaan op technisch niveau en op showniveau dan de andere provincies en dat we een stuk samengespannen hebben. Dat we inderdaad wel proberen om als gezamenlijke groep vanuit West-Vlaanderen om ons niveau naar omhoog te krikken.

0:14:20 Door de tijden heen heb je wel een aantal instructeurs die u bijblijven en Paul Hofkens was iemand die het belangrijk vond om dat niveau in West-Vlaanderen inderdaad ook naar boven te krijgen.

0:14:44 wij repeteren één keer per week op vrijdagavond. Om 17.30u dan starten we de repetities met de mini's, om 18.30u komen dan de majorettes erbij, om 19.30u verlaten de mini's dan de repetitie. Dus dat is dat gezamenlijk moment waar we dan straatoefeningen oefenen, nieuwe shows voor op een concert samen met de harmonie. Met de mini's gaan we daar vooraf een stukje aan voorbereiden omdat het een beetje zoeken is van hoe gaan we die oefeningen aanleren. Een stukje trager ook, dingen herhalen van de vorige week. Met de majorettes zijn we vooral bezig met de shows, nieuwe technische oefeningen en dan naar de wedstrijd toe werken.

0:15:34 Hoe dat ik het zelf geleerd heb is een stukje van 'ik probeer om het zo visueel mogelijk voor de stellen. Meestal werk ik in spiegelbeeld. Dus ik sta voor de groep en als zij iets rechts moeten doen, dan doe ik het links.

0:16:19 Ik denk dat het marcheren, als je op straat gaat, dat dat één van de basistechnieken is. Dan hebben we een aantal stapmarsen of baneshows zoals ze dat hier in Kuurne noemen, waarin je inderdaad een aantal figuren en oefeningen doet voor op straat. De danspassen, balletpassen, jazzpassen, die zaken gebruik je dan inderdaad om je verplaatsingen te maken in een show of in een choreografie.

0:16:59 Ik verwacht van mijn meisjes zeker niet dat ze al voeling hebben met muziek of met dans omdat je dan al een aantal mensen uitschakelt. Het is natuurlijk leuk om met iemand te starten die al voelt van ik moet op links beginnen met de zware taal van de muziek. Maar als dat niet zo is, dan starten we gewoon vanaf nul. Ik vind het wel leuk om dan te zien hoe die meisjes evolueren.

0:17:34 Het is zeker niet zo dat ik begin te screenen als mijn meisjes toekomen. Wij hebben groot klein, dik dun. Ik vind het juist leuk om met die combinaties te werken. In de choreografie kan je dan ook de kleintjes van voor zetten. De grote kunnen ze bijvoorbeeld eens op hun schouders nemen. Die zaken kan je dan combineren. Het is net leuk om met verschillende mensen te kunnen samenwerken.

0:18:15 Het is natuurlijk te zien waarvoor je selecteert. Het gaat natuurlijk soms wel zo dat als je een team wilt maken dat wil meedoen aan een Europees kampioenschap of aan een wereldkampioenschap, dat je niet zomaar iedereen kan integreren in je show. Dat je dan je dan eerder op oefeningen, op techniek van dans, daarop moet selecteren. Er zijn groepen in België die dat doen maar ik denk eerder dat wij in West-Vlaanderen soms de luxe niet hebben om te zeggen: kijk sorry, maar nu doe jij niet mee aan die show. Het is wel zo dat als wij bijvoorbeeld meedoen aan een wedstrijd dat ik afspreek met de meisjes: 'kijk die show doen we met iedereen en een andere show doen we bijvoorbeeld met enkel de grootste die dan dat bepaald niveau hebben. Maar het is wel zo dat ik toch probeer om iedereen te laten deelnemen en ook op straat doet iedereen mee.

0:19:39 Ik denk dat je je dat ook niet kan permitteren. Ik bedoel, als je maar 17 meisjes hebt en je hebt een groep van 12, dan kan je dat niet.

0:20:24 Het is zo dat de vaste uitstappen van bijvoorbeeld Kuurne-kermis en de Leieslag, die zaken waar je eigenlijk elk jaar voor naar buiten komt, dat die er wel blijven. Het is wel zo dat we merken dat we een stuk meer gevraagd worden naar taptoes en muziekfestivals omdat de combinatie harmonie en majorettes toch wel meer aantrekt naar mensen die komen kijken.

Taptoe en muziekfestivals is zeker iets wat meer aantrekt en waarvoor wij ook meer gevraagd worden.

0:21:30 Ik heb niet het gevoel dat wij minder naar buiten toe treden. Het is misschien wel op een ander niveau in die zin dat niet elke plaatselijke wijkkermis nog een harmonie met majorettekorps vraagt. Maar ik denk wel inderdaad dat er nog veel uitstappen zijn die wij evengoed eind jaren 80 als nu zouden kunnen doen.

0:22:02 Naar wedstrijden toe is het zo dat ons korps vroeger, eind de jaren 80, ook al deelnam. Maar we merkten dat dat een stuk verwaterd was. Ik denk dat dit ook met een verminderd ledenaantal te maken had. Nu merken we, doordat we het niveau in West-Vlaanderen een stuk omhoog gekregen hebben, met vormingsdagen en zo, dat we toch al wat meer betekenen. Dat je inderdaad niet meer bang moet zijn om op wedstrijd te gaan en te tonen wat je kan. Naar wedstrijden toe is het zeker belangrijk dat elk korps vertegenwoordigd is. Het is wel leuk om te zien dat ieder jaar meer korpsen uit West-Vlaanderen meedoen.

0:23:24 Ik denk dat het ook te maken heeft met de opkomst van de twirling. Als je in een ander wereldje zit. Bij mijn was mijn eigen korps mijn eigen wereldje en als je dat dan niet ziet, dat je dan bepaalde dingen niet opgemerkt hebt.

0:24:02 Eigenlijk kan je majorette en twirling in die zin een stuk vergelijken. Het is een beetje als Sven Nijs en Bart Wellens: ze doen het met dezelfde fiets maar het is op een andere manier dat het uitgevoerd wordt. Het is op een ander parcours.

0:24:35 Het majorette zijn is niet het zwakke broertje van en ik denk dat dat een fout is dat vele mensen vaak maken. Majorette dat is enkel maar op straat gaan maar dat is niet énkél maar op straat gaan. Uiteindelijk zijn er twee pijlers binnen het majo-twirl, vandaar ook de combinatie van het woord, binnen het wereldje zijn er twee pijlers. Het is wel zo dat wij elkaar vinden, in die zin dat het met hetzelfde stokje is dat het gebeurt. Maar er zijn twee aparte disciplines en je hebt ook verschillende manieren om aan wedstrijden deel te nemen. En waar vinden wij elkaar soms niet? Dat is in het op straat gaan. Maar ik denk dat dat ook vanuit het ontstaan is vanuit een korps. Er zijn heel wat korpsen die ontstaan zijn vanuit een harmonie en die daar nog altijd mee samenwerken terwijl twirlverenigingen vooral apart gaan en heel zelfstandig en onafhankelijk werken.

0:25:55 In majo-twirlwedstrijden heb je nogal dikwijls de combinatie: dus zowel majorette als twirling. Maar eigenlijk als je dat bekijkt op Europees en wereldvlak zijn dat eigenlijk twee aparte pijlers. Majorette gaat dan vooral op een exhibitions corps, op een parade corps. Dat is echt wel het afkooksel van het op straat het , het paradedcorps. Je hebt ook accessoires binnen het majorettegebeuren. Dus dat heb je apart. En dan heb je het twirlingwereldje, meer naar het sportieve gebeuren. Binnen majorette heb je een aantal beperkingen. Terwijl binnen de

twirlingwereld ze alsmaar meer proberen om dat niveau een stuk omhoog te krijgen. Binnen majorette doen wij dat ook wel dat niveau proberen naar omhoog te krijgen maar met een aantal beperkingen zodat iedereen dat aankan.

0:27:03 ik heb het gevoel dat meisjes in twirling inderdaad wel harder gedruild worden en dat er ook zwaardere concurrentie is dan in de majorettewereld. Als je dat bijvoorbeeld vergelijkt, ik ben nu jurylid, als ik jureer op twirlingwedstrijden, tijdens de pauze dan verdringen de twirlsters elkaar bijna op het wedstrijdterrein omdat ze zo goed mogelijk willen oefenen. Terwijl majorettes net naast het wedstrijdterrein afkes staan te babbelen met iemand van Kroatië of van Tsjechië, met handen en voeten proberen uit te leggen hoe graag dat zij hun hobby ook wel doen. Daar zie je inderdaad wel het verschil: in twirling moet het nogal dikwijls, terwijl in majorette is het leuk dat het kan.

0:28:08 Ik denk dat je inderdaad majorette zijn als vrije tijd kan zien. Dat je inderdaad op een iets vrijblijvender manier kan majorette zijn. Terwijl twirlster moet je zijn. Twirlster moet je zijn, majorette is het nog altijd leuk en kan je zijn.

0:29:22 Ik denk dat het wel goed is als iemand elegant is, als majorette. Maar uiteindelijk kan je ook door een andere routine, door een andere manier van dansen kan je ook mensen die wat minder behendig zijn of mensen die wat minder elegant zijn, kan je wel op een andere manier laten dansen. Alle verschillende soorten moderne dans, als je dat bekijkt, dat is niet allemaal elegant. Bepaalde mensen zijn goed voor één soort dans maar andere mensen kunnen dan een ander soort dans heel goed. Bijvoorbeeld als je een slowmuziek oplegt dan ga je iemand die elegant is inderdaad op die manier kunnen laten dansen. Enz...

0:30:18 Als je dan kijkt naar het majorettegebeuren op straat dan van ik het vooral belangrijk dat mensen geloven in zichzelf en in de groep. En als je dan superelegant bent of niet. Ik denk dat het het belangrijkste is dat je zegt van 'kijk ik sta hier, ik do dit graag en kijk maar, want voor mij is dit leuk'.

0:31:17 Toen dacht men nog dat iedere majorette kan twirlster worden. Maar ik denk dat je inderdaad moet bekijken dat er twee soorten zijn, twee pijlers zijn. Ik denk als je dat niet ziet, ik denk dat dat misschien in die tijd nog niet zo duidelijk was dat je ook op een ander manier kon majorette blijven en dat je niet specifiek hoefde te evolueren naar twirling.

0:33:30 Ik denk dat wij in 1987 al vrij modern waren. In die zin dat wij al een zwempakje aanhadden met lange mouwen met dan inderdaad een rokje boven. Dat dat vroeger zeker zo niet was, dat dat van die plooirokjes waren waarvan je dan inderdaad moest opletten dat het niet opwaaide. Wij zijn dan een stuk geëvolueerd in die zin dat op dat moment de stof op was van die bepaalde pakjes en dat de harmonie dan niet genoeg geld had om dan nieuwe pakjes te maken voor iedereen. Dan

hebben wij een tijdje met een shortje aangelopen met een t-shirt erover om die financiële put te overbruggen. In 1996 kregen we kleedjes die door de harmonie werden gesponsord. Sinds eind 2007 nieuwe kleedjes. Het is ook zo dat wij ij de winter niet onze meisjes op straat sturen met een kleedje aan omdat dat nogal koud is, laat ons zeggen zodat we dan een training aanhebben.

INZOOMEN OP FOTO'S

0:37:47 Het is zo dat er naar make-up toe een tijdje een afspraak geweest is van zo weinig mogelijk. Natuurlijk als er een concert is nu dan wordt er wel wat extra bijgeschminkt. Maar op straat dan is er geen specifieke afspraak daar rond.

0:38:34 Het is zo dat binnen specifieke oefeningen binnen majorettes heb je een benaming. TOONT VOOR: Dat is bijvoorbeeld een frontspin. Dat is bijvoorbeeld een Florish, een flipje, ...

Naar choreografieën toe denk ik wel dat iedereen zijn eigen choreografieën maakt en zijn eigen stijl heeft. Dat heb je in dansen, dat heb je in ballet. Je herkent de mensen wel aan hun eigen stijl dat ze dansen en hun shows maken. Mensen denken dikwijls van, of mijn majorettes dachten vroeger - ik heb zo een boekje waarin ik zaken of shows in opschrijf – en die dachten van ‘waar koop jij dat?’ Maar eigenlijk maak je dat zelf. Het is je eigen stijl. En je hebt wel de combinatie van oefening en dans. En je hebt wel op cursussen geleerd van ‘ik tel wel mijn muziek uit, ik bekijk waar ik een climax moet steken, ik kijk waar ik inderdaad bepaalde oefeningen moet steken.’ Maar uiteindelijk heeft iedereen zijn eigen manier om het aan te leren en om er verder mee te werken.

0:39:51 Hoe begin ik aan een choreografie? Het is zo, aangezien ik muzikante ben, dat ik nu al mijn muziek uittel. Dat ik probeer om aan te duiden van daar wil ik iets bepaalds insteken, bijvoorbeeld als je hoort er is een trager stukje muziek daar wil ik bijvoorbeeld mijn rol steken. En dat ik dan probeer om bepaalde danspassen op de muziek te zetten en dat dan te combineren met de baton.

0:40:26 mijn eigen stijl? Ik heb vroeger nog ballet gedaan, dus ik denk dat ik wel in die stijl evolueer en dat bepaalde klassiek ballettechnieken toch wel terug te vinden zijn in mijn show. Maar verder is het moeilijk om je eigen stijl te benoemen.

0:41:05 Het is zo dat je dat eigenlijk moet meten, maar ik vrees dat ... Dus je stopt dat onder je oksel tot over je vingers en normaal moet je nog een klein beetje over hebben en dat is dan de juiste lengte van de stick. Dat schuift ook door naarmate de kinderen... als ze starten hebben ze een kleinere stick en naarmate ze ouder worden krijgen ze een groter stick.

0:41:33 Een evolutie in de muziek is er zeker geweest. Als ik startte in 1987 gingen wij vooral op marsen, marsmuziek repeteren. En dan zat er wel hier en daar eens nieuwe muziek in maar dat was

niet zo heel vaak. Natuurlijk als je twee keer per jaar een concert doet en als je meedoet aan wedstrijden dan gaat er heel wat muziek door je handen. Mijn favoriete muziek: ik denk dat je vooral moet kijken naar filmmuziek, dat dat toch wel een van mijn favorieten is. Maar eigenlijk vind ik het wel leuk om verschillende combinaties te maken.

0:42:24 Vroeger was het inderdaad zo dat we enkel een show maakten op muziek die enkel door de harmonie gespeeld werd. Als je meedoet aan wedstrijden, vroeger kon dat nog met live-muziek. Ik denk dat het moeilijk wordt om mensen van de harmonie te motiveren om voor één liedje een hele dag op een wedstrijd te gaan zitten kijken naar iets wat hen minder interesseert. Dus gaan we werken inderdaad met de gewone instrumentale muziek maar ook met gewone moderne muziek zoals je iedere dag op de radio hoort. Het is wel zo op concerten speelt onze harmonie een mix van Abba of een bewerking van een of ander modern liedje en daar gaan wij dan ook onze shows op maken.

0:43:36 Naar het marcheren toe zijn er altijd wel meisjes die moeite hebben om de maat te houden. Dat is in dansen ook zo. Ik probeer dat op te lossen door als ze heel kleine zijn ze te laten meeklappen met de muziek, om hen te laten tellen tijdens de muziek en dan zelf ook het tellen bij te houden.

TWEEDE FRAGMENT OP DE DVD

0:00:04 Onze groep is op dit moment wel een hechte vriendengroep maar je hebt altijd wel concurrentie. Je moet dit een beetje proberen tegen te gaan. Ik denk dat een wedstrijd daar een heel goed, doel, een heel goed middel voor is om dat doel te bereiken om een goede groep te hebben. Maar om concurrentie tegen te gaan maak ik bijvoorbeeld de afspraak, er zijn ook meisjes bij ons die solo doen, ze komen ook soms qua leeftijdscategorie tegen elkaar uit. Op het moment dat er ruzie is tussen die twee of als ze proberen nogal concurrentieel te zijn tegen elkaar, dan worden die twee solo's gewoon geschrapt. Voor mij is het belangrijkste de groep en ze zullen dat ook altijd weten. Het is niet zo dat ik ga zeggen: 'nee gij moogt niet vooraan staan'. Iedereen mag wel eens vooraan staan. We schuiven wel in de choreografie.

0:01:46 Jongens zijn altijd welkom bij ons maar tot nu toe hebben we nog niemand.

0:02:08 Voor mij is majorette zijn een combinatie van. Het leuke van in een groep bezig te zijn, samen aan iets te werken of dat nu aan een concert is met de harmonie of dat dat nu op straat gaan

is met de harmonie, of een wedstrijd alleen maar voor de majorettes... Het is de combinatie van, het samen leuke dingen kunnen doen.

0:02:33 Voor mij is het competitieverband ook wel leuk. Omdat je dan als instructrice, ik denk als deelnemer dat ik het misschien minder leuk had gevonden maar als instructrice na een lange periode samen werken naar iets toe, dan uw groep bezig zien en denken van ja, eigenlijk doen ze wel hetgene waarvan ik gedroomd heb, en dat ik wel gezien heb in mijn gedachten ooit eens. Als ze dat dan waarmaken op een wedstrijdterrein en als ze dan een nationale wedstrijd winnen dat is eigenlijk het leukste om als instructrice mee te maken.

0:5:27 Ik denk niet dat er één specifieke persoon is waarnaar ik opkijk. Er zijn dingen in één bepaalde majorette waar ik dan bewondering voor heb. Bijvoorbeeld de manier van dansen, de manier van uitstraling, bepaalde mensen hun techniek waar ik enorm naar opkijk. Ook bepaalde manieren van omgaan met mensen waarvan ik denk dat zou ik ook nog wel willen kunnen.

0:06:31 Ik denk dat het vroeger wel het geval was dat majorettes zo wel bekeken werden van whauwh dat zijn majorettes. Ik denk dat het nu vooral gezien wordt als die meisjes oefenen gewoon hun hobby uit. En je heb ook mensen die voetballen of die in de jeugdbeweging zijn. Ik denk niet dat het nog specifiek op een schavotje wordt gezet.

0:07:15 Ik denk dat iedereen wel negatieve reacties krijgt. De eerste negatieve reactie die ik kreeg was van een vriendje die dan in een bevriend ander muziek was, in de drumband en dat was dan niet goed dat ik in die andere harmonie was. En dan ook vaak vriendinnetjes die staan te lachen langs de kant van de weg of die zeggen van allez, wat dat jij wilt doen, komt toch in de klj of komt toch in de chiro daar kan je onnozel doen. Ik vond dat ook wel leuk om onnozel te doen maar mijn majorettes dat ging ik daarvoor niet laten.

0:08:14 Uiteindelijk ben ik ook een stuk geëvolueerd in die zin van ik doe zelf zo heel veel niet meer mee in die zin ik sta wel altijd reserve en ik hang er nogal dikwijls aan. Ik heb ook nog altijd een kleedje dat op mijn maat gemaakt is omdat ik zou kunnen invallen. In die zin je evolueert naar instructrice en ik heb dan ook een cursus jurylid gevolgd en deze foto is van het Europees kampioenschap waarbij ik mee was bij de Belgische equipe als jurylid. Op dat moment, het is een foto van twee jaar geleden, hadden ze het niet zo goed gedaan, was de groep eigenlijk vijfde geëindigd en de groep is al eens Europees kampioen geweest dus dat was wel een ontgoocheling. En het verhaal dat er aan vasthangt en dat ik de foto laat staan is dat vorig jaar zij dan wel vice-Europees kampioen geworden zijn. Er is daar veel peptalk nodig geweest om er voor te zorgen dat bepaalde mensen niet zouden stoppen.

0:09:40 Vorig jaar was er een duo, een duo senior, twee meisjes die meededen en één van de meisjes is gestopt vier weken voor de wedstrijd. En dan kreeg ik de vraag van het andere meisje dat overbleef van het duo van 'wil jij mijn duopartner worden?'. Dan heb ik in zeer korte tijd die show aangeleerd en was dat toch niet zo heel simpel om op elkaar ingespeeld te geraken. En de eerste wedstrijd waaraan we deelnamen, er waren vijf duo's die deelnamen en wij zaten al klaar vanaf dat ze afriepen vijfde plaats waren wij zoal aan het rechtstaan van ja we gaan achter ons papiertje gaan. Uiteindelijk is het een tweede plaats geworden en mochten we op het podium en dat was wel een heel leuke ervaring.

0:11:36 Ik vind het gewoon leuk dat iedereen probeert om samenwerken naar een bepaald doel toe en dat we als West-Vlaamse korpsen moeten proberen om toch wel te zorgen dat onze West-Vlaamse naam toch een beetje meer verdedigd wordt. Het is wel leuk om op een nationale wedstrijd een aantal wvl-ekes naast de namen te zien staan.

Bijlage 11: Interview van Hanne Delodder met Linda Bonte, op 16.12.2008 te Zedelgem. (transcriptie)

0:05:20 Ik ben Linda Bonte, ik woon in Zedelgem. Van in het jaar 1972 is hier een majorettegroep opgestart. Ik ben op dat moment gestart, samen met twaalf meisjes, dus we hadden een groep van dertien. We waren zo een beetje op onszelf aangewezen. Na een paar jaar was ik zo een beetje de voortrekker van het groepje en ben ik eigenlijk zelf beginnen lesgeven. Wat hield dit eigenlijk in? Wij moesten alles uit onszelf uitvinden. Als ik dan vier jaar later, denk ik, als ik zestien jaar was, kon ik pas een van de eerste cursussen volgen. Dat was in Ooigem en daar kreeg ik les van een Amerikaan. Dat was dus al serieus was. Jack Krum (???) een naam dat ik altijd zal onthouden. Verder kregen wij dan wel nog hier en daar wat les maar eigenlijk het meeste moesten wij zelf uitvinden. Dan gebeurde dit soms thuis met een paar meisjes in de keuken. Zo heel professioneel voor onze tijd was dat dan. Nadien ben ik dan wel les beginnen volgen bij de federatie. Dan kregen we balletles, dansles, twirling. Dus dat was dan al ietsje meer uitgebreid. Alles wat ik kon volgen probeerde ik ook te volgen want dat was de enige manier om je groep verder te kunnen ontwikkelen.

0:07:02 Dus wat zijn majorettes? Dat is een groep meisjes dat aan een bepaalde leeftijd start maar ook aan een bepaalde leeftijd stopt. Dus dat wil zeggend at je altijd maar eeuwig en opnieuw moet beginnen. Gelukkig heb ik heel veel geduld en heb ik dat altijd op die manier gedaan, proberen zo heel veel opnieuw te beginnen, nooit de moed op te geven... want dat is wel heel belangrijk.

0:07:30 Nadien had ik dan de kans om een cursus docent te volgen, dat heb ik dan gedaan, een drie jaar en dan haalde ik mijn diploma. Dan volgde ik ook nog hier en daar andere lessen. Altijd maar bijleren en blijven lesgeven. Dus je ervaring in je eigen groep. Dan kwam er hier en daar een vraag van wil je ons helpen in onze groep. En dan heb ik zo ook een aantal groepen in de omliggende geholpen met les te geven. Nadien heb ik dan ook de cursus jureren gevolgd. Dus al een aantal jaar jureer ik dus ook. Dat is dan natuurlijk al heel wat moeilijker. Dan moet je meisjes beoordelen hoe dat zij ten opzichte van iemand anders kunnen twirlen of dansen, want dat gaat dus zowel over majorettes als twirlen.

0:11:11 ik ben lid van de Koninklijk Harmonie Kunst en Vermaak uit Zedelgem. Waar het majorettekorps bij aangesloten is.

0:11:40 Ik ben voorzitter van Vlamo Nationaal. De artistieke commissie MajoTwirl. Dat is eigenlijk een aantal mensen die proberen een voorstel te doen hoe dat wij willen dat bepaalde dingen uit de MajoTwirl wereld goedgekeurd worden door de raad van beheer. Dat zijn dan een aantal mensen die

beslissen wanneer er cursussen kunnen gegeven worden, hoe dat die budgetten kunnen verdeeld worden. Wij proberen zo veel mogelijk naar vorming toe, dus dat kunnen twirldagen zijn, dat zijn twirlweekends af en toe wedstrijden. Dat kost allemaal geld en wij zijn dus niet alleen. Dus je hebt ook de drumbands, de harmonies, de fanfares, de strijkers, de accordeons. Dus alles heeft zijn deeltje in Vlamo en wij zijn daar een stukje van. Wij proberen dus van alles voor te stellen en wij hopen dat dat dan goedgekeurd wordt en dat wij zo onze werking kunnen verbeteren.

0:13:05 Wat de cursussen betreft doen wij in West-Vlaanderen twee keer per jaar een vormingsdag en om de twee jaar ook een tweedaagse. Daar komen wel heel wat verenigingen op af. Op de vormingsdagen hebben we zeker 80 à 90 deelnemers uit verschillende korpsen.

Het twirlweekend dat nu het einde van het jaar is denk ik ook dat we rond de 70 zitten dus in West-Vlaanderen voelen we toch echt dat er nood is en vraag is naar meer kunnen en meer leren.

Ook nationaal worden er cursussen gegeven maar daar richten we ons meer naar vorming van docenten en vorming van juryleden. Daar komen natuurlijk ook heel wat mensen op af maar daar moet je ook al een bepaalde leeftijd voor hebben, je moet minstens 16 jaar zijn.

Volgend jaar hebben we ook een voorstel gedaan om cursussen te geven volgens wat je eigenlijk kunt. We starten aan de basis, dus gemakkelijke oefeningen en dan kan je een bepaald diploma behalen. Als je er in slaagt om dat eerste diploma te behalen kan je ook meedoen voor het volgende. Omdat het soms heel moeilijk lesgeven is als je niet weet wat dat bepaalde meisjes, of jongens, want dat is ook een sport die door de jongens beoefend wordt. Dus als je niet weet wat ze kunnen is het soms moeilijk voor een lesgever om iets voor te bereiden.

0:14:42 Je moet natuurlijk wel altijd aan verschillende niveaus kunnen lesgeven, ook in één groep maar toch willen wij dat niveau ietsje naar boven en daarmee hebben wij dus die graden ingericht. Het is wel de eerste keer dat we dit doen dus het is eufiek afwachten als dat een groot succes wordt.

0:15:12 Vroeger in West-Vlaanderen hadden wij al onze provinciale wedstrijden maar dat was dus één keer per jaar en meestal bleef het daarbij. Bijvoorbeeld in Limburg en Antwerpen en Brabant hebben ze heel veel vrije wedstrijden. Per korps wordt een wedstrijd ingericht en daar komen de andere groepen naartoe. Wat wel het verschil is met West-Vlaanderen is dat zij zich meer richten speciaal naar twirling, dus minder het majorette wat wij dus nog doen: wij gaan nog op stap met de harmonie of de fanfare. In Limburg zie je dat wel heel wat minder of in Antwerpen of in Brabant.

Met deze reden ook was West-Vlaanderen denk ik zo een beetje blijven hangen wat dat het niveau betrof. Wij hadden ons meer toegespitst ook nog op onze optredens op straat.

Maar dan natuurlijk begin je op een tijd te kijken naar waar zijn onze noden en dan hebben wij dan ook heel wat meer cursussen ingericht en de laatste jaren hebben wij toch ook wel een aantal korpsen die toch al een heel hoog niveau halen. Dus een aantal die zelfs al ten opzichte van de andere provincies Belgisch kampioen of dus een nationale titel behaald hebben. Dus dat niveau is eigenlijk wel een stuk naar boven.

0:17:12 Eigenlijk het verschil tussen majorettes en twirling was oorspronkelijk meer dat de majorettes nog meegingen met de harmonie op straat of voor een optreden of concert of zo en de twirling dat was eigenlijk meer de sport in een zaal. Maar ondertussen doen zij nu ook weer mee aan majorettenwedstrijden. Dat gaat ook een beetje naar de optredens die de majorettes op straat doen. Maar ook met bepaalde reglementen. Je moet bijvoorbeeld op een terrein een bepaalde figuur vormen, ook met marcheren, met bepaalde oefeningen die je moet doen. Maar dat kan bijvoorbeeld ook een show zijn. Want wat is duidelijk het verschil: als je een bepaalde muziek hebt, bijvoorbeeld niet die klassieke mars die je normaal gezien bij een harmonie hoort dan kan je ook een bepaalde show heel anders uitwerken. Rappe muziek, trage muziek dan ga je automatisch al een heel ander beeld krijgen van wat er naar voor komt.

0:19:17 Ik denk dat de klassieke majorettes in West-Vlaanderen iets langer heel klassiek gebleven zijn omdat wij echt nog verbonden waren aan de harmonie. In de andere provincies hadden zij zich volledig losgekoppeld. Bepaalde groepen hebben zelfs niets meer van ondersteunende drumband of harmonie. In West-Vlaanderen zijn er waarschijnlijk maar twee groepen die niet aangesloten zijn bij een korps.

0:20:23 De majorettegroepen in Wallonië, persoonlijk ken ik er niet zo heel veel, dus ik weet eigenlijk niet in hoeverre dat daar nog veel werking is. Deze dat ik ken is ook gewoon van op wedstrijden. Maar wat er in Wallonië nog van korpsen op straat gaat kan ik jammer genoeg niets van zeggen.

0:21:13 de klassieke majorette dat was vroeger heel veel marcheren en dan werden daar losse oefeningen, losse twirlbewegingen bij gedaan. Natuurlijk als je marcheert dan kan je ook niet zoveel bewegingen maken. De twirling doet dat echter wel, dus dat is meestal in combinatie met

TELEFOON GAAT

0:23:03 de vroegere majorettes, dan gingen we op straat, veel marcheren, met en oefening met de stick erbij. Twirling is meer ook de beweging erbij, ook de danspasjes. Dus dan ga je je ook op een heel andere manier gaan voorbereiden. Ik ga bijvoorbeeld nooit geen les starten als we geen goede opwarming gedaan hebben. Want dat is heel belangrijk, anders krijg je heel veel kwetsuren. Dus eigenlijk gaan we een beetje naar de sport toe wat het marcheren niet zo veel is.

0:24:48 Jongens bij de majorettes of de twirls dat kan eigenlijk ook. In Zedelgem hebben we wel een aantal jongens gehad, die gestart zijn maar eigenlijk houden die dat niet uit. Er komt meestal reactie van school of vriendjes die eigenlijk niet vinden dat dat een sport of een hobby is voor een jongen. Ik vind dat eigenlijk wel heel jammer want wij hebben hier bijvoorbeeld in West-Vlaanderen iemand die wereldkampioen geworden is in twirling dus eigenlijk is dit wel een sport die wel door een jongen kan beoefend worden.

0:26:07 Gewoon eens ter toelichting, eigenlijk is dat nog altijd een probleem om leden te vinden om op straat te gaan. In vele gevallen omdat ze dat eigenlijk belachelijk vinden. Zelfs ouders vinden dat op straat gaan niet zo leuk.

0:26:33 Ik denk dat dat gewoon een traditie van vroeger is want bijvoorbeeld als wij vroeger met de harmonie op zoek gaan naar nieuwe leden, dan ga je bepaalde jongens of meisjes gaan opzoeken om te vragen of ze niet willen bij de harmonie zijn. “Ha Neen dat is voor pinten te drinken!”. Dan krijg je zo een reacties. Bij ons drinken ze niet speciaal geen pinten maar dat is nog zo die traditie van vroeger

0:27:37 Eigenlijk is het wel heel jammer dat er nog altijd negatieve reacties zijn ten opzichte van de majorettes en de twirling. Want eigenlijk is dat wel een heel moeilijke hobby. Je moet heel veel oefeningen, je moet praktisch altijd aanwezig zijn want het is iets dat je in groepsverband moet proberen te presteren. Want als jij er niet bent en het meisje dat bijvoorbeeld een oefening met jou moet doen en je bent er niet dan is er al een probleem. Dus eigenlijk leren ze heel goed omgaan met andere jongens of meisjes. En dat is zo jammer als we op straat komen dat er soms door bepaalde mensen nog neergekeken wordt. Is het de korte rokjes die voor sommigen niet normaal zijn? Ik weet het niet maar dat zit er nog altijd een beetje in van vroeger.

0:31:43 De majorettes van vroeger en deze van nu, dat is eigenlijk wel een heel verschil. Vooreerst qua kledij, de kleedjes of de pakjes, dat kan dus zowel een broek of een rokje zijn, zijn eigenlijk veel comfortabeler dan vroeger. Vroeger kon je je daar bijna niet in bewegen. Wij hadden ook laarzen waarmee we zeker de punten van onze voeten niet naar beneden kregen. Nu hebben we speciale insteps, dus speciale majorettepantoffels waarmee we dus heel wat beter kunnen bewegen. Wat wij in onze groep ook anders doen dan vroeger, is dat wij onze haarstijl proberen identiek te krijgen. Het haar moet allemaal minstens naar achteren zodat je het hoofd duidelijk ziet. Wij proberen echt uniform te zijn, alles moet heel keurig zijn. Geen juwelen, zeker geen kauwgom, dus eigenlijk echt wel perfect moet het zijn.

0:33:00 Dus ook het schminken, heel in het begin dat ik bij de majorettes was, dan deden we dat niet. Een aantal jaar later had ik dat ook wel ergens gezien en dat hebben we dat ook wel gedaan voor op straat. Dat was dan heel beperkt maar na een tijdje verwaterde dat dan terug.

Nu proberen we dat ook. Zeker op wedstrijden wordt er heel overdreven, want het is wel belangrijk dat uw gezicht heel goed uitkomt omdat wij nu ook heel veel werken op showmanship: dus het uibeelden, het uitstralen, dus niet enkel het lachten, want moest een majorette dus heel fel lachen maar nu kan dat eigenlijk ook nors kijken zijn, je wenkbrauwen optrekken, je ogen optrekken, dus eigenlijk is daar wel heel wat in veranderd.

0:34:20 Dat is bijvoorbeeld ons eerste uniform. We hadden een wit kleedje en eigenlijk heel in het begin hadden we een lange cape. Die kwam eigenlijk bijna tot aan mijn knieën. Maar dat was niet praktisch dus na een tijdje hebben ze dat ingekort en konden we al een klein beetje onze armen bewegen. We hadden een hele rechte hoed aan en witte laarzen. Na een tijdje zijn we dan overgestapt naar ons tweede uniform. Dat was een witte soupull met een kleedje er boven op. Dan hadden we een mooie grote cowboyhoed met een veer er op en terug met witte laarzen. Ons derde uniform was dan een kleedje die door een professionele firma gemaakt werd. Daar moesten we in tegenstelling tot onze eerste kleedjes geen losse slip meer onder doen. Dat was één pak zoals je dus een turnpak hebt maar eigenlijk met een kleedje er aan. Daar hadden we op dat moment dan een bolhoedje. Nadien had iedereen dan een mooie haarspeld omdat de haartooi veranderde wel regelmatig een keer. Ons laatste uniform zijn we dan overgestapt naar volledig allemaal correct het zelfde. Ons haar moest dan helemaal naar achter, in een dotje. We hadden dan ondertussen geen laarzen meer maar de echte insteps, de majorettepantoffel.

0:37:24 Dat is onze eerste foto: 13 meisjes. Dat is mijn nicht, die was hoofdmajorette. En ik sta hier mooi langs achter.

0:40:00 Oorspronkelijk zijn we gestart met 13 meisjes. Dat waren allemaal meisjes waarvan de papa in de harmonie was of iemand uit de dichte kennissenkring. Dat is geëvolueerd, op bepaalde momenten hadden we meer dan dertig leden. En dan is dat zo stilletjes aan afgezwakt. Het werd heel moeilijk om nog je groep te behouden. Dus nu momenteel hebben we 21 leden en dat is echt wel vechten om dat aantal te behouden. Heel veel reclame maken, heel veel promotie maken en proberen mooie uitstappen te doen: provinciale kampioenschappen, vrije wedstrijden. Zo proberen we onze leden te behouden en te krijgen.

0:41:20 Eigenlijk is het wel heel moeilijk om nog nieuwe leden aan te werven. Ik denk dat dit komt door het grote aanbod in de andere hobby's. Ook bij ons moet je toch minstens een jaar oefenen

voor je iets kunt, tot je dus eigenlijk voldoende kunt meedraaien in een bestaand team. Bijvoorbeeld een dansschool: je volgt 8 weken dansschool en dan kan je stoppen. Of je gaat een aantal maanden naar de judo en dan stoppen ze terug. Bij ons ben je na een aantal maanden nog niets, dan moet je eigenlijk nog starten.

0:42:35 Wij zijn gestart met 13 meisjes en we hadden iemand die van voor liep en dat was met een tamboer-majoor stok. Maar na een bepaalde tijd bleek dat al dat dat niet praktisch was. Dus ze heeft dan ook een gewone majorettestick gehanteerd. Les kregen wij op een bepaald momnet van een dame die ons wilde helpen, maar eigenlijk ook niets van basis had. Een tijdje later was er dan een balletdanseres die eens kwam kijken of zij ons niet kon helpen maar eigenlijk dat majorette-zijn dat was ook hun ding niet, dus zijn we dan zelf les gaan volgen. Na een aantal jaren was ik de vast instructrice en de vaste docente.

0:44:00 Ook één van de duidelijke verschillen met nu is dat de hoofdmajorette een fluitje had. In plaats dat we nu tellen met onze vingers wanneer we starten of dat er op de muziek gedanst wordt. Het was iedere keer: het fluitje ging en je moest starten. Op den duur werd dat wel komisch en na een tijdje hebben toch iets anders uitgevonden om dat toch wel iets praktischer te doen.

0:45:12 Nu loop ik daar meestal naast en zeg ik wat ze gaan doen van oefening. We weten als er een bepaald teken gedaan wordt dat het die oefening is. We hebben straatoefeningen en we hebben dan ook onze dansen of shows dat we doen op bepaalde muziekstukken.

0:45:44 Wij zijn in 1972 gestart hier in Zedelgem met het majorettekorps. Een aantal korpsen hier van in het omliggende hadden al vanaf 1969-1968 zelf een eigen majorettekorps. Onze meeste contacten met de verschillende korpsen waren tijdens de festivals die door de harmonie of fanfare ingericht werden en dus daar moesten wij een show brengen en werden er gezamenlijke marsen gespeeld waarbij je dan ook je ding kon doen.

HIER START TWEEDE DEELTJE FILM op hoofdmenu is dit filmke 4

0:00:06 Wij zijn in 1972 gestart hier in Zedelgem met het majorettekorps. Een aantal korpsen hier van in het omliggende hadden al vanaf 1969-1968 zelf een eigen majorettekorps. Onze meeste contacten met de verschillende korpsen waren tijdens de festivals die door de harmonie of fanfare ingericht werden en dus daar moesten wij een show brengen en werden er gezamenlijke marsen gespeeld waarbij je dan ook je ding kon doen.

0:00:48 Buiten de festivals waren er hier en daar ook wel wedstrijden. Wij hadden bijvoorbeeld ook eens een wedstrijd hier in Sint-Andries. En daar gingen we met een aantal meisjes een solo-optreden verzorgen en ik herinner me nog heel goed. Er was daar een meisje van Bavikhove en wij stonden daar gespreide ogen want dat meisje kon haar stick al in de lucht gooien en wij konden dat nog niet. Dus om maar eens te zeggen hoe dat eigenlijk geëvolueerd is.

0:01:42 Nadien is dat volledig geëvolueerd. Wij kregen dan ook les van buitenlanders. Wij zijn dan ook gaan kijken naar wedstrijden in het buitenland. Zelf hadden we dan ook wel optredens tijdens internationale festivals. Dat was dan meestal een festival, niet een wedstrijd. We hebben bijvoorbeeld verschillende keren in Frankrijk opgetreden. Nadien ben ik dan verschillende keren naar Europese kampioenschappen geweest. En ook wereldkampioenschappen en dan zie je natuurlijk duidelijk wat er in de verschillende korpsen gepresteerd wordt.

0:02:38 Op majorettegebied is er soms wel wat concurrentie maar dat is soms wel wat afhankelijk van bepaalde groepen. Met de meeste mensen die ik ken in de commissie hebben wij zeker geen problemen. We gaan elkaar altijd steunen tijdens wedstrijden maar natuurlijk: iedereen wil winnen.

0:04:35 Het grote verschil is het maken van de shows op zich. Vroeger werd er heel veel gewerkt met formaties. Bijvoorbeeld van vier rijen naar twee naar één, in een kruis gaan, allerhande figuren vormen. Nu wordt er op een heel andere manier een show gemaakt. Bijvoorbeeld je staat mee groep heel wijd op het veld, op een bepaald moment sta je heel dicht op elkaar. Dus eigenlijk een heel andere vorm ook door de muziekkeuze kan je je show heel anders brengen.

0:05:18 Eigenlijk wel, wij proberen zo weinig mogelijk, zelfs met de harmonie, op marsen te ... wij proberen wel populairdere stukjes te brengen.

0:06:10 Er is zeker een evolutie gekomen wat de uitstappen betreft. Ik denk dat dit ook grotendeels door het financiële is. Als men een harmonie volledig moet vragen, dan kost dat heel veel geld. Nu zijn er voor heel veel braderie of zo van die kleine orkestjes. Wat wij ook heel veel minder gaan doen is een uitstap gaan doen waar er geen volk is. Wij willen wel als wij ergens gevraagd worden, dat we dan ook gezien worden. Want het is een hele voorbereiding, het kost ook heel wat geld qua uniformering, dus wij gaan dan ook niet voor niets gaan spelen. Dat maakt dan ook wel een verschil waar je je uitstappen hebt. Wij doen eigenlijk ook liever een mooie taptoe dan dat we in een straat moeten gaan spelen waar je niemand ziet.

0:07:59 Je kan heel veel dingen doen, maar wat is bijvoorbeeld het verschil: één van de basisoefeningen van vroeger – de horizontale draai. Vroeger draaiden wij al in de verkeerde richting. Nu kan je daar alles mee doen, de stick overnemen bijvoorbeeld.

Wij hadden dat aan onszelf geleerd, dus hadden wij van het begin al een slechte basis.

0:08:46 Ik weet in elk geval dat ik altijd blaren op mijn handen had. Want wij draaiden dus constant, wij gingen op stap, we waren al honderd meters ver en we draaiden nog altijd zo. Nu is dit niet meer zo, draai je één keer, twee keer en ben je al weg en ga je verder aan de andere kan. Wij maken veel meer variatie in twirloefeningen. Je maakt een combinatie van verschillende oefeningen

0:09:20 Dat was bijvoorbeeld één van mijn eerst oefeningen. OPNAMEAPPARAAT VALT

0:10:08 TOONT VOOR Dat was dus 1-2-3-4-5-6-7-8 en dan deden we dat de één na de ander en dan waren we serieus moe en dan deden we gewoon nog iets met ons benen. Hoger dan dat ging dan niet.

0:11:05 Dus in het begin hadden we gewoon niets met onze stick, dus we deden niets van rotaties. Na een tijdje wisten we dan al wel voor wat dat het diende. Met de rechterhand en dat bleef daar meestal bij. Wat is nu de evolutie: wij hebben ook een linkerhand. Dus elke oefening die je rechts doet moet je ook links doen. Altijd met twee handen werken en altijd in alle mogelijke richtingen. En dan natuurlijk in combinatie met het lichaam want dat is heel belangrijk. Vroeger bleef dat dus dat rechte lichaam. We moesten wel onze knieën op heffen tot op kniehoogte en daar stopte het dan mee. Maar nu moet je je volledig lichaam combineren met je batton.

0:12:50 dan hadden we die oefening TOONT VOOR en dan deden we dat onder ons been maar dat bleef die oefening. Ik blijf ook de hele tijd met mijn gezicht naar voor staan, nu proberen we naar voor, naar achter, naar zij...

0:13:50 Ook omdat wij meer naar reglementen werken. Bijvoorbeeld er is een solo-1 batton, dat is iets wat je kan doen op opgelegde muziek en daar moet uw batton constant in draaibeweging gehouden worden. Dan is er een bepaald scoresheet waarop er op aangeduid wordt wat je in feit doet. Heb je die oefeningen gedaan dan wordt dit aan gevinkt, als je ze niet gedaan hebt dan wordt dat omcirkeld en aan de hand daarvan werk je al heel gevarieerd en werk je daar naartoe in de toekomst.

0:14:55 Voor mij zou de ideale majorette zijn de combinatie van de echte majorette en de twirling, dus de sporter. Het is heel moeilijk te combineren omdat dat eigenlijk wel niet totaal hetzelfde is. Je kan niet hetzelfde niveau op straat bereiken als op wedstrijdniveau o fin een zaal, dat maakt ook al een verschil. Omdat bijvoorbeeld een show die je maakt voor in een zaal, dan kan je op de grond liggen, kun je op een knie zitten. Buiten kun je dat al niet doen want je weet nooit welke weersomstandigheden je hebt. Dus daar moet je al een andere show maken.

HIER START VOLGENDE DEELTJE FILM op hoofdmenu is dit filmke 5

0:04:32 Het aantal majorettekorpsen is wel een heel stuk verminderd, dat zeker en vast.

0:05:27 ik wist niet dat ze dat zo belangrijk vonden... Op het einde van het jaar heb ik zo een sheel het jaar overlopen, wat vinden jullie van de wedstrijden, wat was er goed, wat was er slecht, en het kwam wel aan bod dat ze dat leuk vinden, want we zijn ook al een allemaal samen gaan zwemmen. En dat vinden ze eigenlijk wel plezant. Ik dacht altijd die twirling en die majorettes dat is voldoende maar ze willen daar eigenlijk nog iets naast.

0:05:59 We zitten van 5 tot 26 dus we zitten wel met een heel groot leeftijdsverschil.

0:06:22 Ik denk wel dat de majorettekorpsen in West-Vlaanderen, en ook in heel België minderen. Klassieke majorettekorpsen zie je in West-Vlaanderen zeker nog. Er zijn er die nog altijd niet meedoen aan wedstrijden, maar ik vind dat eigenlijk niet zo heel belangrijk, dat kan gewoon als je met je korps voldoende kan deelnemen aan een taptoe of een festival of een plaatselijk optreden dan kan dat ook wel interessant zijn. Maar wat dan eigenlijk de reden is waarom de korpsen uitsterven. Ik denk dat de leeftijden en het telkens terug meisjes moeten krijgen om een volledig korps te krijgen dat dat moeilijk is, je gaat niet met vier op straat want dat is dan niet meer leuk. Je moet toch minsten 10 12 mensen hebben om op straat te gaan en om telkens een groep te hebben denkt ik dat dat wel moeilijk is.

Bij ons is dat nog altijd gelukt. We hadden op een bepaald moment dat we maar met zes meer waren maar we hadden een grote harmonie. Maar als de harmonie minder was hadden we een groot majorettekorps; we hebben elkaar altijd goed kunnen aanvullen en zo zijn we altijd alle twee blij geweest.

0:07:54 Weet je wat dat de reden is waarom de korpsen uitsterven? Omdat er geen begeleiding is. Als ik stop wie gaat dat verder doen?

0:08:12 Ik heb al een aantal korpsen proberen te redden van de dood maar als er daar niemand van de eigen gemeente achter staat, dan gaat dat niet.

0:10: 05 Wanneer zie je daar eens iets op tv en hoe zie je ons dan op tv? We mochten meedoen aan die reclame van de kaas en dan moesten ze een dikke majorette hebben die van achter een boom kwam. Zo trekken ze dat dan in het belachelijke. Dat is geen manier om positief naar voor te komen.

Ze gaan ook geen dikke voetballer uit een goal laten komen? Wat is er in, iets wat veel op tv gekomen is.

0:11:39 Soms heb ik het gedacht: dat komt terug. Ik heb nu een paar kleintjes en die doen dat heel enthousiast en die ouders zijn ook heel enthousiast. Maar als je die ouders niet achter je hebt, dan mag je het vergeten.

0:17:16 Nu vind ik dat heel tof dat ik jong blijf met al die jonge meisjes rond me. Dat is echt zo

0:17:48 Ik heb ook steun dat we alles samen doen: Luc speelt in de harmonie, mijn dochter speelt in de harmonie, mijn vader, mijn broer, dat is dus eigenlijk een beetje een familietraditie.

0:22:38 Eigenlijk is het mijn wens dat de majorette-twirl-wereld blijft groeien. Het is een hele mooie hobby die zowel meisjes als jongens kunnen uitoefenen. Je leert er heel goed in teamverband werken. Je komt al eens op een andere plaats, een ander land. En het is voor mij nog altijd heel leuk en ik denk dat als je er eenmaal mee begint dat je niet meer weet wanneer je ermee zult stoppen.

Bijlage 12: Interview van Hanne Delodder met Paul Hofkens, op 22.12.2008 te Merksem. (transcriptie)

0:01:45 In Aalst waar de eerste individuele wedstrijden doorgingen dat er daar een slapende schepen zat om zagezegd te jureren en dat die meisjes daar op een podium moesten staan, een paar noten roffelen, om het zo te zeggen, een paar keer over en weer gaan en dat was het. En dan was daar een journalist, iemand van de mode en iemand van de notabelen van de gemeente die erbij zat en dat was de jury. Maar in de loop van den avond zat er al één van (*valt zagezegd in slaap*) en den anderen was maar om onder de rokskes te loeren.

0:04:20 De majorettes zelf zijn eigenlijk ontstaan in de States. Oorspronkelijk, hoe wonderlijk dat het misschien klinkt, waren de majorettes mannen. Er was geen sprake van majorettes, het woord was nog niet gevallen, want men noemde het cornets. En het eerste contact dat we gevonden hebben – ik heb daar jaren mee bezig geweest omdat allemaal op te zoeken, ik ben 8 keer in de States geweest – daar heb ik in elk geval contact gehad met mensen die aan de verre oorsprong van twirling en dergelijke lagen. Daar heb ik ook in boeken gevonden waar dat die eerste cornets opdoken. Die schijnen dus ergens op een schilderij te staan met de inhaling van Lincoln. Ik ben het kwijt wie het ooit geschilderd had. Het voornaamste was dat er een groep legersoldaten, in plaats van met een wapen, met een lange stok – ge kunt het nen vlaggenstok noemen maar ze waren iets dunner volgens de schilderij – die daar dus een soort twirling mee deden en dus in parade voorop stapten in een grote defilé.

0:05:49 In die periode zagen we hier en daar een soort hogescholen ontstaan. En mensen met naam en invloed, die hadden elk hun eigen richting en die begonnen dus met zo een school te sponsoren. Zo was er een zeker Major Milsup, die een eigen College uit de grond stampte en dit maal en dit in tegenstelling tot zijn collega's, speciaal naar meisjes toe. En daar werd dus, wat men noemt, ritmische gymnastiek gedaan en allerlei oefeningen, zowel met stokken, met hoepels, dus eigenlijk met al het gene wat er gevonden werd. Dat werd voor allerlei attributen gebruikt en voor allerlei oefeningen in de ritmiek, in de gymnastiek bedoel ik. Dat zijn dus de eerste vrouwelijke cornets geweest. Van daaruit is er dus ook een eerste boekje ontstaan met die oefeningen. Ik zeg eerste boekje: naar die meisjesoefeningen toe want daarvoor moet er van het leger uit reeds iets geweest zijn dat op papier stond om die cornets van het leger die stokoefeningen te leren. Maar daar heeft men weinig of niets van teruggevonden.

0:07:10 Dat was den beginne... Dat is overgenomen, ik weet niet in welk jaar, maar in elk geval dus overgenomen, nog vorige eeuw, door mensen die de holliday on ice en nog andere shows

HANNE

0:07:36 Ja, laat ons zeggen de tamboer maître, dat is dus een figuur afzonderlijk die dus daar ergens in de loop der eeuwen bijkomt. Tamboer maître is afkomstig van majordome, in de tijd van de Romeinen was dat de bekendste. Die zorgde voor de hofhouding en voor allerlei manifestaties die hangbaar waren. Die is overgenomen in het muziekkorps van het leger. Muziekkorps, wij noemen dat nu muziekkorps maar zoals in historische films of in Aida, terug in zijn perspectief dan ziet men daar grote hoeveelheden manschappen met instrumenten over een baan trekken of langs de straat en daar loopt iemand vooraf dat is diegene die het signaal geeft en die zegt we beginnen en we gaan naar een baan enzovoort. In de loop der eeuwen is die majordome ook al bij de Egyptenaren bekend, is die overal ingeburgerd geraakt en als we de sprong maken naar de 19de eeuw dan zien we mensen die naam maken en dat de we hier in Antwerpen bijvoorbeeld de Garde Civique hebben waar majoor Kopaf, zijn bijnaam, met een blanke sabel vooraf ging en echt ruim baan maakte. Die staat in de analen van de Antwerpse geschiedenis als een van de speciaaltjes.

0:09:25 Om verder te gaan, om even terug te blikken, naar die majordome, er is een signalisatiennaam bij gekomen. Men heeft in het leger, daar die signalen te boek gesteld en zo zijn er een aantal reglementen van hoe wordt er met de tamboer maître stok of met hetgeen zij toen bij hadden, op het einde was dat zelfs een hellebaard, hoe zij daar mee moesten werken. Welke signalen zijn er om tegelijk te beginnen, welke om te eindigen enz. Daar is eigenlijk een gelijkheid in gekomen, een uniformiteit.

0:10:11 Als we dan teruggaan naar de vorige eeuw, dan zien we dat Amerika aan de basis ligt van het geheel en dat Europa eigenlijk maar na de Tweede Wereldoorlog geconfronteerd wordt met heel die zaak. Vooral naar de 50tiger jaren toe in Frankrijk, vooral aan de kust was men steeds meer bezig met toerisme en had men dus ook al heel wat mensen die aan den overkant geweest waren. Vooral na de Tweede Wereldoorlog, dat contact met Amerika dat was er. En er waren toen met bevrijdingsfeesten en noem maar op bepaalde muziekkorpsen hier in Europa geweest, in Frankrijk vooral. Op die moment zijn enkele vooraanstaande mensen, vooral van Carnavalcomités die daar heil in zagen om den toerist te lokken met het vrouwelijk schoon. En die daar dus heil in zagen om meisjes voor een muziekkorps te laten defileren. Zuiver parade.

0:12:20 Op een bepaald moment hebben we dus contact gehad met - wat ik dacht is het begin hier in Europa geweest- met Georges Azria. Die man die zat op een zolderkamertje in Parijs. Dat was een

choreograaf. Hij was de zoon van een Tunesische moeder en een Arabische vader. Hij was nen bruine. De man die in 'An American in Paris' den dubbel was (op den achtergrond figureerde) van Gene Kelly. Dus als Gene Kelly er niet was op een repetitie moest hij invallen. Als je de film ziet An American in Paris dan is er een bepaalde scene, waar ze er een niet in geknipt hebben, waar hij er bij staat in plaats van Gene Kelly.

0:13:17 Ik hoorde dus dat in de loop der tijden in de States het showeffect met de cornets, den overgang man naar vrouw, bij mannen gebleven was in den showbusiness. En dat men dat dus in een cane verwerkt had, een soort wandelstok zonder boog waar men dus allerlei oefeningen mee deed en dus jongleerde. En inderdaad als je terugblijkt naar die oude filmen dan ziet ge dus nen Fred Astaire en nen Gene Kelly niet anders doen dan steppen en werken met een cane. Het is overgegaan naar Ice-reeve en de grote man die dat naar Europa heeft overgebracht was Norman Chryder ??? Dat was dé ster van Holliday on ice in de 50ies. Die heeft dus dit mee naar hier gebracht.

Op dien oogenblik zagen we dus het samengaan met die majorette die ontstaan waren aan de Franse kust. Georges werd dus gevraagd om daar choreografie voor te schrijven en die heeft dit met steppen en twirling bijgebracht. Één van zijn eerste leerlingen was onder meer Marie Ange Brillet. ??? die in Frankrijk in Nice een korps oprichtte inde 60er jaren. Ons jaar wordt geconfronteerd met het geheel in de jaren 1958, als den expo hier is in Brussel, zien zij dus heel wat korpsen die overkomen van de States. Want dat zijn de enige op dien oogenblik op wereldgebied die daar iets mee te maken hebben met dat stokje, want de rest, dus Frankrijk dat was snottebelle bij wijze van spreken. Dat was nog niks maar op dien oogenblik was het dus wahaw onze korpsen gingen allemaal kijken. Zoveel mogelijk werd er dus reclame gemaakt bij muziekfederaties van 'ga eens kijken want dien avond treden die op enz.' gevolg is dat er heel wat nieuws wordt gegaard bij die mensen van het bestuur die steken de koppen bij elkaar: wij kunnen dat ook, wij gaan ook proberen meisjes bij ons korpsen te krijgen, nieuw bloed. Dan gaan we veel meer muzikanten kunnen warm maken om mee te gaan in onze uitstappen plus dat wij ook veel meer bekijks gaan hebben.

0:16:10 Zoals ik daarstraks al zie, ze wisten alleen dat er een stokje bijhoorde en een mooi uniformke en dat wat alles. Ze begonnen dus te paraderen, te marcheren en hier en daar al eens een figuurke nadoen dat ze in den taptoe in Edinburgh bijvoorbeeld zagen en dat was het. Het is hier en daar een instructeur of instructrice die wat verder keek en daar wat dans bij introduceerde. Mensen die wat kenden van volksdans, die introduceerden daar volksdans bij. In Limburg zien we het verschijnsel dansmariekes dat verschijnt en dat dus ook wordt gebruikt om dan zonder stokje te gaan werken. En zo zien we alle vormen samenkomen tot op een bepaald moment de twirling er bij komt, als ik me niet vergis 1968-1969, nee 1966, dat ik daarmee in contact gekomen ben en dat we naar de bron

proberen te komen zijn. Azria die nodigde mij op een bepaald moment uit om in Parijs een cursus met die Amerikaanse instructeurs bij te wonen. Het is zo dat heel de wereld dus degene die daarmee begonnen zijn, verzamelden onder de algemene benaming: International Twirling Teachers Institute. ITTI. Georges Walbridge was de stichter daarvan en de directeur van de Starline Company die deze stokken maken. (dat zijn dus deze TOONT BATTON) dat zijn dus de beste die er momenteel op het ogenblik zijn. Die man heeft gezorgd dat die verspreiding er gebeurde, dat het materiaal kwam in Europa. Die heeft dus ook die cursussen georganiseerd en ieder jaar was er de mogelijkheid van die instructeur die verspreid waren in verschillende landen, eerst waren die van Amerika en dan later kwamen er ook van andere landen, om die dus samen te brengen op een cursus waar zij dus elkaar laat ons zeggen de allerlaatste nieuwtjes demonstreerden en aanleerden. Dus een uitwisselingseffect. Dus op dien ogenblik was dat dus in Parijs. Ik ben daar toen naartoe geweest en ik heb dus verschillende van die mensen leren kennen.

0:18:57 Het jaar daarop heb ik dan zelf hier in België een aantal cursussen opgezet met die Amerikanen die later dan zijn overgekomen en zo is dat verder gegroeid. Op een bepaald moment heeft Georges Walbridge mij dan aangesproken om directeur te worden voor België, dat heb ik dan aanvaard. Dat is dan ook wereldkundig gemaakt en dan hebben we dus het Belgian Twirling Institute opgericht. BTI. Waar dan later de BTA uit voort gegroeid is, de Belgian Twirling Association waar dus zowel instructeurs, korpsen en majorettes individueel aan konden deelnemen en de cursussen allemaal meemaken.

0:19:42 In '72 had ik persoonlijk een aantal groepen waar ik in de weekends les gaf (in de week ook soms) en ik had in de vakanties, ik stond namelijk in het bijzonder onderwijs en dan had ik in dien tijd nog vakantie, tegenwoordig gaat dat niet meer, en dan hadden we de mogelijkheid om de hoofdmajorettes of de miss majorettes zoals jullie dat noemen, samen te brengen in het instituut waar ik dus stond en dan hebben we daar allerlei trainingen en uitwisselingen gedaan van technieken. Iedere keer was dat dus een sprong voorwaarts voor die korpsen zelf. Want die meisjes die gingen dat dus zelf verder leren. En zo is dat dan gegroeid. Tot de nationale show in 1972 waar ik in Nossegem te gast was. En omdat dat niet veel mocht kosten hebben we gewoon aan de meisjes, euh aan de organiserende groep ter plaatse gevraagd kunnen jullie de meisjes allemaal huisvesten. En dan kwamen ze dus van een zevental korpsen allemaal samen in Nossegem en die mochten dus allemaal blijven slapen bij die mensen, in Nossegem. Het jaar erop is het dan Herdersem geworden in Oost-Vlaanderen, dan is dat Gits geworden en zo is dat verder geëvolueerd. Er zijn zo tiental keren showweken geweest. Tot de laatste in Baarsrode in 1984 waar dan in totaal meer dan 400 meisjes te gast waren die dus bleven slapen in het dorp bij de inwoners. Waar dat we meisjes hadden, een hele

groep uit Amerika, een hele groep uit Frankrijk, uit Zwitserland , Luxemburg en Nederland. Dus echt internationaal. En ook instructeurs uit die verschillende landen.

0:24:30 Ik ben recht naar Ieper gereden, die mens uit zijn bed gezet dat was Roger Quaegebuer, den groten organisator van al die dingen in dien tijd in de Lakenhallen in Ieper. Ik heb daar een halve dag bijgezet en we zijn dus aan het uitwisselen geweest van ideeën. En dan hoorde ik dat het louter een opmarcheren was en dat ze dus in het oog houden van welke zijn de schone meisjes en hoe brengen ze hun nummerke. Er was dus een categorie met een trommel, een categorie met een stokske, en een categorie zonder stokske. Daar kwam het op neer. Het jaar erop heb ik dat meegemaakt en heb ik dus van iedere groep die ik toen les gaf de meisjes meegenomen naar ginder dat waren dan de eerste van de verschillende provincies die dat daar wonnen want dat waren dan dé beste en daar is die dingen uitgegroeid van we gaan individuele wedstrijden doen, maar gebonden aan bepaalde reglementen. En die zijn dan overgenomen geweest uit Amerika. Zo is dat dan gegroeid naar het nationaal comité toe in België. En de eerste die erbij waren dat waren de besturen van de verschillende groepen waaraan ik les gaf aan de majorettes. Dat was het individuele, zo is dat individuele allemaal gegroeid. Want dat jaar dat die ontdekking van Ieper gebeurde, zag ik dat er in Aalst, gelijklopend ook voor de eerste maal een individueel kampioenschap doorging.

0:26:55 Dat was dus een verkiezing in een reuzetent waar de meisjes dus op een podium moesten komen en dat was dus ook met een trommeltje en een stokske en die moesten daar een paar paskes doen. De jury was samengesteld uit één of twee notabelen, waaronder dus een schepen die in de loop van de avond in slaap viel, terwijl hij moest jureren. Een journalist en iemand uit de modewereld en die moesten dus zagezegd punten geven voor die meisjes. Dat was wraakroepend want er waren er die echt hun best deden om er zo goed mogelijk voor te komen en ook met den trommel iets mooi te brengen, iets met een stokske, nen twirling. De eerste twirlpaskes laat ons zeggen. En die echte moeite en hun best deden maar er werd maar gewoon gekeken naar wie is de knapste. Wie komt er het mooiste voor en af en toe eens een schuine blik onder de rokjes. Dat was iets wat me tegen de borst stootte.

0:28:12 Bij de stichting van het nationaal comité zijn we met de besturen allemaal gaan samen zitten en hebben dus dat nationaal reglement gemaakt aan de hand van de bestaande internationale normen die voornamelijk uit Amerika kwamen. En ik denk dat zowel individueel als op teamgebied als op groepsgebied, later dus met de groepskampioenschappen in Knokke, dat we daar overal aan de basis lagen van de reglementen.

De techniekers van de verschillende groepen erbij gehaald die toen al een beetje naam maakten. Er was onder andere uwen Adrien Hofmann die in West-Vlaanderen ook een beetje naam kreeg en zo is dat doorgesijpeld.

0:31:20 Momenteel, spijtig genoeg, vorig jaar heb ik opnieuw contact gehad, na een uitnodiging in Zonhoven, kwam ik tot de vaststelling dat België op Europees vlak niets meer betekent.

Spijtig voor te zeggen voor de meisjes die er aan meedoen, maar het is vooral de houding, het doorzetten en het oefenen in de beste omstandigheden. Hiermee bedoel ik, bij ons ging geen maand voorbij of er was een cursus. Overal, in alle provincies. Amerikanen, uit Frankrijk kwamen er over de vloer, er werden uitwisselingen gedaan met instructeur. Dat was in samenwerking met de Europese en wereldfederatie. Amerikanen kwamen voor maand naar Europa, zaten een week in België, een week in Frankrijk. Dat werd door ons uitgewerkt. Dat moest in elkaar passen. Managerschap, ge kunt het noemen wat ge wilt, dat was dat in die jaren. Dat is blijkbaar achteraf terug versnipperd.

0:33:08 De federatie Fedecam waar ik nationaal instructeur van was, zegden het is enkel voor onze korpsen. Het beste is van andere korpsen te weigeren. Daar ging ik niet mee akkoord en ik gaf mijn ontslag bij fedecam. Zowel socialisten en liberalen hebben evenveel muziekkorpsen en evenveel recht op opleiding. In Limburg waren er nog verschillende andere vormen de dansmariekens die gegroepeerd waren en ook nood hadden aan opleiding en in Wallonië lag het nog anders. Er waren 14-15 verschillende federaties die beschikten over muziekkorpsen en majorettes. Na heel wat gehalspel en weg en weer gepraat tussen 1978 tot 84-85 waren we er in gelukt om die allemaal rond de tafel te krijgen en ten koste van onze eigen federatie Belgian Twirl Association, die hebben we opgedoekt en we zijn begonnen met BTSF Belgian Twirling Sport Federation. Omwille van het feit dat het wel degelijk een sport is twirling dat het te vergelijken is met het ritmisch onderdeel, ritmische gymnastiek in de Olympische Spelen. Waar dus naast de kegel en het lint en den hoepel en den bal, die stick, de twirlingbatton even goed thuishoort en waar dus die oefeningen op hetzelfde niveau ook gebeuren. Dat is wat twirling aangaat.

0:37:15 Jammergenoeg met de teloorgang van laat ons zeggen van den twirling in België, alhoewel dat er nog altijd een paar goede zijn hoor, zien we dus dat het erbarmelijk wordt van groepen die je dus links en rechts zie meegaan met een muziekkorps op straat. Hier en daar zijn er dus nog muziekkorpsen die hun majorettes gewoon met de stok terug stokstijf naast hun arm of eventueel één of twee twirltjes en dat is het maar de figuren blijven gewoon achterwege. Er zit geen choreografie meer in, het is gewoon terug naar af. Er zijn uitzonderingen. De meeste groeperingen die ik ken van vroeger, dat is ondertussen al twintig jaar geleden die zijn ofwel gestopt ofwel verwaterd naar gewoon paradepaardjes maar dan het woord parade eigenlijk nog niet waardig.

0:38:30 In onze gloriëtijd was ik verantwoordelijk voor plusminus 750 korpsen en ongeveer 15.000 meisjes.

0:38:50 Van al die korpsen zijn er begin van de tachtiger jaren hier en daar strubbelingen geweest van mensen die wel zagen we zitten met een onderscheid in onze groepen van meisjes die meekunnen en meisjes die niet meekunnen. Hier en daar ook jongens die erbij kunnen en die mee mogen opstappen. We zien dus ook het fenomeen jongens terug opkomen ook individueel en we hebben er daarvan van de beste gehad hier in België die beter waren dan die in het buitenland. Philippe Gerard onder meer van in Luik, één van de grote kampioenen geweest.

0:39:37 Op een bepaald ogenblik krijg je dus een discussie van deze meisjes zijn niet geschikt om in deze groep te blijven en dan moet je dus meisjes die daar al ik weet niet hoe lang in gevestigd zijn laat ons zeggen aan de deur gaan zetten. Dat kan ik niet over mijn hart krijgen en dat is niet de bedoeling. Ze moeten het voor het plezier doen. Het is niet beroepshalve dat ze daar gaan showen. Vandaar dat ik er voorstander van was om categorieën te gaan inbouwen en dat de meisjes die maar dat aankunnen ook maar dat moeten laten doen. Dat kan een decorfunctie zijn in het geheel van een show.

0:40:26 Als ge een parade doet heb je ook altijd bij of bij een stoet moeten ze op het einde voor de tribune altijd nog een showke brengen. Of wordt er door de muzikanten nog iets extra afgeblazen. Ik ben altijd voorstander van laat de majorettes dan ook iets doen. Er waren heel wat groepen die er maar gewoon staan. Vandaar dat we in de loop der tijden ook cursussen fielddirector gegeven voor grote korpsen. Zo zijn die korpsen gelijk Oordegem, en de Flemish Girls ontstaan, Zolder, die dus werkelijk met vlaggen en pompons en allerlei novelties mee opstapten. Dat waren dus de grote korpsen mee overal gevraagd werden om als attractie in de zomer links en rechts voor grote festivals.

0:41:28 En als ze dan aan hun houding gaan werken. Dat is eigenlijk de dood van alles. Ze denken als ze een paar twirls kennen ok we kunnen met een stokske draaien, maar ze vergeten heel die houding. De elegance van ballet hoeft daar bij te zijn. Er zijn er heel veel die het niet aandurven om daarmee te beginnen. Omdat ze het niet aankunnen. En dan krijg je die houterige bewegingen en jammergenoeg boertige bewegingen, die een show eigenlijk niet gracieus maken.

0:42:09 Ze vinden het sympathiek dat er klein meisjes in een blokformatie over de straat marcheren maar als diezelfde meisjes dat heel elegant moesten brengen.

Ze moeten zelf de fierheid leren opbrengen van 'Ik ben Majorette, ik kan iets'. En ik kan iets meer dan een andere door het feit van dat te bewijzen en dat uit te voeren.

0:43:00 Ook in de States heeft met ook in de twirling steeds die verrijking gehad. Op een bepaald moment is Georges Walbridge er in geslaagd om met het International Teachers Institute, om de teachers van de wereld, allez, die toen bekend waren te verzamelen en ieder jaar dat op een ander dat te gaan meemaken die uitwisseling.

TELEFOON GAAT

0:44:35 Op een bepaald moment heb ik dus die contacten gehad via Georges Azria met de Amerikanen in Parijs. Dat was dus bijvoorbeeld deze cursus, ik heb die dus helemaal meegemaakt. Waar men dus al die instructies gaf en tegelijk werden er op verschillende ruimtes die cursussen gegeven. Je had dus de kans om iets twee of drie keer te volgen om zeker die oefeningen machtig te zijn. ...

0:45:12 Dit was Parijs, het jaar ervoor was het Mexico, dan Italië, Toremolinos in Spanje. Het jaar nadien was het dan op de Caraïben. Dat was op een cruise. In schepen in Florida, dan Haïti, Portorico heel den ding. De Canarische eilanden was dan het jaar erop. Het jaar dat ik gehuwd was was het in Hawai en ik heb daar niet naar toe kunnen gaan spijtig genoeg. Enz....

0:45:50 Intussen was er een wereldfederatie opgericht geweest.

0:46:21 Van op dienen ogenblik zijn de instructeurs beginnen jaarlijks samen te gaan. Het ene jaar was het dan over het water, het andere jaar was het dan in Europa of eventueel in Azië, in Japan.

Intussen is het nog verder uitgegroeid want in Zonhoven ook van Kroatië en van Estland, de vroegere Oostbloklanden die zijn zo stillekesaan ook rijp voor al die zaken en die sturen dus ook afvaardigingen naar al die kampioenschappen. Ik zeg niet dat het niveau beter geworden is wat dat betreft want op twirlgebied staan de Amerikanen nog altijd het hoogst aangeschreven. Maar in Europa momenteel denk ik dat de Schotten nog beter worden dan de Fransen. De Fransen hebben altijd aan den top gehangen. Er is één bepaald jaar geweest dat Nederland zo eens efsken uitschieter had. Dan zijn wij die voorbijgestoken.

Ik weet niet wat het nu is maar in elk geval die Oostblok landen dat is nog primitief.

0:47:38 In de loop der tijden hebben we de novelty zien ontstaan. Dat wil zeggen dat allerlei technieken erbij komen om den twirling te verrijken. Als u denkt aan de Zoeaven, aan ruiters te paard en Arabieren dan hebt u die wellicht op feestelijkheden of op het nieuws of in een film bezig gezien dat die met die geweren de heel lange geweren rond hun vinger kunnen draaien. Ge hebt waarschijnlijk westerns en cowboyfilms gezien waarbij ze dus met hun revolver een en ander twirlen

Want twirling is 'draaien met'. We zien verschillende films waar je de inlanders bezig zien met een vuurstok zoals den dezen, (TOONT VOORBEELD) die we in oorsprong hebben gehad in Samoa. Waardat een vriend waar ik gelogeed heb, *Jack DeVenney* het geluk had om dat over te nemen en te verspreiden. Die heeft ook een instructieboek uitgegeven en ze doen het ondertussen over de hele wereld. Het was een marinier in de Tweede Wereldoorlog en die heeft zes of zeven schipbreuken geleden en bij één van die schipbreuken is hij gestrand op de Samoa eilanden en is hij in contact gekomen met die inlanders die hem toen gered hadden en heeft hij die Samoua zwaarden leren kennen. Dat zijn een soort kromzwaarden met een haak aan en waar ook bepaalde twirloefeningen mee gedaan worden. Als ge dat bezig ziet, ge houdt uwen adem in want ge denkt die gaat zijn eigen nek er af snijden en toch wordt er soms gewerkt met twee of drie van die zwaarden. En dat is eigenlijk maar een truc als een ander: gewoon twirlen.

0:49:46 Die technieken zijn er allemaal bijgekomen maakt het showmogelijkheid nog groter en geeft een korps dat over meerder mensen beschikt en verschillenden niveaus behandelt, de mogelijkheid om met veel verschillende zaken naar buiten te komen en iedereen te laten doen wat dat hem kan. Zo zie je bijvoorbeeld dat enkele fysisch gehandicapten die moeilijker zich kunnen bewegen of houteriger bewegen, toch met een paar oefeningen met een pompon bijvoorbeeld aan de kant, aan de zijkant tijdens een showformatie iets kunnen brengen op hun niveau en dat degene die het best zijn kunnen werpen en noem maar op dat die dan vooraan of in het midden of centraal staan. Meisjes die wat groter uitvallen en die misschien en die misschien niet meer zo snel kunnen zijn met een twirl die kunnen bijvoorbeeld met een vlag leren werken en met die geweren. Die geweren komen misschien wat agressiever over, het zijn geen echte geweren, ze zijn van hout, maar het heeft een sierlijke vorm. Vooral met vlaggen kunt ge dus heel wat doen. Je hebt kleine vlaggen, je hebt grote vlaggen. Dus al die technieken samen noemt met novelties. Op verschillende van die cursussen is er dus altijd een novelty voorzien dat mensen die daar zich willen in bekwamen de mogelijkheid hebben om zich daarin te verrijken. Zo was het dus twintig jaar geleden, ik weet niet wat het nu nog is omdat ik er dus niet meer inben.

0:52:00 Vanaf 72 hebben we niet alleen showweken georganiseerd maar dat was dus kampen in het binnen- en het buitenland georganiseerd waardat de meisjes dus voor 10 dagen mee naar Zwitserland gingen heel goedkoop met een reisagentschap. We hebben dat ook in Spanje gedaan. Dat was telkens met enkele Amerikaanse instructeurs die meekwamen. Dat was ondermeer het geval in 78, het jaar dat ik gehuwd was dat ondermeer de dochter van Georges Wallace, de gouverneur van Alabama, dat die dus op mijne trouw was... enz. Dus dit maar om dat aan te geven hè.

0:53:47 In 8-69 -70 (ik wil het kwijt zijn) hadden we contacten met Marcus een organisator van stoeten in Nederland. De manager van de Gold Stars van Bergen-op-Zoom was een groep majorettes die hij dus links en rechts verhuurde om in stoeten op te stappen. Die meisjes waren als eersten in contact met den twirling van Frankrijk. En die hebben voor hun eigen en een paar korpsen van Den Haag en omgeving de twirling geïntroduceerd. Wij zijn daarmee in contact gekomen ik ben daar een paar keer naartoe geweest met onder meer de meisjes van Braschaat, dus de meisjes van mijn groep toen. Wij hebben dat ook overgenomen en wij zijn er ook mee gaan werken met die twirling. Jaarlijks was er toen de Fantasiastoet in Brasschaat die nu jammer genoeg niet meer doorgaat, en waar dus Marcus

HOOFDSTUK TEN EINDE

Volgende ITEM OP DVD

0:01:35 Fantasiastoet brengt de Parijse majorettes mee samen met de Gold Stars en dat zijn de blikvangers van heel die stoet natuurlijk want die kunnen twirlen. Onze meisjes op die ogenblik ook, dat stak de ogen uit en die hebben dan contact gelegd en dan hebben die dus ook eens een dag gaan oefenen naar daar met het gevolg dat dien twirling dus hier een beetje uitbreidde en dat onze meisjes, om het zo te zeggen, de eerste waren om dien twirling hier in België brachten. Op dien ogenblik was ik dus nationaal instructeur bij Fedecam met het gevolg dat ik in Fedecam-nieuws, het maandmagazine, iedere maand een artikel aan de majorettes wijdde en dat er dus een hele respons kwam naar aanleiding van een briefwisseling. Soms had ik meer brieven dan de nationaal secretaris van Fedecam met al zijn muziekkorpsen. Het gevolg was dus dat ik met een aantal meisjes die ik dan verder opleerde voor demonstraties in heel het Vlaamse land doorgereisd ben en bij x aantal korpsen, ik ben het kwijt , ik heb spijtig genoeg al die dingen geliquideerd als het Belgian Twirling Institute ophield te bestaan, maar dat die briefwisseling dan gewoon beantwoord werd, en dat wij dan overal in het Vlaamse land gaan demonstraties geven zijn. En zo zijn er dus heel wat korpsen, ook in West-Vlaanderen in contact gekomen met dien twirling en zijn ze dus afgestapt van het stokje dus gewoon onder den arm te houden.

0:03:22 Ge hebt alle modellen van stokskes en knuppels dat ge zegt hoe is het mogelijk dat ze daarmee konden werken. In de loop der tijden zijn er heel wat geweest.

0:03:48 Op een bepaald moment heb ik contact gehad met Roger Quaegebuer, dat heb ik u gezegd. De grote man van leper van de Picanol. Die dus ook het comité had om al die organisaties te doen in de Lakenhallen. Die man was dus ook razend enthousiast. Hij is ook de eerste voorzitter geworden van het nationaal comité van de individuele kampioenschappen. En daardoor is dienen twirling dus

ook verder gegaan. Op een bepaald moment zijn er 8 van de 9 provincies waren de kampioenen opgeleid door mij regelmatig, ik was toen nog vrijgezel ik woonde in sint-in-'t-Goor en weekend na weekend lag dat vol met veldbedden bij mij. Dan kwamen ze altijd met een stuk of zeven acht bij mij en dan reden wij met twee wagens naar het instituut bij ons en daar hadden we ruimte genoeg om te oefenen met twirling, met teamwork, met stokken te gooien.

0:05:12 Wij zijn ook in contact gekomen met Knokke waar dat de toenmalige gemeentesecretaris de man was die de feestelijkheden allemaal moest organiseren en die dus ieder jaar een groot muziekfestival organiseerde op de grote markt. Met hem hebben we afgesproken om daar het beste van het beste van te maken en we hebben geprobeerd om de beste groepen van elke provincie naar daar te krijgen. Dan zijn er dus groepskampioenschappen ontstaan per provincie waar iedereen kon aan deelnemen en waar de beste uitgekozen werden om op te treden in Knokke, waar dan hét beste korps uitkwam. Dat is gegroeid tot 3-84 en dan is die secretaris op pensioen gegaan en het jaar erop hebben ze geen budget meer gekregen van de gemeente en is dat dus teniet gegaan.

Enz...

0:13:19 In West-Vlaanderen zien we dus ... pejoratief klinkt het dus als ik spreek van boerinneke.

0:13:50 Zet verschillende meisjes uit verschillende provincies hier in België op een rij gewoon defileren, dan zie je van welke provincie dat ze zijn.

0:14:17 Er zijn er goede bij, akkoord maar die zijn op één hand te tellen. En dan zijn het er dikwijls nog die aan de basis lagen in den tijd. Annie van Gits bijvoorbeeld, ik weet niet of ze het nog doet intussen. Maar dat was één van de beste instructrices.

0:15:22 Dat is waar in zekere zin door het feit dat men den twirling gestopt is bij Fedecam op de cursussen omdat ze niemand hadden om dat verder te geven.

0:15:37 Ik heb dus jaren die cursussen gegeven voor instructeurs in West-Vlaanderen, telkens met een demonstratieteam om dus zo goed mogelijk te kunnen laten demonstreren. Dat is naar boven gegaan maar op het ogenblik dat dat wegvalt en dat alleen de theorie overblijft dan vallen alle bijzaken weg. Waar wij dus telkens zeiden van die elegance moet er bij en leg uwen stok weg, nu is het ballet. Dat zij dan zeggen jamaar dat ballet dat hoort er niet meer bij of den twirling hoort er niet meer bij en dat men dus alleen louter gaat paraderen. Ons korps komt alleen maar buiten op een stoet. En dan ga je terug naar de 50iger jaren van vorige eeuw, waar dat we begonnen zijn. Dat is den afbouw.

0:16:40 In West-Vlaanderen is het vooral die houding die opvalt, jammergenoeg. Op uitzondering van een paar korpsen. Dat is, of dat was, ik kan niet zeggen dat ik nog bijgebleven ben, dat was dus in elk geval Gits, Wenduine, *onverstaanbaar iets*.

0:17:52 Soms wordt het verdergezet met alleen den twirling want dat zijn oefeningskes die we kennen. Maar ze weten niet meer dat in het verlengde van dienen twirl nog nen arm of een been hangt dat in een elegancerichting moet. Je ziet die poses van die Amerikanen. Als ons meisjes moeten gaan poseren dan staan ze scheef en krom op zo een foto.

0:19:33 Ik heb in den tijd zelfs maquillage gegeven. Make-up.

0:20:12 Er komt veel meer bij kijken en dat is het spijtige, en niet alleen in West-Vlaanderen, dat is algemeen, dat is dat doorzetten van er komt veel meer bij kijken. Als we met ons majorettes een oefenavond geven dan moet daar opwarming in zitten, wat de meesten al overslaan, want die beginnen direct met hun showke en anders niets, dan moeten twirloefeningen bijkomen, balletoefeningen, ritmische gymnastiek, daar moet novelty bijkomen, hoe eenvoudig die dan ook is, daar komt choreografie bij te pas en daar moet militaire drill bijkomen dat ze hun knieën en benen leren heffen. En als ze hun knieën heffen dat ze geen winkelhaken maken maar dat hunne voet in pointe staat.

0:21:41 Het jammere van de zaak is, allez, jammer ik weet het niet maar heel veel van die Amerikaanse instructeurs zijn homofiel. Die stralen een zekere vrouwelijkheid uit. Er zijn er ook andere bij die dat dus niet doen.

0:22:11 Er zijn elegante oefeningen, ook voor mannen zonder dat dat vrouwelijk toont. Philippe Gérard in den tijd dat was prachtig. Dat was het voorbeeld voor de mannen hier.

Enz... o.a. mannen zijn de beste koks....

0:23:54: Cheerleaders dat zijn yellers. Die moeten goed kunnen roepen die zijn ook anders ontstaan die puilen uit met allerlei acrobatische toeren, ritmische gymnastiek. De gebruiken alleen pompons.

die zijn ooit in het leven geroepen omdat ze moesten yellen, dus moesten reclame maken voor de partij waarvoor ze opkwamen. De felgekleurde pakjes dat is ook de reclame voor die bepaalde groep.

Er zijn twirlgroepen die ook cheerleaders novolties eigen maken en die ook als slotscène in hun choreografie een piramide maken. En dat ze ook met pompons gaan werken en met linten. Dat kan schone showeffecten geven.

0:27:27 Mijn naam is Paul Hofkens. In majorettenmiddens werd gezegd: hij leerde zijn volk twirlen zoals Conscience zijn volk leerde lezen.

In 1967 ben ik begonnen met majorette te leren kennen op militaire wijze, daarna in contact gekomen via het korps in Brasschaat waar ik dus begonnen ben... met Fedecam Antwerpen die me vroegen om in het bestuur te komen van de drumband en majorettesectie. Vandaar vroegen verschillende korpsen me als instructeur. Er waren er dus een stuk of 8 – 9 waar ik dus in het weekend les moest geven. Dat is dan van Fedecam Antwerpen uitgroeid naar fedecam nationaal waar ik Nationaal Instructeur werd. Vandaar is het verder gegroeid ik heb gebroken ermee omdat ze zegden de andere federaties dat is niets voor ons, je moet alleen voor ons werken. Ik zie dat gaat niet want iedereen vraagt mij dus ben ik die cursussen blijven geven. Dan ben ik begonnen na contact met Amerikanen met ITTI op te richten. Daarna is dat gegroeid naar majorettes toe naar BTA waar dus verschillende cursussen in het land overal werden doorgegeven. Intussen is nationaal individueel kampioenschap gegroeid met het nationaal comité waarvan we dus ook aan de basis lagen. Dan uit eindelijk is BTA opgevouwen en zijn we to een eenheidsstructuur gekomen BTSF Belgian Twirling Sport Federation. In ons land moesten we dus een vertegenwoordiging hebben op sportgebied omdat twirling zou aanvaard worden als sport om de Olympische discipline te behalen ooit moesten er dus minsten 16 landen zijn die kunnen deelnemen in die branche.